

**Raport de progres
privind implementarea
Agendei 2030
pentru
Dezvoltare Durabilă
în Republica Moldova
2023**

**Raport de progres privind implementarea
Agendei 2030
pentru Dezvoltare Durabilă
în Republica Moldova**

2023

Acest Raport a fost elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) cu contribuția experților naționali Veronica Crețu și Marcel Spătari

Cuprins

Abrevieri	4
Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă.....	5
Cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030	6
Scopul și obiectivele cheie ale Raportului de Progres	6
Cadrul metodologic pentru Raportul de Progres	7
Analiza generală	11
Interdependențe și sinergii	13
Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în contextul Planului Național „Construim Moldova Europeană”	15
Planul Național „Construim Moldova Europeană”	16
ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.....	18
ODD 2: Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.....	36
ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.....	43
ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.....	64
ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor	79
ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți	93
ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern	102
ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți	109
ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.....	123
ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.....	134
ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile .	145
ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile	154
ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.....	165
ODD 14: Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă	171
ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.	175
ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile	183
ODD 17: Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă ...	199

Abrevieri

AOI	Indicele de orientare a cheltuielilor publice spre agricultură (Agriculture Orientation Index)
APC	Autoritate Publică Centrală
APL	Autoritate Publică Locală
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea forței de Muncă
BNS	Biroul Național de Statistică
CSI	Comunitatea Statelor Independente
ECOSOC	Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite
ENV	Evaluare Națională Voluntară
IBRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
IMF	Fondul Monetar Internațional
ÎMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
KAP	Studiul KAP se referă la un tip de studiu care investighează cunoștințele (Knowledge), atitudinile (Attitudes) și practicile (Practices)
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
PIB	Produsul Intern Brut
NEET	Tineri care nu fac parte din populația ocupată, nu învață/studiază în cadrul sistemului formal de educație și nu urmează careva cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație
ODD	Obiective de Dezvoltare Durabilă
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PISA	Programme for International Student Assessment
STEAM	Știință, Tehnologie, Inginerie, Artă și Matematică
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
TBC	Tuberculoză
VAB	Valoare adăugată brută
WFP	World Food Program
UE	Uniunea Europeană
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
UNFPA	Fondului ONU pentru Populație
PNUD (UNDP)	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
UNHCR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
UNGA	Adunarea Generală a Națiunilor Unite
WTO	Organizația Mondială a Comerțului (World Trade Organization)

Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă

În septembrie 2015, Republica Moldova, alături de alte 192 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite, și-a asumat angajamentul de a implementa Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă prin adoptarea Declarației Summit-ului privind Dezvoltarea Durabilă desfășurat la New York.

Această agendă urmărește să accelereze realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, având ca obiectiv principal eradicarea sărăciei până în anul 2030 și promovarea dezvoltării durabile în întreaga lume. Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 este complexă și cuprinde 17 obiective generale și 169 de obiective specifice care acoperă toate aspectele-cheie ale dezvoltării economice, sociale și de mediu. A fost concepută astfel încât să fie adaptată la prioritățile și particularitățile fiecărei țări. În acest context, Republica Moldova a adoptat și a naționalizat Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD).

Prin adoptarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă, Moldova și-a asumat angajamentul de a implementa și de a urmări progresul în atingerea acestor obiective la nivel național. Eforturile conjugate ale actorilor-cheie sunt mobilizate pentru eliminarea tuturor formelor de sărăcie, pentru combaterea inegalităților și pentru abordarea problemelor schimbărilor climatice, asigurând că nimeni nu este lăsat în urmă. Acest proces a implicat adaptarea ODD-urilor la contextul specific al Moldovei, identificarea priorităților naționale și dezvoltarea unor planuri și politici specifice pentru a realiza obiectivele respective. Republica Moldova a luat în considerație particularitățile și nevoile sale specifice în procesul de naționalizare a ODD-urilor, astfel încât acestea să poată contribui la dezvoltarea durabilă a țării și la îmbunătățirea bunăstării populației. Adaptarea Agendei 2030 a fost rezultatul unei colaborări între Guvern, Organizația Națiunilor Unite (ONU) în Republica Moldova și organizații non-guvernamentale. Procesul a fost unul transparent, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, partenerilor de dezvoltare, sectorului privat, organizațiilor societății civile în consultări.

Raportul Național Voluntar pentru implementarea Agendei 2030 privind Dezvoltarea Durabilă (VNR). Republica Moldova a solicitat să fie inclusă în lista statelor care vor prezenta Raportul Național Voluntar (VNR) în cadrul Forumului Politic la Nivel Înalt pentru Dezvoltare Durabilă al ONU în iulie 2020. VNR reprezintă o raportare voluntară detaliată a măsurilor luate de un stat pentru implementarea Agendei 2030 privind Dezvoltarea Durabilă, oferind o evaluare obiectivă a progreselor înregistrate. Elaborarea și prezentarea Raportului Național Voluntar reprezintă un angajament important al Republicii Moldova de a comunica progresele și acțiunile întreprinse în implementarea Agendei 2030 către comunitatea internațională. Prin participarea în Forumul Politic la Nivel Înalt, Republica Moldova a contribuit la schimbul de experiență și la promovarea dezvoltării durabile în concordanță cu obiectivele globale stabilite de ONU¹.

La 17 noiembrie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat **Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (SND)**, principalul document strategic național ce expune viziunea de dezvoltare pe termen lung a țării, indicând direcțiile de dezvoltare ale țării și societății până în anul 2030. Documentul a fost elaborat în strânsă corelare cu Agenda de Dezvoltare Durabilă, transpunând obiectivele, țintele, în special cele considerate acceleratori ai dezvoltării, și indicatorii Agendei 2030, ajustați potrivit

¹ <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/monitorizarea-si-evaluarea-implementarii-agendei-de-dezvoltare-durabila-2030#:~:text=VNR%20reprezint%C4%83%20o%20raportare%20voluntar%C4%83,evalu%C4%83ri%20obiective%20la%20fa%C8%9Ba%20locului.>

contextului național al Republicii Moldova. Pliind cu Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă și urmând imperativul integrării europene, exprimat nemijlocit prin implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, SND adoptă conceptul utilizat de țările Uniunii Europene pentru măsurarea calității vieții oamenilor în zece dimensiuni, sporirea calității vieții fiind scopul strategic al documentului.

Cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030

În cadrul ședinței Guvernului din 28 decembrie, 2022 a fost aprobată Hotărârea Guvernului privind cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 (Agenda 2030)², care reprezintă fundamentul informațional pentru asigurarea raportării progreselor Republicii Moldova în implementarea acestei Agende la nivel național și la nivel internațional, precum și mecanismul de implementare a prevederilor SND privind realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Documentul a fost elaborat de către Biroul Național de Statistică (BNS) și Cancelaria de Stat.

Cadrul național de monitorizare stabilește responsabilitățile autorităților publice, mecanismul de coordonare și cadrul de raportare a progreselor în implementarea Agendei 2030. Potrivit Hotărârii, BNS coordonează producerea și diseminarea indicatorilor de monitorizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) în Republica Moldova, asigurând accesul deschis la date pentru factorii de decizie și alte părți interesate. Împreună cu Cancelaria de Stat, BNS elaborează instrucțiunile pentru prezentarea și publicarea datelor referitoare la ODD-uri. Cancelaria de Stat coordonează mecanismul de integrare a ODD în documentele de politici publice, de monitorizare și raportare de către autorități a progreselor în implementarea Agendei 2030. Reglementările promovate în document contribuie la accelerarea implementării ODD-urilor pentru a evidenția progrese vizibile și măsurabile în implementarea Agendei 2030.

Scopul și obiectivele cheie ale Raportului de Progres

Prezentul Raport de Progres privind implementarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă al Republicii Moldova are drept scop înțelegerea progresului înregistrat în implementarea ODD-urilor de la data ultimului raport, și anume Raportul Voluntar Național (ENV) privind implementarea Agendei 2030 din 2020 până în 2023.

Obiectivele cheie ale acestui raport de progres sunt:

- De a analiza progresul general realizat în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) și de a identifica domeniile în care s-au înregistrat progrese sau unde există discrepanțe între obiectivele propuse și rezultatele obținute.
- De a oferi transparență în ceea ce privește acțiunile întreprinse de Guvern și alte părți interesate în realizarea ODD-urilor.
- De a servi drept instrument pentru planificarea și luarea deciziilor în ceea ce privește acțiunile viitoare de îmbunătățire a implementării Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă.

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135555&lang=ro

Cadrul metodologic pentru Raportul de Progres

Evaluarea progresului este realizată pentru prima oară în acest format, iar noul cadru metodologic a fost pilotat împreună cu autoritățile publice centrale și alte instituții ale statului, care au demonstrat o abordare participativă și transparentă. Exercițiul oferă o privire de ansamblu asupra stadiului actual al implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) și permite autorităților să înțeleagă mai bine modalitățile prin care să monitorizeze în mod eficient și să facă ajustări strategice pentru a accelera progresul. Acest demers poate stimula angajamentul tuturor părților interesate și crea premisele unei coordonări mai eficiente.

De asemenea, evaluarea progresului în acest format oferă posibilitatea autorităților să-și dezvolte mecanisme de intervenție rapidă, pentru a înțelege cauzele care au dus la deteriorare sau o stagnare în îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă. În egală măsură, autoritățile au posibilitatea să analizeze indicatorii pentru a înțelege factorii de care depinde progresul în realizarea țintelor naționale.

Cadrul metodologic implică următoarele etape, instrumente de colectare, analiză și interpretare a datelor:

1. Colectarea datelor privind indicatorii de monitorizare

În primul pas al procesului de evaluare, se scanează cele mai recente date disponibile referitoare la fiecare Obiectiv de Dezvoltare Durabilă (ODD). Aceste date sunt obținute din surse oficiale și de la instituții relevante. Aceste date includ indicatori specifici ai fiecărui ODD, care furnizează informații cu privire la progresul în atingerea obiectivelor propuse.

2. Măsurarea gradului de raportare a indicatorilor

Pentru fiecare indicator pentru care există date pentru ultimul an, precum și un istoric de date suficient pentru a estima progresul se consideră un grad de raportare de 100%. Pentru indicatorii pentru care există un istoric, dar nu există date pentru ultimul an se consideră un grad de raportare de 90%. Pentru seriile incomplete de date se consideră un grad proporțional cu datele disponibile. Scorul general pentru un ODD reflectă gradul mediu de raportare pentru toți indicatorii de monitorizare.

3. Evaluarea progresului

Se consideră că indicatorii de monitorizare sunt de două tipuri: de progres și de structură. Indicatorii de progres arată dinamica într-un anumit domeniu, reflectând progresul Republicii Moldova în atingerea țintelor de dezvoltare durabilă. Indicatorii de structură reflectă particularitățile structurale ale economiei sau ale societății din Republica Moldova de care trebuie să se țină cont în elaborarea politicilor publice, dar care nu reflectă progresul în atingerea țintelor naționale.

Astfel, pentru evaluarea dinamicii în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă au fost analizați indicatorii de progres din cadrul fiecărui ODD. Pentru fiecare indicator, se selectează un an de referință sau cel mai recent an disponibil cu date relevante, care servește ca punct de referință pentru a compara nivelul actual

cu nivelul de referință și a determina progresul în timp. Compararea nivelului actual cu nivelul de referință permite evaluarea tendințelor în funcție de direcția și ritmul progresului.

Pentru a ilustra progresul într-un mod vizual, se utilizează următoarele culori în cadrul *Panoului de Progres* pentru fiecare ODD:

Progres semnificativ	Progres moderat, este nevoie de accelerare	Progres limitat sau scăzut	Deteriorare	Nu sunt date
Nivelul actual depășește semnificativ nivelul de referință, indicând un progres substanțial în atingerea obiectivelor ODD.	Nivelul actual arată o creștere moderată în comparație cu nivelul de referință, dar este necesară accelerarea eforturilor pentru a atinge obiectivele stabilite.	Nivelul actual arată o creștere minoră sau chiar o stagnare în comparație cu nivelul de referință, indicând un progres limitat în atingerea obiectivelor	Nivelul actual este inferior nivelului de referință, indicând o deteriorare sau o scădere în îndeplinirea obiectivelor ODD.	Autoritățile responsabile nu au identificat datele necesare pentru analiza indicatorului.
100 puncte	75 puncte	50 puncte	0 puncte	

Scorul de progres per ODD reflectă scorul mediu al tuturor indicatorilor de progres analizați. Progresul semnificativ se punctează cu 100 puncte, progresul moderat cu 75 puncte, progresul limitat cu 50 puncte, iar deteriorarea cu 0 puncte.

4. Interpretarea datelor (chestionar)

În baza unui chestionar de evaluare, autoritățile au analizat fiecare indicator de care sunt responsabile în baza Hotărârii de Guvern nr. 953/2022 cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, și au raportat următoarele aspecte:

- **Valori țintă și de referință:** Valorile pentru fiecare indicator au fost extrase din documentele de politici relevante, cum ar fi Strategia națională de dezvoltare "Moldova Europeană 2030", strategii sectoriale, programe, planuri de acțiuni sau Hotărâri de Guvern.
- **Denumirea documentului de politici:** A fost specificată denumirea documentului în care sunt incluse valorile țintă și de referință pentru fiecare indicator.
- **Indicatorul în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”:** S-a identificat dacă indicatorul este inclus direct sau indirect în strategie.
- **Progresul și inițiativele:** S-a prezentat progresul realizat și s-au enumerat ultimele inițiative, cum ar fi HG-uri, proiecte de lege sau reforme, care vizează fiecare indicator în parte.

- **Factorii de care depinde atingerea țintei:** Au fost estimați factorii care influențează atingerea țintei pentru fiecare indicator:
 - **Suplimentarea bugetelor actuale:** Se referă la necesitatea suplimentării resurselor financiare pentru a putea implementa măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.
 - **Elaborarea cadrului normativ:** Acest factor include implementarea unor noi legi sau modificarea celor existente pentru a permite implementarea unor soluții sau politici sustenabile.
 - **Performanța instituțiilor statului:** Reflectă măsura în care performanța sau eficiența instituțiilor de stat (guvern, autorități locale etc.) influențează atingerea obiectivelor. Dacă instituțiile sunt corupte, ineficiente sau incapabile, atingerea ODD va fi mult mai dificilă.
 - **Sprrijinul partenerilor de dezvoltare:** Se referă la importanța ajutorului internațional, a investițiilor străine directe, a organizațiilor non-guvernamentale sau a altor parteneri în atingerea obiectivelor.
 - **Factori socio-culturali:** Acest factor se referă la influența pe care o au aspectele culturale și sociale asupra atingerii obiectivelor. Aceasta poate include perspectivele sociale, valorile culturale, comportamentele și atitudinile care pot facilita sau împiedica implementarea de soluții durabile.
 - **Climatul economic și investițional:** Acesta înseamnă că stabilitatea economică a țării și capacitatea sa de a atrage și de a menține investiții pot influența realizarea obiectivelor. O economie puternică și un climat investițional favorabil pot facilita accesul la resurse și implementarea de soluții sustenabile.
 - **Factori neantropogeni:** Acest factor se referă la evenimentele naturale sau alte forțe externe care pot afecta atingerea obiectivelor. Acesta poate include schimbările climatice, dezastrelor naturale sau alte evenimente care nu pot fi controlate direct de oameni.

Pentru fiecare indicator de monitorizare, factorii de mai sus au fost apreciați cu un scor de la 0 la 5, conform următoarei scale de notare :

- 0 - nu influențează atingerea țintei
- 1 - are un efect minor asupra atingerii țintei
- 2 - poate contribui la atingerea țintei, dar nu este esențial
- 3 - este un factor semnificativ pentru atingerea țintei
- 4 - este un factor decisiv pentru atingerea țintei
- 5 - este un factor indispensabil pentru atingerea țintei

Scorul mediu pentru fiecare ODD este în *Diagrama factorilor de impact*.

Chestionarul oferă posibilitatea de a avea o evaluare calitativă și detaliată a progresului privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, permițând autorității/instituției să înțeleagă mai bine stadiul de implementare a politicilor și măsurilor în cadrul Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

5. Convocarea platformelor de monitorizare

La nivel sectorial, se recomandă autorităților convocarea unor platforme de monitorizare a rezultatelor. Aceste platforme pot fi grupuri de lucru, grupuri de experți sau, acolo unde este relevant, grupuri multi-instituționale sau multisectoriale. Scopul platformelor este de a discuta totalitatea factorilor care influențează atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă și a țințelor naționale la nivel sectorial. Prin aplicarea unui astfel de mecanism, autoritățile vor avea oportunitatea de a lua decizii informate și de a întreprinde acțiuni corective și pro-active, în vederea accelerării progresului pe indicatorii problematici. De asemenea, un astfel de mecanism poate consolida dialogul și cooperarea între autorități și alte părți interesate, creând un cadru propice pentru schimbul de bune practici și soluții inovatoare în abordarea provocărilor legate de implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

6. Consultarea grupurilor de cetățeni

Ca parte a procesului de planificare a intervențiilor de accelerare a progresului privind ODD-urile, autoritățile consultă grupurile de cetățeni care sunt direct vizate de politicile publice propuse.

Spre exemplu, în perioada iulie-august 2023, au fost realizate consultări publice cu tineri și cu persoane cu dizabilități. Consultările cu tinerii din mediul rural au scos în evidență priorități cheie pentru dezvoltarea durabilă în contextul specific al comunităților rurale. Aceste consultări au permis identificarea priorităților specifice ale tinerilor și persoanelor cu dizabilități, iar autoritățile se vor concentra și pe aspectele cu cel mai mare impact și importanță pentru aceste grupuri țintă. Astfel, în cadrul consultărilor, tinerii au pus un accent deosebit pe nevoia de o educație de calitate (ODD 4) care să dezvolte abilitățile pentru cetățenie activă și să consolideze instituțiile educaționale. De asemenea, ei au subliniat importanța dezvoltării economice și creării locurilor de muncă decente (ODD 8), pentru a asigura oportunități viabile de angajare și de dezvoltare a pieței muncii durabile și echitabile. Reducerea inegalităților (ODD 10) a fost, de asemenea, o prioritate importantă, cu accent pe includerea minorităților, a persoanelor cu dizabilități și a altor grupuri marginalizate. Asigurarea finanțării și investițiilor sustenabile pentru dezvoltarea tinerilor a fost un alt aspect semnificativ evidențiat. În ceea ce privește instituții eficiente (ODD 16), tinerii au subliniat importanța cetățeniei responsabile și abordării corupției, alături de necesitatea îmbunătățirii instituțiilor statului.

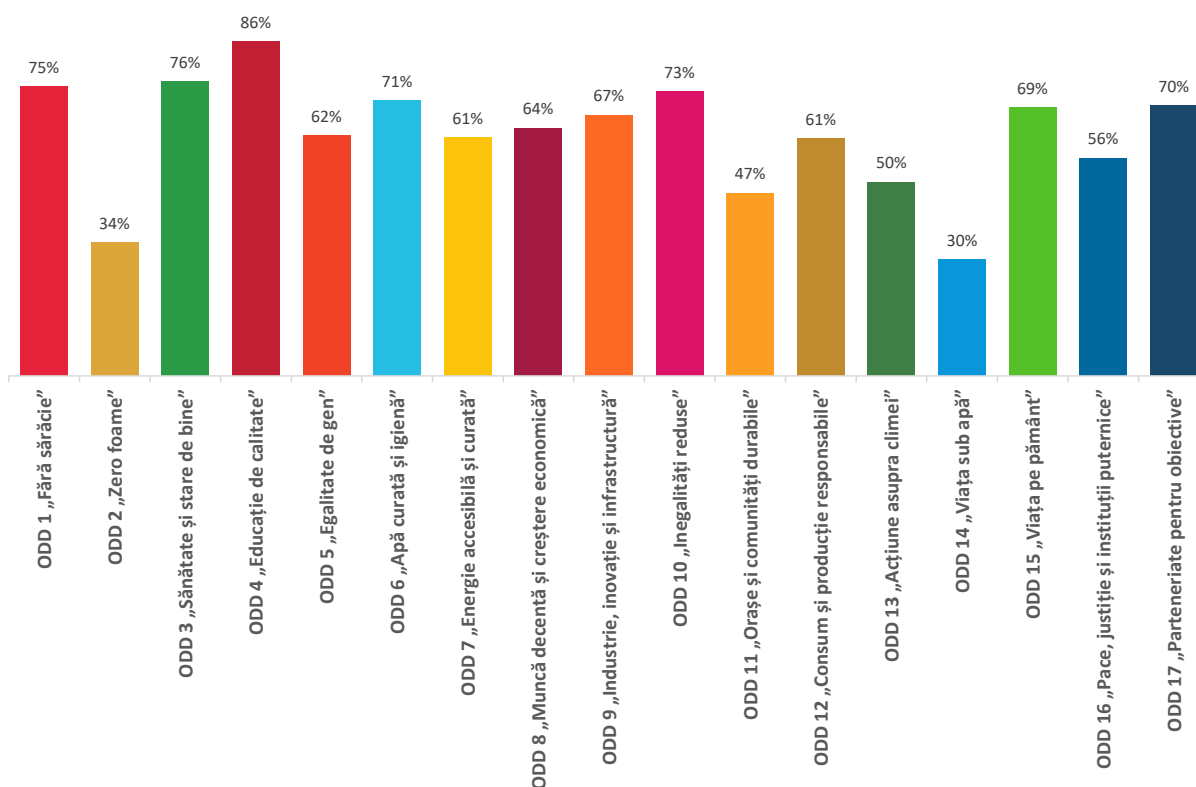
În contextul parteneriatelor pentru dezvoltare (ODD 17), a fost evidențiată necesitatea implicării și cooperării active a tinerilor în realizarea obiectivelor, alături de dezvoltarea de infrastructură durabilă, de calitate și prietenoasă mediului. În plus, aderarea la Uniunea Europeană și perspectivele de viitor au fost puncte importante menționate în cadrul discuțiilor. În ceea ce privește prioritățile identificate în cadrul discuțiilor cu persoanele cu dizabilități, s-a acordat o atenție specială ODD-urilor care abordează aspecte esențiale ale vieții acestor persoane: sănătate, accesul la educație de calitate, promovarea egalității de gen și crearea de oportunități de muncă decentă și creștere economică. De asemenea, s-a subliniat importanța îmbunătățirii calității vieții persoanelor cu dizabilități și asigurarea incluziunii și participării lor active în societate.

Analiza generală

Din cei 398 de indicatori și subindicatori de monitorizare analizați, pentru 146 indicatori (37%) sunt disponibile date pentru anul 2022, precum date din anii precedenți suficiente pentru evaluarea tendinței și progresului. Pentru alți 90 de indicatori (23%), datele disponibile sunt până în 2021. Pentru 48 de indicatori (12%), deplinătatea datelor este estimată la 50%-80%, adică există date pentru câțiva ani din trecut, dar insuficiente pentru a estima progresul recent. Pentru 21 indicatori (5%) datele disponibile sunt foarte limitate (1-2 ani), iar pentru 93 de indicatori (23%) nu există date.

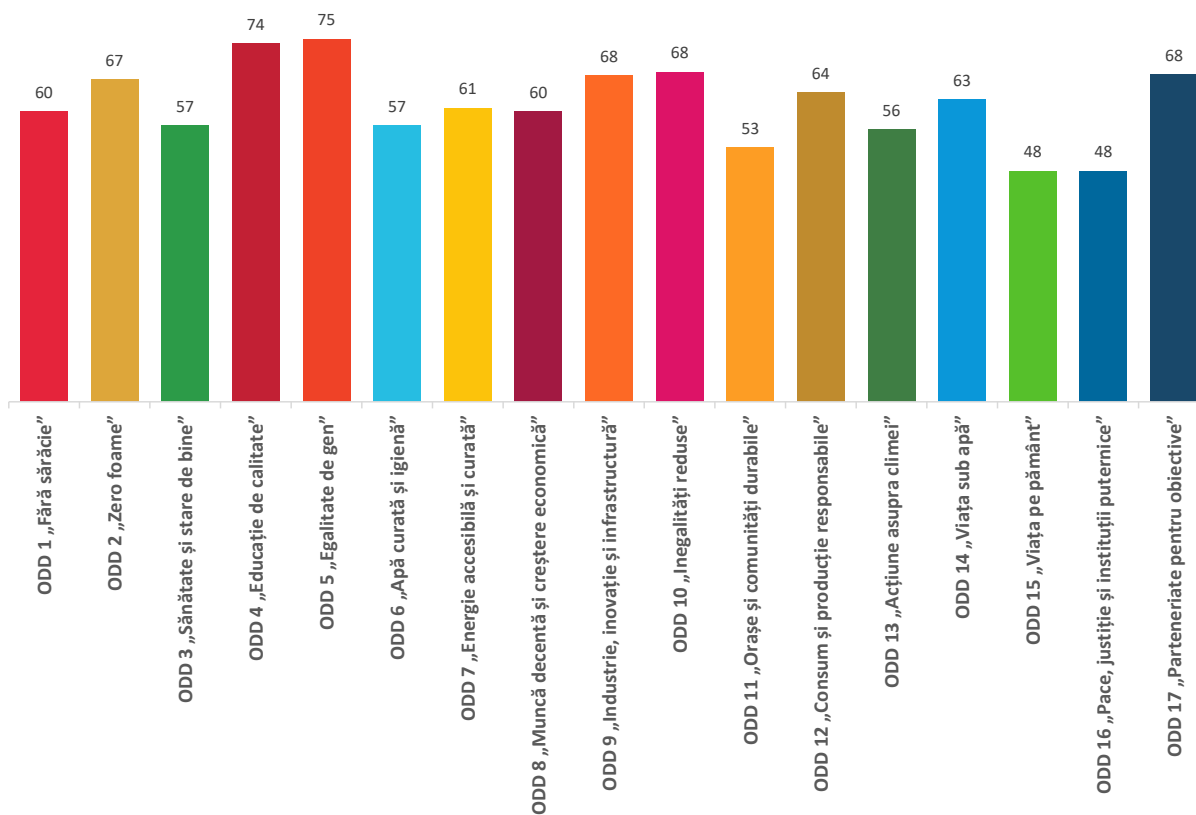
Cele mai înalte grade de raportare a indicatorilor se înregistrează pentru ODD 4 „Educație de calitate” – 86%, ODD 3 „Sănătate și stare de bine” – 76%, ODD 1 „Fără sărăcie” – 75% și ODD 10 „Inegalități reduse” – 73%. Cele mai scăzute grade de raportare se atestă în cazul ODD 14 „Viața sub apă” – 30%, ODD 2 „Zero foame” – 34%, ODD 11 „Orașe și comunități durabile” și ODD 13 „Acțiune asupra climei” – 50%. Gradul mediu de raportare pentru toți indicatorii este de 65%.

Gradul de raportare a indicatorilor per ODD

În ceea ce privește progresul realizat, cele mai bune scoruri s-au înregistrat pentru ODD 5 „Egalitate de gen” – 75 din 100 și ODD 4 „Educație de calitate” – 74, iar cele mai slabe pentru ODD 15 „Viața pe pământ” și ODD 16 „Pace, justiție și instituții puternice” – 48. În general, un punctaj peste 70 reprezintă un progres semnificativ, un punctaj peste 60 – un progres moderat, un punctaj peste 50 – un progres limitat, iar un scor sub 50 indică un ritm lent de progres în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Scor de progres, per ODD

Interdependențe și sinergii

În era globalizării și dezvoltării rapide, înțelegerea interdependenței dintre diferitele Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) este vitală pentru realizarea unei creșteri inclusive și durabile. În Republica Moldova, această nevoie devine tot mai evidentă, având în vedere recente progrese economice și sociale.

În pofida crizei din 2022, Republica Moldova are în continuare un potențial de creștere economică, care trebuie orientată spre reducerea sărăciei și atenuarea inegalităților sociale. De asemenea, creșterea economică viitoare ar trebui să fie mai puțin dependentă de emisiile de carbon. Proiecțiile din *Global Carbon Budget* și *EDGAR* pentru Republica Moldova arată că intensitatea emisiilor de carbon din combustibilii fosili a economiei este așteptată să scadă în anii următori, ceea ce ar asigura o bună sinergie între creșterea economică (ODD 8) și acțiunea pentru climă (ODD 13).

Un alt exemplu de interdependență între ODD se poate observa în politica de implementare a sistemelor de protecție socială (ținta 1.3). Aceasta nu numai că contribuie la reducerea sărăciei (ODD 1), dar, de asemenea, îmbunătățește în mod indirect rezultatele în sănătate și educație (ODD 3 și 4), atenuază impactul schimbărilor climatice (ODD 13) și fortifică potențialul de pace, justiție și instituții puternice (ODD 16).

Promovarea în continuare a inițiativelor privind asigurarea egalității de gen (ODD 5) poate contribui la creșterea economică prin includerea și implicarea femeilor în forța de muncă, ceea ce poate aduce beneficii economice semnificative (ODD 8). O infrastructură adecvată de apă și igienă duce la îmbunătățirea stării de sănătate în rândul populației generale, precum și la reducerea bolilor legate de apă, astfel interdependența dintre accesul la apă curată și igienă (ODD 6) și sănătate (ODD 3) este crucială.

Un nivel mai bun de educație (ODD 4) duce la o mai bună conștientizare și informare privind sănătatea (ODD 3), conducând la un comportament sănătos și la prevenirea unor boli. De asemenea, o populație sănătoasă are mai multe șanse să participe activ la educație și la procesul de învățare.

Republica Moldova, fiind o țară vulnerabilă la pericolele climatice, în special la secete, necesită consolidarea rezilienței și capacității adaptive la dezastrele legate de climă (ținta 13.1). Aceasta promovează producția stabilă de alimente (ODD 2), accesul la apă curată (ODD 6) și soluțiile energetice durabile (ODD 7), având legături directe cu combaterea sărăciei (ODD 1) și insecurității alimentare (ODD 2). Pe de altă parte, adoptarea unor practici de producție și consum responsabile (ODD 12) contribuie la reducerea amprentei de carbon și la atenuarea schimbărilor climatice (ODD 13).

De asemenea, accesul la energie durabilă și accesibilă (ținta 7.1) joacă un rol esențial, contribuind la reducerea sărăciei (ținta 1.2), sprijinind serviciile de sănătate și educație (ODD 3 și 4) și promovând o economie cu emisii reduse de carbon (ODD 12 și 13), care stimulează creșterea economică (ODD 8). În același timp, dezvoltarea unor soluții energetice durabile (ODD 7) susține dezvoltarea infrastructurii și a industriei, promovând în același timp o creștere economică ecologică (ODD 9).

Un alt aspect cheie este dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente (țintele 16.6 și 16.7). Acestea nu numai că sunt vitale pentru integrarea mai profundă a Moldovei în Uniunea Europeană, dar sunt esențiale și pentru echilibrarea dintre răspunsurile imediate la crize și nevoile de dezvoltare pe termen lung.

Instituțiile puternice îmbunătățesc accesul la resurse (ținta 1.4), calitatea educației (ținta 4.4), promovează egalitatea de gen (ODD 5), susțin dezvoltarea infrastructurii (ODD 9) și creșterea economică (ODD 8). Instituțiile mai puternice și transparente (ODD 16) contribuie la reducerea corupției și la crearea unui mediu mai echitabil pentru toți cetățenii, reducând astfel inegalitățile sociale și economice.

Abordarea interdependențelor și sinergiilor dintre Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD-uri) este esențială pentru atingerea obiectivelor pentru mai multe motive:

- **Complexitatea Sistemelor:** ODD-urile nu funcționează în izolare, ci sunt interconectate într-un sistem complex. Succesul într-un domeniu poate sprijini sau, dimpotrivă, poate inhiba progresul în alt domeniu. De exemplu, investițiile în educație (ODD 4) pot sprijini eliminarea sărăciei (ODD 1) și promovarea egalității de gen (ODD 5) prin crearea de oportunități și capacitatea de a accesa locuri de muncă mai bune.
- **Eficiența Resurselor:** Identificarea și utilizarea sinergiilor dintre ODD-uri permite o alocare mai eficientă a resurselor. Se pot evita suprapunerile și redundanțele, și se poate direcționa finanțarea și eforturile acolo unde pot avea cel mai mare impact.
- **Prevenirea Efectelor Negative Nevăzute:** Fără o înțelegere a interdependențelor, acțiunile pentru un anumit ODD pot avea consecințe negative neintenționate asupra altora. De exemplu, promovarea creșterii economice rapide (ODD 8) fără o abordare echilibrată poate duce la degradarea mediului (în conflict cu ODD 15) sau la exacerbarea inegalităților (în conflict cu ODD 10).
- **Abordare Holistică:** Prin înțelegerea modului în care ODD-urile sunt interconectate, decidenții pot dezvolta strategii și politici holistice care abordează cauzele profunde și complexe ale problemelor de dezvoltare. Acest lucru poate ajuta la construirea unor soluții mai durabile și mai rezistente.
- **Facilitarea Cooperării și Coordonării:** Interdependența necesită o coordonare strânsă între diferite sectoare, organizații și părți interesate. Abordarea sinergiilor și interdependențelor stimulează colaborarea și parteneriatul, făcând ca eforturile să fie mai coezive și aliniate la obiectivele comune.
- **Flexibilitate și Adaptabilitate:** Înțelegerea dinamicilor complexe dintre ODD-uri permite guvernelor și organizațiilor să fie mai adaptabile și să răspundă mai bine la schimbările de context sau la crize neașteptate, cum ar fi pandemii sau dezastre naturale.
- **Integrarea Obiectivelor Globale și Locale:** Analiza interdependențelor permite o mai bună aliniere între obiectivele globale și prioritățile și nevoile locale. Acest lucru asigură că acțiunile întreprinse la nivel național sau local să contribuie eficient la agenda globală de dezvoltare durabilă.

În concluzie, abordarea interdependențelor și sinergiilor între ODD-uri nu este doar o alegere strategică, ci o necesitate pentru atingerea obiectivelor ambițioase și complexe de dezvoltare durabilă. Aceasta permite o abordare mai echilibrată, integrată și eficientă care reflectă realitatea complexă și interconectată a dezvoltării durabile. **În acest sens, Platforma Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare „SDG Interlinkages For Republic of Moldova”³ este un instrument foarte util pentru analiza și vizualizarea interdependențelor și sinergiilor dintre diferite obiective durabile.**

³ Disponibilă aici: <https://data.undp.org/sdg-push-diagnostic/MDA/synergies-and-tradeoffs>

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în contextul Planului Național „Construim Moldova Europeană”

„Construim Moldova Europeană” este planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova care vizează modernizarea localităților, creșterea securității cetățenilor și contribuția la creșterea veniturilor și crearea de locuri de muncă bine plătite. Acest plan este structurat în 20 de acțiuni guvernamentale, aliniate la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU.

Acțiunile propuse vor contribui la îmbunătățirea calității vieții pentru cetățenii Republicii Moldova, un obiectiv aliniat cu mai multe dintre Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. De exemplu, acțiunile legate de modernizarea orașelor și satelor, eficientizarea energetică a clădirilor, asigurarea apei curate și a sanitației, modernizarea drumurilor și podurilor și digitalizarea serviciilor publice se referă direct la obiectivul 11, "Orașe și comunități durabile", care vizează crearea de orașe și comunități sigure, reziliente și durabile.

De asemenea, planul „Construim Moldova Europeană” reflectă o puternică concentrare pe protecția mediului și sustenabilitate, care sunt elemente cheie în mai multe dintre Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. De exemplu, implementarea Programului Național de Împădurire, eficientizarea energetică a clădirilor și asigurarea apei curate și sanitației sunt acțiuni care se aliniază cu obiectivele 6, "Apa curată și sanitație", 7, "Energie curată și la prețuri accesibile", 13, "Acțiunea pentru climă" și 15, "Viață terestră".

În plus, accentul pus pe îmbunătățirea infrastructurii, crearea de locuri de muncă și creșterea exporturilor agricole către UE este în concordanță cu obiectivul 8, "Muncă decentă și creștere economică", care vizează promovarea unui mediu de muncă productiv și al unei economii sustenabile și inclusive.

Planul include și un accent pe eliminarea corupției, îmbunătățirea justiției, securitatea cetățenilor și a granițelor, precum și aderarea la UE, care sunt aspecte corelate cu obiectivele 16, "Pace, justiție și instituții puternice", și 17, "Parteneriate pentru obiective", ce se referă la consolidarea instituțiilor, reducerea violenței și a corupției și dezvoltarea parteneriatelor internaționale.

Planul Național „Construim Moldova Europeană” se axează, de asemenea, pe dimensiunea socială, ținând în mod direct:

- Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 1, „Eradicarea sărăciei”, prin măsurile de creștere a veniturilor, susținerea mediului de afaceri și crearea de locuri de muncă bine plătite;
- Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3, „Asigurarea unei vieți sănătoase”, prin îmbunătățirea sistemului de sănătate, modernizarea și echiparea spitalelor regionale;
- Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 4, „Educație de calitate”, prin crearea Institutului Național pentru Educație și Leadership, îmbunătățind astfel calitatea studiilor, a sistemului de performanță a cadrelor didactice, și respectiv a accesului la educație de calitate a societății.

„Construim Moldova Europeană” este un plan complex care, în linii mari, se aliniază foarte bine cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU. Acest plan reflectă angajamentul Guvernului Republicii Moldova față de crearea unei societăți mai prospere, mai sigure și mai durabile pentru toți cetățenii săi. Cu toate acestea, succesul acestui plan depinde de implementarea eficientă și de monitorizarea atentă a progreselor.

Planul Național „Construim Moldova Europeană”

Acțiune	Descriere	ODD-uri țintite
1 Modernizarea orașelor și satelor	Proiecte de dezvoltare locală în cel puțin 496 de localități care furnizează cetățenilor servicii publice de calitate și infrastructură modernă.	
2 Eficientizarea energetică a clădirilor	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice cu destinație socială și blocurilor rezidențiale.	
3 Apă curată și sănătate	Revizuirea cadrului legislativ în domeniul alimentării cu apă și sanitație. Construcția proiectelor regionale de alimentare cu apă.	
4 Modernizarea drumurilor și podurilor	Reabilitarea drumurilor naționale M2 (drumul de ocolire a municipiului Chișinău), M5 (Criva-Bălți), R 14.1 Soroca-Arionești-Otaci și a 6 poduri.	
5 Digitalizarea serviciilor publice	Dezvoltarea unei aplicații mobile care să ofere acces la toate serviciile guvernamentale digitalizate.	
6 Implementarea Programului Național de împădurire	Restaurarea, extinderea și conservarea zonelor forestiere și a vegetației forestiere.	
7 Securizarea frontierelor Republicii Moldova	Îmbunătățirea capacităților de gestionare a frontierelor prin digitalizarea procedurilor de verificare.	
8 Modernizarea Armatei Naționale	Adoptarea de noi măsuri pentru a asigura o calitate mai bună a vieții militarilor.	
9 373 Sustinerea întreprinderilor mici și mijlocii ("373")	Crearea unui fond care oferă IMM-urilor acces la împrumuturi bancare competitive.	
10 Majorarea și distribuția corectă a ajutorului financiar pentru agricultori	Revizuirea condițiilor și criteriilor de accesare a subvențiilor de către fermierii mici și mijlocii.	

Acțiune	Descriere	ODD-uri țintite
11 Reducerea birocrației pentru antreprenori	Facilitarea creării de afaceri și generarea de venituri, prin reducerea birocrației administrative.	
12 Creșterea exporturilor agricole către UE	Extinderea tipurilor de categorii de produse aprobate pentru a fi exportate în UE.	
13 Confiscarea averilor dobândite ilegal	Implementarea reformelor din Planul național de recuperare a bunurilor.	
14 Spitale regionale renovate	Asigurarea unei infrastructuri medicale moderne și de calitate prin echiparea și renovarea spitalelor existente.	
15 Promovarea procurorilor și judecătorilor integri și profesioniști	Restructurarea Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor printr-o evaluare externă.	
16 Servicii accesibile pentru diasporă	Facilitarea accesului la serviciile guvernamentale pentru diaspora moldoveană.	
17 Sistem de asistență socială reformat	Revizuirea și reformarea beneficiilor de asistență socială pentru a crește participarea pe piața muncii.	
18 Crearea Institutului Național pentru Educație	Îmbunătățirea sistemului de formare și dezvoltare profesională a resursei umane în educație.	
19 Eliminarea corupției din instituțiile statului	Constituirea unui set de practici robust și eficient care se vor axa pe identificarea domeniilor cheie pentru corupția din instituțiile statului.	
20 Aderarea la UE până în anul 2030	Îndeplinirea celor 9 recomandări pentru aderarea la UE prin alinierea cadrului legal în toate sectoarele relevante.	

1

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.1. ODD 1 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 1 stabilit de Organizația Națiunilor Unite este de a eradică sărăcia în toate formele sale și peste tot în lume. În Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” se regăsesc multiple aspecte care se referă la ODD 1, prin evidențierea problemelor legate de veniturile oamenilor, nivelul scăzut al veniturilor, sărăcia, ocuparea forței de muncă și economia informală.

Republica Moldova se confruntă cu un nivel scăzut al veniturilor, fără tendințe clare de convergență cu țările Uniunii Europene. Rata sărăciei este amplificată și de o inegalitate semnificativă în distribuția veniturilor.

O serie de probleme structurale împiedică progresul în reducerea sărăciei în Republica Moldova:

- Slaba dezvoltare economică, caracterizată de o dinamică investițională modestă și un acces limitat la noile tehnologii.
- Productivitate scăzută a forței de muncă din cauza investițiilor de complexitate tehnologică redusă, a migrației masive a populației și a îmbătrânirii populației.
- Vulnerabilități externe persistente ale țării, caracterizate de o sensibilitate pronunțată la crizele economice și schimbările climatice. Aceste probleme pot avea efecte devastatoare asupra economiei naționale și pot agrava sărăcia și inegalitățile în rândul populației.
- Dezechilibre și inegalități ridicate între capitala Chișinău și restul țării, inclusiv în ceea ce privește accesul la servicii de bază. Chișinăul, ca centrul economic și administrativ, atrage mai multe resurse și investiții, ceea ce duce la accentuarea disparităților regionale și la marginalizarea zonelor rurale.
- Republica Moldova înregistrează una dintre cele mai scăzute rate de ocupare a forței de muncă din Europa Centrală și de Est, iar rata scăzută a șomajului maschează nivelul extrem de scăzut de activitate și ocupare a forței de muncă. Există un decalaj semnificativ între ratele de ocupare a bărbaților și femeilor, atât în mediul urban, cât și în mediul rural.
- Rata NEET (tineri care nu au un loc de muncă și nici nu urmează studii sau cursuri de formare) în Republica Moldova este semnificativ mai mare decât în Uniunea Europeană, ceea ce indică o problemă majoră legată de ocuparea forței de muncă și de incluziunea tinerilor pe piața muncii.
- Prezența unei economii informale extinse, care reprezintă o pătrime din economie, are un impact negativ asupra productivității muncii, competitivității, veniturilor publice și redistribuirii valorii generate în economie. Pierderile fiscale generate de economia informală sunt semnificative și au crescut în ultimii ani. Acest

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

fenomen contribuie la creșterea inegalității și la diminuarea resurselor disponibile pentru dezvoltare și reducerea sărăciei.

- Capacitatea insuficientă a sistemului de protecție socială de a aborda provocările sărăciei și lipsa sa de reziliență în fața diferitelor crize. Acest lucru poate duce la o vulnerabilitate sporită a categoriilor defavorizate, în special în cazul unor evenimente neprevăzute, cum ar fi dezastre naturale sau recesiuni economice.
- Redistribuirea inadecvată a veniturilor între cei bogați și cei săraci. O distribuție inechitabilă a veniturilor poate duce la accentuarea sărăciei și a inegalităților, sporind diviziunile sociale și economice în țară.

Toate aceste aspecte sunt strâns legate de ODD 1 și de obiectivul de a eradică sărăcia în Republica Moldova. Pentru a atinge acest obiectiv, strategia propune o serie de măsuri și acțiuni care vizează îmbunătățirea performanțelor economice, creșterea veniturilor populației, promovarea ocupării forței de muncă și reducerea economiei informale. Prin implementarea acestor măsuri, se urmărește crearea unui mediu economic propice pentru dezvoltare durabilă, incluziune socială și reducerea sărăciei în Republica Moldova.

Trei Obiective de Dezvoltare prezente în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” sunt corelate cu ODD 1:

Obiectivul 1: Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților

În Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, obiectivul 1, prin sub-obiectivele sale, are o abordare similară cu ODD 1. De exemplu, se propune reducerea cu 50% a nivelului de sărăcie absolută și sărăcie în toate dimensiunile sale până în 2030, ceea ce este în linie directă cu ODD 1. În plus, strategia își propune să crească veniturile din surse durabile, să dezvolte oportunități pentru inovații și antreprenariat, și să amelioreze condițiile de muncă, ceea ce va avea un impact direct asupra reducerii sărăciei.

Alte măsuri, cum ar fi minimizarea impactului inflației asupra veniturilor populației, încurajarea orientării profesionale a elevilor și stimularea companiilor pentru a investi în capitalul uman și asigurarea accesului non-discriminatoriu pentru toți cetățenii, vor contribui și ele la atingerea ODD 1, deoarece vor ajuta la creșterea veniturilor și la asigurarea că toți oamenii au acces la oportunități economice, indiferent de statutul lor socio-economic.

Ambele obiective, atât cel din strategia națională, cât și cel al ODD 1, sunt axate pe eliminarea sărăciei și îmbunătățirea accesului la resurse economice pentru toți oamenii, ceea ce face ca acestea să fie strâns interconectate.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Obiectivul 2: Îmbunătățirea condițiilor de trai

Întrucât sărăcia este adesea un rezultat al condițiilor de viață precare, eforturile de a îmbunătăți condițiile de viață sunt direct corelate cu scopul de a reduce sărăcia. Îmbunătățirea accesului la infrastructură, utilitățile publice și condiții decente de trai poate ajuta la combaterea sărăciei prin îmbunătățirea oportunităților economice și creșterea bunăstării individuale.

ODD 1 recunoaște importanța accesului la servicii de bază în eradicarea sărăciei. Asigurarea accesului la internet, ape ducte, sisteme sanitare sigure și transport durabil contribuie la îmbunătățirea oportunităților de dezvoltare economică și îmbunătățirea calității vieții, contribuind astfel la reducerea sărăciei.

Accesul la sisteme eficiente, durabile și sigure de transport nu numai că îmbunătățește calitatea vieții, dar facilitează și accesul la oportunități de muncă și de dezvoltare economică, fiind astfel un instrument important în lupta împotriva sărăciei.

În acest context, Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” își propune explicit să crească bunăstarea materială a oamenilor, în special a celor din categoriile vulnerabile, un obiectiv care se aliniază direct cu scopul ODD 1 de a eradică sărăcia.

Obiectivul 6: Un sistem de protecție socială solid și incluziv

Corelația dintre ODD 1 al Națiunilor Unite și Obiectivul 6 din Strategia națională de dezvoltare "Moldova Europeană 2030" este evidentă întrucât ambele urmăresc îmbunătățirea condițiilor de viață pentru grupurile vulnerabile și eradicarea sărăciei. Acest lucru este atins prin crearea și implementarea unor măsuri de protecție socială durabile și eficiente.

Obiectivul 6 din Strategia națională de dezvoltare "Moldova Europeană 2030" se concentrează pe consolidarea sistemului de protecție socială, acordând o atenție specială celor mai săraci și vulnerabili. De asemenea, Obiectivul 6 subliniază necesitatea rezilienței celor din categoriile vulnerabile la evenimente legate de climă, inclusiv secetă și inundații, ceea ce corespunde cu scopul ODD 1 de a reduce vulnerabilitatea la evenimente extreme.

Sistemul de protecție socială al Republicii Moldova întâmpină multiple provocări din cauza tranziției demografice prin care trece țara, inclusiv reducerea populației, îmbătrânirea, migrația externă și sporul natural negativ. Strategia subliniază necesitatea unei noi paradigme în politicile demografice, economice și sociale pentru a gestiona aceste schimbări și a asigura solidaritatea și protecția socială adecvată.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Sistemul de protecție socială are două componente principale: sistemul de asigurări sociale și sistemul de asistență socială:

- **Sistemul de asigurări sociale** are rolul de a menține veniturile persoanelor asigurate în situații precum incapacitatea de muncă, maternitatea, bătrânețea sau șomajul. Structural, acest sistem se confruntă cu o serie de provocări, printre care mărimea mică a pensiilor, nivelul scăzut al salariilor, rata redusă de ocupare a forței de muncă și ponderea înaltă a economiei informale. În ultimii ani, acest sistem se confruntă cu un deficit considerabil⁴, din cauza evoluțiilor demografice, economice și a multiplelor crize care au afectat Republica Moldova.
- **Sistemul de asistență socială** are funcția de a oferi susținere suplimentară, în afara sistemului de asigurări sociale, celor mai vulnerabile categorii de persoane. Reforma sistemului de asistență socială „Restart”⁵ își propune să îmbunătățească guvernanta și transparența în sistemul de asistență socială și să asigure accesul uniform și echitabil al populației vulnerabile la prestații și servicii sociale de calitate. Serviciile sociale sunt componente importante ale sistemului de asistență socială, însă în prezent acestea reprezintă o pondere foarte mică în totalul cheltuielilor pentru protecția socială.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” recomandă diversificarea prestațiilor și serviciilor sociale, îmbunătățirea sistemului de asistență socială, dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități și copiilor, precum și dezvoltarea serviciilor sociale destinate populației în general. Totodată, este importantă o planificare, raportare și monitorizare eficientă a serviciilor sociale prestate pentru a asigura finanțarea adecvată și o mai mare eficiență a acestora. De asemenea, a fost remarcată nevoia unei reforme mai profunde a programului de ajutor social, pentru a îmbunătăți eficiența acestuia și a stimula angajarea persoanelor apte de muncă care beneficiază de acest program.

⁴ Impactul pandemiei asupra ponderii obligațiilor de asigurări sociale de stat în PIB a fost imediat : pe de o parte, prin scăderea activității economice și respectiv a PIB în anul 2020, iar pe de altă parte prin creșterea cazurilor de îmbolnăviri care au condus la creșterea obligațiilor componenteii „Protecție în caz de incapacitate temporară de muncă” a BASS. În rezultat, ponderea obligațiilor de asigurări sociale de stat în PIB a săltat de la 7,5% în 2019 la 8,6% în 2020. În 2021 a urmat o corecție în jos, dar schimbările structurale – demografice, economice, legislative – au făcut ca ponderea obligațiilor de asigurări sociale de stat în PIB să ajungă la 9% în bugetul pentru anul 2023.

În ceea ce privește veniturile, acestea au scăzut ca pondere în PIB în ultimii ani. În rezultat, avem de a face cu un efect foarfecă care duce la creșterea deficitului sistemului de asigurări sociale de stat : pe de o parte cheltuielile cresc, iar pe de altă parte veniturile stagnează.

⁵ Vezi <https://restart.gov.md>

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

28

Gradul de raportare a indicatorilor:

75%

Scor de progres:

60/100

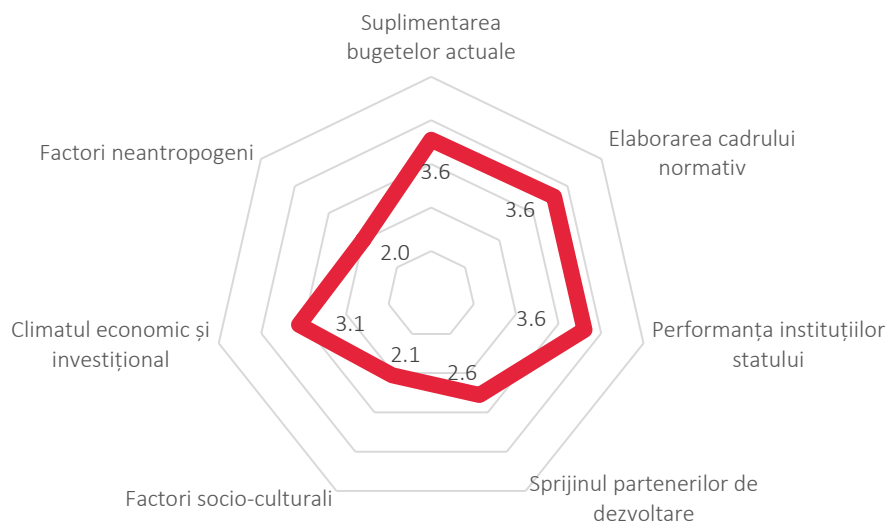
Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
3	6	3	3	5
1.3.1.b. 1.3.1.c. 1.5.1.c.	1.3.1.a. 1.3.1.e. 1.3.1.f. 1.3.1.h. 1.4.1. 1.5.1.a.	1.1.1. 1.1.1.1. 1.3.1.d.	1.2.1. 1.3.1.i. 1.5.2.	1.2.2. 1.3.1.g. 1.4.2.a. 1.4.2.b. 1.5.1.b.

*din totalul de 28 de indicatori, 20 sunt indicatori de progres și 8 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde progresul

Diagrama factorilor de impact ilustrează factorii de care depinde atingerea obiectivului de dezvoltare durabilă și reprezintă scorul mediu pentru fiecare factor, de la 1 – „nu depinde de acest factor” până la 5 – „este un factor indispensabil”.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Progresul Republicii Moldova în eradicarea sărăciei extreme este incremental, dar mai sunt încă pași de făcut în combaterea sărăciei absolute. Datele arată o evoluție pozitivă a indicatorilor de sărăcie extremă, cu o scădere ușoară a ponderii populației care trăiește cu mai puțin de 2,15 dolari SUA pe zi de la 2,5% în 2018 la 1,3% în 2022. Această tendință a fost susținută de extinderea programelor de protecție socială și de creșterea fluxului de remitențe primit de la lucrătorii migranți. Totuși, în anul 2022, din cauza șocurilor crizei energetice și a inflației generale pe fundalul războiului din Ucraina, rata sărăciei, atât a celei extreme, cât și a celei absolute, a crescut în Republica Moldova, iar extinderea programelor de asistență socială și compensații la energie – datorată pe de o parte redirectionării resurselor bugetare din alte domenii către domeniul de protecție socială, iar pe de altă parte sprijinului semnificativ al partenerilor de dezvoltare, în special din Uniunea Europeană – a reușit doar să atenueze impactul crizei. Continuarea programelor de asistență socială este esențială pentru depășirea situației de criză și reluarea tendinței de reducere structurală a sărăciei. Deși progresul Republicii Moldova în eradicarea sărăciei extreme este încurajator, sărăcia absolută reprezintă în continuare o problemă majoră și va necesita o abordare cuprinzătoare și continuă pentru a atinge ținta de 10% stabilită pentru anul 2030 (față de 31,1% în 2022).

Clasa de mijloc fragilă din Republica Moldova face ca populația să fie extrem de vulnerabilă la șocurile externe, reflectând astfel un sistem economic precar. Chiar dacă se înregistrează unele evoluții în sensul reducerii sărăciei extreme, orice criză economică sau socială riscă să readucă populația în pragul sărăciei. În condițiile unor presiuni inflaționiste înalte generate de războiul din Ucraina, în 2022, veniturile reale ale gospodăriilor au scăzut cu 5,9%, evidențiind și mai mult această vulnerabilitate. În medie, 20% din veniturile gospodăriilor provin din transferurile sociale, 12% din remitențe și 60% din salarii. Reducerea dependenței de transferuri sociale și remitențe, prin creșterea proporției veniturilor provenite din salarii, precum și consolidarea clasei de mijloc, ar putea contribui la diminuarea vulnerabilității la șocuri externe. Este esențial să se continue investițiile în programele de protecție socială, dar și în creșterea economică stabilă și incluzivă, pentru a consolida clasele de mijloc și a reduce mai mult nivelul de sărăcie.

Guvernul a luat măsuri importante pentru a atenua impactul crizei energetice asupra păturilor vulnerabile. Prin Legea nr. 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice și Hotărârea Guvernului nr. 704/2022 privind aprobarea Regulamentului cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică a fost implementat un mecanism de compensații pentru plata facturilor la consumul de energie. Acest sistem a permis tuturor cetățenilor să obțină compensații la plata facturilor pentru energie, fiind clasificați pe categorii de consumatori vulnerabili în baza a mai multor parametri aprobați de Guvern. De asemenea, sistemul de compensații oferite direct în factură a redus valoarea acestora, evitând întârzierile la plata facturilor și asigurând furnizorilor fluxul de numerar necesar în perioada iernii.

Creșterea salariului minim este un alt aspect cheie în lupta împotriva sărăciei. Guvernul a stabilit prin HG nr. 670/2022 salariul minim pe țară în cuantum de 4000 lei lunar pentru un program complet de lucru de 169 de ore (în medie pe lună), ceea ce reprezintă 23,67 lei pe oră. Astfel în perioada 2022-2023 cuantumul salariului minim lunar pe țară a fost ridicat de la 1000 lei până la 4000 lei. La fel de important, a fost redus dezechilibrul între mecanismele de stabilire a salariului minim între angajații din sectorul public și cei din sectorul privat, fiind pentru prima dată unificat salariul minim pe țară. De asemenea, s-a restabilit

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

mecanismul de negociere colectivă prin redinamizarea Comisiei Naționale pentru Consultări și Negocieri Colective. Aceste măsuri pot contribui la creșterea veniturilor celor mai săraci salariați, ajutându-i să iasă de sub pragul sărăciei.

Îmbunătățirea sistemului de ajutor social este o altă măsură folosită pentru a reduce sărăcia. Prin HG nr. 150/2023 și HG nr. 655/2022, Guvernul a efectuat modificări substanțiale în Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social. Modificările ținesc în special creșterea numărului de familii cu salariați beneficiari de ajutor social, stimularea încadrării în câmpul muncii a adulților apti de muncă, creșterea numărului familiilor cu copii incluse în program, creșterea valorii ajutorului social pentru familiile cu copii și diferențierea mărimii venitului lunar minim garantat (VLMG) în cazul persoanelor cu dizabilități în dependență de gradul de dizabilitate⁶. Suplimentar, în contextul crizelor energetice din perioada 2021-2023 a fost mărită valoarea ajutorului pentru perioada rece a anului de la 500 lei la 700 lei și au fost majorate plafoanele de acces la această prestație. Aceste măsuri sunt destinate să ajute Republica Moldova să atingă obiectivul de acoperire a 35% din populația vulnerabilă cu prestații de asistență socială până în 2030. Guvernul va continua măsurile de îmbunătățire a sistemului de asistență socială și excludere a erorilor în procesul de orientare a prestațiilor sociale, în scopul asigurării incluziunii cât mai cuprinzătoare a persoanelor sărace în sistem.

Politicile agricole au de asemenea un rol crucial în reducerea sărăciei multidimensionale. În Republica Moldova sectorul agricol are o pondere semnificativă în structura economiei și cuprinde peste 40% din populația ocupată⁷. În același timp, munca informală este foarte răspândită în acest sector⁸, ceea ce crește riscul insecurității sociale și a sărăciei. Pentru îmbunătățirea situației este necesară o abordare multidimensională, care să țină seama de formalizarea sectorului, îmbunătățirea productivității și asigurarea securității alimentare pentru toți cetățenii. Toate aceste elemente cheie pentru reducerea sărăciei sunt încorporate în Strategia securității alimentare 2023-2030⁹, care țintește atingerea securității alimentare a țării în vederea asigurării accesului la o alimentație suficientă, accesibilă și nutritivă.

Progresele în acoperirea persoanelor de vârstă pensionară cu pensii pentru limită de vârstă sunt notabile. În perioada anilor 2018- 2022, acest indicator a înregistrat o creștere constantă, ajungând la 94,6% în 2022. Acest progres s-a realizat în mare parte datorită implementării Legii nr. 242/2022, care permite Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze înscrierea datelor în conturile personale de asigurări sociale

⁶ Modificările programului de ajutor social din ultimii ani au dus la modificarea structurii populației de beneficiari de ajutor social, cu o creștere a ponderii familiilor cu copii și o scădere a ponderii familiilor cu pensionari. Pentru acestea din urmă veniturile au crescut datorită accelerării creșterii pensiei minime. Deși numărul familiilor cu persoane cu dizabilități a scăzut între mar-21 și mar-23, această categorie este în continuare foarte numeroasă în programul de ajutor social, reprezentând 46% din numărul total de beneficiari. Ca și în cazul pensionarilor, dezvoltarea instrumentelor de protecție socială specifice acestei categorii (creșterea alocației de dizabilitate) duce la scăderea rolului ajutorului social pentru protecția persoanelor cu dizabilități. Numărul familiilor cu șomeri beneficiari de ajutor social a fost de 8-9 mii în perioada 2022-23, în scădere față de aproape 12 mii în 2021.

⁷ Vezi <https://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS?locations=MD>

⁸ Estimările arată că peste 60% din munca informală din Republica Moldova este în agricultură. Vezi Expert Grup, „Fenomenul economiei și ocupării informale în contextul pandemiei Covid-19”, 2021, pag. 20, disponibil aici:

<https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Raport20UNDP20Rom20neformal.pdf>

⁹ HG nr. 775/2022

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

pentru persoanele asigurate care nu au fost capabile să prezinte declarațiile în termenul stabilit. Acest progres este un semn pozitiv că Republica Moldova se apropie de obiectivul de acoperire substanțială a persoanelor vârstnice cu pensii.

Pentru a răspunde la fenomenul alarmant de creștere a sărăciei în rândul copiilor, Guvernul și partenerii de dezvoltare au extins programele de protecție socială pentru familiile cu copii. Proportia copiilor acoperiți cu indemnizații adresate familiilor cu copii a crescut în ultimii ani, ajungând la 87% în 2022. Guvernul a extins dreptul la indemnizația lunară de îngrijire a copilului până la vârsta de 2 ani – începând cu 1 octombrie 2022, orice copil din Republica Moldova până la vârsta de 2 ani beneficiază de acest tip de indemnizație, în valoare de 1000 lei lunar, indiferent de statutul părinților (asigurat/neasigurat social). Cu suportul financiar al UNICEF a fost implementat un amplu program de susținere suplimentară a copiilor vulnerabili, fiind angajați peste 900 de asistenți personali pentru copiii cu dizabilități severe și majorată indemnizația lunară pentru copiii plasați în serviciul social de asistență parentală profesionistă și în casele de timp familial. Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia¹⁰ prevăd o serie de măsuri pentru a crește și mai mult protecția socială a familiilor cu copii.

S-au înregistrat progrese importante și în privința femeilor care beneficiază de indemnizații de maternitate. În perioada anilor 2018- 2022, procentul femeilor care beneficiază de aceste indemnizații a crescut de la 61,6% la 71,2%. Acest progres a fost facilitat de implementarea Legii nr. 353/2022 care oferă dreptul la indemnizație de maternitate indiferent de realizarea venitului în perioada concediului de maternitate. În plus, Hotărârea Guvernului nr. 189/2023 permite calculul indemnizației de maternitate din venitul asigurat al unuia dintre soții asigurați, ceea ce poate duce la un quantum mai mare al indemnizației.

Îmbunătățirea protecției sociale pentru persoanele cu dizabilități este o prioritate a Republicii Moldova. Cu toate că proporția persoanelor cu dizabilități care beneficiază de prestații sociale a înregistrat o descreștere ușoară în perioada 2018-2022, Guvernul a luat măsuri semnificative pentru a îmbunătăți situația. Prin HG nr.148/2023 a fost aprobată indexarea prestațiilor sociale, ceea ce a condus la o creștere a pensiilor de dizabilitate cu 15% începând cu 1 aprilie 2023. În plus, s-a stabilit o alocație socială de stat pentru persoanele cu dizabilități care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea unei pensii. Aceste măsuri reflectă angajamentul Republicii Moldova de a asigura protecție socială adecvată pentru persoanele cu dizabilități.

Cadrul de susținere a șomerilor este de asemenea îmbunătățit. Procentul șomerilor care beneficiază de ajutorul de șomaj a fost de 13,5% în 2022. Sunt în curs de dezvoltare măsuri active de ocupare a forței de muncă, care vor contribui mai eficient la tranziția șomerilor spre angajare și dinamizarea pieței muncii.

În ultima perioadă, s-a observat o creștere a proporției persoanelor acoperite cu indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accidente de muncă și bolile profesionale. Între anii 2018 și 2022, proporția persoanelor acoperite a crescut de la 16,5% la 27,2%. Pentru îmbunătățirea controlului de stat asupra respectării actelor normative în domeniul raporturilor de muncă și al securității și sănătății în

¹⁰ HG nr. 347/2022

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

muncă, a fost modificată Legea nr.140/2008 privind Inspectoratul de Stat al Muncii și HG nr. 788/2013 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului de Stat al Muncii. Aceste măsuri urmăresc de asemenea înlăturarea practicii de achitare a salariului în plic și eradicarea muncii nedeclarate. Totodată, sunt incluse următoarele inițiative în Planul de Acțiuni ale Guvernului pentru anul 2023: continuarea consolidării capacităților Inspectoratului de Stat al Muncii și eficientizarea activității acestuia (trim. IV), elaborarea și aprobarea Programului național în domeniul raporturilor de muncă (securitatea și sănătatea în muncă și combaterea economiei informale, a fenomenului „muncii la negru” și de achitare a salariilor „în plic” (trim. IV). Realizarea acestor acțiuni are ca scop diminuarea numărului de accidente de muncă și boli profesionale, transformarea venitului informal în venit salarial formal, sporirea nivelului de protecție socială ale angajaților, ceea ce va contribui la atingerea țintei ca persoanele care, în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă să beneficieze de indemnizații de dizabilitate.

În domeniul asigurării drepturilor egale de proprietate pentru toți cetățenii, în special pentru cei săraci și vulnerabili, progresul a fost modest. Din datele disponibile, reiese că monitorizarea unor astfel de indicatori nu este o prioritate pentru autoritățile locale. Pentru a realiza ținta 1.4 de dezvoltare durabilă – până în 2030, asigurarea faptului că toți bărbații și femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, moștenire și alte resurse – este necesară stabilirea de valori-țintă și de referință pentru indicatorii relevanți, precum și elaborarea și implementarea de politici publice orientate către îmbunătățirea accesului la servicii de bază și asigurarea egalității de drepturi de proprietate.

Există unele inițiative de îmbunătățire a accesului la servicii de bază. . Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale implementează Programul național „Satul european”. De la lansarea Programului circa 100 de localități și circa 100 de mii de oameni din țara au beneficiat de proiecte în cadrul Programului, asigurându-le condiții mai bune de trai. Astfel, a fost asigurat accesul la servicii mai calitative de apă și canalizare pentru peste 20 de mii de oameni, la mai multă lumină și siguranță pe străzile localităților pentru circa 34 de mii de oameni. Totodată, au fost renovate și dotate cu echipamente, utilaj și mobilier nou și confortabil 14 grădinițe, modernizate 9 gimnazii și 3 licee pentru sute de elevi și cadre didactice, construite 9 terenuri de joacă și 3 terenuri sportive. Concomitent, se lucrează la elaborarea unui document de politici publice în domeniul alimentării cu apă și sanitație, care va înlocui Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2030). În plus, este în curs de planificare elaborarea secțiunii specializate "Aprovizionare cu apă și sanitație" a Planului de Amenajare a Teritoriului Național, în cadrul proiectului „Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Moldova”. **Republica Moldova se confruntă cu dificultăți în atingerea țintei 1.5 de dezvoltare durabilă referitoare la crearea rezilienței și reducerea vulnerabilității populației sărace și vulnerabile la evenimentele extreme legate de climă.** Există deficiențe în colectarea datelor referitoare la această țintă, ceea ce nu permite observarea obiectivă a progresului.

Potrivit informațiilor furnizate de Ministerul Mediului, este în curs de elaborare un proiect de Program național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

acestui. Implementarea acestui cadru strategic național ar putea contribui la crearea rezilienței și la reducerea vulnerabilității populației în fața evenimentelor extreme legate de climă.

Este important să se acorde o atenție sporită monitorizării și evaluării impactului schimbărilor climatice asupra populației sărace și vulnerabile. Aceste informații pot contribui la identificarea nevoilor și la elaborarea de politici și programe specifice, pentru a asigura o abordare eficientă în reducerea expunerii și vulnerabilității acestor grupuri la evenimentele extreme legate de climă. În plus, este necesară o coordonare mai strânsă între diferitele autorități implicate pentru a asigura o abordare holistică și integrată a acestor provocări.

Indicatorii structurali care arată ponderea protecției sociale, a învățământului și a sănătății în bugetul național și în PIB reflectă capacitatea statului de a asigura mobilizarea resurselor pentru a oferi mijloace adecvate și previzibile pentru a pune în aplicare programe și politici pentru eradicarea sărăciei în toate dimensiunile sale. Aproape 70 la sută din totalul cheltuielilor guvernamentale generale în Republica Moldova sunt destinate sectoarelor sociale. Cheltuielile totale pentru protecția socială, educație și sănătate au reprezentat 21% din PIB în 2019, un nivel similar cu cel al țărilor de referință¹¹.

În 2022, bugetul alocat pentru protecție socială a reprezentat 38,8% din bugetul public național, în creștere față de anii anteriori. Din fondurile totale alocate protecției sociale în 2022, 61% au fost destinate sistemului de asigurări sociale de stat care este bazat pe contribuții, iar 39% au fost destinate altor măsuri de protecție socială, inclusiv asistența socială, compensațiile pentru reducerea vulnerabilității energetice și măsurile universale de susținere a familiilor cu copii. În ultimii ani se observă o reducere a componentei asigurate în sistemul protecției sociale întrucât sistemul de asigurări sociale de stat nu este adaptat să răspundă șocurilor externe: valoarea contribuțiilor este mai mică decât drepturile spre plată, iar fondurile de asigurări sociale de stat nu au o rezervă pentru atenuarea șocurilor. În consecință, componenta asigurată în sistemul protecției sociale a scăzut de la 68% în 2019 la 61% în 2022, iar programele neasigurate au crescut. Acest lucru s-a datorează în cea mai mare parte programului de compensații energetice¹², care a reprezentat peste 3,7 miliarde de lei în iarna 2022-2023. În ultimii ani 2 ani, creșterea unor capitole de protecție socială ca pensiile, ajutorul social și indemnizațiile pentru copii au ținut în linii generale ritmul inflației și au compensat pierderea puterii de cumpărare a celor mai vulnerabili, alte capitole de protecție socială ca asistența socială, serviciile sociale și măsurile de ocupare a forței de muncă nu au crescut în ritm cu inflația.

Ponderea bugetului alocat pentru învățământ în bugetul public național a fost de 15,8% în 2022, o scădere față de anii anteriori. Este important de menționat că investițiile în educație sunt vitale pentru dezvoltarea pe termen lung a unei țări, aceasta având impact asupra productivității muncii și a calității vieții.

¹¹ Banca Mondială, Subiect special, 13 iunie 2023, Politica fiscală pentru reziliență și creștere

¹² În anul 2022 pentru programul de compensații energetice au fost alocate 2600.0 mil. lei, inclusiv: 1729,9 milioane lei compensații oferite prin Legea 192/2021 privind compensarea diferenței de preț pentru consumul gazelor naturale/energiei termice în perioada rece a anului și 870 milioane lei acordate conform Legii 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice. În anul 2023 pentru Fondul de reducere a vulnerabilității energetice au fost alocate 5 miliarde lei.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Ponderea bugetului dedicat sănătății în bugetul public național a fost de 13,6% în 2022. În comparație cu 2021, acest procent a scăzut, deși există o țintă de atingere a 15,3% până în 2025. Este evident că sănătatea este considerată esențială, cu atât mai mult în contextul unei lumi care continuă să se confrunte cu provocări de sănătate publică, cum ar fi pandemia COVID-19.

Bugetele alocate pentru protecția socială, învățământ și sănătate în Republica Moldova trebuie să fie substanțiale și echilibrate, în conformitate cu nevoile cetățenilor. Protecția socială este esențială pentru a susține persoanele care se confruntă cu dificultăți financiare sau alte tipuri de vulnerabilități. O societate educată este mai în măsură să se dezvolte și să prospere, contribuind la eradicarea sărăciei. Sănătatea, la rândul ei, este o necesitate fundamentală pentru bunăstarea populației și pentru a menține o forță de muncă productivă. Aceste trei domenii sunt esențiale în cadrul bugetului publici național, având în vedere faptul că ele reprezintă pilonii dezvoltării socio-economice durabile.

Indicatori de monitorizare

1.1. Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 2,15 dolari SUA pe zi

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
1.1.1. Ponderea populației aflate sub pragul internațional al sărăciei de 2,15 dolari SUA pe zi	procent (%) <table border="1"><thead><tr><th>An</th><th>Procent (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2014</td><td>3,3</td></tr><tr><td>2015</td><td>2,5</td></tr><tr><td>2016</td><td>3,4</td></tr><tr><td>2017</td><td>2,2</td></tr><tr><td>2018</td><td>2,5</td></tr><tr><td>2019</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2020</td><td>1</td></tr><tr><td>2021</td><td>1</td></tr><tr><td>2022</td><td>1,3</td></tr></tbody></table> Sursa: Biroul Național de Statistică În perioada 2018-2022, ponderea populației aflate sub pragul de sărăcie a înregistrat o ușoară creștere de la 2,5% la 1,3%. Autoritățile au implementat o serie de măsuri pentru a reduce vulnerabilitatea energetică, inclusiv prin stabilirea salariului minim pe țară și asigurarea de ajutor social.	An	Procent (%)	2014	3,3	2015	2,5	2016	3,4	2017	2,2	2018	2,5	2019	1,2	2020	1	2021	1	2022	1,3
An	Procent (%)																				
2014	3,3																				
2015	2,5																				
2016	3,4																				
2017	2,2																				
2018	2,5																				
2019	1,2																				
2020	1																				
2021	1																				
2022	1,3																				
1.1.1.1. Ponderea populației aflate sub pragul internațional al sărăciei de 4,3 dolari SUA pe zi	procent (%) <table border="1"><thead><tr><th>An</th><th>Procent (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2014</td><td>7</td></tr><tr><td>2015</td><td>6,1</td></tr><tr><td>2016</td><td>5,6</td></tr><tr><td>2017</td><td>6</td></tr><tr><td>2018</td><td>4,8</td></tr><tr><td>2019</td><td>5,1</td></tr><tr><td>2020</td><td>4,9</td></tr><tr><td>2021</td><td>4,6</td></tr><tr><td>2022</td><td>6,1</td></tr></tbody></table> Sursa: Biroul Național de Statistică Similar cu indicatorul anterior, s-au observat eforturi din partea autorităților pentru a reduce rata sărăciei, dar ponderea populației aflate sub pragul de sărăcie a crescut ușor de la 4,8% la 6,1% între 2018 și 2022. Tendința de creștere a ratei sărăciei în ultimii ani este îngrijorătoare.	An	Procent (%)	2014	7	2015	6,1	2016	5,6	2017	6	2018	4,8	2019	5,1	2020	4,9	2021	4,6	2022	6,1
An	Procent (%)																				
2014	7																				
2015	6,1																				
2016	5,6																				
2017	6																				
2018	4,8																				
2019	5,1																				
2020	4,9																				
2021	4,6																				
2022	6,1																				

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

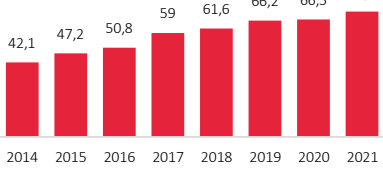
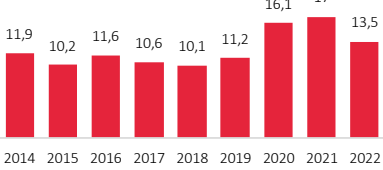

1.2. Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile sale potrivit pragului național

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
1.2.1. Rata sărăciei absolute	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Rata sărăciei absolute a crescut. Guvernul a lansat o serie de inițiative legislative pentru a reduce rata sărăciei, inclusiv introducerea unui Fond de reducere a vulnerabilității energetice, stabilirea unui salariu minim național, modificarea regulilor pentru stabilirea și plata ajutorului social și ajustarea condițiilor de acordare a ajutorului pentru perioada rece a anului.
1.2.2. Indicele sărăciei multidimensionale	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

1.3. Implementarea unui sistem de protecție socială adecvat la nivel național pentru o acoperire substanțială a celor mai săraci și vulnerabili până în 2030

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
1.3.1.a. Ponderea persoanelor de vârstă pensionară care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă	procent (%) Sursa: Casa Națională de Asigurări Sociale, Biroul Național de Statistică În perioada 2018- 2022, acest indicator a înregistrat o creștere ușoară. Au fost adoptate acte normative pentru confirmarea stagiilor de muncă.
1.3.1.b. Proportia copiilor acoperiți cu indemnizații adresate familiilor cu copii (indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani persoanelor neasigurate, indemnizații pentru îngrijirea copilului persoanelor asigurate)	procent (%) Sursa: Casa Națională de Asigurări Sociale, Biroul Național de Statistică Creștere semnificativă din 2018 până în 2021, cu o scădere în 2022 la 87%. Au fost implementate programe și cadre normative pentru îmbunătățirea protecției copiilor.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.3.1.c. Proportia femeilor beneficiare de indemnizații de maternitate	procent (%) Sursa: Casa Națională de Asigurări Sociale, Biroul Național de Statistică	În perioada 2018-2022, indicatorul a înregistrat o creștere. Au fost adoptate legi care au îmbunătățit condițiile pentru femeile care beneficiază de indemnizații de maternitate.																	
1.3.1.d. Proportia persoanelor cu dizabilități care beneficiază de prestații sociale (pensii și alocații sociale de stat de dizabilitate)	În 2023, au fost luate măsuri prin HG nr.148/2023 pentru a crește cuantumul pensiilor de dizabilitate și al alocațiilor sociale.																		
1.3.1.e. Proportia șomerilor care beneficiază de ajutor de șomaj din totalul de șomeri înregistrați	procent (%) Sursa: Casa Națională de Asigurări Sociale; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă	Creșterea indicatorului în perioada 2020-21 se datorează extinderii ajutorului de șomaj în perioada pandemiei. Sunt în curs de elaborare modificări legislative care ar putea avea un impact indirect asupra numărului de beneficiari de ajutor de șomaj.																	
1.3.1.f. Proportia persoanelor acoperite cu indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accidente de muncă și bolile profesionale	procent (%) Sursa: 1) Casa Națională de Asigurări Sociale; 2) Biroul Național de Statistică	În perioada 2018- 2022 a fost observată o creștere ușoară a acestui indicator, cu inițiative de reformă legislative și de consolidare a capacităților instituționale pentru promovarea mediilor de lucru sigure și eradicarea muncii nedeclarate.																	
1.3.1.g. Proportia persoanelor vulnerabile beneficiare de prestații de asistență socială (ajutor social, ajutor pentru perioada rece)	Conform informațiilor din Sistemul Informațional Automatizat "Asistență Socială" în perioada 2018-2022, numărul familiilor care au beneficiat de cel puțin o plată constituie: <table border="1" data-bbox="587 1480 1383 1726"> <thead> <tr> <th>Anul</th> <th>Ajutorul social</th> <th>Ajutorul pentru perioada rece a anului</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>83091</td> <td>200949</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>78004</td> <td>224449</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>97100</td> <td>247993</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>79102</td> <td>262847</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>70190</td> <td>274529</td> </tr> </tbody> </table> Se poate observa o descreștere a numărului familiilor beneficiare de ajutor social și o creștere moderată a numărului familiilor beneficiare a ajutor în perioada rece a anului.	Anul	Ajutorul social	Ajutorul pentru perioada rece a anului	2018	83091	200949	2019	78004	224449	2020	97100	247993	2021	79102	262847	2022	70190	274529
Anul	Ajutorul social	Ajutorul pentru perioada rece a anului																	
2018	83091	200949																	
2019	78004	224449																	
2020	97100	247993																	
2021	79102	262847																	
2022	70190	274529																	

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

	Progresul a fost realizat prin modificarea HG nr. 1167/2008, pentru a încorpora mai multe familii defavorizate în programul de ajutor social, și prin creșterea nivelului de venit minim garantat.	
1.3.1.h. Acoperirea populației celei mai sărace (quintila 1) cu prestații de ajutor social	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Valoarea țintă: 35% (2030), Valoarea de referință: 10,7% (2021). Progresul a fost realizat prin modificarea HG nr. 1167/2008, pentru a crește numărul de familii cu salariați și familiile cu copii incluse în program, precum și pentru a diferenția mărimea VLMG în funcție de gradul de dizabilitate.
1.3.1.i. Acoperirea populației celei mai sărace (quintila 1) cu prestații de ajutor pentru perioada rece a anului	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Nu există o valoare țintă specificată. Indicatorul a înregistrat o scădere între 2018 și 2022.

1.4. Până în 2030, asigurarea faptului că toți bărbații și femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, moștenire și alte resurse

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
1.4.1. Ponderea populației care locuiește în gospodării casnice cu acces la servicii de bază, inclusiv electricitate, surse sigure de apă, sistem de canalizare, conexiune la Internet	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Datele arată o tendință crescătoare în perioada 2010-2022, cu excepția anului 2019 când a existat o scădere față de 2018. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale identifică suportul pentru elaborarea unui document de politici publice în domeniul alimentării cu apă și sanitație.
1.4.2.a. Ponderea populației adulte cu drepturi asigurate asupra pământului	În 2022, ponderea populației adulte cu drepturi asigurate asupra pământului a constituit 52,8% în medie pe țară. Se observă o rată foarte scăzută în rândul populației tinere: 5,4% pentru populația cu vârsta între 15-24 ani, 28,7% pentru populația de 25-34 ani, 48,1% pentru populația de 35-44 ani, 63,9% pentru populația de 45-54 de ani și 71,2% pentru populația cu vârsta mai mare de 55 de ani.
1.4.2.b. Ponderea populației adulte care își percepe drepturile sale asupra pământului ca fiind sigure	Acest indicator nu este monitorizat în prezent.

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.5. Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă, inclusiv secetă și inundații

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
1.5.1.a. Numărul de persoane decedate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 de locuitori (identic cu 11.5.1.a/13.1.1.a)	la 100 mii persoane <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Numărul de persoane decedate la 100 000 de locuitori</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>4,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>4,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>4,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>3,1</td></tr> <tr><td>2018</td><td>5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>4,9</td></tr> <tr><td>2020</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>3,8</td></tr> <tr><td>2022</td><td>4,6</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Biroul Național de Statistică În 2022 a fost semnat Acordul de cooperare între autoritățile Republicii Moldova și României care prevede implementarea sistemului de avertizare a populației în situații de urgență în Republica Moldova. Totodată, a fost instituit Grupul de lucru interinstituțional pentru asigurarea implementării sistemului național de înștiințare a populației în caz de situații de urgență și excepționale. Progresul depinde de implementarea unor sisteme eficiente de avertizare timpurie, pregătirea populației pentru situații de urgență și instruirea personalului în intervenții de urgență. Disponibilitatea resurselor adecvate, cum ar fi echipamente de salvare, personal specializat și capacități de coordonare eficiente, este esențială.	An	Numărul de persoane decedate la 100 000 de locuitori	2014	4,4	2015	4,1	2016	4,4	2017	3,1	2018	5	2019	4,9	2020	4,3	2021	3,8	2022	4,6
An	Numărul de persoane decedate la 100 000 de locuitori																				
2014	4,4																				
2015	4,1																				
2016	4,4																				
2017	3,1																				
2018	5																				
2019	4,9																				
2020	4,3																				
2021	3,8																				
2022	4,6																				
1.5.1.b. Numărul de persoane dispărute în urma situațiilor excepționale, la 100 000 de locuitori (identic cu 11.5.1.b/13.1.1.b)	Progresul depinde de eforturile pentru a informa și educa populația despre riscurile potențiale și măsurile de precauție pot ajuta la reducerea numărului de persoane dispărute. Disponibilitatea resurselor, inclusiv personal specializat și echipamente de căutare și salvare, influențează capacitatea de a găsi persoanele dispărute în timp util.																				
1.5.1.c. Numărul de persoane direct afectate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 de locuitori (identic cu 11.5.1.c/13.1.1.c)	la 100 mii persoane <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Numărul de persoane direct afectate la 100 000 de locuitori</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>94</td></tr> <tr><td>2015</td><td>30,4</td></tr> <tr><td>2016</td><td>57,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>65,9</td></tr> <tr><td>2018</td><td>36,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>18,9</td></tr> <tr><td>2020</td><td>14,6</td></tr> <tr><td>2021</td><td>13,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>12,3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Biroul Național de Statistică Valorile scad în general între 2010 și 2022, sugerând că situația s-a îmbunătățit în această perioadă. Dezvoltarea și implementarea unor planuri adecvate de gestionare a situațiilor de urgență, informarea și instruirea populației privind măsurile de protecție pot contribui la reducerea numărului de persoane afectate. Guvernul Republicii Moldova aprobă anual Planul calendaristic de pregătire în domeniul protecției civile a Republicii Moldova. Conform Planului se organizează și se desfășoară aplicații la protecția civilă, în scopul antrenării formațiunilor protecției civile și agenților economici pentru ridicarea nivelului de pregătire cu privire la acțiunile întreprinse în situații excepționale. De asemenea, au fost aprobate ordine interinstituționale cu privire la organizarea și desfășurarea Școlii securității pentru copii „Împreună reducem riscurile”.	An	Numărul de persoane direct afectate la 100 000 de locuitori	2014	94	2015	30,4	2016	57,4	2017	65,9	2018	36,5	2019	18,9	2020	14,6	2021	13,4	2022	12,3
An	Numărul de persoane direct afectate la 100 000 de locuitori																				
2014	94																				
2015	30,4																				
2016	57,4																				
2017	65,9																				
2018	36,5																				
2019	18,9																				
2020	14,6																				
2021	13,4																				
2022	12,3																				

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.5.2. Valoarea pierderilor economice directe în urma situațiilor excepționale raportate la PIB	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2015</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2016</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>3,4</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,9</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Biroul Național de Statistică	An	Procent (%)	2014	0,2	2015	0,3	2016	0,4	2017	0,3	2018	0,2	2019	0,5	2020	3,4	2021	0,3	2022	1,9	Impactul pandemiei COVID-19 a fost semnificativ, estimat la 3,4% din PIB în 2020. Războiul din Ucraina și contextul regional au avut un impact estimat de 1,6% din PIB în 2022. Implementarea unor politici și strategii adecvate pentru reducerea riscurilor și gestionarea situațiilor de urgență poate contribui la minimizarea pierderilor economice. Republica Moldova pune accentul pe dezvoltarea voluntariatului în domeniul situațiilor excepționale. În luna aprilie 2023, Republica Moldova a găzduit Misiunea Peer Review efectuată de către experții UE în scopul consolidării eligibilității Republicii Moldova de a deveni stat membru al Mecanismului de Protecție Civilă al Uniunii Europene (UCPM). La 28.04.2023, Republica Moldova a fost invitată să adere la Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene. Astfel, pompierii și salvatorii moldoveni intră în ultima fază de pregătire pentru a se alătura celei mai puternice rețele internaționale de cooperare în domeniul prevenirii dezastrelor, pregătirii și răspunsului la ele.
An	Procent (%)																					
2014	0,2																					
2015	0,3																					
2016	0,4																					
2017	0,3																					
2018	0,2																					
2019	0,5																					
2020	3,4																					
2021	0,3																					
2022	1,9																					
1.5.3.1. Cadrul strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030, adoptat și implementat (identic cu 11.b.1.1/13.1.2.1)	Proiectul Programului național de adaptare la schimbările climatice până în 2030 este în avizare, urmând a fi înaintat în ședință de Guvern până la finele lunii iunie 2023.																					
1.5.3.2. Gradul de implementare a Cadrului strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030 (identic cu 11.b.1.2/13.1.2.2)	Existența unui sistem robust de monitorizare și evaluare a implementării cadrului strategic poate ajuta la identificarea lacunelor și la luarea de măsuri corective în timp util. Asigurarea resurselor adecvate, inclusiv bugete și personal specializat, precum și dezvoltarea capacităților necesare în cadrul autorităților responsabile, pot influența gradul de implementare a cadrului strategic.																					
1.5.4. Proportia autorităților publice locale care adoptă și implementează strategii locale de reducere a riscurilor de situații excepționale în conformitate cu strategiile naționale de reducere a riscurilor de situații excepționale (identic cu 11.b.2/13.1.3)	Coordonarea între autoritățile publice locale și autoritățile naționale este crucială pentru adoptarea și implementarea eficientă a strategiilor locale în conformitate cu strategiile naționale.																					

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.a. Asigurarea mobilizării semnificative a resurselor dintr-o varietate de surse, inclusiv prin cooperare sporită pentru dezvoltare, pentru a oferi mijloace adecvate și previzibile pentru a pune în aplicare programe și politici pentru eradicarea sărăciei în toate dimensiunile sale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
1.a.1.1. Ponderea mijloacelor alocate din bugetul public național pentru programul de ajutor social (ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului) în totalul cheltuielilor bugetului public național	procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>1,3</td><td>1,2</td><td>1,6</td><td>1,5</td><td>1,4</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Indicatorul a înregistrat o stagnare în perioada 2018-2022, cu valori între 1,2%-1,6%. Au fost adoptate o serie de măsuri legislative pentru a îmbunătăți această situație, inclusiv reforma programului de ajutor social.	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	1,3	1,2	1,6	1,5	1,4								
An	2018	2019	2020	2021	2022																
Valoare (%)	1,3	1,2	1,6	1,5	1,4																
1.a.2.a. Ponderea cheltuielilor pentru învățământ în totalul cheltuielilor bugetului public național	procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>17,6</td><td>18,2</td><td>17,7</td><td>17,8</td><td>17,6</td><td>18,4</td><td>17,2</td><td>16,3</td><td>15,8</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Trendul este descendent, indicând o diminuare continuă a ponderii alocării bugetare pentru învățământ. Între 2019 și 2022 ponderea cheltuielilor pentru învățământ în totalul cheltuielilor bugetului public național a scăzut de la 18,4% la 15,8%.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	17,6	18,2	17,7	17,8	17,6	18,4	17,2	16,3	15,8
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022												
Valoare (%)	17,6	18,2	17,7	17,8	17,6	18,4	17,2	16,3	15,8												
1.a.2.b. Ponderea cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății în totalul cheltuielilor bugetului public național	procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>13,3</td><td>13,9</td><td>13,4</td><td>13,3</td><td>13,1</td><td>13,1</td><td>13,6</td><td>16,5</td><td>13,6</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Ponderea cheltuielilor pentru sănătate în totalul cheltuielilor bugetului public național a fost relativ stabilă în ultimii ani. Creșterea observată în anul 2021 se datorează pandemiei COVID-19.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	13,3	13,9	13,4	13,3	13,1	13,1	13,6	16,5	13,6
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022												
Valoare (%)	13,3	13,9	13,4	13,3	13,1	13,1	13,6	16,5	13,6												
1.a.2.c. Ponderea cheltuielilor pentru protecție socială în totalul cheltuielilor bugetului public național	procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>31,9</td><td>33,8</td><td>35,6</td><td>35</td><td>35,2</td><td>35,4</td><td>35,5</td><td>35,9</td><td>38,8</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Se observă o creștere a cheltuielilor pentru protecția socială în totalul cheltuielilor bugetului public național, de la 34,9% în 2010 la 38,8% în 2022. Această creștere se datorează în principal Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	31,9	33,8	35,6	35	35,2	35,4	35,5	35,9	38,8
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022												
Valoare (%)	31,9	33,8	35,6	35	35,2	35,4	35,5	35,9	38,8												
1.a.3.1. Ponderea cheltuielilor publice pentru protecție socială în PIB	procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>10,6</td><td>10,7</td><td>10,7</td><td>10,7</td><td>11,1</td><td>11,3</td><td>13</td><td>12,2</td><td>14,3</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Ponderea cheltuielilor publice pentru protecție socială în PIB a înregistrat o creștere de la 11,9% în 2010 la 14,3% în 2022. Creșterea a fost determinată în principal de compensațiile la energie și creșterea mărimii mediei a pensiilor.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	10,6	10,7	10,7	10,7	11,1	11,3	13	12,2	14,3
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022												
Valoare (%)	10,6	10,7	10,7	10,7	11,1	11,3	13	12,2	14,3												

ODD 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

1.b. Asigurarea unui cadru național de politici adecvat, bazat pe strategii sensibile la dimensiunea de sărăcie și gen, ce ar susține investițiile în eradicarea sărăciei

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
1.b.1. Ponderea cheltuielilor publice pentru ocrotirea sănătății, învățământ și susținerea socială a persoanelor aflate în sărăcie monetară	Indicatorul agregat nu este monitorizat.

2

Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

2.1. ODD 2 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 2 (ODD 2) al Națiunilor Unite este de a eradica foametea, asigura securitatea alimentară și îmbunătățirea nutriției, precum și de a promova agricultura durabilă. Deși în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” nu există un obiectiv direct corespondent acestui ODD, există corelații cu diverse componente ale strategiei naționale, în special în ceea ce privește protecția socială și reziliența la schimbările climatice. De exemplu, dacă Obiectivul 6 al strategiei se implementează cu succes, acest lucru ar putea contribui la securitatea alimentară prin creșterea stabilității economice pentru grupurile vulnerabile. În plus, abordarea problemei evenimentelor extreme legate de climă ar putea contribui la promovarea agriculturii durabile, protejând astfel resursele agricole de efectele secetei și inundațiilor.

În ceea ce privește îmbunătățirea nutriției, promovarea agriculturii durabile și creșterea productivității agricole, Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare se află în centrul acestor eforturi. Pentru a atinge țintele naționale stabilite pentru ODD 2, Republica Moldova intenționează să implementeze Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală pentru anii 2023-2030 (SNDAR-2030). Această strategie se concentrează pe dezvoltarea unui sector agroalimentar competitiv, durabil și rezilient la schimbările climatice, cu accent pe securitatea și siguranța alimentară și îmbunătățirea condițiilor de viață în mediul rural. SNDAR-2030 își propune să atingă următoarele obiective:

- Fortificarea potențialului sectorului agricol primar și promovarea practicilor agricole inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice;
- Dezvoltarea industriei alimentare și diversificarea piețelor;
- Susținerea dezvoltării socioeconomice rurale durabile;
- Asigurarea transpunerii aquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentelor.

Analiza sectorului agricol din Moldova arată că, deși acest sector este unul dintre cei mai mari angajatori, cu 21% din populația activă angajată în agricultură, o mare parte a lucrătorilor sunt în sectorul informal. Agricultură a constituit aproximativ 11% din Valoarea Adăugată Brută (VAB) a țării în 2020. În domeniul comerțului exterior cu produse agroalimentare, Moldova a înregistrat o creștere a exporturilor către Uniunea Europeană, cu o pondere a exporturilor crescând de la 41,3% în 2014 la 52,4% în 2020. În același timp, exporturile către statele CSI au scăzut.

Prin SNDAR-2030, Republica Moldova își propune să îmbunătățească competitivitatea, reziliența și durabilitatea sectorului agroalimentar. Cu toate acestea, sectorul se confruntă cu o serie de provocări: contribuția sectorului în VAB este în scădere, iar o mare parte a angajaților activează informal.

ODD 2: Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

2.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

15

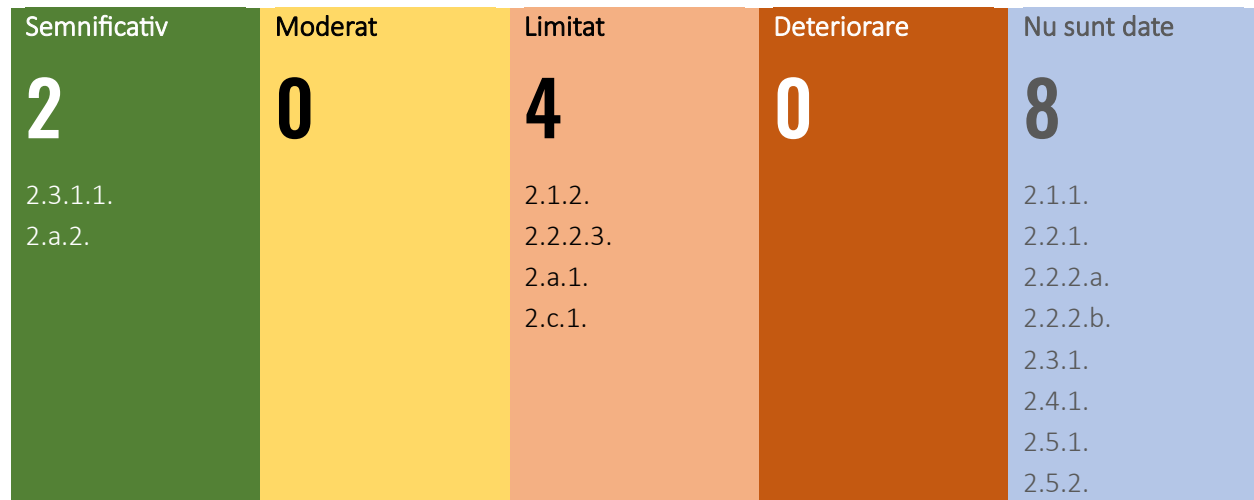
Gradul de raportare a indicatorilor:

34%

Scor de progres:

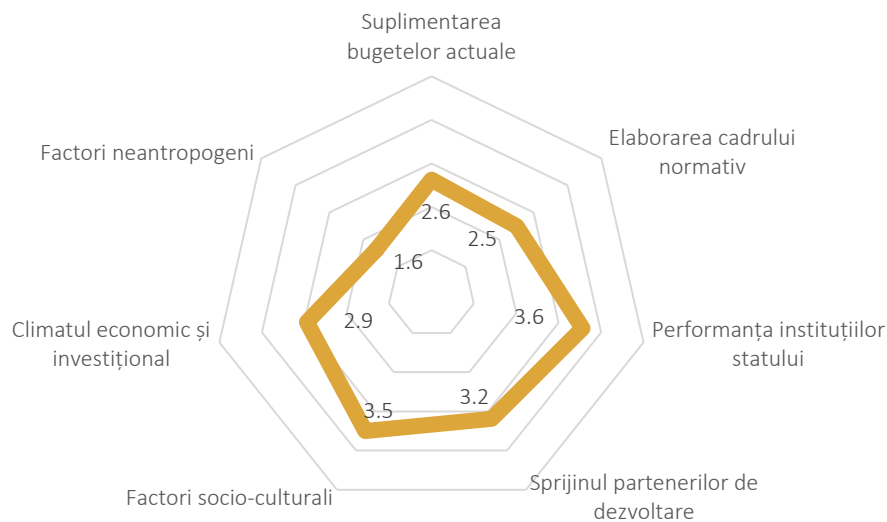
67/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

*din totalul de 15 de indicatori, 14 sunt indicatori de progres și 1 este indicator de structură

Factori de care depinde progresul

ODD 2: Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

Republica Moldova face progrese notabile în ceea ce privește atingerea ODD 2, care se referă la eradicarea foamei, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. Există însă și deficiențe care trebuie abordate pentru a asigura că țara atinge cu succes aceste obiective.

În primul rând, există progrese în ceea ce privește eradicarea malnutriției și asigurarea accesului la alimente sigure și nutritive. Ministerul Muncii și Protecției Sociale implementează "Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026", iar Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare a elaborat "Strategia securității alimentare 2023-2030", ambele acțiuni fiind în concordanță cu ținta ODD 2.1. Este esențial ca aceste inițiative să fie implementate eficient și să fie monitorizate în mod regulat pentru a asigura că beneficiile lor sunt resimțite de către toți cetățenii.

În al doilea rând, eforturile de a crește productivitatea agricolă și veniturile producătorilor agricoli mici sunt esențiale pentru a asigura securitatea alimentară și a contribui la reducerea sărăciei. Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare a încorporat această țintă în "Strategia Națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030". Cu toate acestea, trebuie făcute mai multe eforturi pentru a asigura că aceste ținte sunt atinse și că printre beneficiari sunt toți producătorii agricoli, în special cei mici și mijlocii.

În al treilea rând, sunt înregistrate progrese în implementarea practicilor agricole ce sporesc productivitatea, contribuie la menținerea ecosistemelor și consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice, condiții meteorologice extreme ca seceta, inundațiile și alte situații excepționale. La 31 iulie 2023 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat proiectul de lege privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, care are ca scop asigurarea dezvoltării durabile a producției ecologice. Documentul stipulează produsele și substanțele permise pentru utilizare în producția ecologică, etichetarea și certificarea produselor ecologice, importul și exportul acestora, precum și măsurile care pot fi aplicate în cazul nerespectării conformității în producția ecologică. O altă prevedere a proiectului vizează acordarea subvențiilor pentru stimularea dezvoltării agriculturii ecologice, din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

În cadrul Programului de granturi destinate managementului durabil al terenurilor, implementat de Proiectul Agricultură Competitivă în Moldova, finanțat de Banca Mondială, a fost aprobată o finanțare de peste 285 mii dolari SUA pentru 34 producători agricoli, care vor aplica tehnologii și practici ce asigură protecția și conservarea solului pe o suprafață de peste 5000 ha. Programul prevede compensarea a până la 30% din valoarea investiției în tehnologii și practicile de management durabil al terenurilor, cu un plafon de 10 000 dolari SUA per beneficiar. Cea mai mare parte dintre beneficiarii selectați au ales să investească în echipamente no-till, fiind urmați de cei care au achiziționat sisteme de irigare și bazine de acumulare a apei.

Investițiile în dezvoltarea agriculturii durabilă vor continua. La 5 iunie 2023, Guvernul Republicii Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare au semnat Acordul de împrumut în valoare de 55 milioane dolari SUA pentru realizarea până în 2029 a Proiectului Investiții pentru Guvernanta, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI). Documentul integrează domeniile și direcțiile prioritare de intervenție pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii. Obiectivele acestor investiții este de a dezvolta subsectoarele care nu înregistrează performanțe, de a crește veniturile agricultorilor, de a crea noi locuri

ODD 2: Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

de muncă și oportunități de piață, de a implementa practici agricole inteligente și de a promova producția ecologică.

În același timp, este nevoie de o mai mare atenție asupra obiectivelor legate de malnutriție și necesitățile nutriționale ale diferitelor grupuri vulnerabile. Indicatorii legați de prevalența retardului statural, a retardului ponderal și a supraponderalilor printre copii în vârstă de până la 5 ani, al supra-ponderării în rândul adolescenților și de prevalența anemiei la femeile în vârstă de 15-49 ani nu apar în Strategia națională de dezvoltare "Moldova Europeană 2030" și nu sunt monitorizați în mod constant. Este important ca aceste probleme să fie abordate într-un mod mai direct în viitoarele strategii și planuri de acțiune.

De asemenea, sunt necesare progrese în domeniul conservării resurselor genetice animale și vegetale. Legea zootehniei 213/2022 și Legea 371/1995 privind selecția și producerea animalelor sunt pași importanți spre menținerea diversității genetice a speciilor agricole. Eforturile de conservare a biodiversității ar trebui să se întindă dincolo de nivelul fermelor, la nivel de ecosistem, pentru a ca diversitatea genetică să fie menținută în contextul mai larg al biodiversității și al ecosistemelor sănătoase.

Având în vedere contextul global al schimbărilor climatice, al schimbărilor de mobilitate umană, trebuie de asemenea luate în considerare măsurile de adaptare la aceste schimbări. Agricultură durabilă, care include conservarea diversității genetice, poate ajuta la reducerea impactului schimbărilor climatice asupra securității alimentare. Investițiile, inclusiv provenite din remitențele cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare, trebuie valorificate pentru activități de adaptare la schimbările climatice din domeniul agricol.

În timp ce Republica Moldova a făcut progrese în direcția atingerii ODD 2, mai sunt încă multe de făcut. Programele și strategiile existente trebuie să fie monitorizate și evaluate pentru a asigura eficacitatea acestora. Eforturile autorităților trebuie să fie bazate pe un angajament ferm pentru conservarea diversității genetice, abordarea problemelor de malnutriție în rândul grupurilor vulnerabile și îmbunătățirea productivității și a veniturilor producătorilor agricoli mici și mijlocii.

ODD 2: Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

Indicatori de monitorizare

2.1. Până în 2030, eradicarea foamei și asigurarea accesului tuturor, în special al celor săraci și în situații vulnerabile, inclusiv sugari, la produse alimentare sigure, nutritive și suficiente pe tot parcursul anului

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului														
2.1.1. Prevalența malnutriției	Nu sunt date disponibile pentru perioada 2010-2022. Ținta este de 1.92% până în 2030. Printre inițiativele recente care pot avea un impact asupra indicatorului se numără Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și Strategia securității alimentare 2023-2030.														
2.1.2. Prevalența insecurității alimentare moderate sau severe	procent (%) <table border="1"> <caption>Prevalența insecurității alimentare moderate sau severe (%)</caption> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Prevalență (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>19,3</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>24,6</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>27,5</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>27,2</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>24,9</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO) Se observă o creștere generală a valorii indicatorului între 2015 și 2019, urmată de o scădere în 2020. Datele pentru 2021 și 2022 nu sunt disponibile. Strategia securității alimentare 2023-2030 abordează acest indicator.	An	Prevalență (%)	2015	19,3	2016	21	2017	24,6	2018	27,5	2019	27,2	2020	24,9
An	Prevalență (%)														
2015	19,3														
2016	21														
2017	24,6														
2018	27,5														
2019	27,2														
2020	24,9														

2.2. Până în 2030, eradicarea tuturor formelor de malnutriție și abordarea necesităților nutriționale ale adolescentelor, femeilor însărcinate și celor care alăptează, precum și ale persoanelor în vârstă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
2.2.1. Prevalența retardului statural printre copiii în vârstă de până la 5 ani	Ultimele date disponibile datează din 2012, când indicatorul era de 6,4%. Nu există o țintă specifică stabilită pentru acest indicator. Ministerul Sănătății a indicat că acest indicator este important și ar trebui urmărit periodic.
2.2.2.a. Prevalența supraponderalilor printre copiii în vârstă de până la 5 ani	Ultimele date disponibile datează din 2012, când indicatorul era de 4,9%. Nu există o țintă specifică stabilită pentru acest indicator. Ministerul Sănătății a indicat că acest indicator este important și ar trebui urmărit periodic.
2.2.2.b. Prevalența retardului ponderal printre copiii în vârstă de până la 5 ani	Ultimele date disponibile datează din 2012, când indicatorul era de 1,9%. Nu există o țintă specifică stabilită pentru acest indicator. Ministerul Sănătății a indicat că acest indicator este important și ar trebui urmărit periodic.
2.2.3. Prevalența anemiei la femeile în vârstă de 15-49 ani	Datele disponibile pentru 2021 și 2022 indică un nivel stabil de prevalență a anemiei (1,2%). Nu sunt suficiente date pentru a analiza tendința acestui indicator înainte de 2021. Nu există o țintă specifică stabilită pentru acest indicator.

ODD 2: Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

2.3. Până în 2030, creșterea productivității agricole și veniturilor producătorilor agricoli mici prin accesul sigur și egal la factori de producție, cunoștințe, servicii financiare și piețe

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
2.3.1. Productivitatea muncii în agricultură	Nu sunt date disponibile pentru a evalua progresul pe acest indicator. Cu toate acestea, indicatorul este considerat esențial pentru Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare și ar trebui urmărit permanent.																				
2.3.1.1. Ponderea suprafețelor însămânțate, în total terenuri arabile	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>94,1</td></tr> <tr><td>2015</td><td>94</td></tr> <tr><td>2016</td><td>94,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>95,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>95,7</td></tr> <tr><td>2019</td><td>93,8</td></tr> <tr><td>2020</td><td>94,7</td></tr> <tr><td>2021</td><td>95,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>96,5</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Agenția Relații Funciare și Cadastru Ponderea suprafețelor însămânțate a crescut gradual de la 91,4% în 2010 la 96,5% în 2022, semn că sunt făcute eforturi pentru a utiliza la maxim terenurile arabile. Tendința este de creștere cu o medie de aproximativ 0,5% pe an, reflectând un progres constant.	An	Pondere (%)	2014	94,1	2015	94	2016	94,7	2017	95,3	2018	95,7	2019	93,8	2020	94,7	2021	95,4	2022	96,5
An	Pondere (%)																				
2014	94,1																				
2015	94																				
2016	94,7																				
2017	95,3																				
2018	95,7																				
2019	93,8																				
2020	94,7																				
2021	95,4																				
2022	96,5																				
2.3.2. Ponderea volumului producției agricole a micilor producători agricoli, în total producția agricolă	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>56,3</td></tr> <tr><td>2015</td><td>59</td></tr> <tr><td>2016</td><td>52,9</td></tr> <tr><td>2017</td><td>50,9</td></tr> <tr><td>2018</td><td>50,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>50,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>53,8</td></tr> <tr><td>2021</td><td>39,5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>43</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Acest indicator a înregistrat o scădere în ultimii ani, de la 65.1% în 2010 la 43% în 2022. Se pare că producătorii agricoli mici au pierdut teren în favoarea producătorilor mari.	An	Pondere (%)	2014	56,3	2015	59	2016	52,9	2017	50,9	2018	50,5	2019	50,2	2020	53,8	2021	39,5	2022	43
An	Pondere (%)																				
2014	56,3																				
2015	59																				
2016	52,9																				
2017	50,9																				
2018	50,5																				
2019	50,2																				
2020	53,8																				
2021	39,5																				
2022	43																				

2.4. Până în 2030, implementarea practicilor agricole ce sporesc productivitatea, contribuie la menținerea ecosistemelor și consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice, condiții meteorologice extreme ca seceta, inundațiile și alte situații excepționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
2.4.1. Ponderea suprafețelor agricole care utilizează practici de agricultură durabilă	Nu sunt date disponibile pentru a evalua progresul. Indicatorul este considerat de importanță medie pentru Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare.

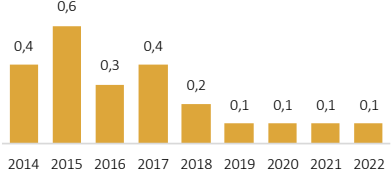
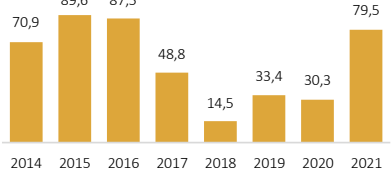
2.5. Până în 2027, menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante, gestionate corect și diversificate la nivel național, regional, precum și promovarea accesului și unui schimb corect și echitabil a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, conform acordurilor internaționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
2.5.1. Numărul de resurse genetice (a) vegetale și (b) animale pentru alimentație și agricultură asigurate în instalații de conservare pe termen mediu sau lung	Nu sunt date disponibile pentru a evalua progresul pe acest indicator.

ODD 2: Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

2.5.2. Proportia de rase și forme locale clasificate ca fiind în pericol, fără risc sau la un nivel necunoscut de risc de dispariție	Indicatorul este considerat esențial pentru Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare și ar trebui urmărit în mod constant. Legea Zootehniei 213 din 2022 urmează să intre în vigoare la 26 august 2023, ceea ce ar putea contribui la îmbunătățirea acestui indicator.

2.a. Creșterea investițiilor, inclusiv prin sporirea cooperării internaționale, în infrastructura rurală, cercetarea agricolă și extindere agricolă, dezvoltarea tehnologiei și crearea băncilor genetice de plante și animale pentru a spori capacitatea productivă agricolă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
2.a.1. Indicele orientării cheltuielilor publice către agricultură	indice Sursa: 1. Ministerul Finanțelor; 2. Biroul Național de Statistică Un AOI mai mic de 1 reflectă o orientare mai scăzută către agricultură a resurselor bugetare publice, în timp ce un AOI egal cu 1 reflectă neutralitatea într-o orientare a guvernului către sectorul agricol. În ultima perioadă, indicele constat de Ministerul Finanțelor este de 0,1, indicând o orientare mică a cheltuielilor publice în raport cu contribuția la valoarea adăugată economică.	Indicele este stabil în ultimii patru ani. Indicele de orientare a cheltuielilor publice spre agricultură (AOI) mai mare de 1 reflectă o orientare mai mare către sectorul agricol, care primește o pondere mai mare a cheltuielilor guvernamentale/publice în raport cu contribuția sa la valoarea adăugată economică.
2.a.2. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltarea sectorului agricol	milioane dolari SUA Sursa: DAC (OECD Development Assistance Committee)	Progresul este semnificativ dacă luăm în considerare valoarea asistenței financiare și tehnice externe în creștere.

2.c. Adoptarea măsurilor necesare pentru buna funcționare a piețelor de produse agroalimentare și facilitarea accesului în timp util la informații de piață, inclusiv privind rezervele de alimente pentru limitarea volatilității extreme a prețurilor la alimente

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
2.c.1. Indicele prețurilor pentru produse agroalimentare (anomalii sezoniere)	Deși acest indicator este considerat foarte important, informațiile cu privire la progres sunt limitate. Valoarea țintă și valoarea de referință nu sunt furnizate de autoritățile responsabile de monitorizare. Nu se poate stabili o tendință clară deoarece informațiile pentru majoritatea anilor (2010-2015, 2018-2022) nu sunt disponibile.	

3

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.1. ODD 3 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul 3 al ODD se concentrează pe sănătate și urmărește să asigure o viață sănătoasă și să promoveze bunăstarea tuturor la orice vârstă. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” abordează obiectivele de dezvoltare durabilă în domeniul sănătății prin mai multe măsuri și angajamente.

Acestea includ:

Obiectivul 5: Îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mentală a populației prin contribuția activă a unui sistem de sănătate modern și eficient, care răspunde nevoilor fiecărui individ.

Obiective specifice:

- 5.1. Asigurarea acoperirii universale cu servicii medicale de înaltă calitate, care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții.
- 5.2. Reducerea poverii bolilor transmisibile și netransmisibile prin abordarea cuprinzătoare și trans-sectorială a determinantilor sănătății.
- 5.3. Sporirea rezilienței sistemului de sănătate în situații ce pun în pericol sănătatea oamenilor.

În conformitate cu angajamentele privind dezvoltarea durabilă, Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” urmărește implementarea următoarelor ținte strategice până în anul 2030:

- Reducerea cu 30% a mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire și tratament (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3.4).
- Fortificarea metodelor de prevenire și tratament al abuzului de substanțe stupefiante, psihotrope, precursori ai acestora, precum și al abuzului de alcool (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3.5).
- Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3.7).
- Realizarea acoperirii universale în sănătate, accesul la serviciile esențiale de sănătate calitative, inclusiv protecția față de riscurile financiare asociate acestor servicii, și accesul la medicamente de bază și la vaccinuri sigure, eficiente, calitative și la prețuri accesibile pentru toți (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3.8).

Pentru a îmbunătăți sănătatea fizică, mentală, la fel și sănătatea sexuală și reproductivă pe termen lung, se pune accent pe promovarea unui mod de viață sănătos și activ pe toată durata vieții. Colaborarea între sistemul de sănătate și alte sectoare, cu implicarea inclusiv a autorităților publice locale, societății civile, mass-media, sectorului privat, și altor actori cheie, este esențială pentru popularizarea prin intermediul intervențiilor de informare, comunicare și educare – a unui mod sănătos de viață, diminuarea factorilor de risc și îmbunătățirea stării de sănătate a populației. De asemenea, se acordă prioritate profilaxiei și prevenirii

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

maladiilor, prin vaccinare și screening, diagnosticării precoce și tratamentului de calitate, oferind ajutor specializat timpuriu și continuu în special pentru grupurile vulnerabile. Prin aceste măsuri, se urmărește îmbunătățirea semnificativă a stării de sănătate, calității vieții și speranței de viață a populației, reducând presiunea asupra sistemului medical. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” vizează îmbunătățirea calității serviciilor medicale pentru toți cei care au nevoie, reducerea inechităților în sănătate și îmbunătățirea accesului la servicii de sănătate în particular pentru populația din mediul rural și pentru grupurile vulnerabile și marginalizate (persoane vulnerabile socio-economic, persoane cu dizabilități, adolescenți și tineri, persoane în etate, minorități etnice, persoanele care trăiesc cu HIV și populațiile cheie cu risc sporit de infectare HIV, persoane strămutate, supraviețuitori ai cazurilor de violență etc). Prin implementarea strategiei, se va asigura continuitatea accesului universal la asistență medicală de calitate, inclusiv la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă care salvează vieți, în particular și la servicii și mijloace moderne de planificare familială, aplicând abordarea legăturii umanitate-dezvoltare-pace.

3.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

32

Gradul de raportare a indicatorilor:

76%

Scor de progres:

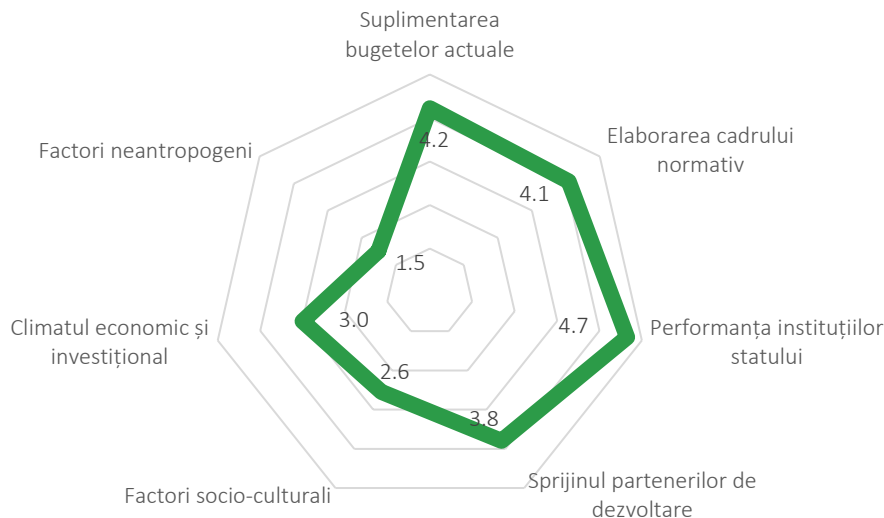
57/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
1	14	9	4	4
3.b.2.	3.1.2. 3.2.1.1. 3.2.2 3.3.1. 3.3.1.1 3.3.2. 3.3.4 3.6.1. 3.7.2. 3.8.1. 3.8.2.1 3.8.2.2. 3.d.1. 3.c.1.	3.2.1. 3.4.1. 3.4.2. 3.5.1. 3.5.2. 3.5.2.1. 3.7.1. 3.8.2.b. 3.9.3.	3.1.1. 3.8.2.a. 3.b.1. 3.a.1.	3.8.1.1 3.9.1. 3.9.2. 3.b.3

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

Factori de care depinde atingerea ODD 3

În pofida faptului că **mortalitatea maternă în Republica Moldova a înregistrat o scădere semnificativă în ultimul deceniu**, de la 44,5 femei decedate la 100.000 de nou-născuți vii în 2010 la 16,2 femei decedate la 100.000 de nou-născuți vii în 2020, **evoluția indicatorului este totuși una oscilantă în timp**, iar în ultimii doi ani acest indicator a înregistrat și o creștere semnificativă, fiind de 47,9 femei decedate la 100 000 născuți vii în 2021 și 67,3 la 100 000 născuți vii în 2022, media europeană fiind de 13 la 100 000 născuți vii (conform Agenției Naționale de Sănătate Publică). Dinamica de tip val indică că există fluctuații înregistrate în evoluția acestui indicator în Republica Moldova, ceea ce denotă existența unor probleme structurale și inegalități în accesul la servicii, informații și educație privind sănătatea sexuală și reproductivă.

În 2022, șapte maternități au fost echipate cu suportul UNFPA și SUA cu echipament modern, inclusiv pentru terapie intensivă, pentru a asigura calitatea înaltă a serviciilor privind sănătatea maternă și a nou-născuților, personalul medical din cadrul centrelor perinatologice de pe întreg teritoriul țării fiind instruit ulterior în 2023 privind managementul cazurilor de urgențe obstetricale. Este important să fie continuate eforturile pentru a menține și îmbunătăți rezultatele, în vederea asigurării unei îngrijiri adecvate și accesibile pentru femeile însărcinate și nou-născuți, nu doar în cadrul asistenței la naștere, dar și în perioada ante-natală și post-natală – serviciile trebuie să fie integrate, inclusive, centrate pe beneficiar și bazate pe drepturile fundamentale ale omului, ce permit persoanei, cuplului, familiei să conceapă și să parcurgă în siguranță perioada sarcinii, nașterii și perioada post-natală.

În vederea îmbunătățirii sănătății materne în Republica Moldova, se va acorda prioritate asigurării unui acces rapid la servicii medicale de înaltă calitate, formării profesionale adecvate a personalului medical și promovării educației în domeniul sănătății sexuale și reproductive. Pentru a diminua fluctuațiile înregistrate în indicatorul de mortalitate maternă, este esențial să se abordeze inegalitățile și disparitățile regionale, să

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

se implementeze măsuri preventive și să se formeze parteneriate pentru expertiză și resurse suplimentare. În mod special, este importantă monitorizarea continuă a progresului și alocarea bugetară corespunzătoare în sectorul sănătății, pentru a asigura că Republica Moldova progresa către atingerea standardelor europene în sănătatea maternă.

Republica Moldova a înregistrat un progres general satisfăcător în ceea ce privește proporția nașterilor asistate de personal calificat, indicând o acoperire extinsă a serviciilor de asistență medicală specializată în timpul nașterii. Cu toate acestea, pentru a atinge obiectivul ținta 3.1., până în 2030, reducerea ratei mortalității materne la mai puțin de 13,3 cazuri la 100 000 de născuți vii, este necesară o abordare mai amplă și coordonată care să se concentreze nu doar pe reducerea inegalităților prin asigurarea accesului universal la servicii de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv la servicii și metode moderne de planificare familială, pentru asigurarea unei maternități fără risc, ci și pe îmbunătățirea altor aspecte cheie cu privire la sănătatea maternă, precum accesul la informare, comunicare și educație a publicului larg privind toate aspectele necesar a fi cunoscute de persoanele, cuplurile, familiile care planifică conceperea unui copil pentru o experiență pozitivă pe parcursul sarcinii, nașterii, perioadei post-natale, prin intermediul campaniilor de informare, dar și în cadrul Școlilor Viitorilor Părinți, cu aplicarea unei abordări standardizate de prezentare a informației bazate pe dovezi, dar și prezentate totodată într-un format ușor de înțeles pentru orice persoană.

În ceea ce privește mortalitatea infantilă și mortalitatea copiilor sub 5 ani, rezultatele indică existența unor provocări specifice în sistemul de sănătate și în furnizarea serviciilor de îngrijire a sănătății copiilor.

Datele pentru indicatorul *rata mortalității copiilor în vârstă de 0-4 ani*¹³ arată că Republica Moldova a înregistrat un progres în reducerea ratei mortalității copiilor în vârstă de 0-4 ani în perioada analizată. Rata mortalității a scăzut constant de la 13,6 la 10,1 decese la 1000 de născuți vii în intervalul 2010-2021. Această valoare este de peste 2 ori mai mare decât valoarea ratei mortalității copiilor sub 5 ani, media pe UE. Acest lucru indică eforturile și îmbunătățirile în sistemul de sănătate pentru a preveni decesele la copii și a asigura îngrijirea adecvată. În general, rata mortalității a scăzut în fiecare an, cu excepția unor fluctuații minore.

Indicatorul *rata mortalității infantile*¹⁴ a înregistrat o tendință descrescătoare în perioada analizată (2010-2021). După o scădere constantă în perioada anterioară, indicatorul a rămas relativ stabil în ultimii ani (2020 și 2021) la o valoare de 8,8 și respectiv 8,7. Deși există progrese în reducerea mortalității infantile, valoarea indicatorului trebuie îmbunătățită pentru a ajunge la obiectivele stabilite.

¹³ Formula de calcul: Numărul copiilor decedați sub vârsta de 5 ani raportat la 1000 născuți vii. Datele se bazează pe înregistrarea copiilor nou-născuți cu masa de la 500 gr și de la 22 săptămâni gestație

¹⁴ Formula de calcul: Numărul copiilor decedați sub vârsta de 1 an, la 1000 născuți vii

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

În general, indicatorul *rata mortalității neonatale*¹⁵ a înregistrat o tendință descrescătoare. Valorile au scăzut de la 7,4 (la 1000 născuți vii) la 5,6 în 2017, iar apoi au avut o ușoară creștere până în 2020 și 2021, când au revenit la 6,3. Indicatorul a rămas relativ stabil în ultimii ani (2020 și 2021) la o valoare de 6,3. Deși există progrese în reducerea mortalității neonatale, valoarea indicatorului trebuie îmbunătățită pentru a ajunge la obiectivele stabilite.

Pentru a atinge țintele pentru acești indicatori, sunt necesare eforturi și investiții în îmbunătățirea accesului la servicii medicale de calitate, educație în domeniul sănătății, prevenirea bolilor și promovarea îngrijirii adecvate pentru copii, mai cu seamă în zonele rurale, unde situația rămâne precară.

Republica Moldova a înregistrat progrese în reducerea incidenței SIDA, reflectând eforturile depuse pentru prevenirea transmiterii HIV și celor ale cascadei de îngrijiri: diagnostic, tratament și suport (precum și reducerea mortalității asociate cu HIV).

Incidența HIV a înregistrat o tendință descrescătoare în perioada 2010-2021. Scăderea ratei de incidență HIV este un semn pozitiv și indică că s-au realizat progrese în controlul răspândirii virusului. Deși există anumite fluctuații anuale, în ansamblu, incidența HIV a înregistrat o scădere de la 32,4 la 26,7 cazuri la 100 000 de persoane neinfectate în intervalul 2010-2021.

În anul 2020, *decesele HIV asociate* au crescut până la valoarea de 4,2 la 100 000 populație, după care au scăzut în 2021, la valoarea de 3,9. Rămâne de urmărit evoluția acestui indicator pentru a înțelege dacă scăderea va continua în anii următori.

Tendința descendentă a incidenței HIV pe de o parte, arată că măsurile și politicile implementate pentru promovarea testării, tratamentului și prevenirea transmiterii HIV au avut succes în reducerea răspândirii virusului în rândul populației generale, însă aceasta continuă să ateste rate înalte în rândul grupurilor de persoane cu risc sporit de infectare, și anume persoane utilizatoare de droguri injectabile, lucrători ai sexului (cu preponderență femei) și bărbați care practică sex cu bărbați. Pe de altă parte, ratele scăzute de incidență, ar putea indica impactul Covid, care a diminuat substanțial ratele de depistare, atât TB, cât și HIV, cu cel puțin 30% doar în anul 2020. Astfel, este important să se continue eforturile de prevenire și educație pentru a menține și consolida tendință descendentă în rândul populației generale și pentru a asigura accesul sporit universal care încă rămâne limitat pentru persoanele din grupurile de risc la serviciile de testare, tratament și suport în Republica Moldova. Pentru a reduce nivelul scăzut de transmitere materno-fetale a virusului HIV care încă rămâne unul înalt este necesar de a fortifica serviciile medicale și de suport social în special femeilor vulnerabile afectate de infecția cu HIV. Este, de asemenea, important de a adresa problemele de stigmă și discriminare, încă foarte înalte față de grupurile de risc, politicile punitive față de

¹⁵ Formula de calcul: Numărul de copii decedați în anul curent în vârstă de 0 - 27 zile de la naștere, raportat la 1000 născuți vii în anul de referință. Datele se bazează pe înregistrarea copiilor nou-născuți cu masa de la 500 gr și de la 22 săptămâni gestație

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

comportamentele de risc care reprezintă bariere serioase în calea accesului la servicii HIV și TB, asigurând abordarea bazată pe drepturile omului și egalității de gen a serviciilor.

De o importanță stringentă este și asigurarea continuității eforturilor de prevenire HIV în mediul populațiilor cu risc sporit de infectare, inclusiv în rândul tinerilor din aceste grupuri, cu fortificarea capacităților și implicarea nemijlocită a comunităților acestor populații în realizarea intervențiilor de reducere a riscurilor și de prevenire HIV, cu amplificarea totodată a măsurilor de prevenire și combatere a stigmei și discriminării cu care se confruntă populațiile cheie (lucrători sexuali, persoane transgen, bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați, persoane consumatoare de droguri, persoanele în detenție).

În ultimul deceniu, Republica Moldova a înregistrat progrese în ceea ce privește controlul hepatitelor virale.

Prin programe naționale au fost introduse tehnici inovative de diagnostic precoce și de tratament pentru TBC și hepatitele virale, a fost extins accesul la serviciile de prevenire, au fost implementate modele de îngrijire centrate pe persoană, care au consolidat răspunsul național la aceste infecții. Răspunsul la TBC și hepatitele virale a fost profund afectat de pandemia provocată de Covid-19, cu o scădere importantă a ratelor de depistare, care urmează a fi recuperate prin eforturi suplimentare ale sistemului de sănătate. Putem observa o tendință de scădere a incidenței prin hepatita B în Republica Moldova, în special datorită implementării Programului Național de Imunizări. Continuarea eforturilor de prevenire, diagnosticare precoce și tratament al hepatitei B rămâne esențială pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru anul 2030 în ceea ce privește combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile.

În ceea ce privește eforturile de prevenire și tratare a bolilor netransmisibile pentru a atinge obiectivul stabilit pentru anul 2030 de reducere cu 30% a mortalității premature,

pe parcursul ultimilor ani, o serie de intervenții au fost susținute în domeniul screening-ului cervical la nivel național, de către UNFPA și SDC, în colaborare și cu alți parteneri, inclusiv: crearea Unității de Coordonare a Implementării Screening-ului de Col Uterin și a Centrului Național de Referință în Colposcopie; elaborarea Standardului privind organizarea și funcționarea Serviciilor de Screening Cervical în Republica Moldova; elaborarea în conformitate cu recomandările internaționale a programelor de instruire a personalului medical în domeniul screening-ului cervical, integrate în cadrul curriculumului instituțiilor de învățământ medical, inclusiv și cu intervenții de capacitate a personalului medical, dezvoltarea Registrului de Screening Cervical, realizarea Studiilor KAP cu elaborarea unei Strategii de Comunicare și realizarea intervențiilor de IEC pentru a crește gradul de conștientizare a populației cu privire la importanța prevenirii cancerului de col uterin și modalitatea de accesare a serviciilor disponibile în acest context la nivel național.

Totuși, în pofida eforturilor și a progresului obținut în îmbunătățirea accesului și calității serviciilor de screening cervical - prin abordări centrate pe beneficiari, bazate pe drepturile fundamentale ale omului și adaptate la nevoile grupurilor vulnerabile din populație, cu dorința „de a nu lăsa pe nimeni în urmă” - aceste practici nu sunt încă adoptate în mod obișnuit de toți furnizorii de servicii de screening cervical și sunt cunoscute doar de o parte din femeile din grupul țintă. Importanța prevenirii cancerului de col uterin și disponibilitatea serviciilor de prevenție trebuie să fie recunoscute de toată populația țintă. În acest context, este necesar să continuăm susținerea eforturilor pentru eliminarea acestei probleme de sănătate publică la

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

nivel național până în 2030, prin creșterea accesului la servicii și extinderea nivelului de informare în rândul populației.

Sănătatea mintală și bunăstarea populației este o altă țintă importantă. Anual, 5 mii de persoane sunt depistate cu probleme de sănătate mintală severă. Totodată, în Moldova sunt doar doi psihiatri la 100 de mii de populație, pe când media în Europa constituie cinci. Numărul total al cazurilor înregistrate în ultimii 5-6 ani la 100 de mii de locuitori ar veni cam 4200-4500 de cazuri de persoane care suferă de anumite tulburări sau boli mintale. Este vorba de circa 150 de mii de persoane cu diferite tulburări mintale înregistrate, dintre care circa 10% reprezintă copiii.

În octombrie 2022¹⁶, Proiectul de lege privind sănătatea și bunăstarea mintală a fost supus consultărilor publice pe platforma Comisiei protecție socială, sănătate și familie. Scopul proiectului este de a actualiza cadrul legislativ în domeniul sănătății mintale, propunând o viziune multisectorială, în concordanță cu prevederile internaționale legate de protecția drepturilor omului. Principalele prevederi ale proiectului de lege:

- abordare nouă în domeniu cu accent pe promovarea sănătății mintale la nivelul întregii populații;
- obligații clare ale autorităților centrale și locale de a elabora și implementa politici privind dezvoltarea competențelor necesare pentru menținerea sănătății mintale pe tot parcursul vieții, protecția împotriva violenței și crearea unor medii protectoare de muncă;
- asigurarea echilibrului între viața profesională și cea privată;
- depistarea precoce a tulburărilor mintale și de comportament;
- monitorizarea factorilor de risc la nivelul întregii populații și a diverselor grupuri vulnerabile.

Pe parcursul lunii iulie 2023, Proiectul de Lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog a fost discutat activ în Parlament. Ideea de bază a proiectului este reglementarea profesiei de psiholog, având ca scop îmbunătățirea calității vieții oamenilor prin sporirea stării de bine. Legea propune să clarifice drepturile, responsabilitățile, atestarea, suspendarea, etica și deontologia în practica psihologilor.

În acest context, este important de menționat că tendința indicatorului *Rata mortalității prin suicid la 100 000 populație* arată o scădere graduală. Cu toate acestea, fluctuațiile în date sunt relativ mici și o serie de date pe o perioadă mai lungă ar oferi o evaluare mai precisă a tendinței generale.

În ceea ce privește fortificarea măsurilor de prevenire și tratament a consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, analiza datelor legate de indicatorul 3.5.2. sugerează o stabilitate a consumului anual de alcool în rândul persoanele cu vârsta de 15 ani și peste. Este important să se continue eforturile de implementare a măsurilor de prevenire și tratament pentru a aborda consumul abuziv de alcool și pentru a promova un mod sănătos de viață. Evidențele ultimului raport global privind alcoolul și sănătatea, 2019, indică că Republica Moldova se menține printre țările cu cel mai înalt consum mediu de alcool pur per persoană adultă (cu vârsta de 15 +ani), de 12,9 litri (bărbați 20,6 litri; femei

¹⁶ <https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/7899/language/en-US/Default.aspx>

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

5,9 litri), în comparație cu consumul mediu de 9,8 litri de alcool pur per persoană adultă din regiunea europeană a OMS. Totodată, se estimează că 1 din 11 decese (9,26%) sunt legate de consumul alcoolului¹⁷. Potrivit Studiului național privind prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile (STEPS 2021), două treimi (63,2%) din populația Republicii Moldova sunt consumatori de alcool. În mediul urban, consumul de alcool constituie 68,2%, iar în mediul rural 57,8%.

Conform estimărilor Organizației Mondiale a Sănătății, în anul 2014 în Republica Moldova s-a consumat un volum de băuturi alcoolice echivalent cu 10 l de alcool pur per-capita, puțin peste media istorică de 9,5 l în perioada 2000-2013. Aceste nivel de consum este mult peste media globală de 6,3 l per-capita, dar reflectă o cultură a abuzului caracteristică regiunii – Bulgaria consumă circa 12 l per-capita, România – 9,6 l per-capita, iar Ungaria – 10,9 l per-capita.

În perioada 2014-2021, rata mortalității determinată de accidente rutiere la 100 000 populație a înregistrat o tendință generală descendentă. Între 2018 și 2021, rata mortalității determinată de accidente rutiere a rămas relativ constantă, înregistrând ușoare variații, dar menținându-se într-un interval apropiat, în jurul valorii de 11 la 100 000 populație.

Pentru a continua tendința descrescătoare și a atinge obiectivul de reducere cu 50% a numărului de decese și leziuni din cauza accidentelor rutiere până în 2030, este necesară menținerea și intensificarea măsurilor de prevenire și siguranță rutieră, inclusiv îmbunătățirea infrastructurii, aplicarea legilor și reglementărilor privind siguranța rutieră și conștientizarea publicului cu privire la riscurile și comportamentele responsabile în trafic.

Pentru micșorarea numărului de decese și leziuni din cauza accidentelor rutiere, va fi ajustat cadrul normativ privind simplificarea mecanismelor de constatare a contravențiilor din domeniul circulației rutiere și vor fi dezvoltate proceduri de fixare digitalizată a accidentului rutier, cu lărgirea spectrului de date colectate de la fața locului și înregistrarea acestora în sistemul informațional și dezvoltarea soluțiilor IT pentru domeniul circulației rutiere. Accent se va pune și pe asigurarea unei educații timpurii privind siguranța rutieră, bazată pe o analiză a riscurilor, a grupurilor-țintă și categoriilor de vârstă vulnerabile. Totodată, Guvernul Republicii Moldova a aprobat, la finele anului 2022, Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 (HG nr.658/2023), prin care a fost setat ca obiectiv general „Creșterea siguranței în trafic pe drumurile publice”. Astfel, **autoritățile își propun până în 2030, diminuarea cu 50% a ratei persoanelor decedate urmare accidentelor de circulație rutieră și diminuarea cu minimum 25% a ratei accidentelor rutiere.**

În contextul planificării familiale este important a fi asigurate condițiile ca fiecare sarcină să fie dorită și planificată. În scopul asigurării accesului universal al populației de vârstă reproductivă la contracepție, sunt procurate din Bugetul de Stat mijloace moderne de contracepție pentru 12 grupuri vulnerabile de populație, produsele fiind oferite gratuit beneficiarilor eligibili, în conformitate cu actele normative în vigoare, prin

¹⁷ ME, <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

intermediul instituțiilor de asistență medicală primară. În pofida eforturilor depuse în acest domeniu, dinamică înregistrată este cu regret, sub nivelul așteptărilor, fapt demonstrat de rezultatele Studiului Generații și Gen (2020). Astfel, necesitatea nesatisfăcută de planificare familială printre toate femeile de vârstă reproductivă constituie 16,9%. Femeile din mediul rural au o necesitate nesatisfăcută de contracepție semnificativ mai mare (20,2%) decât cele din mediul urban (11,9%).

Există un progres pozitiv și o tendință de scădere a ratei nașterilor timpurii la vârsta de 15-19 ani în Republica Moldova de la 32,2 nașteri la 1,000 de fete de vârsta 15-19 ani în 2014 la 22,9 în 2022 (BNS). Pentru comparație, în 2019, rata nașterilor timpurii în țările europene a fost de aproape 9 nașteri la 1.000 de femei cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani. În Republica Moldova, 80% din nașterile în adolescență sunt înregistrate în zonele rurale. Este important să fie continuate eforturile în promovarea educației sexuale comprehensive și a serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor pentru a continua această tendință descendentă și a asigura sănătatea și bunăstarea adolescenților. Un accent sporit trebuie pus pe creșterea accesului adolescenților din zonele rurale la servicii și informații privind sănătatea sexuală și reproductivă, inclusiv prin servicii mobile. Monitorizarea și colectarea regulată a datelor sunt esențiale pentru a evalua în continuare progresul și pentru a identifica zonele care necesită intervenții suplimentare.

Acoperirea cu servicii esențiale de sănătate este în creștere. Cu toate acestea, este important să fie continuate eforturile pentru a asigura calitatea serviciilor de sănătate, accesul la medicamente de bază și vaccinuri sigure, eficiente și la prețuri accesibile pentru toți. Monitorizarea și colectarea regulată a datelor sunt esențiale pentru a evalua în continuare progresul și pentru a identifica și aborda eventualele lacune în asigurarea accesului la serviciile esențiale de sănătate. Pentru a îmbunătăți accesul la serviciile de sănătate și pentru a asigura o acoperire mai mare a cheltuielilor pentru sănătate, autoritățile vor continua eforturile de promovare a importanței sănătății în rândul populației și de dezvoltare a unor politici eficiente care să sprijine accesibilitatea și calitatea serviciilor medicale. Se observă o pondere fluctuantă a populației care alocă mai mult de 25% din totalul cheltuielilor gospodăriilor pentru sănătate. Acest indicator este influențat de mai mulți factori, precum situația economică, politica fiscală, educația și conștientizarea privind sănătatea. În continuare, monitorizarea acestui indicator poate oferi o perspectivă importantă asupra priorităților și nevoilor de sănătate ale populației și poate ajuta la dezvoltarea de politici și programe de sănătate adecvate pentru a satisface cerințele societății.

Se înregistrează o tendință de scădere a ponderii cheltuielilor private pentru sănătate în totalul cheltuielilor gospodăriilor casnice în Republica Moldova. Totodată, este important să se continue monitorizarea și analiza acestui indicator pentru a asigura reducerea presiunii financiare asupra gospodăriilor în ceea ce privește accesul la serviciile de sănătate și pentru a evalua eficacitatea politicilor și intervențiilor în domeniul sănătății. Se înregistrează o tendință de scădere a ponderii cheltuielilor private pentru sănătate în totalul cheltuielilor gospodăriilor casnice în Republica Moldova. Tendința de scădere a ponderii cheltuielilor private pentru sănătate este o evoluție pozitivă, deoarece indică o creștere a accesului la serviciile de sănătate finanțate din surse oficiale și o reducere a nevoii de cheltuieli neoficiale pentru a obține asistență medicală. La fel, se înregistrează un progres în ceea ce privește acoperirea populației cu asigurare obligatorie de asistență medicală în Republica Moldova. Aceasta poate indica o îmbunătățire a accesului populației la

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

serviciile de sănătate și o protecție financiară mai mare în ceea ce privește costurile medicale. Cu toate acestea, este important să se continue eforturile pentru a asigura o acoperire universală și egală pentru toți cetățenii și pentru a consolida sistemul de asigurări de sănătate, inclusiv pentru emigranții de muncă implicați în munca sezonieră informală (care frecvent nu beneficiază de nici o formă de asigurare medicală nici în Moldova, nici în statele de destinație).

Indicatorii *Rata mortalității determinate de poluarea aerului în încăperi și a celui ambiant la 100 000 populație și Rata mortalității determinate de surse nesigure de apă, sanitație și igienă la 100 000 populație* nu sunt monitorizați. Măsurarea indicatorilor legați de poluarea aerului și accesul la apă și igienă este crucială pentru autorități, deoarece oferă informații valoroase despre sănătatea populației și impactul factorilor de mediu asupra acesteia. Aceste date ar permite identificarea problemelor de sănătate asociate, precum poluarea aerului și lipsa accesului la apă potabilă și igienă adecvată, în anumite zone sau comunități. Monitorizarea acestor indicatori ar oferi autorităților posibilitatea să identifice riscurile și să ia măsuri adecvate pentru îmbunătățirea calității aerului și asigurarea accesului la apă potabilă și servicii sanitare.

În ceea ce privește reducerea mortalității și morbidității provocate de produsele chimice periculoase și poluarea și contaminarea aerului și apei: poluarea aerului are impact asupra sănătății, deoarece efectele pe termen lung includ bolile pulmonare și cardiace. În medie pe țară, transportului îi revin 86,2% din volumul sumat al substanțelor nocive emise în aerul atmosferic. Numărul unităților de transport este în continuă creștere (anul 2015 – 867,2 mii de unități de transport, anul 2016 – 892,7 mii de unități), iar importul vehiculelor învechite, cu un grad sporit de emisii, contribuie vehement la poluarea aerului atmosferic. Totodată, în perioada 2014-2021 rata mortalității determinate de intoxicații neintenționate a scăzut. Este important să se continue monitorizarea și implementarea măsurilor de prevenire pentru a îmbunătăți progresul.

În privința țintei 3.a. Consolidarea implementării Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului, valorile care există pentru anul 2013, și anul 2021, indică o creștere a prevalenței consumului de tutun în rândul populației în vârstă de 15 ani și peste. Aceasta poate servi drept bază pentru luarea de măsuri adecvate pentru a inversa această tendință și pentru a proteja sănătatea publică prin intermediul unor politici și intervenții eficiente de prevenție și control a fumatului.

Susținerea cercetării și dezvoltării vaccinurilor și medicamentelor pentru bolile transmisibile și netransmisibile este crucială pentru îmbunătățirea sănătății populației. Cu toate acestea, există nevoi și provocări în ceea ce privește acoperirea vaccinărilor, în special pentru anumite boli.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți acoperirea vaccinărilor împotriva unor boli, cum ar fi infecția cu haemophilus influenzae tip B (HIB), infecția cu rotavirusuri (RV) și infecția pneumococică (PC). Aceste vaccinuri au avut o acoperire mai scăzută în ultimii ani. Îmbunătățirea accesului la vaccinuri și promovarea imunizării reprezintă aspecte cruciale de sănătate publică pentru prevenirea bolilor și menținerea sănătății populației. Eforturile de informare și educare vor continua cu privire la importanța vaccinării și se vor dezvolta strategii eficiente de promovare a imunizării în comunitățile cu acoperire

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

scăzută. În același timp, colaborarea cu profesioniștii din domeniul sănătății și cu autoritățile locale va contribui la identificarea și abordarea nevoilor specifice în ceea ce privește vaccinarea. Cu o abordare integrată și eforturi sustenabile, vaccinarea trebuie să rămână un instrument puternic în lupta împotriva bolilor precum și în menținerea sănătății și bunăstării populației.

Este important de notat tendința de creștere a valorii asistenței financiare și tehnice externe pentru știință și inovare în domeniul sănătății și pentru dezvoltarea serviciilor de bază în sănătate, care a crescut la 22,2 milioane dolari SUA în 2021, comparație cu 2020 când valoarea era de 12,8 milioane dolari SUA.

Se atestă fluctuații în numărul de personal medical raportat la 10 000 de populație. Acest lucru este influențat de diferiți factori, cum ar fi schimbările în structura populației, evoluțiile în sistemul de sănătate, politicile de recrutare a personalului etc.

În anul 2020, numărul de personal medical a scăzut la un nivel minim de 4,6 la 10 000 populație. Acest declin se explică prin impactul pandemiei COVID-19 asupra sistemului de sănătate și reflectă provocările cu care s-a confruntat sistemul medical în perioada respectivă. După declinul din 2020, a urmat o creștere în 2021, dovadă a eforturilor de a asigura o mai bună acoperire a serviciilor medicale în raport cu dimensiunea populației. Aceste evoluții se vor monitoriza în continuare pentru a asigura un sistem de sănătate eficient și cu o capacitate adecvată de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației.

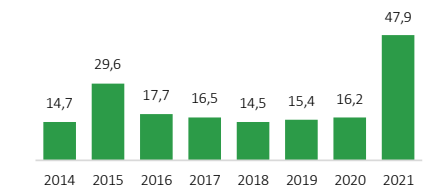
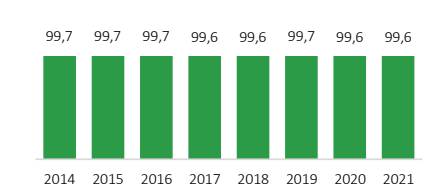
Există mulți factori care pot influența numărul de personal medical și eficientizarea finanțării sistemului de sănătate, precum politicile guvernamentale, fluxul de migrațiune, exodul creierelor (fenomen cunoscut ca brain-drain) și nevoile specifice ale populației. Analiza unor informații suplimentare va putea oferi o perspectivă mai detaliată asupra acestei situații și oferi suport pentru elaborarea de politici și programe bazate pe evidențe, care printre altele, vor valorifica calificările și competențele diasporei, vor compensa pierderile de capital uman prin negocierea de parteneriate cu statele de destinație, vor asigura retenția cadrelor calificate, și contribui la reformarea sistemului educațional pentru a răspunde mai bine necesităților, promova revenirea permanentă/pe termen scurt sau virtuală a diasporei calificate în domeniul medical.

Progresul în ceea ce privește consolidarea capacității pentru avertizarea rapidă, reducerea și gestionarea riscurilor naționale pentru sănătate în Republica Moldova a fost variabil pe diferite categorii analizate în sub indicatorul indicele capacității sectorului de sănătate: în perioada 2018, 2019 și 2021 a fost înregistrată o scădere a capacității în majoritatea aspectelor, cu excepția siguranței alimentelor care a înregistrat o creștere în 2021. Aspecte precum resursele umane, comunicarea riscurilor, punctele de intrare și evenimentele zoonotice au avut o capacitate relativ scăzută. În acest context, se va acorda atenție sporită și lua măsuri adecvate pentru a îmbunătăți și consolida capacitatea în aceste domenii-cheie ale avertizării rapide, reducerii și gestionării riscurilor pentru sănătatea națională.

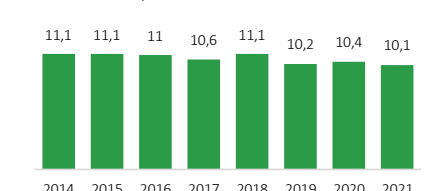
ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

Indicatori de monitorizare

3.1. Până în 2030, reducerea ratei mortalității materne la mai puțin de 13,3 cazuri la 100 000 de născuți vii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.1.1. Rata mortalității materne la 100 000 născuți vii	la 100 000 născuți vii Sursa: Department of Sexual and Reproductive Health and Research După perioada relativ stabilă din 2011-2018, în anul 2019, rata mortalității materne a înregistrat o ușoară creștere la 15,4 cazuri la 100.000 de născuți vii, dar a revenit la niveluri apropiate de valorile anterioare. Începând cu anul 2020, indicatorul a continuat să aibă valori crescătoare, înregistrând o creștere semnificativă în anul 2021 la 47,9 cazuri la 100.000 de născuți vii și o creștere semnificativă în anul 2022 la 67,3 cazuri la 100.000 de născuți vii. Astfel, în ultimii ani, acest indicator a înregistrat o deteriorare.
3.1.2. Proportia nașterilor asistate de personal calificat	procent (%) Sursa: Instituțiile medicale Proportia nașterilor asistate de personal calificat a rămas constantă în jurul valorii de 99,6%-99,8%. Acest lucru indică faptul că, în general, majoritatea nașterilor în Republica Moldova beneficiază de asistență medicală calificată și specializată.

3.2. Până în 2030, eliminarea deceselor care pot fi prevenite pentru nou-născuți și copii până la vârsta de 5 ani, reducerea mortalității neonatale la 6 decese la 1 000 născuți vii și a mortalității copiilor până la vârsta de 5 ani la 10 decese la 1 000 născuți vii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.2.1. Rata mortalității copiilor în vârstă de 0-4 ani, la 1 000 născuți vii	la 1000 născuți vii Sursa: Instituțiile medicale Rata mortalității a scăzut constant, de la 11,1 decese la 1 000 de născuți vii în 2014 la 10,1 decese în 2021. Acest lucru indică eforturi de îmbunătățire a sistemului de sănătate pentru a preveni decesele la copii și a asigura îngrijirea adecvată.

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.2.1.1. Rata mortalității infantile la 1 000 născuți vii	la 1000 născuți vii Sursa: Instituțiile medicale	Indicatorul a înregistrat o tendință descrescătoare în perioada 2018-2021.
3.2.2 Rata mortalității neonatale la 1 000 născuți vii	la 1.000 de nașteri vii Sursa: UNICEF	Valoarea indicatorului a atins un nivel scăzut 5,6 în 2017, după care a avut o ușoară creștere în 2020 și 2021.

3.3.1. Până în 2030, reducerea transmiterii HIV și ITS, în special în populațiile-cheie, și a mortalității asociate cu HIV

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.3.1. Incidența HIV la 100 000 persoane neinfectate	la 100 mii persoane Sursa: 1) IMSP Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile, 2) Biroul Național de Statistică Indicatorul a înregistrat o tendință descrescătoare. Scăderea ratelor de incidență HIV este un semn pozitiv și indică că s-au realizat progrese în controlul răspândirii virusului. Deși există anumite fluctuații anuale, în ansamblu, incidența HIV a înregistrat o scădere de la 33,2 la 26,7 cazuri la 100 000 de persoane neinfectate în intervalul 2014-2021.
3.3.1.1. Decese HIV asociate la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: 1) IMSP Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile, 2) Biroul Național de Statistică Indicatorul a fluctuat în perioada analizată. Valorile au variat între 2,9 și 4,2. În anul 2020, indicatorul a înregistrat o creștere semnificativă, atingând valoarea de 4,2. După creșterea din 2020, indicatorul a scăzut ușor în 2021, ajungând la valoarea de 3,9.

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.3.2. Până în 2030 reducerea poverii tuberculozei, combaterea hepatitei, bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.3.2. Incidența prin tuberculoză la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Institutul de Ftiziopneumologie Indicatorul a înregistrat o tendință descrescătoare, începând cu 96,1 în 2014 și ajungând la 52,2 în 2021, cu o valoare minimă de 42,6 în 2020. Scăderea incidenței este încurajatoare, însă eforturile trebuie menținute pentru a continua tendința descrescătoare.
3.3.4. Incidența prin hepatita B la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: 1) Agenția Națională pentru Sănătate Publică, 2) Biroul Național de Statistică Indicatorul a înregistrat o tendință descrescătoare, începând cu 64,6 în 2014 și ajungând la 23,2 în 2021. Indicatorul a înregistrat o scădere bruscă în 2020 (18,1), posibil influențată de pandemia de COVID-19 și măsurile de distanțare socială. În 2021, incidența hepatitei B a crescut ușor la 23,2.

3.4.1. Până în 2030, reducerea cu 30% a mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire și tratare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.4.1. Rata mortalității prin boli cardiovasculare, cancer, boli ale aparatului digestiv, diabet, boli ale aparatului respirator în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 30 și 70 de ani, la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Instituțiile medicale În perioada 2014-2021, rata mortalității în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 30 și 70 de ani, la 100.000 populație, a prezentat valori relativ stabile.

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.4.2. Promovarea sănătății mintale și a bunăstării populației

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.4.2. Rata mortalității prin suicid la 100 000 populație	la 100.000 populație / la 10.000 Sursa: Instituțiile medicale Se observă o ușoară scădere a ratei mortalității prin suicid. Indicatorul a scăzut de la 20,3 în 2014 la 17,8 în 2021. Aceasta sugerează un anumit progres în abordarea sănătății mintale și reducerea incidenței suicidului.

3.5. Fortificarea măsurilor de prevenire și tratament a consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.5.1. Gradul de acoperire cu intervenții/servicii a consumatorilor de substanțe psihotrope, indice	procent (%) Sursa: Ministerul Sănătății/Dispensarul Republican de Narcologie După o descreștere în 2020, procentul de acoperire cu intervenții/servicii a consumatorilor de substanțe psihotrope a revenit în 2022 la nivelul anului 2019. Este important să se continue eforturile pentru a îmbunătăți această rată.
3.5.2. Consumul anual de alcool pentru o persoană (15+ ani)	litri Sursa: Ministerul Sănătății, Organizația Mondială a Sănătății Datele indică o stabilitate a consumului anual de alcool pentru persoanele cu vârsta de 15 ani și peste. Valorile au variat între 12,3 litri și 13 litri în perioada 2014-2019. Datele pentru anii 2020 – 2022 lipsesc.
3.5.2.1. Prevalența consumului nociv de alcool	procent (%) Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică Nu se observă o tendință clară în prevalența consumului nociv de alcool. Valorile raportate în anii 2012, 2013, 2017 și 2021 sunt relativ apropiate, în jurul valorii de 60-64, indicând o fluctuație minoră a prevalenței consumului nociv de alcool.

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.6. Până în 2030, reducerea cu 50% a numărului de decese și leziuni din cauza accidentelor rutiere

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
3.6.1. Rata mortalității determinată de accidente rutiere la 100 000 populație	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata mortalității (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>13,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>13,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>12,3</td></tr> <tr><td>2017</td><td>12,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>11</td></tr> <tr><td>2019</td><td>10,3</td></tr> <tr><td>2020</td><td>11</td></tr> <tr><td>2021</td><td>11,1</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Organizația Mondială a Sănătății Valorile raportate în anii 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 și 2021 indică o scădere constantă a ratei mortalității. Valorile din 2020 și 2021 indică menținerea acestei tendințe de scădere, chiar dacă într-o măsură mai mică.	An	Rata mortalității (%)	2014	13,5	2015	13,1	2016	12,3	2017	12,3	2018	11	2019	10,3	2020	11	2021	11,1
An	Rata mortalității (%)																		
2014	13,5																		
2015	13,1																		
2016	12,3																		
2017	12,3																		
2018	11																		
2019	10,3																		
2020	11																		
2021	11,1																		

3.7. Până în 2030, asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
3.7.1. Ponderea femeilor de vârstă fertilă (15-49 ani) cu necesități de planificare a familiei satisfăcute prin metode moderne de contracepție.	În statistica oficială există o singură valoare, pentru anul 2012. În 2020, acest indicator a fost inclus în Studiul „Generații și Gen”. Cu referire la cererea de planificare familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție printre toate femeile de vârstă reproductivă, constatăm că diferențe semnificative în raport cu regiunea și mediul de reședință nu se evidențiază. Totodată, se menționează o creștere graduală a indicatorului odată cu înaintarea în vârstă de la 28,2% în gupa femeilor de 15-19 ani până la 71,6 % la cele din grupa de vârstă 45-49 de ani. Este necesară colectarea în continuare a datelor pentru acest indicator și pentru a putea evalua tendințele și progresul în asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă.																		
3.7.2. Rata nașterilor timpurii la vârsta de 15-19 ani la 1 000 femei de vârstă respectivă	la 1000 femei <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata nașterilor timpurii (la 1000 femei)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>32,2</td></tr> <tr><td>2015</td><td>34,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>34,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>31,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>31,3</td></tr> <tr><td>2019</td><td>28,4</td></tr> <tr><td>2020</td><td>27,2</td></tr> <tr><td>2021</td><td>26,2</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică Indicatorul a înregistrat o scădere constantă de la 34,5 în 2016 la 22,9 în 2022, indicând un progres al eforturilor de prevenire a nașterilor timpurii.	An	Rata nașterilor timpurii (la 1000 femei)	2014	32,2	2015	34,1	2016	34,5	2017	31,8	2018	31,3	2019	28,4	2020	27,2	2021	26,2
An	Rata nașterilor timpurii (la 1000 femei)																		
2014	32,2																		
2015	34,1																		
2016	34,5																		
2017	31,8																		
2018	31,3																		
2019	28,4																		
2020	27,2																		
2021	26,2																		

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.8. Realizarea accesului universal la servicii de sănătate, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente de bază și vaccinuri sigure, eficiente, calitative și la prețuri accesibile pentru toți

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
3.8.1. Acoperirea cu servicii esențiale de sănătate, indice	indice <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Indice</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>68,7</td></tr> <tr><td>2015</td><td>69,8</td></tr> <tr><td>2016</td><td>71</td></tr> <tr><td>2017</td><td>70,9</td></tr> <tr><td>2018</td><td>71,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>71,7</td></tr> <tr><td>2020</td><td>69,9</td></tr> <tr><td>2021</td><td>70,8</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică Valorile inițiale din 2010 și 2011 erau de 63,3 și 65,3, iar în 2021 indicatorul a ajuns la 70,8. Aceasta sugerează un progres general în asigurarea accesului la servicii esențiale de sănătate.	An	Indice	2014	68,7	2015	69,8	2016	71	2017	70,9	2018	71,1	2019	71,7	2020	69,9	2021	70,8		
An	Indice																				
2014	68,7																				
2015	69,8																				
2016	71																				
2017	70,9																				
2018	71,1																				
2019	71,7																				
2020	69,9																				
2021	70,8																				
3.8.1.1. Ponderea populației care a beneficiat de medicamente esențiale naționale compensate din FAOAM	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																				
3.8.2.a. Ponderea populației cu cheltuielile gospodăriilor pentru sănătate mai mari de 10% în total cheltuielile gospodăriilor	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>15,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>18</td></tr> <tr><td>2016</td><td>17,2</td></tr> <tr><td>2017</td><td>16,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>13,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>14</td></tr> <tr><td>2020</td><td>12</td></tr> <tr><td>2021</td><td>14,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>11,7</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Ponderea populației care alocă mai mult de 10% din totalul cheltuielilor gospodăriilor pentru sănătate a scăzut de la 18% în 2015 la 11,7% în 2022. În mediul urban valoarea acestui indicator constituie 15,6%, iar în mediul rural 9,2%.	An	Procent (%)	2014	15,4	2015	18	2016	17,2	2017	16,3	2018	13,1	2019	14	2020	12	2021	14,2	2022	11,7
An	Procent (%)																				
2014	15,4																				
2015	18																				
2016	17,2																				
2017	16,3																				
2018	13,1																				
2019	14																				
2020	12																				
2021	14,2																				
2022	11,7																				
3.8.2.b. Ponderea populației cu cheltuielile gospodăriilor pentru sănătate mai mari de 25% în total cheltuielile gospodăriilor	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>2,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>3,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>2,9</td></tr> <tr><td>2017</td><td>3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2,4</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,9</td></tr> <tr><td>2021</td><td>2,5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,9</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică În perioada 2018-2022, indicatorul a rămas la un nivel relativ scăzut, fluctuând între 1,8% și 2,4%, în limitele erorilor statistice.	An	Procent (%)	2014	2,5	2015	3,1	2016	2,9	2017	3	2018	1,8	2019	2,4	2020	1,9	2021	2,5	2022	1,9
An	Procent (%)																				
2014	2,5																				
2015	3,1																				
2016	2,9																				
2017	3																				
2018	1,8																				
2019	2,4																				
2020	1,9																				
2021	2,5																				
2022	1,9																				
3.8.2.1. Ponderea cheltuielilor private (ale gospodăriilor casnice) pentru sănătate	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>5,9</td></tr> <tr><td>2015</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>2016</td><td>5,3</td></tr> <tr><td>2017</td><td>5,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>4,6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>5,9</td></tr> <tr><td>2020</td><td>5,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>2022</td><td>3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Tendința generală este de scădere a ponderii cheltuielilor private pentru sănătate în totalul cheltuielilor gospodăriilor casnice. Datele arată o reducere constantă a valorilor de la 5,9% în 2019 la 3% în 2022.	An	Procent (%)	2014	5,9	2015	4,3	2016	5,3	2017	5,8	2018	4,6	2019	5,9	2020	5,5	2021	4,3	2022	3
An	Procent (%)																				
2014	5,9																				
2015	4,3																				
2016	5,3																				
2017	5,8																				
2018	4,6																				
2019	5,9																				
2020	5,5																				
2021	4,3																				
2022	3																				

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.8.2.2. Ponderea populației cu asigurare obligatorie de asistență medicală	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Din datele prezentate, se observă o creștere graduală a ponderii populației cu asigurare obligatorie de asistență medicală în Republica Moldova, de la 76,4% în 2014 la 82,9% în 2022.

3.9. Până în 2030, reducerea mortalității și morbidității provocate de produsele chimice periculoase și poluarea și contaminarea aerului și apei

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
3.9.1. Rata mortalității determinate de poluarea aerului în încăperi și a celui ambiant la 100 000 populație	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	
3.9.2. Rata mortalității determinate de surse nesigure de apă, sanitație și igienă la 100 000 populație	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	
3.9.3. Rata mortalității determinate de intoxicații neintenționate la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Instituțiile medicale	Există anumite fluctuații în valorile înregistrate în ultimii ani (de exemplu, valoarea în 2021 era de 0,8% comparativ cu 0,2% în 2020). Se va continua monitorizarea și implementarea măsurilor de prevenire pentru a îmbunătăți progresul.

3.a. Consolidarea implementării Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului

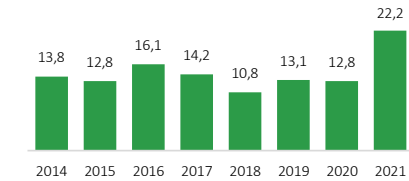
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
3.a.1. Prevalența consumului de tutun în rândul populației în vârstă de 15 ani și peste	procent (%) Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică	Se atestă o creștere în prevalența consumului de tutun în rândul populației în vârstă de 15 ani și peste, de la 25,3% în 2013 la 27,6% în 2021. Creșterea prevalenței consumului de tutun ridică preocupări privind sănătatea publică, deoarece fumatul este asociat cu diverse afecțiuni și boli grave, cum ar fi bolile cardiovasculare, cancerul pulmonar și problemele respiratorii. Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a descuraja fumatul, politici de taxare a tutunului, interdicții privind fumatul în spații publice și campanii de conștientizare despre efectele negative ale fumatului asupra sănătății.

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

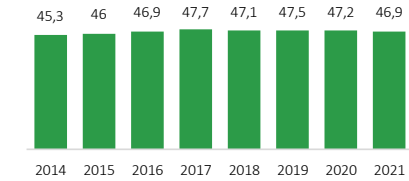
3.b. Susținerea cercetării și dezvoltării vaccinurilor și medicamentelor pentru bolile transmisibile și netransmisibile care afectează populația, oferirea accesului la medicamente esențiale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																																					
3.b.1. Ponderea populației acoperite cu vaccinuri în cadrul programelor naționale de imunizări (din numărul celor aflați în evidență la medicul de familie)	Vaccinul contra tuberculozei (BCG) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>97,9</td><td>97,7</td><td>97,2</td><td>97,2</td><td>96,9</td><td>96,8</td><td>96,5</td><td>96,7</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	97,9	97,7	97,2	97,2	96,9	96,8	96,5	96,7	Vaccinul diftero-tetano-pertusis (DTP) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>91,7</td><td>91,1</td><td>90,3</td><td>90,1</td><td>91,6</td><td>91,4</td><td>88</td><td>88,5</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	91,7	91,1	90,3	90,1	91,6	91,4	88	88,5
	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																													
	Procent (%)	97,9	97,7	97,2	97,2	96,9	96,8	96,5	96,7																													
	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																													
	Procent (%)	91,7	91,1	90,3	90,1	91,6	91,4	88	88,5																													
	Vaccinul contra hepatitei B (HEPB) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>92,5</td><td>91,9</td><td>90,5</td><td>90,3</td><td>92,2</td><td>92,5</td><td>89,3</td><td>89,1</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	92,5	91,9	90,5	90,3	92,2	92,5	89,3	89,1	Vaccinul oral contra poliomielitei (VPO) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>92,5</td><td>91,7</td><td>91,5</td><td>91,1</td><td>92,1</td><td>92,5</td><td>88,6</td><td>89,1</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	92,5	91,7	91,5	91,1	92,1	92,5	88,6	89,1
	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																													
	Procent (%)	92,5	91,9	90,5	90,3	92,2	92,5	89,3	89,1																													
	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																													
	Procent (%)	92,5	91,7	91,5	91,1	92,1	92,5	88,6	89,1																													
	Vaccinul combinat împotriva rujeolă-oreion-rubeolă (ROR) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>90,3</td><td>89,7</td><td>88,8</td><td>88,1</td><td>90,6</td><td>88,7</td><td>84,3</td><td>84,3</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	90,3	89,7	88,8	88,1	90,6	88,7	84,3	84,3	Vaccinul contra infecției cu haemophilus influenzae tip B (HIB) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>91,3</td><td>90,9</td><td>90,2</td><td>89,9</td><td>91,2</td><td>91,1</td><td>88,3</td><td>88,5</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	91,3	90,9	90,2	89,9	91,2	91,1	88,3	88,5
	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																													
Procent (%)	90,3	89,7	88,8	88,1	90,6	88,7	84,3	84,3																														
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																														
Procent (%)	91,3	90,9	90,2	89,9	91,2	91,1	88,3	88,5																														
Vaccinul pneumococic (PC) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>32,8</td><td>83,1</td><td>86,2</td><td>85,7</td><td>89</td><td>87,8</td><td>84,5</td><td>83,7</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	32,8	83,1	86,2	85,7	89	87,8	84,5	83,7	Vaccinul contra infecției cu rotavirusuri (RV) procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>75,6</td><td>77,7</td><td>79,3</td><td>79,7</td><td>80,6</td><td>81,9</td><td>78,9</td><td>76,9</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	75,6	77,7	79,3	79,7	80,6	81,9	78,9	76,9	
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																														
Procent (%)	32,8	83,1	86,2	85,7	89	87,8	84,5	83,7																														
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																														
Procent (%)	75,6	77,7	79,3	79,7	80,6	81,9	78,9	76,9																														
Vaccinul cu anatoxine difterică și tetanică (DT) la 7 ani procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>96,6</td><td>96,5</td><td>96,7</td><td>95</td><td>95,9</td><td>95,7</td><td>94,2</td><td>94,2</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	96,6	96,5	96,7	95	95,9	95,7	94,2	94,2	Vaccinul cu anatoxine difterică și tetanică (Td) la 15 ani procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Procent (%)</th><td>96,5</td><td>97</td><td>97,2</td><td>95,6</td><td>97,1</td><td>96,6</td><td>93,1</td><td>93,6</td></tr> </table>	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Procent (%)	96,5	97	97,2	95,6	97,1	96,6	93,1	93,6	
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																														
Procent (%)	96,6	96,5	96,7	95	95,9	95,7	94,2	94,2																														
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021																														
Procent (%)	96,5	97	97,2	95,6	97,1	96,6	93,1	93,6																														
Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică																																						

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

	Ponderea populației acoperite cu vaccinuri în cadrul programelor naționale de imunizări a variat de-a lungul anilor. Vaccinurile cu o acoperire ridicată în toți anii analizați (2016-2021) includ vaccinul contra tuberculozei (BCG) valoarea indicatorului în 2016 era de 97,2%, iar în 2021 de 96,7%. Vaccinul diftero-tetano-pertusis (DTP) – valoarea în 2016 era de 90,3% pe când în 2021 de 88,5%. Vaccinul oral contra poliomielitei (VPO) avea valoarea de 91,5% în 2016, pe când în 2021 era de 89,1%. Vaccinul contra hepatitei B (HEPB) avea valoarea de 90,5% în 2016, iar în 2021 de 89,1%. Alte vaccinuri, cum ar fi vaccinul contra infecției cu haemophilus influenzae tip B (HIB) cu valori de 90,2% (2016) și 88,5% (2021). Vaccinul contra infecției cu rotavirusuri (RV) – valoarea de 79,3% (2016) și 76,9% în 2021. Vaccinul pneumococic (PC) – avea valorile 86,2% în 2016, și 83,7% în 2021. Se poate observa că toate aceste vaccinuri au avut o acoperire mai scăzută în ultimul an analizat (2021). Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți acoperirea vaccinărilor împotriva unor boli, cum ar fi infecția cu haemophilus influenzae tip B (HIB), infecția cu rotavirusuri (RV) și infecția pneumococică (PC). Aceste vaccinuri au avut o acoperire mai scăzută în ultimii ani.
3.b.2. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru știință și inovare în domeniul sănătății și pentru dezvoltarea serviciilor de bază în sănătate	milioane dolari SUA Valoarea asistenței financiare și tehnice externe în domeniul sănătății a cunoscut fluctuații în perioada 2010-2021. După anul 2013, valoarea asistenței financiare a scăzut semnificativ în 2014 (13,8 milioane dolari SUA) și 2015 (12,8 milioane dolari SUA). Începând cu anul 2019, se observă o ușoară creștere a valorii asistenței financiare și tehnice externe, cu un nivel mai ridicat în 2021 (22,2 milioane dolari SUA) față de anii precedenți. Sursa: Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor
3.b.3. Proportia instituțiilor medico-sanitare care dispun de setul de medicamente de bază disponibile și accesibile în mod permanent	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

3.c. Creșterea și eficientizarea finanțării sistemului de sănătate și recrutare, dezvoltare, instruire și menținere a personalului medical

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
3.c.1. Numărul personalului medical ce revine în medie la 10 000 populație	la 10.000 populație În general, se observă o tendință de stabilizare a numărului de personal medical în raport cu populația. Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică

ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

3.d. Consolidarea capacității pentru avertizarea rapidă, reducerea și gestionarea riscurilor naționale pentru sănătate

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																																																																																																																																																				
3.d.1. Indicele capacității sectorului de sănătate (1) legislația, politicile și finanțarea națională; (2) coordonarea și legătura cu punctele focale naționale; (3) supravegherea; (4) răspunsul; (5) pregătirea; (6) comunicarea riscurilor; (7) resursele umane; (8) laboratorul; (9) punctele de intrare; (10) evenimente zoonotice; (11) siguranța alimentelor; (12) evenimente chimice; (13) urgențe radionucleare	legislația, politicile și finanțarea națională procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>80</td><td>72</td><td>73</td><td>70</td><td>60</td></tr> </table> coordonarea și legătura cu punctele focale naționale procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>70</td><td>70</td><td>70</td><td>80</td><td>73</td></tr> </table> supravegherea procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>60</td><td>60</td><td>60</td><td>80</td><td>80</td></tr> </table> răspunsul procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>80</td><td>80</td><td>80</td></tr> </table> pregătirea procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>53</td><td>53</td><td>53</td></tr> </table> comunicarea riscurilor procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>80</td><td>80</td><td>80</td><td>60</td><td>67</td></tr> </table> resursele umane procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td>30</td><td>30</td></tr> </table> laboratorul procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>53</td><td>53</td><td>60</td><td>56</td><td>68</td></tr> </table> punctele de intrare procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>60</td><td>60</td><td>60</td><td>60</td><td>67</td></tr> </table> evenimente zoonotice procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>60</td><td>60</td><td>80</td><td>60</td><td>60</td></tr> </table> siguranța alimentelor procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>60</td><td>70</td><td>70</td><td>40</td><td>80</td></tr> </table> evenimente chimice procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td>40</td></tr> </table> urgențe radionucleare procent (%) <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Valoare (%)</th><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td>40</td></tr> </table> <i>Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică</i> În anii 2010, 2014, 2015 și 2020 s-a înregistrat o capacitate ridicată în majoritatea categoriilor. Anii 2018, 2019 și 2021 au înregistrat o scădere a capacității în majoritatea categoriilor, cu excepția siguranței alimentelor, care a înregistrat o creștere în anul 2021. Resursele umane, comunicarea riscurilor, punctele de intrare și evenimentele zoonotice sunt aspecte cu o capacitate relativ scăzută, care necesită o atenție sporită în perioada următoare.	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	80	72	73	70	60	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	70	70	70	80	73	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	60	60	60	80	80	An	2018	2019	2020	Valoare (%)	80	80	80	An	2018	2019	2020	Valoare (%)	53	53	53	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	80	80	80	60	67	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	40	40	40	30	30	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	53	53	60	56	68	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	60	60	60	60	67	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	60	60	80	60	60	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	60	70	70	40	80	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	40	40	40	40	40	An	2018	2019	2020	2021	2022	Valoare (%)	40	40	40	40	40
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	80	72	73	70	60																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	70	70	70	80	73																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	60	60	60	80	80																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020																																																																																																																																																		
Valoare (%)	80	80	80																																																																																																																																																		
An	2018	2019	2020																																																																																																																																																		
Valoare (%)	53	53	53																																																																																																																																																		
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	80	80	80	60	67																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	40	40	40	30	30																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	53	53	60	56	68																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	60	60	60	60	67																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	60	60	80	60	60																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	60	70	70	40	80																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	40	40	40	40	40																																																																																																																																																
An	2018	2019	2020	2021	2022																																																																																																																																																
Valoare (%)	40	40	40	40	40																																																																																																																																																

4

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.1. ODD 4 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul 4 al ODD se concentrează pe educație și urmărește să "asigure o educație de calitate, echitabilă și incluzivă și să promoveze oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți."

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” urmărește să se alinieze la Obiectivul General 4 al Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă, iar în cadrul acestui obiectiv general, strategia propune mai multe obiective specifice legate de educație, și anume, se concentrează pe implementarea următoarelor ținte strategice până în anul 2030:

- Asigurarea condițiilor necesare pentru ca toți copiii să beneficieze de învățământ primar și secundar gratuit, echitabil și de calitate, care să ducă la rezultate relevante și eficiente (Obiectivul 4.1 al Agendei 2030).
- Creșterea înscrierii în învățământul profesional tehnic și în învățământul superior accesibil și de calitate (Obiectivul 4.3 al Agendei 2030).
- Creșterea semnificativă a numărului de tineri și adulți care dobândesc competențe adecvate pentru angajare (Obiectivul 4.4 al Agendei 2030).
- Asigurarea accesului egal la educație și formare profesională pentru persoanele vulnerabile, inclusiv persoanele cu dizabilități, copiii în situații vulnerabile și copiii de etnie romă (Obiectivul 4.5 al Agendei 2030).
- Asigurarea ca toți elevii și studenții să obțină cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, protecției mediului, unui stil de viață sănătos, drepturilor omului, egalității de gen, culturii păcii și cetățeniei globale (Obiectivul 4.7 al Agendei 2030).

Scopul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” în domeniul educației este de a oferi oportunități tuturor de a-și dezvolta abilitățile și competențele necesare pe tot parcursul vieții, începând de la o vârstă fragedă. Se urmărește îmbunătățirea procesului educațional, promovarea învățării pe tot parcursul vieții și corelarea competențelor dobândite în instituțiile formale de învățământ cu cele dezvoltate în contexte non formale și informale. În ultimii ani, au fost implementate numeroase inițiative și schimbări legislative în domeniul educației, cu scopul de a asigura o educație de calitate, echitabilă și incluzivă, precum și de a oferi oportunități de învățare pe parcursul întregii vieți pentru toți. Astfel, domeniul educației a înregistrat progrese, reflectând angajamentul și eforturile pentru asigurarea unei educații de calitate, echitabile și incluzive.

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

27

Gradul de raportare a indicatorilor:

86%

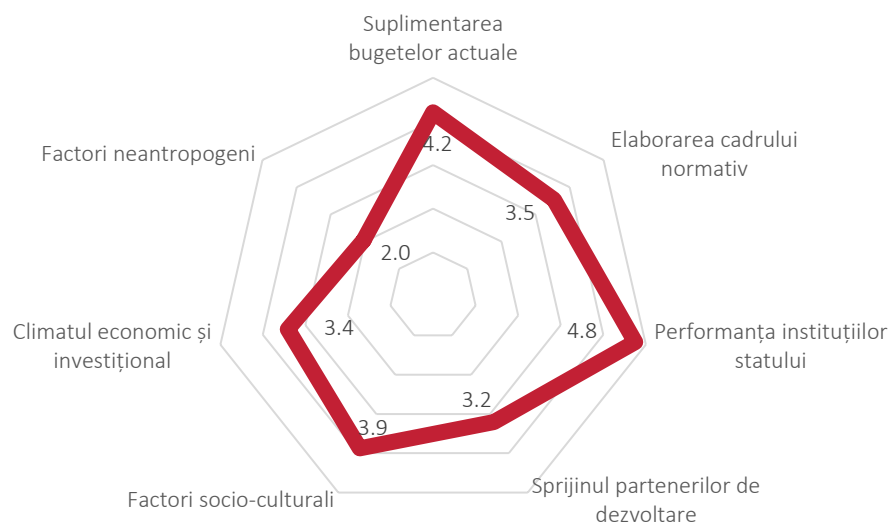
Scor de progres:

74/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
9	11	4	2	1
4.1.2. 4.1.2.1. 4.2.2. 4.7.1. 4.a.1.a. 4.a.1.b. 4.a.1.c. 4.a.1.e. 4.a.1.g.	4.3.1.1. 4.5.1.b 4.5.1.c. 4.5.1.d. 4.5.1.e. 4.a.1.f. 4.b.1.1. 4.b.1. 4.c.1.a. 4.c.1.b. 4.c.1.c.	4.1.1.c. (i) 4.1.1.c. (ii) 4.5.1.a. 4.a.1.d.	4.2.1 4.3.1.	4.4.1.

Factori de care depinde atingerea ODD 4

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

În ceea ce privește rezultatele în domeniul citirii și lecturii, ponderea elevilor din ultima clasă a învățământului gimnazial cu cunoștințe minime a înregistrat o ușoară creștere de la 54,2% în 2015 la 57% în 2018. Acest lucru poate indica un progres lent în îmbunătățirea nivelului de competență în citire al elevilor din învățământul gimnazial. Cu toate acestea, valoarea încă rămâne sub media OECD de 77%, sugerând că există loc pentru îmbunătățire. Nu există date disponibile pentru anul 2022, iar valorile de referință pentru acest an vor fi cunoscute în decembrie 2023. Valoarea țintă pentru 2030 este de 80%, însă ponderea actuală este departe de acest obiectiv. Pentru a aborda această problemă, este necesară o reevaluare a strategiilor și intervențiilor existente în sistemul de învățământ, precum și o acțiune imediată pentru a îmbunătăți nivelul de cunoștințe în citire/lectură printre elevi. Printre măsurile imediate de redresare a situației se vor regăsi: elaborarea și implementarea unor programe de alfabetizare timpurie precum și lectură pentru înțelegere, formarea continuă a cadrelor didactice în metode și strategii de predare a citirii și lecturii, asigurarea resurselor și materialelor adecvate, promovarea parteneriatelor cu părinții și comunitatea, precum și monitorizarea și evaluarea continuă a progresului.

Conform Raportului OECD¹⁸, majoritatea elevilor ating cel puțin nivelul 2 de competență în citire. Aceasta înseamnă că acești elevi pot identifica ideea principală dintr-un text de lungime moderată, pot găsi informații pe baza criteriilor explicite, chiar dacă uneori complexe, și pot reflecta asupra scopului și formei textelor când sunt direcționați în mod explicit să o facă. Cu toate acestea, nivelul mediu de competență rămâne sub media OECD, ceea ce sugerează că există nevoi de îmbunătățire a calității și aprofundării abilităților de citire. La moment, nu există date disponibile pentru anul 2022, iar valorile de referință pentru acest an vor fi cunoscute în decembrie 2023. Republica Moldova are una dintre cele mai mici valori dintre toate țările participante la PISA (22,8 ore pe săptămână- timpul de învățare în timpul orelor școlare regulate, media OECD fiind de 27,5 ore de lecții regulate pe săptămână. Autoritățile vor reevalua durata sau timpul alocat pentru învățare, astfel sprijinind învățarea în rândul elevilor și contribuind la sporirea cunoștințelor minime precum lectura, matematica, știința. Pentru referință vor fi consultate practicile altor țări, inclusiv numărul de ani de școlarizare obligatorie, durata anului școlar, durata săptămânii școlare, durata zilei școlare, a orelor de clasă și a timpului alocat pentru învățarea diferitelor discipline.

În ceea ce privește rezultatele în domeniul matematicii, vor fi luate în considerație următoarele măsuri: efectuarea unei revizuirii a metodologiilor și strategiilor didactice utilizate în educația matematică pentru identificarea unor abordări inovatoare care să stimuleze implicarea elevilor și să îmbunătățească rezultatele învățării, oferirea de oportunități continue de dezvoltare profesională pentru cadrele didactice, cu scopul de a-și îmbunătăți abilitățile pedagogice în predarea matematicii și în abordarea dificultăților de învățare ale elevilor; promovarea integrării resurselor educaționale digitale și a tehnologiei în predarea matematicii, elaborarea unor programe complexe de formare a profesorilor pentru a îmbunătăți și diversifica abilitățile de predare inclusiv prin folosirea metodelor participative, a instrumentelor digitale, pedagogiei digitale etc. Toate acestea pentru a spori abilitățile elevilor în rezolvarea problemelor și gândirea critică; implementarea unui sistem robust de monitorizare și evaluare pentru a evalua periodic performanțele elevilor la matematică și a identifica prompt domeniile care necesită îmbunătățiri.

¹⁸ https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_MDA.pdf

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Pentru indicele de dezvoltare timpurie a copilului până la vârsta de 5 ani, există o singură valoare cunoscută, și anume 83,8¹⁹ pentru anul 2012. Din păcate, lipsa datelor pentru restul anilor limitează posibilitatea de a face concluzii sau de a evalua progresul pe termen lung al acestui indicator. Cu toate acestea, indicatorul este extrem de important deoarece măsoară gradul de dezvoltare și bunăstare al copiilor în primele etape ale vieții lor. Perioada de dezvoltare timpurie, care cuprinde primii cinci ani de viață, este considerată esențială pentru dezvoltarea cognitivă, emoțională, socială și fizică a copiilor. Dezvoltarea timpurie a copiilor are un impact semnificativ asupra sănătății, educației și succesului pe termen lung. Copiii care beneficiază de o dezvoltare timpurie adecvată au o mai mare probabilitate de a avea o stare de sănătate bună, de a obține performanțe școlare înalte și de a deveni adulți productivi și implicați în societate. De asemenea, dezvoltarea timpurie a copiilor este strâns legată de sănătatea publică și de indicatori precum mortalitatea infantilă și rata de supraviețuire a copiilor. Investiția în dezvoltarea timpurie poate contribui la reducerea ratei de morbiditate și mortalitate infantilă.

În ceea ce privește rata de cuprindere în educația formală a copiilor în vârstă de 6 ani, se observă că nivelul de cuprindere în educația formală este în general peste 100%, ceea ce indică o bună participare în sistemul de învățământ în Republica Moldova. Creșterea constantă în anii 2017-2019, la aproximativ 108%, reflectă eforturile depuse pentru asigurarea accesului la educație pentru copiii de 6 ani. În 2020 și 2021, nivelul a scăzut ușor la 103%, posibil din cauza unor factori demografici sau a impactului pandemiei COVID-19 asupra educației. Absența unei ținte pentru 2030 sugerează că acest indicator nu este considerat o prioritate pe termen scurt. Cu toate acestea, monitorizarea atentă a acestui indicator este esențială pentru a asigura o educație accesibilă și de calitate pentru copiii de vârstă preșcolară.

Accesul la învățământul terțiar a înregistrat o creștere constantă în ultimii ani, reflectând o îmbunătățire a accesului la educația superioară. Astfel, rata brută de cuprindere în învățământul terțiar a crescut cu aproximativ 9,07% între anii 2019 și 2020, iar între anii 2020 și 2021, a crescut cu aproximativ 5,06%. Cu toate acestea, absența unei valori țintă pentru 2030 limitează evaluarea progresului în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă în acest domeniu. Pe de altă parte, rata de participare a tinerilor și adulților în educația formală și non-formală pe parcursul vieții a continuat să scadă. În perioada următoare, se vor identifica cauzele scăderii și se vor adopta măsuri adecvate pentru a încuraja și sprijini participarea la programe de educație pe tot parcursul vieții. Participarea tinerilor și adulților în educația formală și non-formală pe parcursul vieții este esențială din mai multe motive:

- Dezvoltarea personală și profesională.
- Creșterea competitivității pe piața muncii.
- Contribuția la redresarea economică și dezvoltarea societății.
- Promovarea egalității de șanse.
- Îmbunătățirea sănătății și bunăstării individuale.
- Dezvoltarea competențelor civice și sociale.

¹⁹ Formula de calcul: Numărul copiilor în vârstă de până la 5 ani dezvoltarea cărora este fără careva devieri în ceea ce privește sănătatea, învățarea și bunăstarea psihologică, raportat la numărul total de copii în vârstă de până la 5 ani înmulțit cu 100

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Prin educația continuă, tinerii și adulții își pot îmbunătăți abilitățile, cunoștințele și competențele, contribuind la dezvoltarea lor personală și la prosperitatea societății. În 2022, Ministerului Educației și Cercetării (MEC) a lansat Platforma ALE: care urmărește dinamizarea procesului de elaborare, discutare și aprobare a politicilor care să contribuie la diversificarea sectorului Învățarea și Educația Adulților în Republica Moldova, aliniată la tendințele internaționale.²⁰ MEC își propune să dezvolte sistemul de învățare și educație a adulților, să diversifice formele și serviciile de formare continuă a adulților, să valideze competențele profesionale dobândite în contexte non-formale și informale pentru integrarea pe piața muncii și în viața economică și socială a țării, și să promoveze educația informală pentru dezvoltarea tinerilor și adulților. De asemenea, MEC intenționează să diversifice mecanismele de finanțare a învățării și educației adulților, să ofere instruire și educare a adulților în competențe digitale și tehnologii informaționale.

La moment, indicatorul "Pondere tinerilor și adulților cu cunoștințe TIC" nu este monitorizat. Acest lucru poate avea consecințele negative. Dacă tinerii și adulții nu au competențe relevante, ei pot fi descurajați să participe activ și eficient în societatea digitală. Competențele TIC sunt vitale în toate sectoarele economiei moderne. Absența acestor competențe poate reduce capacitatea forței de muncă de a accesa locuri de muncă bine plătite și calificate. Competențele TIC sunt cruciale în colectarea, organizarea și interpretarea datelor. Absența acestor abilități poate conduce la dificultăți în gestionarea informațiilor și luarea deciziilor informate. Într-o lume tot mai conectată digital, țările care nu monitorizează cum sunt dezvoltate competențele TIC în rândul populației riscă să devină mai puțin competitive pe piața globală. În procesele de guvernanta modernă, TIC stă la baza modernizării serviciilor publice prin re-inginerie, digitalizare și e-transformare.

Pregătirea specialiștilor în domeniul TIC se realizează în 8 instituții de învățământ superior, inclusiv în Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Universitatea "Alecă Russo" din Bălți, Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene.

În același timp, dezvoltarea competențelor digitale reprezintă o prioritate conform Strategiei de dezvoltare a industriei tehnologiei informației și a ecosistemului pentru inovare digitală pe anii 2018-2023. Aceasta are ca scop să atragă specialiștii IT să rămână în țară și să își dezvolte afacerile aici. Strategia promovează măsuri pentru stimularea ecosistemului educațional și antreprenorial, finanțarea start-up-urilor și promovarea produselor IT pe piețele de nișă. Autoritățile lucrează la moment la proiectul Strategiei de Transformare Digitală pentru 2023-2030, aliniată la Acordul de Asocieri Republica Moldova-Uniunea Europeană și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite. Unul dintre obiectivele strategiei este dezvoltarea unei societăți digitale, iar educația joacă un rol esențial în pregătirea specialiștilor capabili să utilizeze tehnologiile digitale în toate sectoarele economiei.

²⁰ <https://mecc.gov.md/ro/content/sistemul-de-invatare-si-educatie-adultilor-un-obiectiv-al-ministerului-educatiei-si>

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Pentru monitorizarea și evaluarea cadrului de dezvoltare către o societate digitală se va aplica Indicele economiei și societății digitale (DESI), adaptat pentru Republica Moldova, de rând cu alți indicatori relevanți. Se urmărește ca peste 80% din populație să aibă competențe digitale de bază și ca cel puțin 16% din absolvenții cu studii universitare să provină din domeniul științelor, tehnologiei, ingineriei, artei și matematicii (STEAM). În contextul dezvoltării competențelor IT, instituția de învățământ "Centrul de excelență în tehnologia informației Tekwill" are un rol important. Centrul se concentrează pe alinierea domeniului IT cu cerințele secolului XXI și sprijină dezvoltarea talentelor locale în IT, transferul de cunoștințe și promovarea interesului în domeniul tehnologiei. Acesta oferă programe educaționale variate pentru tineri, cu accent pe proiecte practice și cu o atenție specială către fete și femei, în vederea încurajării participării lor în industria digitală.

În perioada 2014-2015, indicele parității în învățământul gimnazial pentru mediul rural a fost constant și egal cu 1,5. Acest lucru sugerează că un număr semnificativ de elevi din mediul rural au continuat să studieze la nivelul gimnazial. În perioada 2016-2017, indicele a scăzut ușor la 1,4, iar în anul 2018, indicele a continuat să scadă la 1,3. Aceasta poate indica o scădere a numărului de elevi care au continuat la nivelul gimnazial.

La fel, este important să se monitorizeze îndeaproape valorile pentru indicele parității al copiilor cu dizabilități încadrați în învățământul primar și secundar general și să se dezvolte în continuare politici și măsuri pentru a asigura o reprezentare echitabilă a copiilor cu dizabilități în învățământul primar și secundar general, indiferent de mediul în care aceștia trăiesc.

În 2018, a fost implementată reforma curriculară în sistemul de învățământ din Republica Moldova, având ca obiectiv revizuirea și actualizarea curriculumului național pentru a se alinia la standardele europene de calitate și pentru a aborda domeniile emergente de cunoaștere. În cadrul acestei reforme, s-au adăugat discipline precum Dezvoltare personală și Educație pentru societate, cu scopul de a promova valorile și competențele relevante pentru dezvoltarea personală, integrarea socială și sustenabilitate.

Planurile de învățământ au pus un accent deosebit pe priorități precum Educația pentru dezvoltare durabilă, iar disciplinele opționale au abordat teme legate de mediu și sustenabilitate. În plus, elemente ale educației pentru sănătate, inclusiv sănătatea sexuală și reproductivă, au fost introduse în curriculumul obligatoriu din învățământul general prin disciplinele revizuite de Biologie și Dezvoltare personală. Astfel, calitatea educației sexuale a corespuns cu standardele internaționale în proporție de 54% în anul 2020, comparativ cu 34% în anul 2017. Ca parte a reformei, s-a introdus și disciplina opțională Educație pentru sănătate în învățământul general, iar în Învățământul profesional tehnic s-a adăugat disciplina Decizii pentru un mod sănătos de viață. Aceste măsuri au avut rolul de a promova sănătatea în rândul elevilor, abordând subiecte relevante pentru dezvoltarea lor personală și formarea unor atitudini responsabile față de sănătate.

Continuarea implementării reformei curriculare, inclusiv introducerea disciplinelor noi, precum Dezvoltare personală și Educație pentru societate, dar și integrarea în continuare a educației sexuale, inclusiv ca disciplină separată, rămâne o prioritate importantă pentru sistemul de învățământ. Asigurarea formării

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

inițiale și continue a cadrelor didactice în metodologii și conținuturi legate de educația pentru dezvoltare durabilă poate contribui la creșterea gradului de conștientizare și angajament în privința problemelor globale și locale legate de mediu și sustenabilitate. Pentru a se asigura că elevii beneficiază de o educație de calitate și că sunt pregătiți pentru provocările viitorului, este esențială dezvoltarea pedagogiei digitale și a materialelor didactice relevante și inovative. Acestea ar trebui să promoveze și să stimuleze achiziționarea și practicarea abilităților STEAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte și Matematică) și a gândirii critice, oferindu-le elevilor oportunități de învățare aprofundată și interactivă.

Întrucât educația este un drept fundamental, este important să se asigure participarea echitabilă a tuturor copiilor la programele educaționale, fără discriminare. Promovarea colaborării între instituții educaționale, autorități, organizații non-guvernamentale și comunitate în general este esențială pentru a crea un mediu educațional favorabil și pentru a asigura o educație de calitate în domenii precum dezvoltare durabilă, drepturile omului, egalitate de gen, altele. Existența acestor programe curriculare este extrem de importantă, însă, la fel de importantă este și evaluarea elevilor și a modului în care elevii înțeleg și asimilează noțiunile noi, valorile și competențele promovate prin aceste discipline. De la măsurarea performanței academice, monitorizarea progresului, identificarea nevoilor individuale, evaluarea competențelor transferabile la încurajarea angajamentului și responsabilității - evaluarea reprezintă un factor motivațional pentru elevi, deoarece îi încurajează să-și depună eforturile în învățare și să fie responsabili față de propriile rezultate. O evaluare justă și clară poate stimula interesul elevilor pentru aceste subiecte noi și extrem de importante.

Asigurarea accesului la apă potabilă, grupuri sanitare separate și facilități de spălare a mâinilor în instituțiile de învățământ a înregistrat progrese în ultimii ani. În perioada 2020-2022, ponderea instituțiilor de învățământ cu acces la grup sanitar separat pentru fete și băieți a crescut. Aceasta a crescut de la 70,8% în 2020 la 71,7% în 2021 și apoi a înregistrat o creștere semnificativă la 86% în 2022. Ponderea instituțiilor cu acces la grup sanitar separat pentru fete și băieți nu a atins încă valoarea țintă de 100%. Există încă un decalaj semnificativ între procentul actual și valoarea țintă.

Adaptarea instituțiilor de învățământ la nevoile persoanelor cu dizabilități rămâne în continuare o provocare. Se va urmări ca infrastructura școlară să fie proiectată și adaptată pentru a asigura accesibilitatea pentru toți elevii, inclusiv pentru cei cu dizabilități. Aceasta poate implica instalarea de rampe pentru accesul în clădiri, ascensoare sau alte facilități adecvate. Strategia de dezvoltare „EDUCAȚIA 2030” aprobată la 7 martie 2023, integrează obiectivele și țintele ODD ce vizează dezvoltarea învățământului incluziv și propune modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ, astfel încât să corespundă necesităților copiilor, fetelor și băieților și persoanelor cu dizabilități și oferirea unui mediu de învățământ sigur, non-violent și incluziv pentru toți. Programul de implementare a Strategiei își propune ca obiectiv specific, asigurarea până în anul 2025 a condițiilor pentru educație incluzivă de calitate pentru toți, inclusiv pentru copiii refugiaților din Ucraina, în cel puțin 60% dintre instituțiile de învățământ. **În ceea ce privește infrastructura școlară, toate instituțiile de învățământ analizate beneficiază de acces la energie electrică.** Autoritățile vor acorda prioritate investițiilor în infrastructura școlară, asigurând construcția și renovarea clădirilor școlare existente. Planificarea și proiectarea infrastructurii școlare va ține cont de nevoile specifice ale comunității,

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

asigurând clădiri adecvate și spații funcționale pentru predare, învățare și alte activități educaționale. Asigurarea accesului la energie electrică, sisteme de iluminat adecvate și soluții de încălzire și răcire eficiente în clădirile școlare sunt de asemenea aspecte importante pentru crearea unui mediu de învățare confortabil și sigur. De asemenea, se va pune accent pe asigurarea accesului la apă potabilă și facilități sanitare: Autoritățile vor asigura toate școlile cu acces la apă potabilă sigură și suficientă. Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii sanitare în școli, inclusiv asigurarea unui număr adecvat de toalete, lavoare, sunt esențiale pentru promovarea sănătății și igienei în rândul elevilor și personalului școlar. Menținerea și curățarea regulată a facilităților sanitare sunt, de asemenea, importante pentru a asigura condiții sanitare optime și a preveni răspândirea bolilor.

Se vor lua în considerare aspecte legate de siguranță și securitate în planificarea și proiectarea infrastructurii școlare. Aceasta poate include instalarea sistemelor de alarmă, a sistemelor de supraveghere video și a altor măsuri de securitate adecvate. Asigurarea accesului la spații de joacă sigure și adaptate vârstei, precum și la facilități pentru educația fizică și sport, poate contribui la promovarea unei educații complete și echilibrate.

Ponderea instituțiilor cu acces la internet și calculatoare în scopuri pedagogice a atins valoarea de 100%, îmbunătățind calitatea educației și dezvoltând competențele digitale ale elevilor. Continuarea eforturilor de dezvoltare și promovare a educației în domeniul TIC este importantă pentru a răspunde cerințelor și oportunităților din sectorul tehnologic și pentru a forma specialiști competenți și calificați în acest domeniu în Republica Moldova. Asigurarea resurselor adecvate și a planurilor de învățământ actualizate în domeniul TIC, precum și sprijinirea formării inițiale și continue a specialiștilor pot contribui la îmbunătățirea calității educației în acest domeniu.

Se înregistrează o creștere constantă a valorii asistenței financiare externe pentru burse de studii, ceea ce indică o implicare crescută din partea surselor externe în sprijinirea educației și dezvoltării academice. Este necesară o analiză și o înțelegere a valorii adăugate pentru stat a competențelor cu care revin bursierii înapoi în țară, în care instituții și pe domenii revin acești bursieri, cum instituțiile își definesc necesitățile în termeni de resurse umane. De asemenea, trebuie urmărit cu atenție modul în care are loc transferul de know-how și schimbul de cunoștințe și experiențe dintre acești bursieri și mediul academic sau profesional din Republica Moldova. O astfel de analiză și monitorizare a contribuției bursierilor după finalizarea studiilor în străinătate ar putea furniza informații valoroase și strategice pentru dezvoltarea educațională și economică a țării. Aceasta ar ajuta la identificarea nevoilor prioritare în domeniile de cercetare și dezvoltare, precum și la crearea de politici și programe educaționale care să atragă și să valorifice potențialul talentelor naționale pentru dezvoltarea durabilă.

În general, există o tendință de creștere a calificării personalului pedagogic în domeniul pedagogiei în nivelul preșcolar. Se atestă o pondere ridicată a personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei în nivelul primar ceea ce ar putea indica un angajament pentru asigurarea unui corp didactic bine pregătit în acest sector. Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul secundar general (clasele 5-12) înregistrează o rată relativ constantă în ultimii ani, această stabilitate ar putea indica o

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

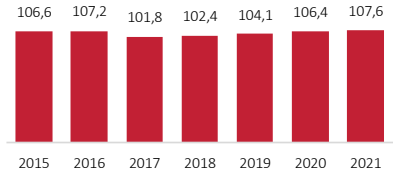
consolidare a eforturilor și politicii educaționale în a asigura un nivel ridicat de calificare a cadrelor didactice în acest domeniu.

Indicatori de monitorizare

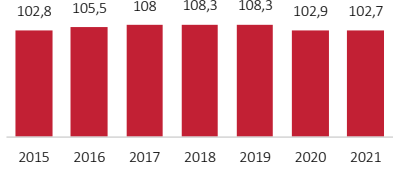
4.1. Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și băieții absolvc învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și de calitate, care să conducă la rezultate relevante și eficiente ale învățării

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
4.1.1.c. (i) Ponderea elevilor din ultima clasă a învățământului gimnazial cu cunoștințe minime în domeniul citirii/lecturii	procent (%) <table border="1"> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>54,2</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>57</td> </tr> </table> Sursa: Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare Indicatorul a înregistrat o ușoară creștere de la 54,2% în 2015 la 57% în 2018. Acest lucru poate indica un progres lent în îmbunătățirea nivelului de competență în citire al elevilor din învățământul gimnazial. Cu toate acestea, valoarea încă rămâne sub media OECD de 77%, sugerând că există loc pentru îmbunătățire. La moment, nu există date disponibile pentru anul 2022, iar valorile de referință pentru acest an vor fi cunoscute în decembrie 2023. Aceasta reprezintă o dificultate în evaluarea progresului general.	An	Pondere (%)	2015	54,2	2018	57														
An	Pondere (%)																				
2015	54,2																				
2018	57																				
4.1.1.c. (ii) Ponderea elevilor din ultima clasă a învățământului gimnazial cu cunoștințe minime în domeniul matematicii	procent (%) <table border="1"> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>39,3</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>50</td> </tr> </table> Sursa: Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare Între 2015 și 2018, ponderea elevilor cu cunoștințe minime în matematică în ultima clasă a învățământului gimnazial în Republica Moldova a crescut semnificativ de la 39,3% la 50%. La moment, nu există date disponibile pentru anul 2022, iar valorile de referință pentru acest an vor fi cunoscute în decembrie 2023. Aceasta reprezintă o dificultate în evaluarea progresului general.	An	Pondere (%)	2015	39,3	2018	50														
An	Pondere (%)																				
2015	39,3																				
2018	50																				
4.1.2. Rata de absolvire a învățământului primar, gimnazial, liceal/mediu general și secundar profesional	procent (%) <table border="1"> <tr> <th>An</th> <th>Rată (%)</th> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>99,8</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>99,7</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>99,8</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>99,7</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>99,5</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>99,8</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>99,9</td> </tr> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Rata de absolvire a fost în general foarte ridicată, apropiindu-se de 100%. Majoritatea anilor au înregistrat o rată de absolvire de peste 99%, semnificând o promovabilitate bună și o finalizare cu succes a ciclurilor de învățământ. Au existat ușoare scăderi în 2015, 2018 și 2019, dar acestea au rămas apropiate de valoarea țintă. În anii 2017, 2020, 2021 și 2022, s-au înregistrat chiar și valori peste 100%, posibil datorită variațiilor în calculul sau înregistrarea datelor.	An	Rată (%)	2014	99,8	2015	99,7	2016	99,8	2017	100	2018	99,7	2019	99,5	2020	99,8	2021	100	2022	99,9
An	Rată (%)																				
2014	99,8																				
2015	99,7																				
2016	99,8																				
2017	100																				
2018	99,7																				
2019	99,5																				
2020	99,8																				
2021	100																				
2022	99,9																				

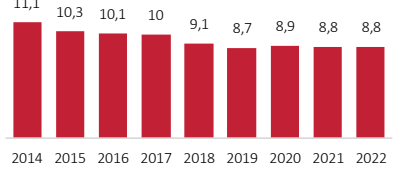
ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.1.2.1. Rata brută de admitie în ultimul an de studiu al învățământului primar și al învățământului gimnazial	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Începând cu anul 2015, rata brută de admitie a depășit constant 100%, ceea ce indică faptul că numărul de elevi admiși în ultimul an de studiu a fost mai mare decât numărul de elevi în clasa respectivă. Indicatorul dat nu are țintă pentru 2030, iar persistența valorilor ridicate ale ratei brute de admitie în ultimul an de studiu poate fi un aspect de monitorizat pentru a evalua posibilele efecte asupra calității și eficienței procesului educațional.

4.2. Până în 2030, asigurarea faptului că fetele și băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.2.1. Indicele de dezvoltare timpurie a copilului până la vârsta de 5 ani	Indicatorul dat are o singură valoare cunoscută, și anume 83,8 pentru anul 2012. Lipsa datelor pentru restul anilor limitează posibilitatea de a face concluzii sau de a evalua progresul pe termen lung al acestui indicator.
4.2.2. Rata de cuprindere în educația formală a copiilor în vârstă de 6 ani	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Nivelul de cuprindere în educația formală a copiilor în vârstă de 6 ani în Republica Moldova a fost în general peste 100%, indicând o bună participare în sistemul de învățământ. Creșterea constantă în anii 2017-2019 la aproximativ 108% reflectă eforturile pentru asigurarea accesului la educație. În 2020 și 2021, nivelul a scăzut ușor la 103%, posibil din cauza factorilor demografici sau a pandemiei COVID-19. Absența unei ținte pentru 2030 sugerează că acest indicator nu este prioritar pe termen scurt.

4.3. Până în 2030, creșterea înrolării în învățământul profesional tehnic și superior accesibil și calitativ

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.3.1. Rata de participare a tinerilor și adulților în educația formală și nonformală pe parcursul vieții	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Acest indicator a înregistrat o tendință de scădere în perioada 2014-2022.

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.3.1.1. Rata brută de cuprindere în învățământul terțiar	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Începând cu anul 2014, rata brută de cuprindere în învățământul terțiar în Republica Moldova a înregistrat o creștere constantă, indicând o mai mare accesibilitate și un crescut interes pentru învățământul superior în țară.

4.4. Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți cu competențe relevante pentru piața muncii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.4.1. Ponderea tinerilor și adulților cu cunoștințe TIC	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

4.5. Până în 2030, asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități și copiilor în situații vulnerabile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.5.1.a. Indicele parității în învățământul primar (nivelul 1)	Un indice de paritate de 0,7% a fost înregistrat în perioada 2014-2021. În absența unei valori țintă pentru anul 2030, este dificil de a evalua în ce măsură se prognozează o îmbunătățire a parității în învățământul primar pe termen lung conform obiectivelor de dezvoltare durabilă.
4.5.1.b. Indicele parității în învățământul gimnazial (nivelul 2)	indice Sursa: Biroul Național de Statistică În perioada 2014-2017, participarea băieților și a fetelor în învățământul gimnazial din mediul rural a fost relativ echilibrată, având un indice de paritate constant de 1,5. Cu toate acestea, în anii următori, există o tendință de scădere, indicată de valori mai mici ale indicelui parității: 1,4 în 2018 și 2019, 1,3 în 2021. Aceste date sugerează o ușoară discrepanță în accesul la educație între băieți și fete în mediul rural.
4.5.1.c. Indicele parității în învățământul secundar general (liceal) și profesional tehnic (nivelul 3)	Indicele parității în învățământul secundar general (liceal) și profesional tehnic (nivelul 3) a rămas constant la valoarea de 1 în perioada 2014-2021. Acest lucru sugerează o participare egală a băieților și fetelor în aceste niveluri de învățământ. În 2022, indicele a crescut ușor la 1,01, indicând o continuare a echilibrului de gen în învățământul secundar general și profesional tehnic.

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.5.1.d. Indicele parității în învățământul terțiar	indice Sursa: Biroul Național de Statistică	Indicele parității în învățământul terțiar a atins valoarea de referință de 1,4 în anul 2022 în comparație cu 1,3 în 2018, ceea ce sugerează o participare relativ echilibrată a tinerilor și tinerelor la această treaptă de învățământ.
4.5.1.e. Indicele parității al copiilor cu dizabilități încadrați în învățământul primar și secundar general	Rural indice Sursa: Biroul Național de Statistică Învățământul primar și secundar general în mediul rural a fost de 1.016. Acest lucru sugerează că numărul de fete cu dizabilități înregistrat în școlile rurale a fost puțin mai mare decât numărul de băieți cu dizabilități înregistrat în aceleași școli. În anul 2021, valoarea indicelui parității a scăzut la 1.004, iar în 2022 a scăzut la 956. Aceasta poate sugera o scădere a reprezentării fetelor cu dizabilități în învățământul primar și secundar general în mediul rural în comparație cu anul 2020.	Datele arată cum s-a schimbat raportul dintre numărul de copii cu dizabilități încadrați în învățământul primar și secundar general în mediul rural și urban în perioada analizată (2015-2022). Există fluctuații în acest raport de-a lungul timpului. În anul 2020, indicele parității pentru copiii cu dizabilități încadrați în

4.7. Promovarea dezvoltării durabile, stilurilor de viață durabile, drepturilor omului, egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, cetățeniei globale și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă

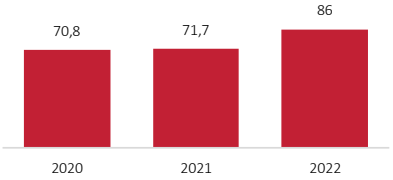
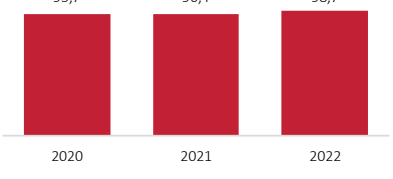
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.7.1. Existența în curriculumul școlar a modulelor/conținuturilor curriculare: i) dezvoltarea durabilă, ii) drepturile omului, iii) egalitate de gen, iv) educația pentru sănătate și abordarea multidisciplinară a acestora în vederea formării profilului absolventului	În 2018, a fost inițiată o reformă curriculară în sistemul de învățământ, introducând două discipline noi: Dezvoltare personală și Educație pentru societate. Planul cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal evidențiază priorități precum Educația pentru dezvoltare durabilă, iar discipline opționale precum Educația ecologică și explorarea mediului abordează tematici legate de mediu și sustenabilitate.

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

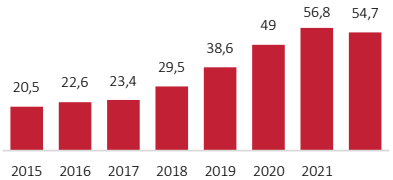
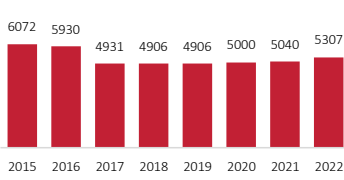
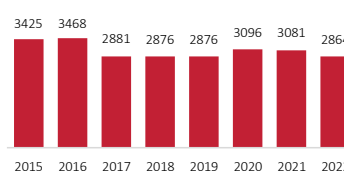
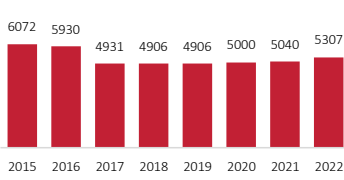
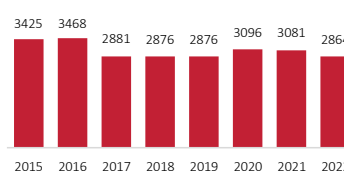
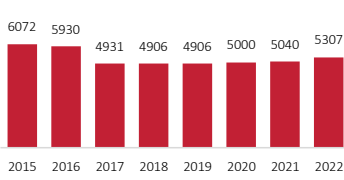
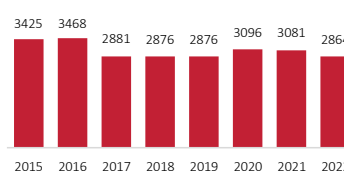
4.a. Construirea și modernizarea infrastructurii în instituțiile de învățământ astfel încât să corespundă necesităților copiilor, fetelor și băieților și persoanelor cu dizabilități și oferirea unui mediu de învățământ sigur, nonviolent și incluziv pentru toți

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
4.a.1.a. Ponderea instituțiilor de învățământ cu acces la electricitate	Toate instituțiile de învățământ au beneficiat de acces la electricitate în ultimii trei ani, ceea ce indică o infrastructură electrică bine dezvoltată și întreținută.
4.a.1.b. Ponderea instituțiilor de învățământ primar și secundar general cu conexiune la Internet în scopuri pedagogice	procent (%) De la 84,9% în 2015, ponderea a crescut progresiv, ajungând la 97% în 2020 și, în cele din urmă, atingând valoarea de 100% în 2021, îndeplinind astfel ținta stabilită. Toate instituțiile de învățământ primar și secundar general sunt conectate la internet în scopuri pedagogice. Sursa: Biroul Național de Statistică
4.a.1.c. Ponderea instituțiilor de învățământ primar și secundar general cu acces la calculatoare în scopuri pedagogice	procent (%) De la 97,4% în 2015, ponderea a crescut progresiv, atingând valoarea de 100% în 2020. Toate instituțiile de învățământ primar și secundar general sunt echipate cu calculatoare și utilizează aceste instrumente în scopuri pedagogice. Sursa: Biroul Național de Statistică
4.a.1.d. Ponderea instituțiilor de învățământ general adaptate necesităților persoanelor cu dizabilități	procent (%) Valoarea țintă stabilită pentru ponderea instituțiilor adaptate necesităților persoanelor cu dizabilități până în 2030 este de 90%. În acest sens, procentul actual de 14,2% în 2021 este semnificativ sub țintă, sugerând că sunt necesare eforturi și investiții semnificative în acest domeniu. Sursa: Ministerul Educației și Cercetării
4.a.1.e. Ponderea instituțiilor de învățământ asigurate cu apă potabilă	procent (%) Ponderea instituțiilor asigurate cu apă potabilă a înregistrat o creștere semnificativă, aceasta nu a atins încă valoarea țintă de 100%. Este important de menționat că procentul de 98,7% în 2022 se apropie de valoarea țintă. Sursa: Ministerul Educației și Cercetării

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.a.1.f. Ponderea instituțiilor de învățământ cu acces la grup sanitar separat pentru fete și băieți	procent (%) Sursa: Ministerul Educației și Cercetării	În perioada 2020-2022, ponderea instituțiilor de învățământ cu acces la grup sanitar separat pentru fete și băieți a înregistrat o creștere semnificativă, însă nu a atins încă valoarea țintă de 100%. Există încă un decalaj semnificativ între procentul actual și valoarea țintă.
4.a.1.g. Ponderea instituțiilor de învățământ cu facilități de bază pentru spălarea mâinilor	procent (%) Sursa: Ministerul Educației și Cercetării	Ponderea instituțiilor de învățământ cu facilități de bază pentru spălarea mâinilor a crescut constant în perioada 2020-2022. Ponderea instituțiilor de învățământ cu aceste facilități nu a atins încă valoarea țintă de 100%.

4.b. Extinderea substanțială, până în anul 2030, a numărului de burse disponibile pentru înscrierea în învățământul superior, inclusiv formare profesională și tehnologia informației și comunicațiilor, programe tehnice, ingineresti și științifice

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului			
4.b.1. Valoarea asistenței financiare externe pentru burse de studii	mln. dolari SUA prețuri constante 2021 Sursa: Ministerul Educației și Cercetării Se observa o creștere semnificativă a valorii asistenței financiare externe pentru burse de studii în perioada 2010-2021. Nu există o valoare țintă specificată pentru acest indicator.			
4.b.1.1. Numărul de locuri bugetare în comanda de stat pentru înscrierea în învățământul superior, inclusiv formare profesională și tehnologia informației și comunicațiilor, programe tehnice, ingineresti și științifice	<table border="0"> <tr> <td data-bbox="630 1423 1015 1701"> Licență numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării </td> <td data-bbox="1023 1423 1404 1701"> Master numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării </td> </tr> </table> Numărul de locuri bugetare a rămas relativ constant, fluctuând în jurul valorii de 5.000-5.300 în perioada 2017-2021. În anul 2022, numărul de locuri bugetare a fost de 5.307 pentru licență și 2.864 pentru master.		Licență numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării	Master numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării
Licență numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării	Master numărul de locuri Sursa: Ministerul Educației și Cercetării			

ODD 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

4.c. Creșterea substanțială, până în anul în 2030, a ofertei de profesori calificați, inclusiv prin cooperare internațională pentru formare a cadrelor didactice

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
4.c.1.a. Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul preșcolar	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>80,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>84,9</td></tr> <tr><td>2016</td><td>90,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>90,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>89,6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>89,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>90</td></tr> <tr><td>2021</td><td>90,4</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei în nivelul preșcolar a înregistrat o creștere, de la 70,1% în 2013 la 90,4% în 2021. Lipsa unei valori țintă pentru acest indicator nu ne permite să evaluăm performanța în raport cu un obiectiv specific.	An	Procent (%)	2014	80,5	2015	84,9	2016	90,7	2017	90,8	2018	89,6	2019	89,5	2020	90	2021	90,4		
An	Procent (%)																				
2014	80,5																				
2015	84,9																				
2016	90,7																				
2017	90,8																				
2018	89,6																				
2019	89,5																				
2020	90																				
2021	90,4																				
4.c.1.b. Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul primar	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>98,1</td></tr> <tr><td>2015</td><td>99,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>99,1</td></tr> <tr><td>2017</td><td>99</td></tr> <tr><td>2018</td><td>98,9</td></tr> <tr><td>2019</td><td>99,1</td></tr> <tr><td>2020</td><td>98,9</td></tr> <tr><td>2021</td><td>99</td></tr> <tr><td>2022</td><td>98,7</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei în nivelul primar este în general ridicată. Lipsa unei valori țintă pentru acest indicator împiedică evaluarea performanței în raport cu un obiectiv specific.	An	Procent (%)	2014	98,1	2015	99,2	2016	99,1	2017	99	2018	98,9	2019	99,1	2020	98,9	2021	99	2022	98,7
An	Procent (%)																				
2014	98,1																				
2015	99,2																				
2016	99,1																				
2017	99																				
2018	98,9																				
2019	99,1																				
2020	98,9																				
2021	99																				
2022	98,7																				
4.c.1.c. Ponderea personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul secundar general (clasele 5-12)	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>97,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>98,7</td></tr> <tr><td>2016</td><td>98</td></tr> <tr><td>2017</td><td>98,1</td></tr> <tr><td>2018</td><td>98,2</td></tr> <tr><td>2019</td><td>98,7</td></tr> <tr><td>2020</td><td>97,9</td></tr> <tr><td>2021</td><td>97,7</td></tr> <tr><td>2022</td><td>98,2</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Se observă o tendință generală de creștere a ponderii personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul secundar general (clasele 5-12). Începând cu anul 2018, rata personalului pedagogic cu studii în domeniul pedagogiei la nivelul secundar general a rămas relativ constantă, cu valori cuprinse între 97,7% și 98,2%.	An	Procent (%)	2014	97,4	2015	98,7	2016	98	2017	98,1	2018	98,2	2019	98,7	2020	97,9	2021	97,7	2022	98,2
An	Procent (%)																				
2014	97,4																				
2015	98,7																				
2016	98																				
2017	98,1																				
2018	98,2																				
2019	98,7																				
2020	97,9																				
2021	97,7																				
2022	98,2																				

5

Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.1. ODD 5 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 5 se concentrează pe realizarea egalității de gen și împuternicirea femeilor și fetelor. Acest obiectiv are ca scop eliminarea discriminării și a tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, promovarea participării egale și oportunităților pentru acestea în toate domeniile, precum și asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă. În plus, Obiectivul 5 își propune să sporească reprezentarea și liderismul femeilor în luarea deciziilor la toate nivelurile, atât în sectorul public, cât și în sectorul privat.

Egalitatea de gen este indirect vizată în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Moldova s-a angajat să promoveze egalitatea de gen și abilitarea femeilor, atât în cadrul angajamentelor internaționale, cât și în planurile naționale. Acest lucru a fost realizat prin ratificarea Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), Convenției internaționale pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) și a convențiilor Organizației Internaționale a Muncii. Legislația adoptată în 2006, Legea nr. 5/2006 privind asigurarea egalității de șanse între bărbați și femei, a stat la baza implementării unor strategii și planuri de acțiune naționale, care au avut ca scop promovarea egalității de gen, precum și Legea nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

De asemenea, prin Legea nr. 71/2016 a fost introdusă o cotă minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe în organele de conducere și în listele electorale. Prin această Lege, au fost amendate Codul electoral, Codul muncii, Codul contravențional, Codul audiovizualului, Legea cu privire la Guvern nr. 64/1990, Legea presei nr. 243/1994, Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995, Legea nr. 1227/1997 cu privire la publicitate, Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Guvernul a aprobat Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027 (Hotărârea Guvernului nr. 203/2023), care are ca obiectiv promovarea egalității de șanse între femei și bărbați în concordanță cu prioritățile Strategiei Consiliului Europei și Uniunii Europene privind egalitatea de gen. Programul se aliniază și angajamentelor de integrare europeană ale Republicii Moldova și vizează consolidarea legislației naționale în domeniul egalității de gen. Acesta este orientat spre implementarea Legii cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și adoptă o abordare holistică în promovarea principiului egalității de gen. Totodată, în ceea ce privește cadrul normativ privind combaterea discriminării, la începutul anului 2023 a intrat în vigoare Legea nr. 2/2023 cu privire la revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

De asemenea, prin Hotărârea de Guvern 332/2023 a fost aprobat Programul național privind combaterea violenței față de femei și a violenței în familie 2023-2027, prin care Guvernul își propune să contribuie la asigurarea egalității de gen și la combaterea stereotipurilor de gen; toleranța zero față de toate formele de violență față de femei și violența în familie; asigurarea răspunsului multidiscplinar eficient la cazurile de violență, centrat pe victimă, prin dezvoltarea de servicii sociale suficiente și adecvate nevoilor victimelor și a răspunsului eficient al sistemului de justiție la cazurile de violență prin atragerea la răspundere a agresorilor și dezvoltarea programelor pentru agresori.

De asemenea, s-au aprobat Regulamentul-cadru și Standardelor minime de calitate pentru Centrul de Justiție Familială al Poliției, cu scopul de a asigura documentarea promptă și eficientă a cazurilor de violență, printr-o colaborare strânsă între reprezentanții organelor de drept și specialiștii din alte instituții. Prin aceste măsuri, se urmărește o abordare integrată și mai eficientă pentru a asigura asistență complexă victimelor violenței în familie și violenței sexuale, contribuind la reducerea șanselor retraumatizării acestora.

Totodată, prin HG nr. 508/2023 a fost aprobată pilotarea Serviciului Integrat regional pentru victimele violenței sexuale la nivel local ce constă în crearea mecanismului de asigurare a intervenției integrate, prompte și centrate pe necesitățile victimei violenței sexuale.

În martie 2023, Guvernul a aprobat Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru perioada 2023-2027, prin Hotărârea de Guvern nr. 152. Acest program se desfășoară pe o durată de 5 ani și vizează creșterea implicării femeilor în sectorul de securitate și apărare, reducerea stereotipurilor și barierelor de gen, îmbunătățirea mecanismelor de prevenire și investigare a violenței, precum și promovarea participării egale a femeilor și bărbaților în soluționarea conflictelor și misiunile internaționale de menținere a păcii.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

Gradul de raportare a indicatorilor:

Scor de progres:

21

62%

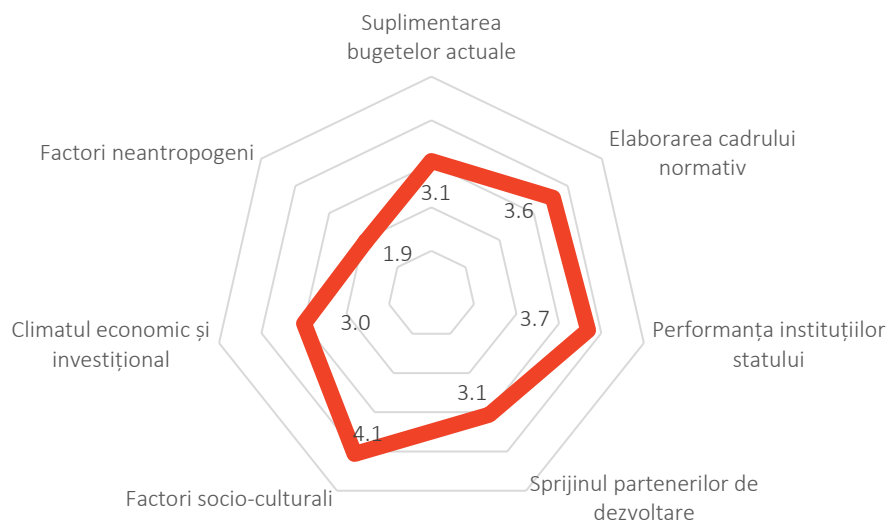
75/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
7	7	7	0	2
5.5.1.a. 5.5.1.b. 5.5.2.1. 5.5.2.3. 5.6.2.1. 5.b.1. 5.b.1.1	5.1.1. 5.4.1.2. 5.5.2. 5.5.2.2. 5.6.2.2. (2) 5.6.2.2. (4) 5.c.1.1.	5.2.1. 5.2.2. 5.4.1. 5.6.1. 5.6.2.2. (1) 5.6.2.2. (3) 5.a.1.b.		5.3.1. 5.a.1.a.

*din totalul de 21 de indicatori, 20 sunt indicatori de progres și 1 este indicator de structură; de asemenea, un indicator este analizat în 4 subindicatori.

Factori de care depinde atingerea ODD 5

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

Există progrese pozitive în ceea ce privește egalitatea și nediscriminarea pe bază de sex în Republica Moldova, în special datorită adoptării Legii nr. 2/2023 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității) și aprobării Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027. Cu toate acestea, implementarea efectivă și aplicarea legii rămân aspecte critice pentru atingerea obiectivului general. Concluzia generală este că atingerea sub-indicatorului Existența cadrului legal pentru promovarea, punerea în aplicare și monitorizarea egalității și nediscriminării pe bază de sex depinde în mare măsură de bugetele alocate și performanța instituțiilor statului.

Combaterea violenței și promovarea egalității de gen sunt obiective cruciale. Prevalența violenței față de femei și fete (în vârstă de 15-65 ani) din partea partenerului/soțului în ultimele 12 luni este esențial pentru autorități, deoarece abordează o problemă gravă și persistentă - violența în bază de gen. Cu toate că nu există o țintă specifică pentru 2030, acesta rămâne un indicator crucial pentru evaluarea progresului în combaterea violenței și promovarea egalității de gen. Atingerea acestui indicator depinde de mai mulți factori-cheie.

În primul rând, alocarea de resurse financiare este esențială pentru implementarea și dezvoltarea programelor de prevenire și protecție împotriva violenței de gen. În plus, elaborarea unui cadru normativ coerent și eficient este necesară pentru protejarea și susținerea victimelor, precum și pentru sancționarea agresorilor.

Legislația solidă în domeniul prevenirii și combaterii violenței în bază de gen este un factor indispensabil pentru atingerea cu succes a rezultatelor dorite. Performanța instituțiilor statului joacă un rol crucial în implementarea și aplicarea legilor și politicilor de combatere a violenței de gen. Aceste instituții trebuie să fie eficiente și să asigure protecția și sprijinul adecvat pentru victime. Sprijinul partenerilor de dezvoltare este, de asemenea, semnificativ. Parteneriatele și asistența externă pot contribui cu resurse suplimentare, expertiză și bune practici în prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen.

Factorii socio-culturali sunt critici în reducerea violenței în bază de gen. Schimbarea mentalității, combaterea stereotipurilor de gen și promovarea egalității sunt aspecte esențiale pentru atingerea țintei. Climatul economic și investițional are, de asemenea, un impact semnificativ asupra indicatorului. Accesul la resurse economice și independența financiară a femeilor pot contribui la reducerea vulnerabilității și dependenței victimelor față de partener/soț. De asemenea, factorii precum educația și accesul la servicii de sănătate, pot influența atât riscul, cât și consecințele violenței în bază de gen. Pentru a atinge obiectivul de reducere a violenței față de femei și fete, este crucial ca toți acești factori să fie abordați într-un mod holistic și coordonat.

În acest context, UNFPA, în colaborare cu alți parteneri susține eforturile Guvernului în prevenirea violenței sexuale și răspunsul sistemului de sănătate la necesitățile supraviețuitorilor cazurilor de viol, inclusiv prin colaborarea cu alte sectoare, în contextul aplicării unei abordări holistice, centrate pe nevoile victimelor. Astfel pe parcursul anilor 2021-2023 – au fost susținute eforturile Sistemului de Sănătate în elaborarea Protocolului Clinic Standardizat privind Managementul Clinic al Cazurilor de Viol, ce a fost distribuit după aprobare tuturor instituțiilor medicale relevante, cu instruirea ulterioară a personalului medical privind

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

punerea în aplicare a prevederilor actului normativ în vigoare, la fel și prin dotarea departamentelor primiri urgențe ale instituțiilor spitalicești, la fel și a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor cu truse cu medicamente, dispozitive medicale și consumabile – care sunt utilizate în contextul oferirii asistenței medicale în cadrul managementului clinic al cazurilor de viol. A fost instituită în cadrul Institutului Mamei și Copilului în 2022 și linia de suport 24/7 pentru personalul medical fiind oferită ghidare/asistență consultativ-metodologică medicilor de pe întreg teritoriul țării în caz de necesitate, în contextul acordării asistenței supraviețuitorilor cazurilor de viol. Totodată, a fost lansată și campania de informare a publicului larg despre importanța prevenirii cazurilor de violență sexuală și despre disponibilitatea serviciilor și modalitatea accesării acestora de către supraviețuitorii cazurilor de violență sexuală.

Nu există date disponibile pentru proporția femeilor cu vârsta de 20-24 ani care pentru prima dată s-au căsătorit sau au fost într-o relație de cuplu, înainte de vârsta de 15 ani și înainte de vârsta de 18 ani. Totodată, conform BNS²¹, în anul 2020 s-au încheiat 15,5 mii căsătorii. Numărul căsătoriilor încheiate pentru prima dată a constituit 10,7 mii, majoritatea (90%) fiind înregistrate de persoane tinere cu vârsta de 16-34 ani. Cei mai mulți bărbați care s-au căsătorit în 2020, aparțin grupei de vârstă 25-29 ani (43,3%), iar cele mai multe femei căsătorite grupei de vârstă 20-24 ani (49,0%). Vârsta medie la prima căsătorie a fost de 29 ani pentru bărbați și 26 ani pentru femei. Ponderea primelor căsătorii încheiate de tineri în vârsta de 20-24 ani a scăzut cu circa 0,8 p.p, iar la tinerii cu vârsta de 25-29 ani cu 2,4 p.p. În același timp, ponderea femeilor și bărbaților care s-au căsătorit la o vârstă timpurie (16-19 ani) a crescut cu 0,2 p.p. și cu 0,5 p.p la tinerii cu vârsta de 30-34 ani.

Pentru indicatorul privind munca casnică neplătită, datele sunt disponibile doar pentru anul 2012, cu o valoare de 3,9%, iar absența unei ținte specifice pentru 2030 indică o nevoie de focalizare și angajament din partea autorităților. Recunoașterea muncii casnice neplătite, care este în mare măsură asumată de femei, ar oferi un cadru de sprijin pentru a reduce povara exclusivă asupra acestora. Prin adoptarea unui cadru normativ corespunzător și dezvoltarea unor politici și programe adecvate, se poate promova și susține o recunoaștere mai amplă a muncii casnice și aportul valoros adus de aceasta în societate. Astfel, se va contribui la îmbunătățirea calității vieții persoanelor implicate în munca casnică și la crearea unei societăți mai echitabile și incluzive pentru toți cetățenii.

În ceea ce privește ponderea asistenților personali femei care îngrijesc persoane cu dizabilități severe, datele arată o variație minoră în perioada anilor 2017-2022.

În perioada 2014-2021, s-a monitorizat gradul de cuprindere a copiilor sub vârsta de 3 ani cu educație timpurie în Moldova. Rezultatele arată o tendință variabilă, cu fluctuații în procentajul de copii care frecventează instituțiile de educație timpurie. În 2019, a fost înregistrată o creștere la 26,3%, comparativ cu perioada 2018-2018 când indicatorul a înregistrat valori cuprinse între 21 și 23%. În 2020, procentul a scăzut brusc la 17,4% ca urmare a pandemiei de COVID-19 și a impactului asupra sistemului educațional. În 2021, s-a înregistrat o ușoară revenire la 23,5%. În general, procentul copiilor sub vârsta de 3 ani care participă la educație timpurie a oscilat în jurul valorii de 22% în cea mai mare parte a perioadei analizate. Acest lucru se datorează în mare parte lipsei creșelor de-a lungul anilor, și indică necesitatea unui efort continuu de a asigura accesul la educație timpurie pentru copiii din această categorie de vârstă. Pe lângă aceasta, accesul

²¹ https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2020-9578_50070.html

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

egal la educație timpurie pentru copiii sub vârsta de 3 ani și opțiuni adecvate de îngrijire pentru copii, ar oferi femeilor, dar și părinților în general, mai multă libertate de a-și urma cariera și de a-și dezvolta potențialul în domenii profesionale.

Facilitarea accesului la servicii de îngrijire a copiilor, sprijin financiar sau alte forme de asistență socială este important pentru asigurarea echilibrului între viața profesională și cea de viața de familie. În anul 2021-2022, UNFPA împreună cu alți parteneri au susținut Guvernul în pilotarea politicilor prietenoase familiei în sectorul privat, pentru a capacita femeile să revină pe piața muncii și să-și combine armonios viața de familie și cea familială. O serie de schimbări legislative în acest sens au fost aprobate în anul 2022 care oferă oportunități pentru familiile, printre care: programul flexibil de muncă, extinderea perioadei de solicitare a concediului paternal, posibilitatea de partajare a concediului de îngrijire a copilului între parteneri. Totodată, în 2023 partenerii de dezvoltare au susținut Ministerul Muncii și Protecției Sociale în dezvoltarea Programului Național pentru servicii de îngrijire a copiilor cu vârstă de până la 3 ani. Concomitent, prin HG nr. 508/2023 a fost aprobată pilotarea Serviciului Integrat regional pentru victimele violenței sexuale la nivel local ce constă în crearea mecanismului de asigurare a intervenției integrate, prompte și centrate pe necesitățile victimei violenței sexuale.

În ultimii ani se atestă o creștere a reprezentării femeilor în politică. Proporția femeilor alese în Parlament a înregistrat fluctuații de-a lungul anilor a crescut de la 20,2-22,8% în 2016-2018 la 24,8% în 2019-2020, 40,6% în 2021 și 38,6% în 2022.

Creșterea reprezentării femeilor alese se datorează introducerii cotei de reprezentare minimă obligatorie a ambelor sexe de 40% pe listele de candidați ale partidelor politice (2016), precum și a mecanismul de plasare pe listele de candidați (2019). O proporție crescută de femei alese în Parlament aduce beneficii semnificative pentru societate. Aceasta poate contribui la o mai mare diversitate a perspectivelor în procesul decizional și la luarea în considerare a nevoilor și intereselor femeilor în elaborarea politicilor. Deși progresele în reprezentarea femeilor în Parlament sunt evidente, există încă loc pentru îmbunătățiri.

Este important să se desfășoare campanii de conștientizare și educare care să încurajeze femeile să se implice în politică. Aceste campanii ar trebui să evidențieze importanța reprezentării femeilor în deciziile politice și să ofere sprijin și resurse pentru dezvoltarea abilităților și cunoștințelor politice necesare.

Crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea și promovarea femeilor-lider politici este crucială. Aceasta poate include combaterea stereotipurilor de gen, promovarea culturii organizaționale favorabile egalității de gen și implementarea mecanismelor de responsabilitate pentru a asigura punerea în aplicare a acestor politici. Guvernul și alte părți interesate vor sprijini organizațiile și rețelele de femei care promovează participarea politică și susțin reprezentarea femeilor. Această susținere poate include finanțare, acces la resurse și colaborare pentru consolidarea capacităților acestor organizații. Este esențial să se creeze o cultură politică incluzivă și respectuoasă, care să încurajeze participarea femeilor și să asigure un mediu sigur și egal pentru acestea. Aceasta poate implica campanii de sensibilizare și educație pentru combaterea violenței față de femei în sfera politic și a comportamentelor discriminatorii. Continuarea eforturilor este esențială pentru a asigura o reprezentare echilibrată a femeilor în procesul decizional și pentru a construi o societate mai inclusivă.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

Studiul GGS²² a colectat pentru prima dată date pentru estimarea ponderii femeilor care iau decizii independente cu privire la relațiile sexuale, utilizarea contracepției și sănătatea sexuală și reproductivă. Conform estimărilor studiului ponderea este de 73,3%, în Republica Moldova. Comparând nivelul acestui indicator cu cel de la nivel global (55%, bazat pe studiile efectuate în 57 de state) și în țările din regiune (ex.: 69,0% în Albania, 66% în Armenia, 77% în Kârgâzstan, 33% în Tadjikistan, și 81% în Ucraina), se constată că nu există diferențe semnificative. Femeile din Chișinău (77,4%) sunt cele care mai frecvent decid independent cu privire la relațiile sexuale, utilizarea contracepției și sănătatea sexuală și reproductivă. Nivelul de studii influențează semnificativ decizia femeilor în materie de sănătate și drepturi sexuale și reproductive. Educația oferă un impuls autonomiei femeilor, inclusiv stimulându-i capacitatea de luare independentă a deciziilor. Este de remarcat că proporția femeilor cu studii superioare (77,9%) care decid independent este cu circa 10 la sută mai mare decât femeilor cu studii gimnaziale (67,8%). Aceeași afirmație fiind valabilă și pentru femeile căsătorite din mediul rural (75,7%) comparativ cu cele aflate în coabitare (64,7%).

Studiul GGS a mai arătat că un număr semnificativ de femei în vârstă reproductivă folosesc metode moderne de contracepție. Pentru a evalua mai precis și a monitoriza progresul în acest domeniu, este necesară colectarea și analiza datelor în perioade multiple, astfel încât să se poată identifica tendințele și schimbările în utilizarea contracepției moderne de către femeile în vârstă reproductivă. Aceste măsuri contribuie la asigurarea unui acces mai bun la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, promovând astfel sănătatea și bunăstarea populației în țară.

De asemenea, un progres semnificativ a fost înregistrat în ceea ce privește existența cadrului normativ care garantează femeilor și bărbaților în vârstă de 15-49 ani accesul la sănătatea sexuală și reproductivă, informare și educare în țară.

În multe societăți, femeile pot întâmpina obstacole în ceea ce privește accesul și drepturile de proprietate asupra terenurilor agricole, iar acest lucru poate duce la inegalități economice și sociale. Prin monitorizarea ponderii populației din sectorul agrar cu drepturi de proprietate sau alte drepturi patrimoniale asupra terenurilor agricole se pot identifica diferențele dintre femei și bărbați în privința deținerii terenurilor agricole și se pot lua măsuri pentru a promova egalitatea de gen în acest domeniu. Din păcate, în acest moment nu sunt date disponibile pentru acest indicator. Pentru Republica Moldova, țară preponderent agrară, este important să dezvolte politici și programe care să sprijine femeile în obținerea și menținerea drepturilor de proprietate asupra terenurilor agricole, asigurând astfel o participare egală și oportună în sectorul agricol. Iar monitorizarea acestui indicator este extrem de importantă.

Există o tendință ascendentă în utilizarea telefoanelor mobile în Republica Moldova, ceea ce indică o creștere a accesului la tehnologii în gospodărie. Această creștere poate avea un impact indirect asupra egalității de gen, deoarece accesul la tehnologie poate deschide noi oportunități pentru femei în domenii precum comunicare, educație, ocuparea forței de muncă și afaceri. Prin intermediul telefoanelor mobile, femeile pot avea acces la informații, pot comunica mai ușor cu ceilalți, pot accesa servicii online, pot căuta oportunități de angajare sau pot dezvolta afaceri. Astfel, creșterea accesului la telefoane mobile poate contribui la reducerea decalajului digital dintre sexe și la creșterea egalității de gen în ceea ce privește

²² https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/raportul_studiului_generatii_si_gen_realizat_de_unfpa.pdf

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

accesul la tehnologie și beneficiile aduse de aceasta. Este important ca această creștere în accesul la tehnologie să fie însoțită de măsuri și politici care să asigure că femeile beneficiază în mod egal de oportunitățile oferite de tehnologiile emergente și să se evite diviziunilor digitale de gen.

Unele femei pot întâmpina dificultăți în accesarea tehnologiei digitale, fie din cauza lipsei de infrastructură, fie din cauza restricțiilor culturale sau sociale care le limitează accesul la aceste tehnologii. În anumite regiuni sau comunități, femeile pot avea un acces mai limitat la internet sau telefoane mobile în comparație cu bărbații. Sau, chiar dacă au acces la tehnologii și gadgeturi, femeile pot avea un nivel mai scăzut de alfabetizare digitală sau cunoștințe tehnice, ceea ce le poate împiedica să utilizeze pe deplin tehnologiile digitale și să beneficieze de avantajele acestora. De asemenea, stereotipurile de gen și normele sociale pot influența modul în care femeile utilizează tehnologia și serviciile digitale, determinând preferințe diferite și o utilizare mai restrânsă în anumite domenii sau aplicații. La fel, diviziunile digitale de gen pot exista și în ceea ce privește participarea și reprezentarea femeilor în domeniul tehnologiei. Există o subreprezentare a femeilor în carierele STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică), inclusiv în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor. Aceasta poate fi rezultatul unor bariere sistemice, stereotipuri de gen și discriminare în industrie.

Este esențială dezvoltarea și implementarea unor programe de educare și conștientizare adresate părinților, prin intermediul cărora să li se explice că este important să susțină dreptul fetelor de a-și alege singure domeniul de studii. Aceste programe ar putea include informații despre beneficiile și avantajele unei alegeri libere și informate în privința carierei și educației. De asemenea, ar trebui să se sublinieze importanța egalității de gen în educație și să se promoveze abordări non-discriminatorii și non-stereotipice în ceea ce privește aspirațiile academice și profesionale ale fetelor. În același timp, ar trebui să se faciliteze accesul la resurse și informații despre diverse oportunități educaționale și cariere, astfel încât părinții să poată sprijini și încuraja alegerile bazate pe interese și aptitudini individuale ale fetelor lor. Prin aceste eforturi, se poate contribui la eliminarea constrângerilor sociale și culturale care pot influența alegerile educaționale ale fetelor și să se promoveze un mediu propice pentru dezvoltarea lor profesională și personală.

Pentru a spori creșterea utilizării tehnologiilor disponibile, în special a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, pentru promovarea abilității femeilor în Republica Moldova, sunt necesare măsuri adecvate și coordonate între diferite sectoare ale societății. Programele de formare și educație digitală sunt necesare pentru a dezvolta competențele și cunoștințele tehnice ale femeilor, oferindu-le instrumentele necesare pentru a utiliza pe deplin tehnologiile digitale. Accesibilitatea și relevanța serviciilor și aplicațiilor digitale pentru femei trebuie asigurate prin traducerea și adaptarea conținutului în limbile română precum și limbile utilizate de grupurile etnice majore din regiune, și prin promovarea serviciilor online care abordează nevoile și interesele femeilor. De asemenea, este importantă promovarea femeilor în domeniul tehnologiei prin inițiative de mentorat și orientare în carieră, programe de sprijinire a femeilor antreprenoare în domenii care țin de digital precum și facilitarea accesului la finanțare și resurse pentru femeile care doresc să dezvolte afaceri în acest domeniu. Sensibilizarea opiniei publice și schimbarea stereotipurilor de gen sunt cruciale pentru a promova o cultură și o mentalitate care să încurajeze egalitatea de gen în domeniul TIC (Tehnologia Informației și Comunicației). Aceasta poate fi realizată prin educarea și sensibilizarea publicului cu privire la diviziunile digitale de gen, combaterea stereotipurilor și normelor sociale discriminatorii și promovarea modelelor pozitive de femei în domeniu.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

Indicatori de monitorizare

5.1. Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și fetelor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.1.1. Existența cadrului legal pentru promovarea, punerea în aplicare și monitorizarea egalității și nediscriminării pe bază de sex	Valoarea țintă pentru indicatorul menționat este stabilită prin HG nr. 203/2023 și trebuie să fie atinsă până în anul 2027. Adoptarea Legii nr. 2/2023, care aduce îmbunătățiri semnificative în cadrul legal privind egalitatea și nediscriminarea pe bază de sex, reprezintă un progres pozitiv.

5.2. Prevenirea și eliminarea violenței împotriva fetelor și femeilor, inclusiv traficul acestora

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.2.1. Prevalența violenței față de femei și fete (în vârstă de 15-65 ani) din partea partenerului/soțului, în ultimele 12 luni	Există doar valoarea pentru anul 2010, și anume rata prevalenței violenței este de 26,8. Cu toate acestea, valorile pentru anii 2011-2022 lipsesc. În lipsa acestor date, nu este posibil să fie făcute estimări sau deduce trenduri pe termen lung.
5.2.2. Prevalența violenței sexuale față de femei și fete în vârstă de 15-65 ani din partea altor persoane decât partenerul/soțul, în ultimele 12 luni	Pentru moment nu există date pentru acest indicator. Totodată, este important de menționat că prin Ordinul MAI nr. 485 din 05.10.2022, a fost aprobat Ghidul privind identificarea victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane, în contextul fluxurilor migratorii mixte.

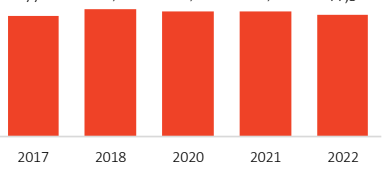
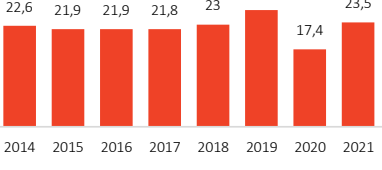
5.3. Eliminarea căsătoriilor timpurii și forțate

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.3.1. Proporția femeilor cu vârsta de 20-24 ani care pentru prima dată s-au căsătorit sau au fost într-o relație de cuplu, înainte de vârsta de 15 ani și înainte de vârsta de 18 ani	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

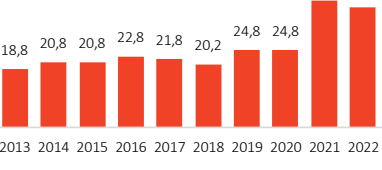
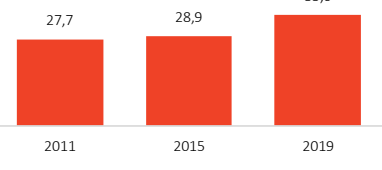
5.4. Recunoașterea și aprecierea îngrijirii și lucrului casnic neplătit prin furnizarea de servicii publice, infrastructurii și politicilor de protecție socială

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.4.1. Proporția timpului alocat pentru munca casnică neplătită	În 2012, valoarea indicatorului a fost de 3,9% (proporție de timp într-o zi). Nu există o țintă specifică stabilită pentru 2030, ceea ce poate indica o lipsă de focalizare sau de angajament în abordarea acestei probleme.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.4.1.1. Ponderea asistenților personali femei (care îngrijesc de persoane cu dizabilități severe)	procent (%) Sursa: Autoritățile publice locale de nivelul II/STAS (Structura teritorială de asistență socială)	Valorile indicatorului în perioada arată o anumită variație, dar în general se menține într-un interval relativ constant. În anul 2017, ponderea asistenților personali femei era de 77%, iar în anul 2022 a scăzut ușor la 77,8%.
5.4.1.2. Gradul de cuprindere a copiilor până la vârsta de 3 ani cu educație timpurie	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	În anul 2020, gradul de cuprindere a copiilor cu educație timpurie a scăzut la 17,4% din cauza impactului pandemiei COVID-19 asupra sistemului de educație timpurie. În 2021, indicatorul a crescut din nou la 23,5%, o recuperare parțială a scăderii din anul anterior.

5.5. Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și egalității de șanse la posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

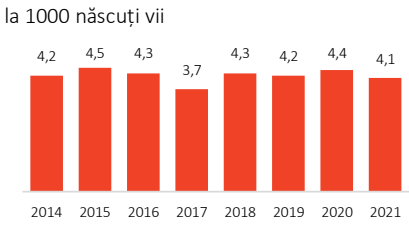
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.5.1.a. Ponderea femeilor alese în Parlament	procent (%) Sursa: Parlamentul Republicii Moldova
5.5.1.b. Ponderea femeilor alese în administrația publică locală	procent (%) Sursa: Comisia Electorală Centrală precedenți.

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.5.2. Ponderea femeilor în funcții de conducere	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>42,6</td></tr> <tr><td>2015</td><td>48,5</td></tr> <tr><td>2016</td><td>46,6</td></tr> <tr><td>2017</td><td>41,5</td></tr> <tr><td>2018</td><td>40,3</td></tr> <tr><td>2019</td><td>45,7</td></tr> <tr><td>2020</td><td>42,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>44,6</td></tr> <tr><td>2022</td><td>44,6</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică perioadei. Valorile din anii 2019, 2021 și 2022 (45,7%, 44,6% și 44,6%) indică o anumită stabilizare sau consolidare a prezenței femeilor în funcțiile de conducere în jurul valorii de 45%.	An	Pondere (%)	2014	42,6	2015	48,5	2016	46,6	2017	41,5	2018	40,3	2019	45,7	2020	42,3	2021	44,6	2022	44,6	În general, ponderea femeilor în funcțiile de conducere se situează în jurul valorii de 43-45%, cu excepția anului 2015 când a fost mai mare (48,5%) și anului 2018 când a fost mai mică (40,3%). Nu se observă o tendință clară de creștere sau scădere a indicatorului pe parcursul perioadei.
An	Pondere (%)																					
2014	42,6																					
2015	48,5																					
2016	46,6																					
2017	41,5																					
2018	40,3																					
2019	45,7																					
2020	42,3																					
2021	44,6																					
2022	44,6																					
5.5.2.1. Ponderea femeilor în Guvern	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>28,6</td></tr> <tr><td>2015</td><td>28,6</td></tr> <tr><td>2016</td><td>23,8</td></tr> <tr><td>2017</td><td>23,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>31,6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>16,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>33,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>31,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>29,4</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Cancelaria de Stat	An	Pondere (%)	2014	28,6	2015	28,6	2016	23,8	2017	23,8	2018	31,6	2019	16,6	2020	33,3	2021	31,2	2022	29,4	Deși se atestă o lejeră tendință de scădere, ponderea femeilor în guvern în perioada 2020-2022 rămâne mai înaltă decât în perioada 2016-2019.
An	Pondere (%)																					
2014	28,6																					
2015	28,6																					
2016	23,8																					
2017	23,8																					
2018	31,6																					
2019	16,6																					
2020	33,3																					
2021	31,2																					
2022	29,4																					
5.5.2.2. Ponderea femeilor în serviciul public	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>71,3</td></tr> <tr><td>2015</td><td>71,9</td></tr> <tr><td>2016</td><td>72,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>72,4</td></tr> <tr><td>2018</td><td>71,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>74,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>73,6</td></tr> <tr><td>2021</td><td>74,4</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Cancelaria de Stat	An	Pondere (%)	2014	71,3	2015	71,9	2016	72,5	2017	72,4	2018	71,1	2019	74,2	2020	73,6	2021	74,4	Indicatorul prezintă o stabilitate remarcabilă într-un interval îngust. Acest lucru indică o prezență constantă femeilor în serviciul public pe parcursul acestei perioade.		
An	Pondere (%)																					
2014	71,3																					
2015	71,9																					
2016	72,5																					
2017	72,4																					
2018	71,1																					
2019	74,2																					
2020	73,6																					
2021	74,4																					
5.5.2.3. Ponderea femeilor judecători	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>43,8</td></tr> <tr><td>2015</td><td>45,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>47,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>47,4</td></tr> <tr><td>2018</td><td>48,3</td></tr> <tr><td>2019</td><td>49,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>49,6</td></tr> <tr><td>2021</td><td>48</td></tr> <tr><td>2022</td><td>51,2</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Cancelaria de Stat	An	Pondere (%)	2014	43,8	2015	45,2	2016	47,7	2017	47,4	2018	48,3	2019	49,2	2020	49,6	2021	48	2022	51,2	De la valorile de 36-37% în 2010-2011, ponderea a crescut la 51,2% în 2021. În ultimii ani se atestă un progres semnificativ în ceea ce privește reprezentarea egală a femeilor și bărbaților în poziții de judecător.
An	Pondere (%)																					
2014	43,8																					
2015	45,2																					
2016	47,7																					
2017	47,4																					
2018	48,3																					
2019	49,2																					
2020	49,6																					
2021	48																					
2022	51,2																					

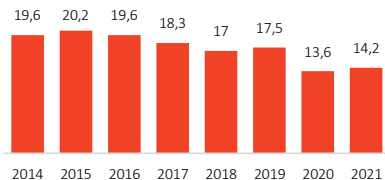
ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.6. Asigurarea accesului universal la servicii de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei și pentru informarea și educarea sexuală și reproductivă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.6.1. Ponderea femeilor în vârstă de 15-49 de ani care iau decizii independente cu privire la relații sexuale, utilizarea contracepției și sănătatea sexuală și reproductivă	73,3% (Studiul Generații și Gen), este prima dată când a fost colectat acest indicator și este necesar de repetat studiul pentru a monitoriza progresul.
5.6.2.1. Existența în țară a cadrului normativ care garantează femeilor și bărbaților în vârstă de 15-49 ani accesul la sănătatea sexuală și reproductivă, informare și educare	Acesta este un indicator non-statistic. Din datele prezentate, se poate deduce că există un progres semnificativ în ceea ce privește existența cadrului normativ care garantează femeilor și bărbaților în vârstă de 15-49 ani accesul la sănătatea sexuală și reproductivă, informare și educare în țară. Mai jos este lista celor mai importante acte normative ²³ .
5.6.2.2. Implementarea cadrului normativ care garantează femeilor și bărbaților în vârstă de 15-49 ani accesul la sănătatea sexuală și reproductivă, informare și educare	Există legea cu privire la sănătatea reproductivă din 2012. La moment, se afla spre avizare Programul Național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive 2023-2027.
5.6.2.2. (1) Mortalitatea maternă (la 1000 femei de vârstă reproductivă)	Ministerul Sănătății indică că „valorile indicatorului calculat sunt foarte mici, respectiv, nu sunt relevante sub aspect de politici publice.” Se recomandă discutarea acestui indicator în grup de lucru, pentru a decide dacă acest indicator trebuie să se regăsească în continuare în Cadru Național de Monitorizare a Implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobat prin HG nr. 953/2022.
5.6.2.2. (2) Mortalitatea neonatală precoce (la 1000 născuți vii)	la 1000 născuți vii Începând cu anul 2018, se observă o scădere a ratei mortalității neonatale precoce, până la 4,1 cazuri la 1000 născuți vii în 2021. Eforturile și politicile implementate în domeniul sănătății materne și infantile au avut un impact pozitiv asupra reducerii mortalității neonatale precoce. Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Ministerul Educației și Cercetării
5.6.2.2. (3) Contracepția modernă (femeile în vârstă reproductivă folosesc metode moderne de contracepție), %	Proporția femeilor care recurg la metode moderne de contracepție a rămas la același nivel în 2020 (41,7%) față de 2012 (42,4 %). Mai mult de jumătate din femeile din grupa de vârstă 15-49 de ani, căsătorite sau aflate în concubinaj (55,1%), utilizează anumite metode de contracepție Metodele moderne (42,4%)

²³ 2010 - Strategia Națională a Sănătății Reprodusei 2005-2015; 2011 - Strategia Națională a Sănătății Reprodusei 2005-2015; 2012 - Legea Nr. 128 privind sănătatea reprodusei din 5.06.2012; 2013 - Strategia Națională a Sănătății Reprodusei 2005-2015; 2014 - Strategia Națională a Sănătății Reprodusei 2005-2015; 2015 - Strategia Națională a Sănătății Reprodusei 2005-2015; 2018 - Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 (HG 681/2018); 2019 - Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 (HG 681/2018); 2020 - Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 (HG 681/2018); 2021 - Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 (HG 681/2018); 2022 - Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 (HG 681/2018)

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

	sunt utilizate mai frecvent decât cele tradiționale (12,7%), arată Studiul Generații și Gen²⁴. Este nevoie de eforturi suplimentare pentru informarea și asigurarea accesului femeilor la metodele moderne de contracepție. Pentru o evaluare mai precisă și pentru monitorizarea progresului, este necesară colectarea și analiza datelor în perioade multiple, astfel încât să se poată identifica tendințele și schimbările în utilizarea contracepției moderne de către femeile în vârstă reproductivă.
5.6.2.2. (4) Avort (la 1000 femei de vârstă reproductivă)	la 1000 femei de vârstă În ultimii ani, rata de avort a înregistrat o scădere constantă, de la 19,6 în 2016 la 14,2 în 2021. Această scădere sugerează că politicile și programele implementate în domeniul sănătății reproductive și planificării familiei au avut un impact pozitiv asupra reducerii numărului de avorturi. Este important să se continue eforturile pentru a menține această tendință descrescătoare și pentru a asigura accesul la servicii de sănătate reproductivă și planificare a familiei pentru toate femeile de vârstă reproductivă. Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Ministerul Educației și Cercetării

5.a.Efectuarea de reforme pentru garantarea pentru femei a drepturilor egale asupra resurselor economice, accesului la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, serviciilor financiare, moștenirii și resurselor naturale, în conformitate cu legislația națională

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.a.1.a .Ponderea populației din sectorul agrar cu drepturi de proprietate sau alte drepturi patrimoniale asupra terenurilor agricole	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
5.a.1.b. Ponderea femeilor cu drepturi de proprietate sau alte drepturi patrimoniale asupra terenurilor agricole	Indicatorul a înregistrat o valoare de 48,6% pentru anul 2022. Datele pentru perioada 2010-2021 lipsesc, ceea ce limitează capacitatea de a evalua progresul. Pentru a obține o imagine completă și pentru a face concluzii solide, este necesară colectarea și monitorizarea constantă a datelor în toate perioadele relevante. Asigurarea unor date complete și fiabile va contribui la elaborarea de politici și programe eficiente pentru promovarea drepturilor femeilor în ceea ce privește proprietatea terenurilor agricole.

²⁴ https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/raportul_studiului_generatii_si_gen_realizat_de_unfpa.pdf

ODD 5: Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

5.b. Creșterea utilizării tehnologiilor disponibile, în special a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, pentru promovarea abilitării femeilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
5.b.1. Ponderea populației care deține telefon mobil	Există o creștere constantă a numărului de abonați la rețeaua telefonică mobilă pe parcursul perioadei analizate, de la 4,3 milioane în 2015 la 4,7 milioane în 2021 ²⁵ . Deși nu avem informații specifice despre ponderea populației care deține telefon mobil, putem presupune că aceasta este în creștere datorită tendinței ascendente a numărului de abonați.																				
5.b.1.1. Numărul mediu de telefoane mobile la 100 de gospodării	bucăți <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Numărul mediu de telefoane mobile la 100 de gospodării</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>148</td></tr> <tr><td>2015</td><td>151</td></tr> <tr><td>2016</td><td>152</td></tr> <tr><td>2017</td><td>156</td></tr> <tr><td>2018</td><td>154</td></tr> <tr><td>2019</td><td>166,7</td></tr> <tr><td>2020</td><td>170,4</td></tr> <tr><td>2021</td><td>171,5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>173,3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Indicatorul prezintă o tendință generală de creștere în perioada 2014-2022, de la 148 în 2014 la 173 în 2022. Aceasta indică o adoptare și utilizare tot mai largă a telefoanelor mobile în gospodării. Creșterea este în mare parte constantă și graduală pe parcursul anilor, cu câteva fluctuații minore.	An	Numărul mediu de telefoane mobile la 100 de gospodării	2014	148	2015	151	2016	152	2017	156	2018	154	2019	166,7	2020	170,4	2021	171,5	2022	173,3
An	Numărul mediu de telefoane mobile la 100 de gospodării																				
2014	148																				
2015	151																				
2016	152																				
2017	156																				
2018	154																				
2019	166,7																				
2020	170,4																				
2021	171,5																				
2022	173,3																				

5.c. Adoptarea și consolidarea politicilor adecvate și legislației aplicabile pentru promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor și fetelor la toate nivelurile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
5.c.1.1. Disponibilitatea sistemelor de monitorizare și alocare a resurselor publice pentru egalitatea de gen și abilitarea femeilor	Este aproape de a atinge cerințele/ținta, conform datelor de pe SDG Indicator Dashboard.

²⁵ https://statistica.gov.md/files/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2022/Moldova_in_cifre_editia_2022.pdf, rubrica Comunicații, pagina 30

6

Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

6.1. ODD 6 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

În cadrul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 6 (ODD 6) - Apă curată și igienă - este reflectat în Obiectivul general 2 al strategiei, care ține de "Îmbunătățirea condițiilor de trai". Sub acest obiectiv general, există mai multe obiective specifice care includ aspecte legate de gestionarea apei și igienă.

Conform angajamentelor privind dezvoltarea durabilă, până în anul 2030 urmează să fie implementată următoarea țintă strategică: va fi asigurat accesul universal la condiții sanitare adecvate și echitabile pentru 65% din populație și comunități, acordând o atenție specială nevoilor femeilor și fetelor și persoanelor în situații vulnerabile (ODD 6.2).

6.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

17

Gradul de raportare a indicatorilor:

71%

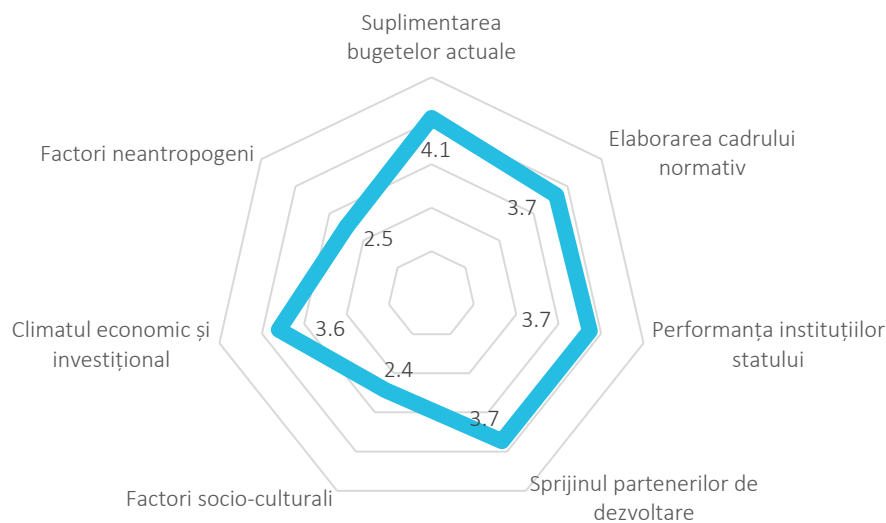
Scor de progres:

57/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
0	8	4	2	3
	6.1.1. 6.1.1.1. 6.2.1.1. 6.2.1.a. 6.3.2.1 6.4.2. 6.5.2. 6.2.1.b.	6.3.1. 6.3.2.b 6.4.1.1. 6.6.1.	6.3.2.a. 6.a.1.	6.4.1. 6.5.1. 6.b.1.

Factori de care depinde atingerea ODD 6

Există o tendință generală de creștere a accesului la surse sigure de apă în ultimii ani, ceea ce indică un progres semnificativ în acest domeniu. Procentul populației cu acces la surse sigure de apă a crescut constant în perioada analizată, de la 73,1% în 2014 la 88,5% în 2022. 85% din populație folosea în 2022 o sursă îmbunătățită de apă potabilă. Există diferențe în dependență de locul de trai: 96% în zonele urbane și 81% în cele rurale. Aceste date arată că eforturile și politicile implementate pentru îmbunătățirea accesului la apă au avut un impact pozitiv. Creșterea constantă a accesului la surse sigure de apă în fiecare an indică un semn pozitiv pentru viitor. Cu toate acestea, mai există un procent semnificativ al populației care nu are încă acces la surse sigure de apă. Acest aspect ar putea indica necesitatea unor eforturi continue pentru a atinge o acoperire completă și a asigura dreptul la apă pentru toți cetățenii. Pentru a evalua în mod complet impactul măsurilor și politicilor luate în considerare, ar putea fi utilă analiza factorilor care au contribuit la creșterea accesului la apă, identificarea regiunilor cu acces scăzut și dezvoltarea strategiilor pentru a aborda aceste probleme în mod specific.

Ponderea populației cu acces la servicii de alimentare cu apă potabilă gestionate în siguranță arată un progres în asigurarea populației cu apă potabilă gestionată în siguranță. Indicatorul a crescut semnificativ de la 54,6% în 2012 la 85% în 2022. Tendința indică o creștere accelerată în asigurarea accesului populației la apă potabilă sigură.

În perioada imediat următoare, este important de consolidat eforturile în vederea asigurării accesului la servicii de alimentare cu apă potabilă gestionate în siguranță, atât în zonele urbane cât și rurale. Sănătatea și bunăstarea cetățenilor trebuie să fie prioritară, astfel încât nimeni să nu fie exclus de la accesul la apă de calitate. Guvernul va efectua o analiză detaliată pentru a identifica regiunile și comunitățile care au acces redus la apă potabilă și să dezvolte strategii specifice pentru a aborda aceste lacune. Alocarea resurselor în mod corespunzător în aceste zone defavorizate va fi crucială pentru îmbunătățirea situației. La fel de important sunt investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aferente serviciilor de apă. Acest

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

lucru ar putea implica construirea de noi surse de apă, reabilitarea infrastructurii existente și implementarea tehnologiilor moderne pentru gestionarea eficientă a resurselor de apă.

La fel de importante sunt măsurile de protecție a calității apei. Guvernul va acorda o atenție sporită asigurării accesului universal la apeducte și sisteme de sanitație sigure. Implementarea standardelor de siguranță și măsurile de monitorizare a calității apei potabile sunt esențiale pentru a preveni problemele de sănătate legate de consumul apei contaminate. Campanii eficiente de sensibilizare și educație ar trebui să fie organizate pentru a informa cetățenii cu privire la importanța consumului de apă potabilă sigură și modul de utilizare responsabilă a resurselor de apă.

Și, nu în ultimul rând, Guvernul va dezvolta parteneriate cu organizații internaționale, instituții de cercetare și alte părți interesate pentru a beneficia de expertiza și sprijinul în promovarea accesului la apă potabilă sigură și gestionarea eficientă a resurselor de apă.

Proporția populației care dispune în interiorul locuinței de grup sanitar și baie sau duș arată o îmbunătățire semnificativă în asigurarea populației cu condiții sanitare adecvate. Indicatorul a crescut de la o valoare inițială neglijabilă de 38,7% la 64,6% în 2022. Tendința generală este de creștere constantă a indicatorului. Cu toate acestea, există încă o proporție semnificativă a populației care nu are acces la astfel de facilități, astfel încât eforturile de extindere a infrastructurii sanitare în locuințe vor continua pentru a asigura un trai mai bun pentru toți cetățenii.

Ponderea populației cu acces la sistem de canalizare, indică un progres semnificativ în accesul populației la sistemul de canalizare. Indicatorul a crescut de la 62,8% în 2014 la 81,5% în 2022. Tendința generală este de creștere.

Există un progres pozitiv în ceea ce privește ponderea populației care utilizează o instalație de spălare a mâinilor cu săpun și apă. Din anul 2019 până în 2021, procentul de persoane care au acces la acest tip de facilități a crescut constant. În 2019, 90,2% din populație a avut acces la astfel de instalații, iar până în 2021, acest număr a crescut la 92,5%. Acest progres indică faptul că o proporție din ce în ce mai mare a populației beneficiază de mijloace adecvate pentru igiena mâinilor, ceea ce contribuie la reducerea riscului de răspândire a bolilor și îmbunătățirea stării generale de sănătate. Eforturile vor continua pentru a asigura un acces universal la instalații de spălare a mâinilor cu săpun și apă pentru întreaga populație.

În contextul rezultatelor pentru această țintă, vor fi luate măsuri pentru a sprijini comunitățile în dezvoltarea și îmbunătățirea facilităților sanitare, inclusiv prin valorificarea resurselor diasporei pentru implementarea de proiecte de infrastructură la nivel local.

Calitatea apelor de suprafață în Moldova a fost în general slabă sau deficitară în perioadă 2013-2022. Valoarea procentuală pentru perioada 2013-2022 este 0%. Acest lucru indică probleme semnificative cu poluarea și degradarea resurselor de apă din țară. Pentru a îmbunătăți calitatea apelor de suprafață și a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă în această privință, autoritățile vor întreprinde măsuri rapide și concrete pentru a identifica sursele de poluare și a implementa măsuri de protecție și reabilitare a corpurilor de apă. În același timp, luând în considerație progresul înregistrat în ceea ce privește accesul la sistemul de

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

canalizare, vor fi consolidate în continuare eforturile pentru a extinde acoperirea acestuia, astfel încât un număr cât mai mare al populației să aibă acces la un sistem de gestionare adecvată a apelor uzate.

Indicatorul "Pondere surselor de alimentare cu apă potabilă neconforme la normele sanitare conform calității apei (conform parametrilor microbiologici)" oferă o imagine asupra calității apei potabile furnizate populației din diferite surse în perioada analizată. În anul 2019, s-a constatat că 20.0% din sursele centralizate subterane, 37.0% din sursele centralizate de suprafață și 48.0% din sursele descentralizate de alimentare cu apă (fântâni) nu erau conforme cu normele sanitare. În anul 2020, aceste procente au înregistrat o ușoară creștere, cu 23.0% pentru sursele centralizate subterane, 34.7% pentru sursele centralizate de suprafață și 56.6% pentru sursele descentralizate de alimentare cu apă. În anul 2021, am observat o tendință de creștere a conformității, cu 26.0% pentru sursele centralizate subterane, 44.0% pentru sursele centralizate de suprafață și 61.2% pentru sursele descentralizate de alimentare cu apă. În anul 2022, deși s-a păstrat conformitatea pentru sursele centralizate subterane la 20.0%, sursele centralizate de suprafață au înregistrat o creștere semnificativă la 58.5%, iar sursele descentralizate de alimentare cu apă au rămas stabile la 60.0%. Aceste valori indică necesitatea de a continua monitorizarea și îmbunătățirea calității apei potabile din sursele centralizate și descentralizate, pentru a asigura siguranța și sănătatea populației. Investițiile și măsurile adecvate pentru tratarea și gestionarea apei sunt esențiale pentru a atinge o conformitate mai ridicată cu normele sanitare și pentru a proteja sănătatea publică.

Se observă că în anul 2021 valoarea asistenței externe este redusă la 6,9 milioane USD, pentru comparație, în 2015 valoarea a fost de 70,6 milioane USD, ceea ce poate indica o diminuare a sprijinului financiar pentru dezvoltarea sectorului de aprovizionare cu apă și sanitație. Pentru a asigura o dezvoltare durabilă a sectorului de aprovizionare cu apă și sanitație, este important ca autoritățile să stabilească parteneriate solide cu donatorii și partenerii internaționali și să elaboreze planuri de dezvoltare pe termen lung pentru a atrage finanțări și asistență tehnică adecvate. O abordare mai constantă și predictibilă a asistenței externe poate contribui la îmbunătățirea și dezvoltarea durabilă a infrastructurii de apă și sănătate în țară.

Autoritățile trebuie să stabilească criteriile de selectare bine definite și transparente pentru identificarea comunităților care au nevoie urgentă de îmbunătățiri în infrastructura de alimentare cu apă și sanitație. Aceste criterii vor include factori precum gradul de acces la apă potabilă și servicii sanitare, nivelul de dezvoltare socio-economică și gradul de vulnerabilitate al comunităților. Pentru a asigura planificarea și programarea adecvată a dezvoltării infrastructurii, este esențial să se implice comunitățile beneficiare în procesul decizional. Consultările cu reprezentanții comunității vor fi parte integrală a co-planificării și vor permite identificarea nevoilor specifice ale acestora și a soluțiilor adaptate la cerințele locale. Guvernul va elabora un plan coerent și etapizat pentru dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație. Implementarea etapizată ar permite prioritizarea proiectelor și utilizarea eficientă a resurselor, în funcție de nevoile și resursele disponibile.

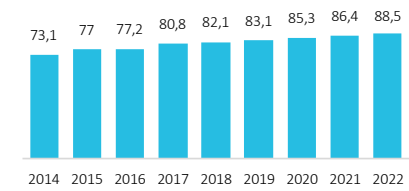
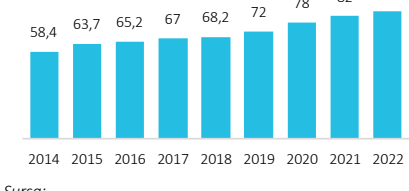
Pentru a realiza planurile de dezvoltare a infrastructurii, autoritățile trebuie să asigure o finanțare adecvată pentru proiectele de alimentare cu apă și sanitație. Acest lucru poate implica mobilizarea de resurse interne și externe, precum și identificarea de parteneriate și surse de finanțare sustenabile.

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

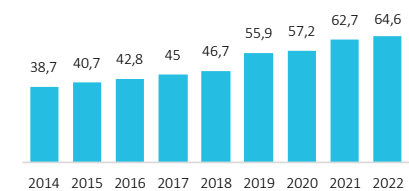
Pe măsură ce se implementează proiectele de dezvoltare, guvernul va asigura monitorizarea și evaluarea continuă a rezultatelor și impactului acestora asupra comunităților. Aceasta va permite ajustarea planurilor și măsurilor în funcție de necesitățile reale și ar asigura progresul pe termen lung.

Indicatori de monitorizare

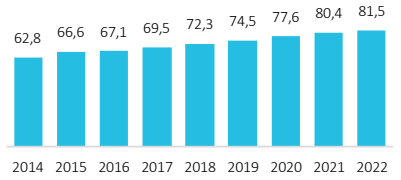
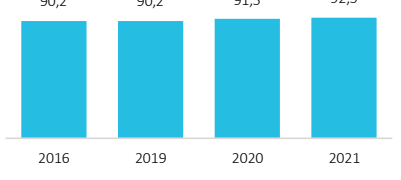
6.1. Până în 2030, realizarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și la prețuri accesibile pentru cel puțin 95% din populație

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
6.1.1. Ponderea populației cu acces la surse sigure de alimentare cu apă	procent (%) 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 Sursa: Biroul Național de Statistică o creștere sau a rămas constantă în fiecare an, fără a înregistra scăderi. Valoarea indicatorului a crescut de la 73,1% în anul 2014 la 88,5% în anul 2022, înregistrând o creștere semnificativă de 15,4 puncte procentuale într-un interval de 8 ani.. Tendința generală a fost de îmbunătățire constantă a accesului la surse sigure de apă. Valoarea indicatorului a înregistrat o creștere sau a rămas constantă în fiecare an, fără a înregistra scăderi.
6.1.1.1. Ponderea populației cu acces la servicii de alimentare cu apă potabilă gestionate în siguranță	procent (%) 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică Indicatorul a înregistrat o creștere graduală. De la o valoare de 58,4% în 2014 s-a ajuns la 85% în 2022. Progresul în accesul populației la servicii de apă potabilă gestionate în siguranță este remarcabil, indicând eforturile și investițiile susținute în infrastructura aprovizionării cu apă.

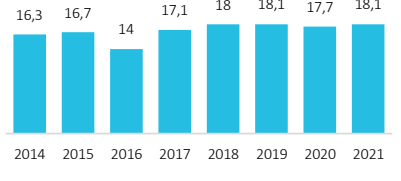
6.2. Până în 2030, realizarea accesului universal la condiții sanitare adecvate și echitabile pentru cel puțin 65 % din populație, acordând o atenție specială nevoilor femeilor și fetelor și celor în situații vulnerabile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
6.2.1.1. Proportia populației care dispune în interiorul locuinței de (a) grup sanitar și (b) baie sau duș	procent (%) 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 Sursa: Biroul Național de Statistică indică o îmbunătățire a condițiilor de locuit și o creștere a standardelor de viață pentru cetățeni. Indicatorul arată o tendință ascendentă în ceea ce privește accesul la facilități sanitare adecvate în locuințe. Ponderea populației cu acces la grup sanitar și baie sau duș în interiorul locuinței a crescut constant: de la 38,7% în 2014 la 64,6% în 2022. Acest progres semnificativ

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

6.2.1.a. Ponderea populației cu acces la sistem de canalizare	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică creștere constantă, cu o rată de creștere mai ridicată în primii ani și o creștere mai moderată în ultimii ani. Tendința generală pentru indicator este de creștere constantă în perioada analizată. În fiecare an, valoarea indicatorului a înregistrat o creștere sau cel puțin a rămas constantă, fără a înregistra scăderi.	Progresul în accesul populației la sistemul de canalizare este semnificativ. De la o valoare inițială de 62,8% în anul 2014, indicatorul a crescut la 81,5% în anul 2022. Ritmul de creștere a indicatorului a fost în general constant pe parcursul anilor. Între 2014 și 2022, s-a înregistrat o
6.2.1.b. Ponderea populației care utilizează o instalație de spălare a mâinilor cu săpun și apă	procent (%) Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică	Din anul 2019 până în 2021, procentul de persoane care au acces la acest tip de facilități a crescut constant. În 2019, 90,2% din populație a avut acces la astfel de instalații, iar în 2021 acest indicator a crescut la 92,5%.

6.3. Până în 2030, îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea deversării deșeurilor și minimizarea eliminărilor produselor chimice și materialelor periculoase, reducerea proporției apelor uzate netratate și sporirea substanțială a gradului de reciclare și reutilizare sigură

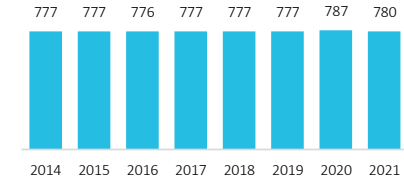
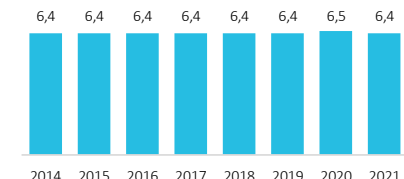
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
6.3.1. Ponderea apelor uzate epurate suficient din totalul apelor evacuate, sectorul non-rezidențial	procent (%) Sursa: Agenția „Apele Moldovei”	Valorile fluctuează ușor într-un interval restrâns de la 14% în 2016 la 18,1% în 2021, fără o tendință clară de creștere sau scădere semnificativă.
6.3.2.a. Proporția corpurilor de apă de suprafață care au atins clasa de „calitate bună” (conform parametrilor hidrochimici)	Valoarea pentru perioada 2013-2022 este 0%. Aceasta indică faptul că calitatea apelor de suprafață în Moldova a fost în general slabă sau deficitară în această perioadă de timp. Și poate indica probleme semnificative cu poluarea și degradarea resurselor de apă din țară. Pentru a îmbunătăți calitatea apelor de suprafață și a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă în această privință, autoritățile ar trebui să ia măsuri concrete pentru a identifica sursele de poluare și a implementa măsuri de protecție și reabilitare a corpurilor de apă.	

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

6.3.2.b. Proportia corpurilor de apă subterane care au atins clasa de „calitate bună” (conform parametrilor chimici analitici, metale dizolvate, pesticide)	Nu sunt date disponibile pentru anii 2016, 2017, 2018 și 2019. Procentul corpurilor de apă subterane cu "calitate bună" variază considerabil în anii cu date disponibile: 2010 (40%), 2011 (40%), 2012 (28%), 2013 (32%), 2014 (29%), 2015 (17%), 2020 (19%), 2021 (76%). Tendința pe termen lung nu poate fi determinată cu precizie din cauza lacunelor în date.																																																												
6.3.2.1. Ponderea surselor de alimentare cu apă potabilă neconforme la normele sanitare conform calității apei (conform parametrilor microbiologici)	Surse centralizate subterane procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>11,6</td></tr> <tr><td>2015</td><td>13</td></tr> <tr><td>2016</td><td>14,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>15,1</td></tr> <tr><td>2018</td><td>20</td></tr> <tr><td>2019</td><td>20</td></tr> <tr><td>2020</td><td>23</td></tr> <tr><td>2021</td><td>26</td></tr> <tr><td>2022</td><td>20</td></tr> </tbody> </table> Surse centralizate de suprafață procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>10</td></tr> <tr><td>2015</td><td>10</td></tr> <tr><td>2016</td><td>32</td></tr> <tr><td>2017</td><td>31,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>45</td></tr> <tr><td>2019</td><td>37</td></tr> <tr><td>2020</td><td>34,7</td></tr> <tr><td>2021</td><td>44</td></tr> <tr><td>2022</td><td>58,5</td></tr> </tbody> </table> Surse descentralizate de alimentare cu apă (fântâni) procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>36,3</td></tr> <tr><td>2015</td><td>40</td></tr> <tr><td>2016</td><td>47,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>55</td></tr> <tr><td>2018</td><td>50</td></tr> <tr><td>2019</td><td>48</td></tr> <tr><td>2020</td><td>56,6</td></tr> <tr><td>2021</td><td>61,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>60</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Agenția Națională pentru Sănătate Publică În anul 2019, s-a constatat că 20.0% din sursele centralizate subterane, 37.0% din sursele centralizate de suprafață și 48.0% din sursele descentralizate de alimentare cu apă (fântâni) nu erau conforme cu normele sanitare. În anul 2020, aceste procente au înregistrat o ușoară creștere, cu 23.0% pentru sursele centralizate subterane, 34.7% pentru sursele centralizate de suprafață și 56.6% pentru sursele descentralizate de alimentare cu apă. În anul 2021, am observat o tendință de creștere a conformității, cu 26.0% pentru sursele centralizate subterane, 44.0% pentru sursele centralizate de suprafață și 61.2% pentru sursele descentralizate de alimentare cu apă. În anul 2022, deși s-a păstrat conformitatea pentru sursele centralizate subterane la 20.0%, sursele centralizate de suprafață au înregistrat o creștere semnificativă la 58.5%, iar sursele descentralizate de alimentare cu apă au rămas stabile la 60.0%.	An	Procent (%)	2014	11,6	2015	13	2016	14,7	2017	15,1	2018	20	2019	20	2020	23	2021	26	2022	20	An	Procent (%)	2014	10	2015	10	2016	32	2017	31,8	2018	45	2019	37	2020	34,7	2021	44	2022	58,5	An	Procent (%)	2014	36,3	2015	40	2016	47,7	2017	55	2018	50	2019	48	2020	56,6	2021	61,2	2022	60
An	Procent (%)																																																												
2014	11,6																																																												
2015	13																																																												
2016	14,7																																																												
2017	15,1																																																												
2018	20																																																												
2019	20																																																												
2020	23																																																												
2021	26																																																												
2022	20																																																												
An	Procent (%)																																																												
2014	10																																																												
2015	10																																																												
2016	32																																																												
2017	31,8																																																												
2018	45																																																												
2019	37																																																												
2020	34,7																																																												
2021	44																																																												
2022	58,5																																																												
An	Procent (%)																																																												
2014	36,3																																																												
2015	40																																																												
2016	47,7																																																												
2017	55																																																												
2018	50																																																												
2019	48																																																												
2020	56,6																																																												
2021	61,2																																																												
2022	60																																																												

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

6.4. Până în 2030, creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile.

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
6.4.1. Evoluția eficienței utilizării apei în timp	Nu sunt date disponibile
6.4.1.1. Consumul apei pentru necesități de producție și potabile	Consumul apei pentru necesități de producție și potabile milioane m3 Sursa: Agenția „Apele Moldovei” Consumul de apă pentru necesități de producție și potabile se menține într-un interval relativ stabil în perioada analizată. Deși există ușoare variații anuale, consumul mediu de apă se situează în jurul valorii de 780-787 de unități (mln m3).
6.4.2. Ponderea apei captate din totalul resurselor de apă disponibile (Water Stress Index)	procent (%) Sursa: Agenția „Apele Moldovei” Ponderea apei captate din totalul resurselor de apă disponibile, exprimată prin Water Stress Index (WSI), se situează în jurul valorii de 6,4, indicând o utilizare relativ constantă a resurselor de apă în raport cu disponibilitatea acestora. Aceasta poate sugera o gestionare adecvată a resurselor de apă și o utilizare sustenabilă a acestora.

6.5. Până în 2030, implementarea managementului integrat al resurselor de apă la toate nivelurile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
6.5.1. Gradul de implementare a managementului integrat al resurselor de apă (de la 0 la 100)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
6.5.2. Ponderea suprafeței bazinelor apelor râurilor (hidrografice) transfrontaliere, parte a acordurilor internaționale.	Valorile constante de 100% în perioada 2018-2022 indică faptul că ponderea suprafeței bazinelor apelor râurilor transfrontaliere, parte a acordurilor internaționale, a fost menținută în întregime. Valorile constante de 100 în perioada 2018-2022 indică o tendință stabilă în ceea ce privește ponderea suprafeței bazinelor apelor râurilor transfrontaliere, parte a acordurilor internaționale.

ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

6.6. Până în 2030, protejarea și restabilirea ecosistemelor legate de apă, inclusiv păduri, zone umede, râuri, acvifere și lacuri

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
6.6.1. Dinamica modificării suprafețelor ecosistemelor legate de apă (indicatori privind extensia spațială a ecosistemelor legate de apă, calitatea apei lacurilor și corpurilor de apă artificiale, cantitatea (descărcarea) apei în râuri și estuare, calitatea ecosistemelor legate de apă, cantitatea apei subterane din acvifere).	Pondere a apei de calitate Cl. I - Cl. III în total (râuri, lacuri și corpuri de apă artificiale) procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>17</td></tr> <tr><td>2015</td><td>22</td></tr> <tr><td>2016</td><td>24</td></tr> <tr><td>2017</td><td>37</td></tr> <tr><td>2018</td><td>20</td></tr> <tr><td>2019</td><td>29</td></tr> <tr><td>2020</td><td>27</td></tr> <tr><td>2021</td><td>34</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Ministerul Mediului, Serviciul Hidrometeorologic de Stat, Agenția de Mediu, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale Valorile indicatorului arată o dinamică de modificare a suprafețelor ecosistemelor legate de apă, cu o schimbare a proporției apei de calitate Clasa I-Clasa III în totalul apei (râuri, lacuri și corpuri de apă artificiale). În 2019, 29% din apa prezenta în ecosistemele legate de apă era de calitate Clasa I-Clasa III, în 2020 procentul a scăzut la 27%, iar în 2021 a crescut la 34%.	An	Procent (%)	2014	17	2015	22	2016	24	2017	37	2018	20	2019	29	2020	27	2021	34
An	Procent (%)																		
2014	17																		
2015	22																		
2016	24																		
2017	37																		
2018	20																		
2019	29																		
2020	27																		
2021	34																		

6.a. Până în 2030, consolidarea capacităților țării, cu ajutorul cooperării internaționale și suportului extern, pentru implementare de activități și programe legate de apă și sanitație, inclusiv captarea apei, desalinizarea, eficiența apei, tratarea apelor uzate, tehnologiilor de reciclare și reutilizare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
6.a.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltarea sectorului de aprovizionare cu apă și sanitație.	milioane dolari SUA, prețuri <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Valoare (milioane dolari SUA)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>32,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>70,6</td></tr> <tr><td>2016</td><td>11,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>21,2</td></tr> <tr><td>2018</td><td>12,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>9,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>26,7</td></tr> <tr><td>2021</td><td>6,9</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Baza de date UNSTATS Se atestă o variație semnificativă a valorii asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltarea sectorului de aprovizionare cu apă și sanitație în Moldova. Valoarea asistenței din anul 2021 este inferioară valorilor din anii precedenți.	An	Valoare (milioane dolari SUA)	2014	32,4	2015	70,6	2016	11,4	2017	21,2	2018	12,8	2019	9,2	2020	26,7	2021	6,9
An	Valoare (milioane dolari SUA)																		
2014	32,4																		
2015	70,6																		
2016	11,4																		
2017	21,2																		
2018	12,8																		
2019	9,2																		
2020	26,7																		
2021	6,9																		

6.b. Planificarea și programarea în mod coerent și etapizat a dezvoltării unei infrastructuri de alimentare cu apă și sanitație îmbunătățite pentru toate comunitățile, pe baza unor criterii de selectare bine definite și transparente, incluzând implicarea comunităților beneficiare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
6.b.1. Pondere a autorităților publice locale care dispun de programe/strategii, proceduri de implicare a comunității în managementul apei și a sanitației.	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator

7

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

7.1. ODD 7 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă (ODD) 7 al Națiunilor Unite își propune să asigure accesul la energie accesibilă, fiabilă, durabilă și modernă pentru toți. De asemenea, ODD 7 include promovarea dezvoltării de energie regenerabilă și îmbunătățirea eficienței energetice.

Republica Moldova, ca țară fără resurse energetice semnificative, este puternic dependentă de importuri, în special de gaze naturale din Federația Rusă. De asemenea, Republica Moldova este conectată la rețelele energetice ale țărilor vecine, Ucraina și România.

Pentru a crește gradul de independență energetică și pentru a îmbunătăți securitatea energetică, Republica Moldova își propune creșterea eficienței și a producției din surse regenerabile. În acest sens, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” are mai multe puncte de convergență cu ODD 7:

- **Securitatea energetică și sărăcia energetică:** Strategia recunoaște problema sărăciei energetice, adică incapacitatea oamenilor de a suporta costurile energiei necesare pentru un trai decent. Acesta este o componentă cheie a ODD 7, care are ca obiectiv asigurarea accesului la energie pentru toți.
- **Implementarea eficienței energetice:** În secțiunea "Direcții de politici și intervenții prioritare", strategia subliniază importanța măsurilor de eficiență energetică. Aceasta este în conformitate cu ODD 7, care are ca obiectiv îmbunătățirea eficienței energetice la nivel global.
- **Investiții în energia regenerabilă:** Strategia include planuri pentru instalarea de capacități noi de generare a energiei electrice din surse regenerabile și pentru stocarea energiei provenite din surse regenerabile. Este planificată crearea centrelor regionale ecoenergetice și instalarea a 410 MW de capacități noi de generare a energiei electrice din surse regenerabile. Acest lucru se aliniază cu ODD 7, care încurajează dezvoltarea de tehnologii de energie curată, inclusiv energie regenerabilă.
- **Alinierea la obiectivele Pactului Verde European:** În cadrul politicii de protecție a mediului, strategia include implementarea standardelor de mediu și alinierea la obiectivele Pactului Verde European. Aceasta este în conformitate cu ODD 7, care are ca obiectiv creșterea utilizării de energie din surse regenerabile.
- **Indicatorii de evaluare a impactului de dezvoltare a SND:** Indicatorii de evaluare a impactului de dezvoltare ai Strategiei Naționale arată că Republica Moldova își propune să crească ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de la 23,8% în 2019 la 27% în 2030 și să crească volumul investițiilor în sectorul eficiență energetică de la 0,03% din PIB în 2018 la 0,5% în 2030. Indicatorii specifici pentru măsurarea progresului în ceea ce privește eficiența energetică și utilizarea energiei regenerabile sunt în linie cu obiectivele ODD 7.

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

7.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

9

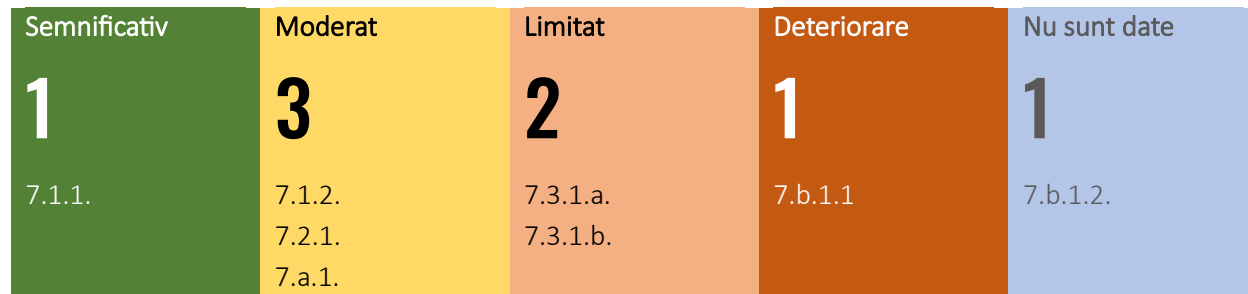
Gradul de raportare a indicatorilor:

61%

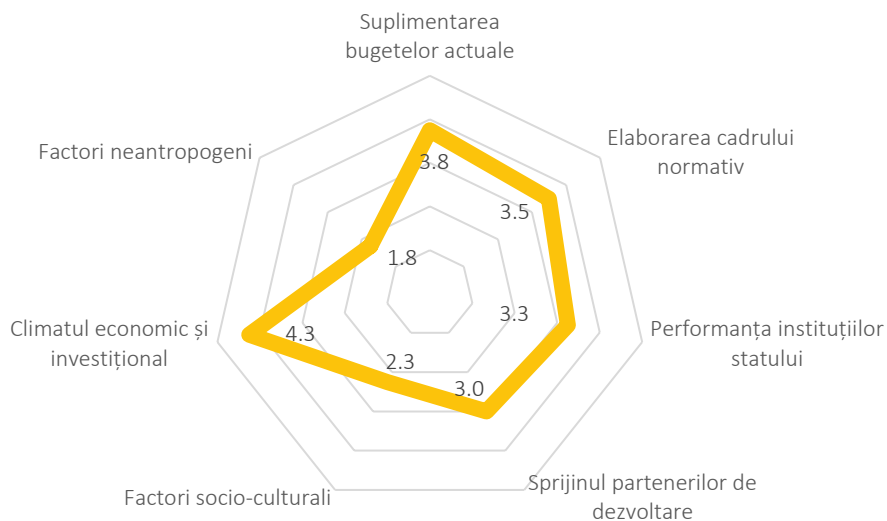
Scor de progres:

61/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres:

Factori de care depinde progresul

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Republica Moldova face progrese în adresa problemelor de securitate energetică și sărăcie energetică. Conform Strategiei naționale de dezvoltare "Moldova Europeană 2030", Republica Moldova recunoaște problema sărăciei energetice- incapacitatea oamenilor de a suporta costurile energiei necesare pentru un trai decent. Asigurarea accesului la energie pentru toți este un obiectiv cheie al ODD 7. Acest angajament se reflectă în indicatorii de progres, cu 100% din populație având acces la energie electrică. Totuși, necesită acțiuni suplimentare pentru a diminua dependența de sursele de energie nesustenabile și pentru a asigura că energia este nu doar accesibilă, dar și fiabilă și durabilă.

Unul dintre cele mai importante aspecte de progres în vederea atingerii ODD 7 este realizarea accesului universal la energie electrică. Republica Moldova a atins această țintă în întregime. În plus, trecerea către surse de energie mai curate pentru încălzire și gătit, cu o scădere a dependenței de lemne, deșeuri sau cărbune, reprezintă un pas important spre reducerea amprentei de carbon a țării și îmbunătățirea calității aerului.

Creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie este o altă prioritate. Republica Moldova a reușit să depășească ținta inițială a ODD 7 de a asigura o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 15% în consumul final brut de energie. Acest lucru este încurajator, arătând angajamentul țării față de dezvoltarea durabilă și adoptarea surselor de energie regenerabilă. Totuși, în ultimii ani se observă o relativă scădere a acestui indicator, ceea ce trebuie să determine implementarea unor politici mai hotărâte în domeniul dezvoltării energiei regenerabile. Valorificarea resurselor materiale și a competențelor diasporei poate contribui la fortificarea sectorului energiei din surse regenerabile.

Strategia Națională prevede instalarea de capacități noi de generare a energiei electrice din surse regenerabile și stocarea energiei din aceste surse. Republica Moldova și-a propus să crească ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de la 23,8% în 2019 la 27% în 2030. Acest angajament se aliniază cu ODD 7, care încurajează dezvoltarea de tehnologii de energie curată, inclusiv energie regenerabilă.

În ceea ce privește economiile anuale de energie, este dificil să evaluăm progresul, deoarece valorile țintă sau de referință nu sunt specificate. Din datele disponibile nu se poate trage o concluzie clară cu privire la realizarea obiectivului de economisire anuală a energiei de 0,8%. Este necesară o monitorizare mai riguroasă și o analiză mai aprofundată a consumului de energie pentru a evalua progresul în acest domeniu.

Facilitarea accesului la cercetare și tehnologie în domeniul energiei curate prin cooperare internațională este un obiectiv important. În privința indicatorului de asistență financiară și tehnică externă pentru dezvoltarea eficienței energetice, fluctuațiile anuale arată o dependență de condițiile externe și de cooperarea internațională. Totuși, creșterea asistenței financiare externe în ultimii ani indică o recunoaștere internațională a eforturilor Republicii Moldova de a-și îmbunătăți eficiența energetică.

În privința indicatorilor legați de volumul investițiilor în sectorul eficienței energetice și al investițiilor străine directe în dezvoltarea durabilă a infrastructurii și tehnologiilor, lipsa datelor specifice face dificilă evaluarea progresului. Este esențial ca Republica Moldova să-și intensifice eforturile de colectare a datelor și să furnizeze informații clare și transparente cu privire la acești indicatori.

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Alinierea la obiectivele Pactului Verde European reprezintă o altă componentă a strategiei de energie a Republicii Moldova. În contextul politicii de protecție a mediului, strategia include implementarea standardelor de mediu și alinierea la obiectivele Pactului Verde European. Acest angajament este în conformitate cu ODD 7, care promovează creșterea utilizării de energie din surse regenerabile.

În concluzie, Republica Moldova face progrese semnificative în atingerea ODD 7, însă mai sunt necesare eforturi în îmbunătățirea eficienței energetice și în monitorizarea și evaluarea progresului. Pentru a asigura un viitor energetic durabil, este esențial ca Republica Moldova să continue să își dezvolte infrastructura energetică, să promoveze tehnologiile energetice curate și să investească în cercetare și dezvoltare în domeniul energiei regenerabile. Este de asemenea important să continue cooperarea internațională, să atragă investiții străine directe în sectorul energiei curate și să stabilească ținte și indicatori clar definiți, măsurabili și cu un termen de timp precis. În același timp, educația și conștientizarea publică cu privire la importanța eficienței energetice și a sursei regenerabile de energie sunt cruciale pentru a susține această tranziție către un viitor mai verde și mai durabil.

Indicatori de monitorizare

7.1. Până în 2030, asigurarea accesul universal la servicii energetice accesibile, sigure și moderne

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
7.1.1. Ponderea populației cu acces la energie electrică	Ținta este atinsă. Conform datelor, 100% din populație are acces la energie electrică.																		
7.1.2. Ponderea gospodăriilor după principalele surse de energie utilizate pentru necesitățile casnice (prepararea bucatelor, încălzire)	<table border="0"><tr><td>Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este energia termică centralizată procent (%)</td><td>Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este gazul natural sau electricitatea procent (%)</td></tr><tr><td><table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>22,4</td></tr><tr><td>2021</td><td>18,3</td></tr></table></td><td><table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>10,7</td></tr><tr><td>2021</td><td>16,5</td></tr></table></td></tr><tr><td><i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică</td><td><i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică</td></tr></table>	Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este energia termică centralizată procent (%)	Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este gazul natural sau electricitatea procent (%)	<table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>22,4</td></tr><tr><td>2021</td><td>18,3</td></tr></table>	An	Pondere (%)	2015	22,4	2021	18,3	<table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>10,7</td></tr><tr><td>2021</td><td>16,5</td></tr></table>	An	Pondere (%)	2015	10,7	2021	16,5	<i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică	<i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este energia termică centralizată procent (%)	Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire este gazul natural sau electricitatea procent (%)																		
<table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>22,4</td></tr><tr><td>2021</td><td>18,3</td></tr></table>	An	Pondere (%)	2015	22,4	2021	18,3	<table border="1"><tr><th>An</th><th>Pondere (%)</th></tr><tr><td>2015</td><td>10,7</td></tr><tr><td>2021</td><td>16,5</td></tr></table>	An	Pondere (%)	2015	10,7	2021	16,5						
An	Pondere (%)																		
2015	22,4																		
2021	18,3																		
An	Pondere (%)																		
2015	10,7																		
2021	16,5																		
<i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică	<i>Sursa:</i> Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică																		

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

	Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de încălzire sunt lemnele, deșeurile sau cărbunele procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>65,8</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>64,4</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de energie pentru pregătirea alimentelor este gazul natural sau gazul lichefiat procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>88,8</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>95,8</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de energie pentru pregătirea alimentelor este lemnul, deșeurile sau cărbunele procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>7,6</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>2,8</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică Ponderea gospodăriilor pentru care principala sursă de energie pentru pregătirea alimentelor este energia electrică procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>3,6</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>1,4</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică Tendința este în general pozitivă pentru trecerea la surse de energie mai curate, cu o scădere a dependenței de combustibilii solizi. Se observă o creștere a utilizării gazului natural sau a electricității pentru încălzire și gătit, cu o scădere a dependenței de lemne sau cărbune.	An	Pondere (%)	2015	65,8	2021	64,4	An	Pondere (%)	2015	88,8	2021	95,8	An	Pondere (%)	2015	7,6	2021	2,8	An	Pondere (%)	2015	3,6	2021	1,4
An	Pondere (%)																								
2015	65,8																								
2021	64,4																								
An	Pondere (%)																								
2015	88,8																								
2021	95,8																								
An	Pondere (%)																								
2015	7,6																								
2021	2,8																								
An	Pondere (%)																								
2015	3,6																								
2021	1,4																								
7.1.2.1 Distribuția resurselor energetice utilizate pentru necesitățile casnice (încălzirea spațiilor, răcirea spațiilor, încălzirea apei, pregătirea alimentelor)	Conform datelor din 2021: ● biocombustibilii și deșeurile sunt utilizate în proporție de 98,9% pentru încălzirea spațiilor; ● produsele petroliere sunt utilizate în proporție de 85,3% pentru pregătirea alimentelor și 14,2% pentru încălzirea apei; ● cărbunele este utilizat în proporție de 96,1% pentru încălzirea spațiilor și 3,9% pentru încălzirea apei; ● gazele naturale sunt utilizate în proporție de 63,9% pentru încălzirea spațiilor, 25,8% pentru pregătirea alimentelor și 10,3% pentru încălzirea apei; ● energia termică este utilizată în proporție de 74,9% pentru încălzirea spațiilor și 25,1% pentru încălzirea apei; ● energia electrică este utilizată în proporție de 63,5% pentru iluminat și utilizarea aparatelor electrice, 16,4% pentru încălzirea apei, 12,6% pentru pregătirea alimentelor, 6% pentru încălzirea spațiilor și 1,4% pentru răcirea spațiilor.																								

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

7.2. Până în 2030, asigurarea unei ponderi a energiei din surse regenerabile de cel puțin 15% în consumul final brut de energie electrică

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
7.2.1. Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>26,1</td></tr> <tr><td>2015</td><td>26,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>26,9</td></tr> <tr><td>2017</td><td>27,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>27,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>23,8</td></tr> <tr><td>2020</td><td>25,1</td></tr> <tr><td>2021</td><td>22,3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică + surse administrative deținute de alte autorități Obiectivul de a atinge o pondere de 15% a fost depășit în mod consecvent. Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie a fluctuat de la 21,3% în 2010 la 22,3% în 2022, cu un vârf de 27,8% în 2018. Totuși, în ultimii ani se observă o stagnare a acestui indicator.	An	Pondere (%)	2014	26,1	2015	26,2	2016	26,9	2017	27,8	2018	27,5	2019	23,8	2020	25,1	2021	22,3
An	Pondere (%)																		
2014	26,1																		
2015	26,2																		
2016	26,9																		
2017	27,8																		
2018	27,5																		
2019	23,8																		
2020	25,1																		
2021	22,3																		

7.3. Obținerea, în perioada 2024-2030, a noilor economii anuale de energie în mărime de 0,8% din valoarea medie a consumului final de energie între 1 ianuarie 2019 și 1 ianuarie 2022

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
7.3.1.a. Consum de energie primară (consum intern brut)	ktep <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Consum (ktep)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>2669</td></tr> <tr><td>2015</td><td>2686</td></tr> <tr><td>2016</td><td>2796</td></tr> <tr><td>2017</td><td>2939</td></tr> <tr><td>2018</td><td>3066</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2938</td></tr> <tr><td>2020</td><td>2807</td></tr> <tr><td>2021</td><td>3115</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Valorile țintă sau de referință nu sunt specificate. Este necesară o analiză mai aprofundată pentru a înțelege dacă ținta anuală de economie de energie de 0,8% este atinsă. Consumul de energie primară a fluctuat în perioada 2010-2022, cu un vârf de 3115 ktep în 2022.	An	Consum (ktep)	2014	2669	2015	2686	2016	2796	2017	2939	2018	3066	2019	2938	2020	2807	2021	3115
An	Consum (ktep)																		
2014	2669																		
2015	2686																		
2016	2796																		
2017	2939																		
2018	3066																		
2019	2938																		
2020	2807																		
2021	3115																		
7.3.1.b. Consum de energie finală (consum final energetic)	ktep <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Consum (ktep)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>2357</td></tr> <tr><td>2015</td><td>2410</td></tr> <tr><td>2016</td><td>2525</td></tr> <tr><td>2017</td><td>2671</td></tr> <tr><td>2018</td><td>2765</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2672</td></tr> <tr><td>2020</td><td>2531</td></tr> <tr><td>2021</td><td>2853</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Consumul de energie finală a fluctuat în perioada 2010-2022, cu un vârf de 2853 ktep în 2022.	An	Consum (ktep)	2014	2357	2015	2410	2016	2525	2017	2671	2018	2765	2019	2672	2020	2531	2021	2853
An	Consum (ktep)																		
2014	2357																		
2015	2410																		
2016	2525																		
2017	2671																		
2018	2765																		
2019	2672																		
2020	2531																		
2021	2853																		

ODD 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

7.a. Până în 2030, facilitarea, cu suportul cooperării internaționale, a accesului la cercetare și tehnologie în domeniul energiei curate, incluzând energia regenerabilă, eficiența energetică și tehnologia avansată și mai curată a combustibililor fosili și promovarea investițiilor în infrastructura energetică și tehnologia energiei curate

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
7.a.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltarea eficienței energetice	milioane dolari SUA <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Valoarea (milioane dolari SUA)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2015</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>2016</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,1</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Baza de date UNSTATS Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltarea eficienței energetice a fluctuat considerabil în perioada 2010-2021. În ultimii ani, se atestă o creștere a asistenței financiare externe.	An	Valoarea (milioane dolari SUA)	2014	0,3	2015	0,5	2016	0,2	2017	0,2	2018	0,1	2019	0,2	2020	0,1	2021	0,3
An	Valoarea (milioane dolari SUA)																		
2014	0,3																		
2015	0,5																		
2016	0,2																		
2017	0,2																		
2018	0,1																		
2019	0,2																		
2020	0,1																		
2021	0,3																		

7.b. Până în 2030, extinderea infrastructurii și modernizarea tehnologiei pentru furnizarea de servicii de energie moderne și durabile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																
7.b.1.1. Volumul investițiilor în sectorul de eficiență energetică raportat la PIB	Procente <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procente</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>0,006</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,062</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,026</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,009</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,015</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,015</td></tr> <tr><td>2022</td><td>0,007</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor, Biroul Național de Statistică Se observă o scădere a volumului investițiilor în sectorul de eficiență energetică raportat la PIB în ultimii ani.	An	Procente	2016	0,006	2017	0,062	2018	0,026	2019	0,009	2020	0,015	2021	0,015	2022	0,007
An	Procente																
2016	0,006																
2017	0,062																
2018	0,026																
2019	0,009																
2020	0,015																
2021	0,015																
2022	0,007																
7.b.1.2. Volumul investițiilor străine directe în dezvoltarea durabilă a infrastructurii și tehnologiilor	Nu există date suficiente pentru analiza progresului.																

8

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.1. ODD 8 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 8 (ODD 8) al Națiunilor Unite își propune să promoveze creșterea economică durabilă, pe deplin realizată, care să fie inclusivă și productivă, și să genereze un loc de muncă decent pentru toți. Implementarea ODD 8 în Republica Moldova se confruntă cu mai multe dificultăți.

Creșterea economică relativ lentă și inconsistentă, evidențiată prin creșterea medie anuală a PIB-ului de aproximativ 3,1% între 2015 și 2021, comparativ cu peste 5,0% între 2001 și 2010, subliniază o performanță economică suboptimală. Economia Moldovei a început să-și piardă dinamismul încă înainte de criza provocată de COVID-19. În 2022, din cauza crizelor suprapuse – seceta, criza energetică, perturbările rutelor comerciale și creșterea costului vieții – economia s-a contractat, PIB-ul scăzând cu 5,9%. Acest lucru, combinat cu perturbările generate de conflictul armat din Ucraina, a relevat vulnerabilitatea țării la șocurile externe. Mai mult, ponderea considerabilă a agriculturii în economia țării, un sector puternic dependent de condițiile meteorologice nefavorabile, migrarea în continuare masivă a forței de muncă, dependența de veniturile din remitențe, adaugă alte straturi de vulnerabilitate. Acești factori accentuează nevoia de reforme structurale pentru a stimula reziliența, a accelera creșterea economică și a se apropia de nivelurile medii de venituri ale altor state din Europa Centrală și de Est.

Veniturile relativ scăzute ale populației în comparație cu alte țări din regiune, un nivel scăzut de productivitate a muncii și existența unei economii informale larg răspândite prezintă obstacole majore în calea realizării ODD 8. Acestea pot duce la un ciclu de viață deficitar, în care consumul depășește veniturile, punând o presiune suplimentară asupra sistemului economic al țării.

Prevalența ridicată a economiei informale și a evaziunii fiscale afectează negativ atât veniturile publice, cât și redistribuirea valorii generate în economie. Acest lucru poate avea, de asemenea, un impact negativ asupra investițiilor în infrastructură și în servicii publice, afectând astfel calitatea vieții pentru majoritatea populației.

În Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, ODD 8 se regăsește în mai multe moduri. În primul rând, strategia se concentrează pe creșterea veniturilor, cu un accent pe sustenabilitate. Aceasta corespunde cu ideea centrală a ODD 8, care este de a crește productivitatea economică. În plus, strategia urmărește dezvoltarea oportunităților pentru inovații și antreprenoriat, care este o componentă esențială a creșterii economice.

Un alt aspect care se regăsește în ODD 8 este îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea ocupării neoficiale, ceea ce corespunde cu obiectivul de a promova munca decentă pentru toți. Aceasta include

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

măsuri precum asigurarea unei orientări profesionale adecvate pentru elevi, dezvoltarea ofertei educaționale, stimularea companiilor pentru a investi în capitalul uman și asigurarea accesului non-discriminatoriu la muncă. De asemenea, eliminarea muncii forțate, a traficului de ființe umane și a muncii în rândul copiilor sunt componente cheie ale ODD 8. În plus, strategia identifică necesitatea de a stimula ocuparea populației rurale și de a facilita accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, care sunt, de asemenea, obiective ale ODD 8.

În mod specific, țintele ODD 8 sunt menționate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” la Obiectivele 1 și 4:

Obiectivul 1: Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților

Obiectivul general 1 al SND precizează că până în anul 2030 urmează să fie implementate următoarele ținte strategice:

- implementarea politicilor orientate spre dezvoltare, care susțin activitățile productive, crearea de locuri de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin accesul la serviciile financiare (ODD 8.3);
- stimularea creșterii productivității prin diversificare, modernizare tehnologică și inovație (ODD 8.2);
- promovarea locurilor de muncă verzi ca o modalitate eficientă de a combina dezvoltarea socială și de mediu, precum și de a îmbunătăți competențele și practicile de afaceri pentru o creștere durabilă și favorabilă incluziunii (ODD 8.4);
- atingerea, până în anul 2030, a unui nivel al ocupării forței de muncă similar cu media țărilor din Europa Centrală și de Est și stimularea ocupării productive și a muncii decente pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri, persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală (ODD 8.5);
- eradicarea muncii forțate, a traficului de ființe umane și a muncii copiilor (ODD 8.7);
- protecția drepturilor la muncă și promovarea unor medii de lucru sigure pentru toți angajații; stimularea remunerării echitabile a muncii prin consolidarea dialogului social, aplicarea salariilor minime adecvate și combaterea remunerării subdeclerate în conformitate cu cele mai bune practici europene (ODD 8.8).

Obiectivul 4: Ridicarea nivelului de cultură și de dezvoltare personală

Suplimentar, Obiectivul general al SND se face referință reia angajamentul de elaborare și implementare a politicilor de promovare a turismului durabil, care să faciliteze crearea de parteneriate public-private, să dezvolte capacitățile instituționale din domeniu ale autorităților publice locale și, respectiv, să creeze locuri de muncă și să promoveze cultura și produsele locale (ODD 8.9).

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

Gradul de raportare a indicatorilor:

Scor de progres:

22

64%

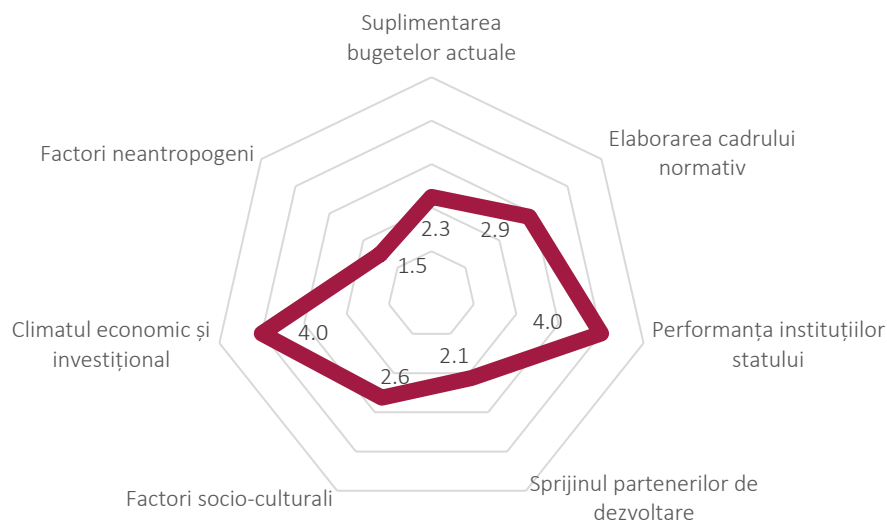
60/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
3	4	6	2	6
8.5.1.1. 8.8.2.1. 8.10.1.b.	8.1.1. 8.2.1. 8.3.1. 8.5.2.	8.4.1.a. 8.4.2.a. 8.6.1. 8.8.1. 8.9.1.1. 8.a.1.	8.9.1.2. 8.10.1.a.	8.4.1.b. 8.4.2.b. 8.7.1.a. 8.7.1.b. 8.10.2. 8.10.2.1.

*din totalul de 22 de indicatori, 21 sunt indicatori de progres și 1 este indicator de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 8

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

Republica Moldova a luat măsuri pentru a îmbunătăți dezvoltarea economică sustenabilă și creșterea locurilor de muncă decente. Prin Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED), guvernul s-a angajat să susțină creșterea economică pe cap de locuitor pentru a stimula o creștere anuală a PIB de cel puțin 3% pe an, în conformitate cu ținta 8.1. Obiectivul național este de a atinge un ritm de creștere anuală a PIB pe cap de locuitor de 7,5% până în 2030. Măsurile adoptate au implicat actualizarea și aprobarea unor programe care vizează simplificarea cadrului regulator pentru îmbunătățirea climatului de afaceri, crearea platformelor multifuncționale pentru atragerea investițiilor, sprijinirea afacerilor și a start-upurilor cu potențial înalt de creștere, dezvoltarea și transformarea digitală a întreprinderilor mici și mijlocii, rețehnologizarea și creșterea eficienței energetice a acestora, precum și susținerea tinerilor prin Programul Start pentru tineri.

Guvernul acordă atenție specială creșterii accesului la servicii financiare și de asigurări pentru toți, iar Banca Națională a Moldovei acționează în vederea consolidării capacității instituțiilor financiare interne. Deși nu există un nivel țintă stabilit pentru indicatorii legați de aceste obiective, importanța acestora nu poate fi neglijată în dezvoltarea unei economii sănătoase și rezistente. Existența serviciilor financiare sigure și de calitate este importantă pentru atragerea investițiilor, inclusiv din partea migranților moldoveni, în vederea valorificării remitențelor pentru dezvoltarea țării.

Măsurile pentru creșterea productivității și a inovației în sectoarele cu valoare adăugată sporită sunt prioritare. Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării a întreprins acțiuni de actualizare a programelor de sprijinire a întreprinderilor, cu accent pe modernizare și tehnologie. De asemenea, au fost operate modificări la cadrul normativ și s-au adoptat acte normative menite să eficientizeze funcționarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii și să combată practicile comerciale neloiale. În continuare, este important ca Republica Moldova să atragă investiții străine directe (FDI) cu valoare adăugată ridicată, care ar asigura o integrare mai bună în lanțurile de aprovizionare regionale, ar facilita transferul de cunoștințe și tehnologie și ar crea oportunități pentru companiile locale, inclusiv pentru dezvoltarea clusterelor de întreprinderi mici și mijlocii locale.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării își concentrează eforturile pe sprijinirea comerțului prin intermediul asistenței tehnice. În 2022, au fost semnate două acorduri cu Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru implementarea Proiectului de competitivitate a întreprinderilor micro, mici și mijlocii. Aceste acorduri subliniază un angajament puternic de a sprijini întreprinderile locale și de a le oferi oportunitățile necesare pentru a fi competitive pe piața globală.

Digitalizarea este un alt motor pentru creșterea economică a Republicii Moldova. Sectorul tehnologiilor informațiilor și comunicațiilor, care cuprinde circa 2000 companii cu peste 30 000 de angajați, este în creștere rapidă, ajungând până la 7,6 din PIB în 2021, dintre care industria IT contribuie cu peste 4,2 puncte procentuale. Potrivit raportului BNM pentru anul 2022, exportul serviciilor TIC a atins 501,85 mil. USD. Exporturile IT înregistrează o creștere anuală de peste 30 la sută pe parcursul ultimelor 5 ani și au atins în

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

anul 2022 un nivel record de 468,67 mil. USD. Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 va contribui la stimularea acestei creșteri.

Promovarea turismului durabil este un obiectiv central pentru Ministerul Culturii. Acesta este în proces de elaborare și implementare a politicilor care să faciliteze crearea de parteneriate public-private, dezvoltarea capacităților instituționale ale autorităților locale și, nu în ultimul rând, crearea de locuri de muncă și promovarea culturii și produselor locale. În cadrul acestui demers, Ministerul Culturii a lansat proiecte precum Programul Național de Dezvoltare a Turismului „Turism- 2026”, Oficiul Național al Turismului și Programul de stimulare a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului pentru dezvoltarea produsului turistic în structurile de cazare și servire a mesei „Turism Rural”. Toate aceste inițiative au ca scop îmbunătățirea infrastructurii turistice și a capacității locale de a gestiona și promova turismul.

Îmbunătățirea eficienței resurselor și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului sunt esențiale pentru o dezvoltare durabilă. Ministerul Mediului a luat măsuri pentru îmbunătățirea progresivă a eficienței resurselor până în 2030. Acestea includ modificarea unor acte normative pentru implementarea unor strategii de economie circulară, promovarea eficienței energetice și încurajarea utilizării surselor de energie regenerabilă. În plus, au fost introduse stimulente fiscale pentru companiile care adoptă practici ecologice și măsuri pentru a descuraja utilizarea resurselor nesustenabile. De asemenea, au fost lansate diverse programe de sensibilizare pentru a informa publicul despre importanța protejării mediului și a utilizării eficiente a resurselor.

Promovarea ocupării formale și creșterea întreprinderilor mici și mijlocii constituie obiective cheie. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a avut în vedere dezvoltarea de politici care susțin activitățile productive, crearea de locuri de muncă decente și încurajarea antreprenoriatului. Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă pe anii 2022-2026, care vizează reducerea ocupării informale, reprezintă un pas major în această direcție.

Evoluția Republicii Moldova în atingerea ODD 8 este notabilă în privința egalității salariale între genuri. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a raportat o descreștere constantă a disparității salariale de gen, scăzând de la 14,4% în 2018 la 13,6% în 2021. Aceasta reprezintă un progres semnificativ spre atingerea obiectivului ODD 8, cu mențiunea că în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” se propune ajustarea cadrului legal pentru a spori claritatea și echitatea sistemului de salarizare. Progresul a fost realizat prin politicile de stimulare a ocupării productive și a muncii decente pentru toate femeile și bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități.

Strategiile și măsurile active de ocupare au condus la o îmbunătățire a ratei de ocupare a forței de muncă. Evoluția indicatorului de ocupare a forței de muncă în perioada 2018- 2022 a fost neuniformă, dar a evidențiat o scădere a ratei șomajului până la 3,1% în 2022. Aceasta a fost realizată prin serviciile și măsurile active de ocupare oferite de ANOFM, prin care 8234 de șomeri au fost angajați în câmpul muncii, dintre

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

care 42,3% au fost femei. În plus, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este în proces de reformare a ANOFM, cu obiectivul de a facilita găsirea unui loc de muncă pentru șomeri și angajatori.

Rezolvarea problemei tinerilor fără un loc de muncă, neîncadrați în educație sau formare, constituie o altă preocupare principală. În 2022, ponderea tinerilor NEET (nici în educație, nici în muncă sau formare) a constituit 29,7% în rândul celor de 15-34 ani. Ca răspuns, ANOFM implementează proceduri îmbunătățite de profilare și identificare a șomerilor, cu scopul de a-i antrena în servicii și măsuri de ocupare. Tinerii NEET constituie un grup țintă prioritar pentru aceste măsuri. Agenția prevede implementarea unor programe tailor-made pentru acest segment, ținând cont de nevoile specifice și de obstacolele cu care se confruntă tinerii NEET în procesul de inserție pe piața muncii. Aceasta înseamnă că nu doar se va încerca integrarea lor în câmpul muncii, dar se va investi și în dezvoltarea abilităților acestora, prin programe de formare și educație non-formală.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale se angajează să implementeze eficient politicile publice pentru ocuparea tinerilor prevăzute în cadrul Programului Național pentru ocuparea forței de muncă pentru anii 2022-2026. Deși a înregistrat o scădere în ultimii ani, proporția tinerilor care nu sunt angajați, nu studiază și nu urmează nicio formă de formare (NEET) rămâne ridicată. Capacitatea acestor tineri de a acumula cunoștințe suplimentare și de a beneficia de îmbunătățirea competențelor este limitată din cauza rezultatelor slabe în învățământ, iar o mare parte dintre tinerii NEET din Republica Moldova nu au finalizat educația secundară. Deși programele de activare pentru această categorie au un cost ridicat, acestea sunt esențiale pentru că grupul NEET este în mod special expus riscului de excludere de pe piața muncii și socială dacă nu își îmbunătățește posibilitățile de angajare viitoare prin investiții în competențe și nici nu acumulează experiență prin muncă.

În 2022, au fost implementate proiecte în diferite zone ale țării cu scopul de a stimula inițiativele și de a dezvolta abilitățile antreprenoriale în rândul tinerilor. În plus, un program de susținere a stagiilor de practică plătite pentru tineri a fost inițiat în parteneriat cu Comisia Parlamentară pentru Cultură, Educație, Cercetare, Tineret, Sport și Mass-Media. În cadrul acestui program, a fost constituit un grup de lucru pentru elaborarea unui cadru legislativ favorabil dezvoltării stagiilor de practică plătite. În urma implementării acestui program, se așteaptă o creștere a experienței practice și a competențelor tinerilor, ceea ce va facilita integrarea lor în câmpul muncii și va contribui la îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă în Republica Moldova.

Suplimentar, în cadrul Programului Național pentru ocuparea forței de muncă pentru anii 2022-2026 sunt stabilite obiective specifice pentru sporirea ratei de participare a femeilor pe piața muncii, reducerea ocupării informale și creșterea ratei de ocupare a persoanelor cu dizabilități. Sunt necesare politici suplimentare pentru a oferi suport la reintegrarea durabilă pe piața muncii a migranților reveniți de peste hotare.

Moldova și-a luat angajamentul de a eradica munca forțată, traficul de ființe umane și munca copiilor. Aici, progresul a fost realizat prin adoptarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, care include acțiuni de documentare și abordare a fenomenului muncii copiilor. De asemenea, Legea

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

nr.355/2022 a oferit noi competențe inspectorilor de muncă în combaterea muncii forțate și a traficului de persoane. Această lege, printre alte măsuri, permite inspectorilor să efectueze controale inopinate la angajatorii suspecți de practicile menționate, oferind, de asemenea, posibilitatea de a aplica sancțiuni mai severe pentru cei găsiți vinovați.

În paralel, s-a înființat un corp special de poliție dedicat eradicării traficului de ființe umane, ce are ca misiune identificarea, investigarea și sancționarea persoanelor implicate în acest tip de infracțiuni. Acest corp a fost instruit în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, beneficiind de expertiză și suport de la organizații recunoscute pe plan mondial în acest domeniu.

Pe lângă aceste măsuri, au fost intensificate și eforturile de conștientizare a publicului cu privire la aceste probleme. Campaniile de sensibilizare, realizate în colaborare cu ONG-uri și instituții internaționale, vizează nu doar adulții, dar și tinerii, accentul fiind pus pe educația preventivă în școli.

În ciuda tuturor provocărilor, Republica Moldova își menține angajamentul ferm de a lupta împotriva muncii forțate, a traficului de ființe umane și a muncii copiilor. Cu toate că drumul spre eradicarea completă a acestor fenomene este lung, progresele realizate până în prezent reprezintă un pas important în această direcție.

În ceea ce privește calitatea datelor referitoare la progresul realizat în relație cu ODD 8, există unele lacune care trebuie semnalate:

- **Eficiența resurselor și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului (ODD 8.4):** Deși sunt monitorizate, nu există suficiente date sau inițiative pentru a evalua și îmbunătăți eficiența utilizării resurselor. De exemplu, la indicatorii "Volumul resurselor naturale extrase raportate la PIB" (8.4.1.b) și "Consumul de resurse naturale raportate la PIB" (8.4.2.b), nu sunt date disponibile pentru evaluare. În plus, nu există o valoare de referință sau o țintă stabilită pentru "Consumul de resurse naturale pe o persoană" (8.4.2.a).
- **Eradicarea muncii forțate, traficului de ființe umane și a muncii copiilor (ODD 8.7):** La indicatorii "Ponderele copiilor cu vârsta între 5-17 ani, care se află în situația de „munca copiilor”" (8.7.1.a) și "Numărul copiilor cu vârsta între 5-17 ani, care se află în situația de „munca copiilor”" (8.7.1.b), lipsesc datele pentru a evalua tendința și progresul.
- **Protecția drepturilor la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți angajații (ODD 8.8):** Chiar dacă există o atenție sporită asupra acestui obiectiv, anumite aspecte nu sunt monitorizate corespunzător. Un exemplu este rata accidentelor de muncă (8.8.1), unde este necesară o monitorizare mai riguroasă pentru a reduce numărul de accidente la 100 000 salariați.

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

- **Promovarea turismului durabil (ODD 8.9):** Deși se fac eforturi semnificative în această direcție, ponderea turismului în PIB (8.9.1.1) rămâne încă relativ scăzută. Acest fapt indică nevoia de a monitoriza mai îndeaproape evoluțiile în această zonă și de a implementa strategii de creștere mai eficiente.
- **Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți (ODD 8.10):** Nu sunt disponibile date suficiente pentru a analiza progresul sau a stabili o tendință în privința indicatorilor „Ponderea populației (15+) care dispune de cont bancar” (8.10.2) și „Conturi bancare la 100 000 populație (18+)” (8.10.2.1). Acești indicatori sunt importanți pentru a evalua accesul la servicii financiare, deoarece un cont bancar este adesea primul pas către utilizarea altor servicii financiare. Ar fi util să se colecteze și să se monitorizeze mai multe date despre acest indicator.

În concluzie, Republica Moldova și-a propus ținte ambițioase în ceea ce privește implementarea ODD 8, angajându-se într-un efort concertat pentru a promova creșterea economică inclusivă și sustenabilă și muncă decentă pentru toți cetățenii săi. Cu toate acestea, continuarea și intensificarea acestor eforturi va fi esențială pentru a asigura atingerea integrală a ODD 8 până în 2030.

Indicatori de monitorizare

8.1. Susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și asigurarea creșterii PIB cu cel puțin 3% pe an

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																
8.1.1. Rata anuală de creștere a PIB pe cap de locuitor	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata anuală de creștere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>0,1</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>5,9</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>5,9</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>5,2</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>-7,3</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>14,8</td> </tr> </tbody> </table> Ținta stabilită pentru acest indicator este o creștere anuală a PIB pe cap de locuitor de 7,5% până în 2030, valoarea de referință fiind 5,1%, echivalentă cu media pentru perioada 2016-2021. Sursa: Biroul Național de Statistică Scăderea din 2020 (-7,3%) s-a datorat pandemiei COVID-19, dar a fost urmată de o revenire semnificativă în 2021 (14,8%). Guvernul Republicii Moldova implementează multiple inițiative și strategii de atingere a acestui obiectiv.	An	Rata anuală de creștere (%)	2015	0,1	2016	5,9	2017	6	2018	5,9	2019	5,2	2020	-7,3	2021	14,8
An	Rata anuală de creștere (%)																
2015	0,1																
2016	5,9																
2017	6																
2018	5,9																
2019	5,2																
2020	-7,3																
2021	14,8																

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.2. Stimularea creșterii productivității cu ritmuri mai rapide față de creșterea salariului real, prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv accentuarea pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
8.2.1. Rata anuală de creștere a PIB pe o persoană ocupată	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata anuală de creștere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>-1,4</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>7,7</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>1,2</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>17,3</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>-4,1</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>12,7</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>-8,1</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Au fost realizate o serie de inițiative și reforme pentru a îmbunătăți acest indicator. Printre acestea, s-au actualizat două programe: Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii și Programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare. De asemenea, au fost aprobate modificări la legile privind întreprinderile mici și mijlocii, combaterea practicilor comerciale neloiale și prevenirea pierderii și risipei alimentare. Trebuie menționat că aceste inițiative ar putea necesita timp pentru a avea un impact deplin asupra economiei și a productivității forței de muncă. Rata anuală de creștere a PIB pe o persoană ocupată a variat semnificativ în perioada 2015-2022, cu scăderi în 2020 și 2022 cauzate de pandemia de COVID-19, seceta, criza energetică, impactul războiului din Ucraina asupra comerțului internațional.	An	Rata anuală de creștere (%)	2015	-1,4	2016	4,2	2017	7,7	2018	1,2	2019	17,3	2020	-4,1	2021	12,7	2022	-8,1
An	Rata anuală de creștere (%)																		
2015	-1,4																		
2016	4,2																		
2017	7,7																		
2018	1,2																		
2019	17,3																		
2020	-4,1																		
2021	12,7																		
2022	-8,1																		

8.3. Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului										
8.3.1. Ponderea ocupării informale în sectorul nonagricol	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>23,1</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>22,4</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>22,8</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>22</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Ținta stabilită pentru anul 2026 este 19%. Pentru atingerea obiectivului, a fost aprobat Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru anii 2022-2026.	An	Pondere (%)	2019	23,1	2020	22,4	2021	22,8	2022	22
An	Pondere (%)										
2019	23,1										
2020	22,4										
2021	22,8										
2022	22										

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.4. Îmbunătățirea progresivă, până în 2030, a eficienței resurselor globale pentru consum și producere, și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului														
8.4.1.a. Volumul resurselor naturale extrase pe o persoană (identic cu 12.2.1.a)	tone/persoană <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Volum (tone/persoană)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>7,8</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>6,5</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>7,3</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>8,1</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>8,8</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>9</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Acest indicator este monitorizat periodic de Ministerul Mediului. Principala inițiativă de îmbunătățire a fost modificarea HG nr. 570/2009 pentru a implementa prevederile Codului subsolului. Deși nu există date disponibile pentru 2020-2022, s-a observat o tendință de creștere a volumului de resurse naturale extrase pe persoană între 2010 și 2019.	An	Volum (tone/persoană)	2014	7,8	2015	6,5	2016	7,3	2017	8,1	2018	8,8	2019	9
An	Volum (tone/persoană)														
2014	7,8														
2015	6,5														
2016	7,3														
2017	8,1														
2018	8,8														
2019	9														
8.4.1.b. Volumul resurselor naturale extrase raportate la PIB (identic cu 12.2.1.b)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.														
8.4.2.a. Consumul de resurse naturale pe o persoană (identic cu 12.2.2.a)	tone/persoană <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Consum (tone/persoană)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>7,8</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>6,6</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>7,2</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>8,7</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>8,9</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Datele disponibile între 2010 și 2019 indică o tendință de creștere a consumului de resurse naturale pe persoană. Nu există o valoare de referință sau o țintă stabilită..	An	Consum (tone/persoană)	2014	7,8	2015	6,6	2016	7,2	2017	8	2018	8,7	2019	8,9
An	Consum (tone/persoană)														
2014	7,8														
2015	6,6														
2016	7,2														
2017	8														
2018	8,7														
2019	8,9														
8.4.2.b. Consumul de resurse naturale raportate la PIB (identic cu 12.2.2.b)	Nu sunt date disponibile pentru a evalua progresul pe acest indicator. Nu există inițiative specifice pentru acest indicator.														

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.5. Până în 2030, atingerea unui nivel al ocupării similar cu media țărilor din Europa Centrală și de Est, și stimularea ocupării productive și a muncii decente pentru toate femeile și bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
8.5.1.1. Disparitatea salarială de gen	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Valoarea de referință este 13,6% (2021), cu o țintă de 5% până în 2030. Se atestă o descreștere constantă a disparității salariale de gen în perioada 2018-2021. Sunt în curs de elaborare modificări la Legea salarizării nr. 847/2002 și corespunzător la HG nr. 743/2002 pentru a spori claritatea și echitatea sistemului de salarizare. Prin Hotărârea Guvernului nr. 203/2023 a fost aprobat Programul de Promovare și Asigurare a Egalității între Femei și Bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, unul din obiectivele generale ale căruia prevede reducerea diferențelor de gen salariale pentru muncă egală sau muncă de valoare egală.
8.5.2. Rata șomajului	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Începând cu anul 2019, rata șomajului este în scădere continuă, atingând 3,1% în 2022. Deși rata șomajului este mică, acest lucru nu reflectă pe deplin situația de pe piața muncii în Republica Moldova, întrucât rata de ocupare rămâne extrem de mică. Sunt în curs modificări legislative pentru a promova ocuparea forței de muncă și asigurarea de șomaj.

8.6. Până în 2030, reducerea proporției tinerilor fără un loc de muncă, fără educație sau formare, până la un nivel similar cu media din țările Europei Centrale și de Est

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
8.6.1. Ponderea tinerilor care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Ponderea tinerilor NEET a scăzut de la 31,2% în 2020 la 29,7% în 2022. Ținta stabilită pentru anul 2026 este de 24%. Se lucrează la îmbunătățirea procedurilor de profilare și identificare a șomerilor pentru a antrena mai multe persoane în servicii și măsuri de ocupare.

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.7. Eradicarea muncii forțate, traficului de ființe umane și a muncii copiilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
8.7.1.a. Ponderea copiilor cu vârsta între 5-17 ani, care se află în situația de „munca copiilor”	Nu există indicatori pentru estimarea progresului. A fost aprobat Programul național pentru protecția copilului. Prin Legea nr.355/2022 au fost introduse noi competențe pentru inspectorii de muncă. Aceste evoluții trebuie să contribuie la atingerea țintei.
8.7.1.b. Numărul copiilor cu vârsta între 5-17 ani, care se află în situația de „munca copiilor”	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

8.8. Protecția drepturilor la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți angajați

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																												
8.8.1. Rata accidentelor de muncă, la 100 000 salariați	Rata accidentelor de muncă, la 100.000 salariați - accidente nemortale La 100 000 salariați <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Rată</th><td>57,6</td><td>68</td><td>75,9</td><td>73,1</td><td>64,5</td><td>84</td></tr> </table> Rata accidentelor de muncă, la 100.000 salariați - accidente mortale La 100 000 salariați <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr> <tr><th>Rată</th><td>4,9</td><td>6,8</td><td>6,2</td><td>5,8</td><td>5,2</td><td>4,8</td></tr> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică În ceea ce privește rata accidentelor de muncă nemortale, situația s-a înrăutățit până în 2021 pe fondul slăbirii capacității Inspectoratului de Stat al Muncii. Conform datelor preliminare ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale (nu sunt prezentate în grafic), în 2022 rata accidentelor a scăzut la 70, ceea ce indică un progres moderat. Reforma Inspectoratului de Stat al Muncii își propune să contribuie la o mai bună monitorizare a condițiilor de sănătate și securitate în muncă cu scopul de a reduce rata accidentelor de muncă. Ținta este de 25 de accidente la 100 000 salariați în 2030. Totuși, în domeniul protecției sănătății și securității în muncă, pe lângă eforturile de reducere a riscurilor trebuie să fie asigurată raportarea completă a tuturor accidentelor. Cu alte cuvinte, sunt necesare eforturi pentru a asigura că progresul nu este atins prin ne-raportarea accidentelor.	An	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Rată	57,6	68	75,9	73,1	64,5	84	An	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Rată	4,9	6,8	6,2	5,8	5,2	4,8
An	2016	2017	2018	2019	2020	2021																							
Rată	57,6	68	75,9	73,1	64,5	84																							
An	2016	2017	2018	2019	2020	2021																							
Rată	4,9	6,8	6,2	5,8	5,2	4,8																							
8.8.2.1. Numărul de convenții colective încheiate la nivel instituțional în conformitate cu sursele documentare ale Organizației Internaționale a Muncii și cu legislația națională	număr <table border="1"> <tr><th>An</th><td>2014</td><td>2015</td><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td><td>2022</td></tr> <tr><th>Număr</th><td>970</td><td>847</td><td>1281</td><td>313</td><td>630</td><td>452</td><td>543</td><td>1189</td><td>919</td></tr> </table> Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale După o perioadă de stagnare în anii 2017-2020, în 2021 și 2022 a crescut semnificativ numărul de convenții colective încheiate. Fortificarea dialogului social este una dintre prioritățile Ministerului Muncii și Protecției Sociale.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Număr	970	847	1281	313	630	452	543	1189	919								
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022																				
Număr	970	847	1281	313	630	452	543	1189	919																				

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

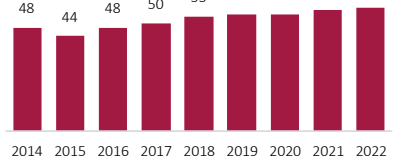
8.9. Până în 2030, elaborarea și implementarea politicilor pentru promovarea turismului durabil, care facilitează crearea de parteneriate publice private, dezvoltă capacitățile instituționale în domeniu ale autorităților publice locale, respectiv care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
8.9.1.1. Ponderea turismului în PIB	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Valoarea țintă este de 1% pentru 2025, plecând de la o valoare de referință de 0,6% în 2018. S-au implementat diverse inițiative precum Legea nr. 276 din 2016, HG nr. 40/2022, HG nr. 152/2022, HG nr. 515/2022, Programul Satul European, proiecte de suport din partea partenerilor de dezvoltare și Proiectul HG privind Programul Național de Dezvoltare a Turismului "Turism-2026".
8.9.1.2. Ponderea salariaților în activități de turism în total salariați	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Ponderea salariaților în activități de turism în total salariați a scăzut de la 0,5% în perioada 2015-2019 la 0,3% în anii 2020-2021. Valoarea țintă este de 18 mii salariați pentru 2025, plecând de la o valoare de referință de 15,4 mii salariați în 2023.

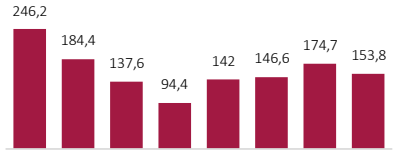
8.10. Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
8.10.1.a. Numărul de filiale și agenții ale băncilor comerciale la 100 000 populație (18+)	la 100 mii persoane Sursa: Banca Națională a Moldovei; Biroul Național de Statistică Începând cu 2014, numărul de sucursale și agenții ale băncilor comerciale la 100 000 populație a scăzut de la 59,6 la 28,3 în 2022. Scăderea numărului de sucursale și agenții ale băncilor este legată de strategia Băncii Naționale a Moldovei referitor la promovarea plăților fără numerar. În acest sens, de comun cu băncile sunt realizate campanii de promovare orientate spre creșterea nivelului de educație financiară a populației în partea ce ține de utilizarea instrumentelor de plată fără numerar existente în Republica Moldova. Actualmente, băncile din Republica Moldova oferă clienților servicii de plată prin sistemele de deservire bancară la distanță (internet-banking, mobile-banking).

ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

8.10.1.b. Numărul de bancomate la 100 000 populație (18+)	la 100 mii persoane Sursa: Banca Națională a Moldovei	În perioada 2016-2022, tendința este de creștere constantă. Acesta sugerează o îmbunătățire a accesului la servicii bancare prin intermediul bancomatelor. Cu toate acestea, nu există ținte specifice pentru acest indicator.
8.10.2. Ponderea populației (15+) care dispune de cont bancar	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	
8.10.2.1. Conturi bancare la 100 000 populație (18+)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	

8.a. Sporirea asistenței pentru sprijinul comercial, inclusiv prin Cadru integrat îmbunătățit pentru asistența tehnică legată de comerț

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
8.a.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru susținerea dezvoltării sectorului de comerț	milioane dolari SUA Sursa: Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor	Deși se atestă o creștere începând cu 2018, valoarea asistenței financiare nu a revenit la nivelul înalt înregistrat în 2014. În 2022, au fost semnate acorduri de finanțare și împrumut cu Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru implementarea Proiectului de competitivitate a întreprinderilor micro, mici și mijlocii.

8.b. Asigurarea implementării eficiente a unor politici publice pentru ocuparea tinerilor privind implementarea Pactului Global pentru Locuri de Muncă al Organizației Internaționale a Muncii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
8.b.1. Existența cadrului strategic național privind ocuparea tinerilor elaborat și operaționalizat	În 2022, a fost aprobat Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă pe anii 2022-2026, cu obiective specifice care vizează sporirea ratei de participare a tinerilor și consolidarea capacităților instituționale ale ANOFM. Au fost implementate proiecte și inițiative pentru tineri în comun cu organizațiile societății civile și alte entități publice pentru a stimula inițiativele și abilitățile antreprenoriale în rândul tinerilor și pentru a facilita angajarea lor.	

9

Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

9.1. ODD 9 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

În ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii în Republica Moldova, există încă provocări semnificative. Infrastructura de transport suferă de un deficit major, cu o deteriorare a stării drumurilor și o creștere a numărului de autovehicule învechite. Această infrastructură precară limitează mobilitatea internă a oamenilor, a capitalului și a forței de muncă, ceea ce constituie o constrângere majoră pentru dezvoltarea sectorului privat. Cu toate acestea, accesul la tehnologiile informației și comunicațiilor a înregistrat progrese semnificative, cu o rată ridicată de penetrare a serviciilor de internet în bandă largă și a rețelelor mobile.

Pentru a îndeplini ODD 9, Republica Moldova trebuie să dezvolte o infrastructură modernă, sigură și durabilă în întreaga țară. Este necesară o alocare adecvată de resurse private și publice pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, precum și pentru îmbunătățirea accesului la apeducte și sisteme de sanitație sigure. De asemenea, este importantă promovarea inovării și a tehnologiilor avansate în cadrul proiectelor de dezvoltare, precum și o mai bună coordonare între instituțiile guvernamentale și autoritățile publice locale pentru a asigura succesul implementării ODD 9.

În Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, ODD 9 al Națiunilor Unite se regăsește în Obiectivul general 2, care vizează îmbunătățirea condițiilor de trai în Republica Moldova. În cadrul acestui obiectiv, sunt stabilite mai multe obiective specifice, printre care se regăsesc și cele care reflectă ODD 9.

Obiectivul specific 2.2. din strategie se referă la asigurarea accesului universal la internet și la serviciile electronice. Acest obiectiv este în concordanță cu ODD 9.1 al Națiunilor Unite, care promovează construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării inclusive și durabile și stimularea inovării. Asigurarea accesului universal la internet și servicii electronice contribuie la dezvoltarea unei infrastructuri de calitate, durabilă și sigură, precum și la promovarea creșterii economice și a bunăstării populației.

De asemenea, Obiectivul specific 2.4. din strategie se referă la îmbunătățirea condițiilor de locuit. Acest obiectiv este legat de ODD 9.1, deoarece promovează dezvoltarea unei infrastructuri de calitate în întreaga țară, susținând astfel creșterea economică și îmbunătățirea bunăstării populației. Îmbunătățirea condițiilor de locuit include aspecte precum izolarea termică a clădirilor, înlocuirea materialelor nesigure și asigurarea unor soluții sigure de canalizare.

Astfel, prin includerea acestor obiective specifice în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Republica Moldova urmărește să implementeze ODD 9 al Națiunilor Unite și să își modernizeze infrastructura, să asigure accesul la servicii electronice și internet, să îmbunătățească condițiile de locuit și să promoveze o dezvoltare durabilă, în conformitate cu standardele și valorile europene.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

9.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

Gradul de raportare a indicatorilor:

Scor de progres:

22

67%

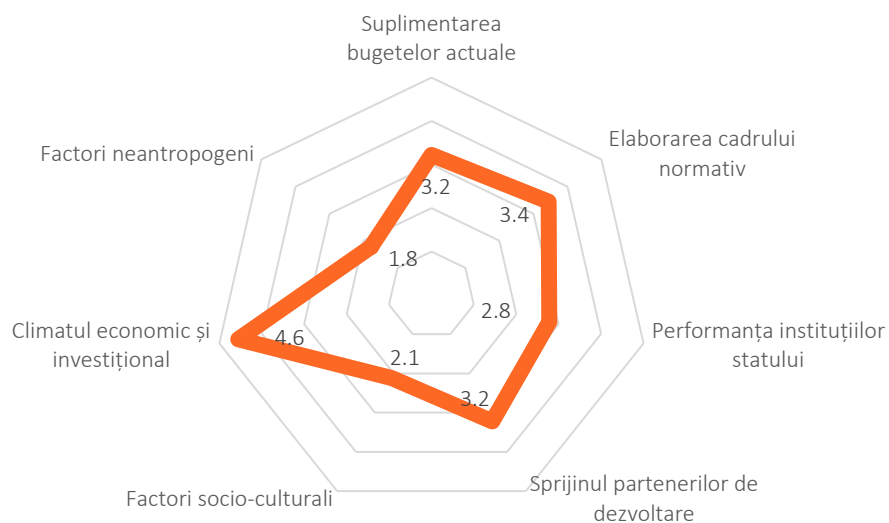
68/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
3	3	3	1	6
9.a.1. 9.c.1. 9.c.1.1.	9.1.2.b. 9.2.1.2. 9.2.1.b.	9.4.1.1. 9.4.1.a. 9.5.1.	9.5.2.	9.1.1. 9.3.2.1. 9.3.2.2. 9.4.1.b. 9.4.1.c. 9.b.1.

*din totalul de 22 de indicatori, 16 sunt indicatori de progres și 6 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 9

Dezvoltarea infrastructurii rurale este prioritară în vederea îmbunătățirii accesibilității și mobilității. În acest sens, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale a inițiat mai multe schimbări de acte normative,

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

operând modificări prin Hotărârea Guvernului nr.468/2022 la anexele nr.1 și nr.2 și la Hotărârea Guvernului nr.1468/2016 privind aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din Republica Moldova, determinate de necesitatea reflectării unor precizări și corectări de ordin tehnic în lista drumurilor publice și transmiterea drumurilor publice din gestiunea APL în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”. Aceste acțiuni ar trebui să contribuie la îmbunătățirea infrastructurii rutiere rurale, un pas vital pentru dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației din zonele rurale. Din păcate, nu există date disponibile care să permită măsurarea progresului realizat în funcție de aceste inițiative.

Ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind transportul rutier de mărfuri demonstrează angajamentul țării în privința dezvoltării transportului de marfă. Acordul se aplică tranzitului și transportului rutier internațional de mărfuri între părți efectuate contra cost în numele unui terț și nu aduce atingere aplicării normelor stabilite de sistemul de cote multilaterale al Conferinței Europene a Miniștrilor Transporturilor în cadrul Forumului Internațional al Transporturilor. Acest acord permite agenților economici din Moldova și UE să efectueze operațiuni de transport fără a deține autorizații de transport. Se poate observa o creștere continuă a parcursului mărfurilor transportate în ultimii ani, ceea ce sugerează un progres pozitiv în această direcție.

Implementarea Sistemului informațional „e-Autorizație transport” și dezvoltarea Registrului Rutelor reflectă dorința Guvernului de a moderniza și de a îmbunătăți eficiența transportului de pasageri. Deși în anul 2020 numărul de pasageri transportați a scăzut considerabil din cauza pandemiei COVID-19, în anul 2022 au fost se atestă o creștere cu 25% comparativ cu anul precedent. Factorii care au determinat creșterea fluxului de transport de mărfuri și pasageri constituie eliminarea restricțiilor de călătorie adoptate la nivel național și internațional în contextul pandemiei COVID-19 și a fluxului mărit de pasageri din Ucraina.

Eforturile de a promova industrializarea incluzivă și durabilă rămân esențiale pentru atingerea ODD 9. În acest sens, guvernul elaborează un Program național de industrializare pentru anii 2023-2027. Cu toate acestea, valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare, ca proporție în PIB, a înregistrat o scădere minoră în 2022, ceea ce ar putea semnala nevoia de a accelera eforturile de industrializare.

Măsurile pentru a crește productivitatea în industria prelucrătoare sunt de asemenea esențiale pentru dezvoltarea economică durabilă. Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare per populație ocupată în această industrie a scăzut ușor în 2022 comparativ cu anii precedenți.

Republica Moldova a făcut progrese semnificative în promovarea industrializării prin dezvoltarea platformelor industriale. Până în prezent, au fost create 48 de astfel de platforme, inclusiv 10 Parcuri Industriale²⁶ și 7 Zone Economice Libere²⁷, care sunt uniform distribuite pe întreg teritoriul țării. Aceste platforme au atras investiții substanțiale, create de mii de locuri de muncă și generat venituri substanțiale pentru economie. În plus, diversitatea sectoarelor reprezentate în aceste parcuri, de la fabricarea

²⁶ PI „Tracom”, mun. Chișinău, PI „Răut”, mun. Bălți, PI „Cimișlia”, or. Cimișlia; PI „Edineț”, or. Edineț; PI „CAAN”, PI „Comrat”, or. Comrat, PI „Triveneta Cavi Development”, or. Strășeni, PI „Bioenergagro”, or. Drochia, PI „FAIP”, or. Durlești și PI „Cahul”, or. Cahul

²⁷ ZEL „Bălți”, ZEL „Ungheni-Business”, ZAL „Expo-Business-Chișinău”, ZAL „Valkaneș”, ZAL „Tvardița”, ZAL „Taraclia”, ZAL „Otaci-Business”

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

echipamentelor electrice și electronice până la tehnologiile informaționale, demonstrează angajamentul țării de a promova industrializarea într-o varietate de domenii.

Parcurile industriale găzduiesc 90 de agenți economici rezidenți, care desfășoară activități în domenii precum fabricarea de mașini și echipamente, echipamente electrice și electronice, produse metalice, mobilier, produse din hârtie și carton, produse agroalimentare, tehnologii informaționale etc. În parcurile industriale s-au realizat investiții în infrastructură tehnică și de producție în valoare totală de peste 3,2 miliarde de lei și s-au creat peste 4 mii de locuri de muncă.

Zonele economice libere au atras investiții de peste 9 miliarde de lei, găzduiesc peste 230 de rezidenți și au o forță de muncă de peste 15 mii de persoane. În cadrul parcurilor industriale și al zonelor economice libere s-au stabilit facilități de instruire la locul de muncă care ajută la îmbunătățirea abilităților angajaților actuali și viitori, contribuind astfel la dezvoltarea unei forțe de muncă competitive și bine pregătite.

Cu toate acestea, mai există încă un potențial considerabil de îmbunătățire. Există o nevoie acută de a întări legăturile între mediul academic, în special universități, și sectorul privat. Acest lucru ar facilita transferul de cunoștințe și tehnologie, promovând inovația și sporind competitivitatea. În plus, este necesară îmbunătățirea cadrului legal pentru a facilita investițiile de capital de risc. Aceste măsuri ar putea stimula în continuare inovația și creșterea economică, consolidând poziția parcurilor industriale și a zonelor economice libere ca motoare ale dezvoltării economice.

Guvernul Republicii Moldova a adoptat mai multe acte normative pentru a stimula producția și exporturile industriale. Acestea includ Hotărârea Guvernului nr. 300/2022, care extinde lista de agenți economici care pot amâna plata TVA și a taxei vamale pentru anumite importuri destinate fabricării bunurilor pentru export, și Hotărârea Guvernului nr. 553/2022, care modifică cadrul pentru promovarea proiectelor de investiții de importanță națională.

Au fost de asemenea implementate măsuri pentru a sprijini dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri). În 2022, 541 de IMM-uri au primit finanțare totală de 162,1 milioane de lei prin programe gestionate de Organizația de Dezvoltare a Antreprenoriatului. Aceste programe acoperă o serie de domenii, inclusiv transformarea digitală, eficiența energetică, inovațiile digitale și sprijinul pentru startup-uri tehnologice. Alte inițiative au încurajat internaționalizarea afacerilor cu potențial de creștere ridicat și dezvoltarea de afaceri incubate, inclusiv cele administrate de femei și tineri. În acest moment, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării elaborează "Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității", ceea ce evidențiază angajamentul guvernului de a asigura dezvoltarea sectorului IMM.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Prin intermediul programelor de suport pentru antreprenoriat, la sfârșitul anului 2022 au fost atinși următorii indicatori de rezultat:

1. Fondul de garantare a creditelor (FGC) au fost gestionate 996 garanții financiare în valoare de 967,2 mil. lei, ce asigură credite în valoare 2 164,4 mil. lei, iar volumul investițiilor generate în economie constituie 2 493,8 mil. lei.
2. Programului GEA au fost organizate 30 cursuri de instruire online și au fost instruite 1 204 de persoane, din 31 de raioane ale țării.
3. Programul de transformare digitală a întreprinderilor mici și mijlocii au fost aprobate spre finanțare 51 de proiecte investiționale. Volumul investițiilor preconizat de a fi efectuat în economia națională este de 21 280,0 mii lei,
4. Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a întreprinderilor mici și mijlocii au fost aprobate spre finanțare 41 de proiecte investiționale. Suma granturilor aprobată spre finanțare este de 33 329,9 mii lei, , iar volumul investițiilor preconizat în economie ar fi de 83 100,0 mii lei
5. Programul de susținere a inovațiilor digitale și startup-urilor tehnologice au fost depuse 70 de proiecte investiționale. Proiectele investiționale se află în proces de evaluare și drept urmare vor fi selectate spre finanțare circa 10 proiecte investiționale inovative.
6. Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii au fost asistate 100 de planuri de afaceri, iar 51 proiecte investiționale au fost aprobate spre finanțare. Suma granturilor aprobate spre finanțare – 7 907,4 mii lei.
7. Programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă” 629 tineri au absolvit cursul de formare antreprenorială. De asemenea, 148 proiecte investiționale au fost aprobate spre finanțare, dintre care 17 sub formă de Business Voucher, 90 proiecte investiționale au fost aprobate în cadrul Componentei II „Finanțare nerambursabilă” și 41 proiecte aprobate în cadrul Componentei III „Credit cu porțiune de grant”. Suma totală a granturilor aprobate spre finanțare este de 22 219,4 mii lei, ceea ce va contribui la atragerea a circa 62 640 mii lei investiții în economie.
8. Programul de susținere a afacerilor cu potențial de creștere înalt și internaționalizarea acestora au fost aprobate 34 de proiecte investiționale sub formă de grant cu o valoare a suportului financiar acordată din bugetul de stat de 44 456,9 mii lei mii lei.
9. Dezvoltarea Rețelei incubatoarelor de afaceri în cadrul celor 11 incubatoare de afaceri sunt incubate 279 companii, din totalul cărora 165 start-up-uri, 146 companii sunt gestionate tineri și 131 companii sunt administrate de femei. Per total, companiile incubate au creat 918 locuri de muncă, dintre care 433 pentru femei și 416 sunt destinate tinerilor.
10. Programul de stat „Prima casă” au fost oferite 1054 consultații privind modalitatea de aplicare la program și criteriile de eligibilitate în cadrul acestuia
11. Programul de atragere a remitențelor în economie PARE 1+2 în cadrul Programului, 208 persoane au absolvit cursurile de formare antreprenorială, iar 136 cereri au fost acceptate spre a le oferi finanțare nerambursabilă. Valoarea totală a granturilor este de 33 662,7 mii lei, ceea ce va favoriza efectuarea investițiilor în economie de 86 270,0 mii lei. Acest program contribuie la crearea de locuri de muncă și la revenirea și reintegrarea durabilă a migranților.
12. Programul „Femei în afaceri” la Componenta I (instruire antreprenorială, mentorat și ghidare) dedicate doamnelor care planifică lansarea unei afaceri, au fost organizate 3 sesiuni de instruire pentru 279 femei de pe întreg teritoriu țării. În cadrul Componentei II, 52 proiecte investiționale au fost aprobate pentru finanțare. Suma totală a finanțării nerambursabile pentru aceste proiecte investiționale constituie 6 862,94 mii lei.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Eforturile Republicii Moldova de a moderniza infrastructura și de a reabilita industriile pentru a deveni mai durabile sunt evidente prin acțiunile Ministerului Mediului. Adoptarea Legii privind Emisiile Industriale și a Legii privind Calitatea Aerului Atmosferic, precum și implementarea Strategiei de Dezvoltare cu Emisii Reduse până în 2030 reprezintă acțiuni concrete pentru reducerea emisiilor de CO₂ și pentru creșterea eficienței în utilizarea resurselor.

Investițiile în cercetare și dezvoltare rămân în continuare sub media Uniunii Europene. Ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în PIB a rămas relativ constantă, în timp ce numărul de cercetători a înregistrat o ușoară creștere. Este necesară menținerea unui angajament sporit în această direcție pentru a stimula inovația și modernizarea tehnologică, pentru a atrage investiții în sectoare cu grad de complexitate înaltă, inclusiv prin implicarea diasporei înalt calificate în proiecte de cercetare și dezvoltare, de transfer tehnologic, precum și prin proiecte academice transfrontaliere.

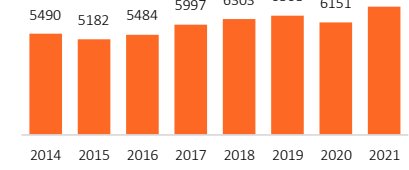
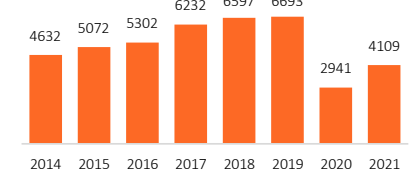
Progrese semnificative au fost realizate în ceea ce privește accesul la tehnologia informației și comunicațiilor în Republica Moldova. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale raportează rate de acoperire a populației cu rețele electronice de comunicații mobile aproape universale, precum și o creștere semnificativă a ratei de penetrare a serviciilor de acces la Internet. Aceasta indică un angajament puternic al guvernului de a îmbunătăți conectivitatea și de a promova accesul universal la internet.

Deși Republica Moldova a făcut progrese notabile în direcția Obiectivului de Dezvoltare Durabilă 9, îmbunătățind accesul la servicii financiare pentru întreprinderile mici și mijlocii și lucrând pentru a moderniza și a face mai durabile infrastructura și industriile sale, există și domenii care necesită îmbunătățire. În special, sectorul cercetării și dezvoltării necesită o mai mare investiție și implicare pentru a stimula inovația și modernizarea tehnologică. În plus, este necesar să se efectueze măsurători mai granulare pentru a evalua impactul inițiativelor pentru dezvoltarea durabilă, cum ar fi evaluarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la credite sau raportarea emisiilor de CO₂ în raport cu performanța economică a țării.

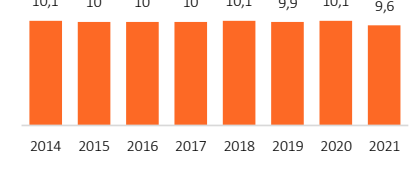
ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Indicatori de monitorizare

9.1. Dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice în regiunile țării pentru a susține dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
9.1.1. Ponderea populației rurale care locuiește în raza de 2 km de la un drum funcțional	Valoarea țintă pentru acest indicator este 10% până în 2030. S-au implementat diverse măsuri legislative și inițiative (HG 468/2022, Legea nr. 204/2021, HG 73/2023, Legea 118/2023), cu scopul de a îmbunătăți starea infrastructurii rutiere și de a crește accesul populației la drumuri funcționale. Cu toate acestea, datele de monitorizare nu sunt disponibile pentru perioada 2010-2022.
9.1.2.a. Parcursul mărfurilor transportate, după modul de transport (aerian, rutier, feroviar, fluvial)	mil. tone-km Sursa: Biroul Național de Statistică În general, se observă o tendință de creștere, temporar afectată de restricțiile legate de pandemia COVID-19, dar reluată în 2021. A fost aprobată Legea nr. 78/2023 care vizează îmbunătățirea transportului rutier de mărfuri între Republica Moldova și Uniunea Europeană.
9.1.2.b. Parcursul pasagerilor transportați, după modul de transport (aerian, rutier, feroviar, fluvial)	mil. pasageri-km Sursa: Biroul Național de Statistică Impactul pandemiei a fost deosebit de puternic din cauza restricțiilor de circulație. A fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 3/2023, care prevede dezvoltarea Registrului Rutelor, o sursă oficială de informație despre rutele de transport.

9.2. Promovarea industrializării incluzive și durabile în scopul majorării, până în 2030, a ponderii ocupării în sectorul industrial și a Produsului Intern Brut până la nivele similare cu țările Europei Centrale și de Est

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
9.2.1.a. Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare ca proporție în PIB (lei, prețuri curente)	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică În perioada 2013-2022, valoarea acestui indicator a variat ușor, fără însă a indica un progres spre atingerea țintei de 13% stabilită pentru anul 2030. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a raportat eforturi semnificative în dezvoltarea platformelor industriale și creșterea investițiilor străine și autohtone.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

9.2.1.b. Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare pe persoană (lei, prețuri constante)	lei, prețuri constante Sursa: Biroul Național de Statistică	În perioada 2015-2021, se observă o tendință generală de creștere, cu o ușoară scădere în anul 2020. Inițiativele recente care adresează acest indicator includ aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 300/2022 și a Hotărârii Guvernului nr. 553/2022, care se concentrează pe promovarea proiectelor de investiții de importanță națională și pe extinderea listei agenților economici cu drept de prelungire a termenului de plată a TVA și taxei vamale.
9.2.1.1. Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare, ca proporție în PIB (dolari SUA, prețuri curente)	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Între 2020 și 2022 indicatorul a pierdut 1,1 puncte procentuale și s-a îndepărtat de la ținta de 13% fixată pentru 2030. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării elaborează Programul național de industrializare pentru anii 2023-2027, care poate contribui la atingerea acestei ținte.
9.2.1.2. Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare per populație ocupată în industria prelucrătoare (dolari SUA, prețuri constante)	lei Sursa: Biroul Național de Statistică	Valoarea acestui indicator a atins un maxim de 12610 în 2017, după care a urmat o perioadă de scădere și stagnare. Nu există o țintă stabilită pentru acest indicator.
9.2.2. Ponderea populației ocupate în industria prelucrătoare în total populație ocupată	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Se poate observa o lejeră tendință de creștere a ponderii populației ocupate în industria prelucrătoare în total populație ocupată. Nu există o țintă stabilită pentru acest indicator.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

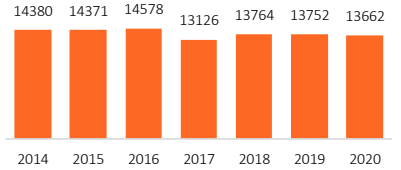
9.3. Creșterea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la serviciile financiare, inclusiv la credite accesibile, în vederea integrării acestora în lanțurile valorice și piețe externe

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului														
9.3.1.a. Contribuția valorii adăugate brute a întreprinderilor mici și mijlocii din sectorul industrie prelucrătoare, în total valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare	procent (%) <table border="1"> <tr> <th>An</th> <td>2017</td> <td>2018</td> <td>2019</td> <td>2020</td> <td>2021</td> </tr> <tr> <th>Valoare (%)</th> <td>50,3</td> <td>50,6</td> <td>46,8</td> <td>51,3</td> <td>52,7</td> </tr> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Indicatorul înregistrează o creștere lentă. Este în curs de elaborare un program național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității.	An	2017	2018	2019	2020	2021	Valoare (%)	50,3	50,6	46,8	51,3	52,7		
An	2017	2018	2019	2020	2021										
Valoare (%)	50,3	50,6	46,8	51,3	52,7										
9.3.1.1. Contribuția valorii adăugate brute a întreprinderilor mici și mijlocii, în total valoarea adăugată brută	procent (%) <table border="1"> <tr> <th>An</th> <td>2016</td> <td>2017</td> <td>2018</td> <td>2019</td> <td>2020</td> <td>2021</td> </tr> <tr> <th>Valoare (%)</th> <td>52,7</td> <td>51,5</td> <td>51,1</td> <td>51,5</td> <td>48,5</td> <td>49,7</td> </tr> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Tendința a fost în general descendentă în perioada 2016-2020, urmată de o creștere mică în 2021. În ultimii ani, au fost realizate mai multe programe de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii.	An	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Valoare (%)	52,7	51,5	51,1	51,5	48,5	49,7
An	2016	2017	2018	2019	2020	2021									
Valoare (%)	52,7	51,5	51,1	51,5	48,5	49,7									
9.3.2.1. Cota întreprinderilor mici și mijlocii care au accesat credite și/sau împrumuturi pe parcursul anului, inclusiv în sectorul industrie	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.														
9.3.2.2. Ponderea valorii creditelor și împrumuturilor accesate de întreprinderile mici și mijlocii, pe parcursul anului, în total valoarea creditelor și împrumuturilor accesate de către întreprinderi, inclusiv în sectorul industrie	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.														

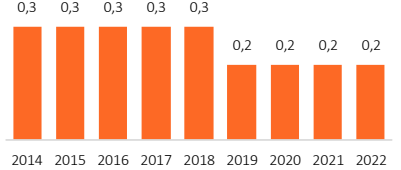
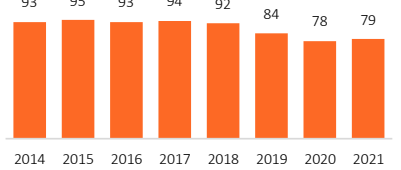
9.4. Până în 2030, modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptarea sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, fiind luate măsuri în conformitate cu capacitățile respective

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																
9.4.1.a. Emisiile totale de CO ₂ provenite de la arderea combustibilului	kilotone <table border="1"> <tr> <th>An</th> <td>2014</td> <td>2015</td> <td>2016</td> <td>2017</td> <td>2018</td> <td>2019</td> <td>2020</td> </tr> <tr> <th>Valoare (kilotone)</th> <td>8,2</td> <td>8,3</td> <td>8,3</td> <td>7,9</td> <td>8,3</td> <td>8,6</td> <td>9</td> </tr> </table> Sursa: Balanța energetică, Biroul Național de Statistică S-au realizat progrese prin adoptarea Legii privind emisiile industriale nr. 227/2022, Legii privind calitatea aerului atmosferic nr. 98/2022 și HG nr. 1470/2016 Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în 2030.	An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Valoare (kilotone)	8,2	8,3	8,3	7,9	8,3	8,6	9
An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020										
Valoare (kilotone)	8,2	8,3	8,3	7,9	8,3	8,6	9										

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

9.4.1.b. Emisiile totale de CO ₂ raportate la o unitate de PIB	Acest indicator nu este monitorizat activ. Deși sunt disponibile date despre emisii de CO ₂ , nu se face raportarea la o unitate de PIB. Datele despre emisii sunt calculate pentru întreg teritoriul Republicii Moldova, dar datele PIB sunt pentru RM fără partea stângă a Nistrului.	
9.4.1.c. Emisiile de CO ₂ generate de sectorul industrial raportat la valoarea adăugată brută în industrie	Acest indicator nu este monitorizat activ. Deși sunt disponibile date despre emisii de CO ₂ , nu se face raportarea la valoarea adăugată brută în industrie.	
9.4.1.1. Emisiile totale de CO ₂ , pe sectoare, mii tone CO ₂ echivalent	mii tone CO₂ echivalent Sursa: Furnizorii de date sunt stipulați în HG nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice	Ministerul Mediului a pus în aplicare o serie de legi și strategii pentru a reduce emisiile de CO₂, cum ar fi Legea Emisiilor Industriale nr.227/2022, Legea privind Calitatea aerului atmosferic nr.98/2022 și HG nr.1470/2016 Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în 2030. Cu toate acestea, nu există o valoare țintă specifică pentru acest indicator și nu au fost furnizate date pentru anii 2021 și 2022. Datele pentru perioada 2010-2020 arată fluctuații, dar în general se atestă o scădere a emisiilor de CO₂.

9.5. Fortificarea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, precum și încurajarea inovațiilor în vederea creșterii competitivității economiei naționale și a gradului de bunăstare a populației

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
9.5.1. Ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în PIB	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Nu există o țintă stabilită pentru acest indicator. Valorile au rămas constante între 0,2% și 0,3% din PIB în perioada 2014-2022.
9.5.2. Cercetători (echivalent normă întregă) la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Biroul Național de Statistică	Nu există o țintă stabilită pentru acest indicator. În perioada 2018-2021, se atestă o scădere îngrijorătoare a numărului de cercetători la 100 000 de locuitori.

ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

9.a. Dezvoltarea infrastructurii durabile și rezistente prin asimilarea sprijinului financiar oferit de partenerii de dezvoltare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
9.a.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe acordate pentru dezvoltarea infrastructurii	milioane dolari SUA Valoarea asistenței financiare a crescut în mod pronunțat în 2020 și se menține ridicată de atunci. Sursa: Baza de date UNSTATS

9.b. Sprijinirea, la nivel național, a dezvoltării tehnologiei, cercetării și inovării, inclusiv prin asigurarea condițiilor politice favorabile, în special pentru diversificarea industriei și creșterea valorii produselor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
9.b.1. Ponderea valorii adăugate brute a industriei cu tehnologii avansate și medii avansate, în total valoarea adăugată în industrie prelucrătoare	Nu există o țintă sau o valoare de referință, iar indicatorul nu este monitorizat în mod regulat.

9.c. Creșterea semnificativă a accesului la tehnologia informației și comunicațiilor și promovarea accesului universal la internet până în 2030

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
9.c.1. Rate de acoperire a populației cu rețele electronice de comunicații mobile	procent acoperire cu tehnologia 4G (%) Datele arată o creștere semnificativă a acoperirii populației cu rețele electronice de comunicații mobile de tehnologia 4G, de la 16% în 2012 la 99% în 2022. Sursa: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații
9.c.1.1. Rata de penetrare a serviciilor de acces la Internet	internet mobil la 100 de locuitori Datele arată numărul total de abonați, care au acces la Internet mobil, raportat la numărul populației cu reședința obișnuită la începutul anului de raportare * 100. Indicatorul include atât abonații din rândul populației, cât și abonații- persoane juridice/ organizații. Tendința este de creștere semnificativă a ratei de penetrare a serviciilor. Sursa: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații

10

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

10.1. ODD 10 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 10 (ODD 10) al Națiunilor Unite are drept scop reducerea inegalității în interiorul și între țări. Acesta prevede, printre altele, îmbunătățirea reglementărilor și politicilor de promovare a incluziunii și echității, adoptarea de politici fiscale, salariale și de protecție socială pentru o distribuție mai echitabilă a bogăției și creșterea asistenței pentru țările în curs de dezvoltare. În Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, ODD 10 se regăsește în mai multe direcții:

- **Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților:** Aceasta se adresează direct principiilor ODD 10, încercând să elimine diferențele de venit și să asigure o distribuție mai echitabilă a resurselor. În plus, inițiativele de reducere a sărăciei absolute și a sărăciei în toate dimensiunile sale sunt direct legate de principiile ODD 10.
- **Dezvoltarea oportunităților pentru inovații și antreprenariat:** Aceasta implică promovarea egalității de șanse pentru toți oamenii, indiferent de originea lor socio-economică sau demografică. Prin sporirea competitivității firmelor, creșterea productivității muncii și integrarea persoanelor și grupurilor marginalizate în procesele de creare a valorii economice, se promovează egalitatea de șanse și se reduce inegalitatea, în conformitate cu principiile ODD 10.
- **Ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale:** Acest obiectiv are drept scop îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru toți angajații și promovarea unui mediu de muncă sigur, care sunt principii-cheie ale ODD 10.
- **Protecție socială:** Implementarea prevederilor Cartei sociale europene revizuite, consolidarea asistenței sociale și îmbunătățirea accesului la serviciile sociale sunt măsuri care urmăresc atenuarea inegalităților, unul dintre pilonii centrali ai ODD 10.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” se înscrie în spiritul ODD 10 prin promovarea unei dezvoltări sociale și economice mai echitabile, prin îmbunătățirea condițiilor de muncă și prin asigurarea unui acces mai egal la oportunități.

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

10.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

15

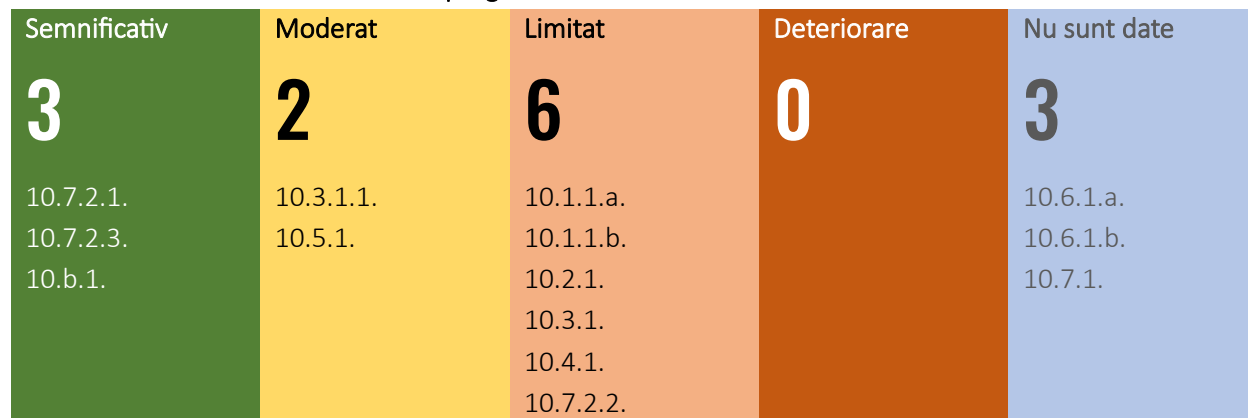
Gradul de raportare a indicatorilor:

73%

Scor de progres:

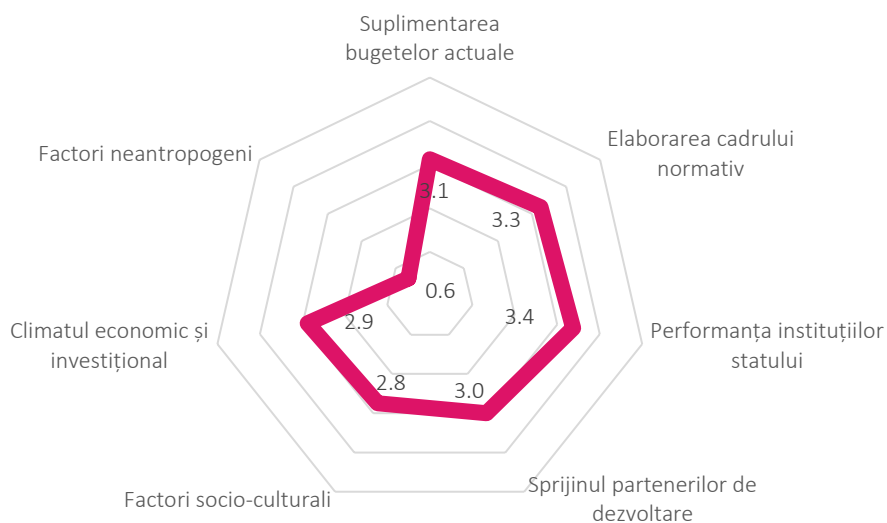
68/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

*din totalul de 15 de indicatori, 14 sunt indicatori de progres și 1 este indicator de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 9

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

Guvernul Republicii Moldova a făcut progrese în creșterea veniturilor pentru 40% din limita de jos a populației. Ritmul de creștere a cheltuielilor pe persoană a înregistrat o evoluție neuniformă în perioada 2018- 2022, cu o ușoară tendință de creștere. Stabilirea unui salariu minim de 4000 lei lunar pentru un program complet de lucru, începând cu ianuarie 2023, prin HG nr.670/2022 este un pas semnificativ în asigurarea unei distribuții mai echitabile a veniturilor și în combaterea inegalităților economice.

S-a promovat incluziunea socială, economică și politică a tuturor cetățenilor. Nivelul relativ stabil al ratei sărăciei relative a fost menținut stabil în ultimii ani, în ciuda provocărilor socio-economice. Prin stabilirea unui salariu minim pe țară, Guvernul a demonstrat angajamentul său de a îmbunătăți nivelul de trai și de a promova incluziunea economică a cetățenilor.

Republica Moldova a luat măsuri pentru a asigura oportunitățile egale și a reduce inegalitățile. În urma analizei cazurilor de discriminare, Consiliul pentru Egalitate a constatat o îmbunătățire în ceea ce privește reducerea discriminării, având în vedere că ponderea populației care a simțit vreodată discriminare sau hărțuire a scăzut.

Adoptarea de politici salariale și de protecție socială a contribuit la diminuarea inegalităților. Ponderea costului forței de muncă în PIB a înregistrat o tendință de creștere între anii 2018 și 2020, urmată de o scădere ușoară în 2021. Prin stabilirea unui salariu minim pe țară și prin consolidarea dialogului social, Guvernul a luat măsuri pentru a promova remunerarea echitabilă a muncii și pentru a combate remunerarea subdeclarată.

Cu toate acestea, se constată în continuare inegalități ridicate între Chișinău și restul țării. O serie de factori contribuie la această situație, inclusiv accesul limitat la servicii, oportunitățile reduse de muncă, dezvoltarea insuficientă a infrastructurii în zonele rurale. Inegalitățile evidente în dezvoltarea economică a țării au dus la concentrarea majorității oportunităților de muncă bine plătite în Chișinău, în timp ce zonele rurale rămân în urmă. Autoritățile publice locale se confruntă cu venituri scăzute, limitând astfel resursele disponibile pentru investiții în infrastructură și servicii.

În același timp, problema migrației rămâne importantă, cu un număr mare de persoane care aleg să părăsească țara în căutarea unor oportunități mai bune, ceea ce agravează și mai mult problemele deja existente. Aceste inegalități, care s-au acumulat de-a lungul unui interval îndelungat, încep să aibă un impact negativ tot mai mare. Vulnerabilitățile multiple ale țării deviază fondurile de la investițiile strategice în infrastructura rurală, acestea fiind folosite pentru a acoperi cheltuielile curente.

Reglementarea și monitorizarea piețelor și instituțiilor financiare din Republica Moldova a fost îmbunătățită. S-au constatat progrese semnificative în stabilirea unei stabilități financiare durabile. Indicatorii cheie de performanță au demonstrat o îmbunătățire constantă în performanța și eficiența instituțiilor financiare.

Rata fondurilor proprii de nivel I în raport cu totalul activelor și activele ponderate la risc a fluctuat, dar a menținut o medie satisfăcătoare, indicând o capacitate adecvată de absorbție a pierderilor și o capacitate

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

suficientă de a face față riscului. Acestea demonstrează că instituțiile financiare s-au concentrat pe menținerea unei stabilități financiare adecvate.

A existat o reducere semnificativă a expunerii la creditele neperformante. Indicatorii privind rata creditelor neperformante (fără rezerve) în raport cu capitalul total reglementat și ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor acordate au arătat o tendință descendentă. Aceasta sugerează că instituțiile financiare din Republica Moldova și-au îmbunătățit gestionarea riscului de credit și au fost capabile să reducă proporția creditelor neperformante.

Rentabilitatea activelor a prezentat o tendință de îmbunătățire. Aceasta indică o creștere a eficienței instituțiilor financiare în generarea de profit din activele lor. Cu toate acestea, mai există spațiu pentru creștere și îmbunătățire în acest domeniu.

Gestionarea riscului valutar a fost abordată în mod eficient. Rata poziției valutare deschise nete la capitalul total reglementat a arătat o tendință descendentă, ceea ce sugerează că instituțiile financiare au fost capabile să își reducă expunerea la riscul valutar.

Progresele semnificative în materie de stabilitate financiară, îmbunătățirea gestionării riscului de credit, eficiența crescută în generarea de profit și gestionarea eficientă a riscului valutar indică faptul că Republica Moldova a reușit să îmbunătățească reglementarea și monitorizarea piețelor și instituțiilor financiare naționale. Acest lucru este esențial pentru a asigura o dezvoltare financiară durabilă și rezilientă, care este crucială pentru realizarea ODD 10.

Reprezentarea Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale este un obiectiv prioritar pentru Ministerul Afacerilor Externe și al Integrării Europene. În acest sens, au fost efectuate eforturi de a asigura o prezență activă și influentă în instituțiile economice și financiare globale. Totuși, este necesară o mai bună monitorizare în ceea ce privește ponderea reprezentării Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale și ponderea drepturilor de vot ale țării în cadrul organizațiilor internaționale.

Promovarea migrației legale, echitabile și bine informate este o altă temă importantă abordată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. În acest sens, a fost adoptată Legea nr. 105/2018 care reglementează emigrarea cu scop de muncă. A fost elaborat și adoptat Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025. Au fost încheiate Acorduri bilaterale de colaborare în domeniul migrației cu trei state (Israel, Bulgaria și Germania), cu scopul minimizării riscurilor legate de respectarea drepturilor lucrătorilor migranți moldoveni. Pentru a proteja drepturile lucrătorilor migranți, au fost adoptate anumite măsuri, cum ar fi simplificarea procesului de licențiere a agențiilor private, păstrarea registrelor electronice pentru a asigura corectitudinea datelor statistice și obligația de a oferi lucrătorilor migranți o notă informativă despre condițiile de muncă legală în țara de destinație. De asemenea, Inspekția Muncii a primit mandatul de a monitoriza activitatea agențiilor private de recrutare a forței de muncă, ceea ce va contribui la implementarea unor standarde mai înalte de recrutare etică și transparentă.

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

Acordurile bilaterale în domeniul securității sociale reprezintă o altă direcție importantă de acțiune pentru Republica Moldova. Republica Moldova a semnat acorduri bilaterale în domeniul securității sociale cu 17 state, dintre care 15 sunt în vigoare și sunt implementate cu succes de către Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS). Acesta este un pas important în asigurarea unor condiții de muncă echitabile pentru cetățenii moldoveni care muncesc în străinătate, precum și va facilita reintegrarea socio-economică a migranților reveniți de peste hotare, ca urmare a repatrierii beneficiilor sociale obținute. Negocierea și semnarea de acorduri similare cu toate statele Uniunii Europene, precum și cu alte state importante de destinație a migranților, rămâne un obiectiv central al Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

În ceea ce ține de accesarea asistenței oficiale pentru dezvoltare, Republica Moldova a realizat progrese remarcabile. Din 2010 până în 2021, volumul asistenței externe pentru dezvoltare a crescut de la 339 milioane dolari la 889,7 milioane dolari, indicând o creștere semnificativă a interesului donatorilor internaționali în sprijinirea dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova. Aceasta reflectă, de asemenea, recunoașterea la nivel internațional a nevoilor urgente ale țării.

Analiza asistenței externe pentru perioada 2012-2022²⁸ arată că, deși au existat fluctuații anuale, volumul de debursări efective a înregistrat o creștere generală, de la 83,2 mii EUR în 2012 la 595 milioane EUR în 2022. Acest trend ascendent al asistenței externe reflectă încrederea crescândă a donatorilor în capacitatea Republicii Moldova de a utiliza eficient aceste fonduri în conformitate cu prioritățile sale naționale.

Topul organizațiilor finanțatoare după angajamente este condus de Comisia Europeană, cu 202,7 milioane EUR, urmată de Agenția Internațională pentru Dezvoltare, cu 101,3 milioane EUR, și Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, cu 97,8 milioane EUR.

În ceea ce privește proiectele, cele mai semnificative în ultimul an au fost legate de infrastructura socială, generarea de energie, afaceri și alte servicii, agricultura, guvern și societate civilă, precum și prevenirea conflictelor și securitate. În acest context, cel mai mare proiect este "Moldova, măsuri în situație de urgență, reziliență și competitivitate. Operațiunea de politici de dezvoltare", finanțat de Agenția Internațională pentru Dezvoltare, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Facilitatea Globală de Finanțare Concesională, Guvernul Norvegiei, Guvernul Statelor Unite ale Americii, cu angajamente de 193,8 milioane EUR.

În general, Republica Moldova a demonstrat progrese notabile în atingerea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă 10 (ODD 10), având ca obiectiv reducerea inegalităților. Aceasta și-a concentrat eforturile pe îmbunătățirea distribuției veniturilor, în special prin unificarea salariului minim pe țară și stabilirea acestuia la nivelul de 4000 lei pentru un program complet de lucru, un pas important în asigurarea unei distribuții mai echitabile și solidară a veniturilor. În plus, Guvernul a promovat incluziunea socială, economică și politică a tuturor cetățenilor și a luat măsuri pentru a asigura oportunitățile egale și a reduce inegalitățile.

²⁸ Datele detaliate sunt disponibile pe platforma <https://amp.gov.md/portal/>

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

În sectorul financiar, Republica Moldova a realizat progrese în asigurarea unei stabilități financiare durabile și în reglementarea și monitorizarea piețelor și instituțiilor financiare. Expunerea la creditele neperformante a scăzut, în timp ce rentabilitatea activelor și capacitatea de gestionare a riscului valutar s-au îmbunătățit. Acestea reprezintă dovezi ale angajamentului de a promova o dezvoltare financiară durabilă și de a contribui la reducerea inegalităților. Prin adoptarea de politici salariale și de protecție socială, guvernul a luat măsuri pentru a promova remunerarea echitabilă a muncii și pentru a combate remunerarea subdeclarată.

Progresul realizat de Republica Moldova în ceea ce privește accesul la asistența oficială pentru dezvoltare îi conferă țării resursele necesare pentru a avansa în direcția atingerii obiectivelor sale de dezvoltare. Cu toate acestea, este esențial să se asigure utilizarea eficientă și transparentă a acestor resurse, pentru a maximiza impactul lor asupra dezvoltării țării.

Indicatori de monitorizare

10.1. Până în 2030, realizarea și susținerea în mod progresiv a creșterii veniturilor pentru 40% din limita de jos a populației la o rată mai mare decât media națională

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
10.1.1.a. Ritmul de creștere a cheltuielilor pe o persoană a populației per total țară	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Ritm (procent)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>2,3</td></tr> <tr><td>2015</td><td>1,9</td></tr> <tr><td>2016</td><td>0,6</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,6</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>3,1</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>2,8</td></tr> <tr><td>2022</td><td>2,0</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Ritmul mediu anual de creștere a cheltuielilor per persoană între 2019 și 2022 a fost de 2,4%. Salariul minim pe țară a fost stabilit la 4000 lei lunar pentru 2023, ceea ce ar putea contribui la o creștere a cheltuielilor per persoană.	An	Ritm (procent)	2014	2,3	2015	1,9	2016	0,6	2017	0,6	2018	0,1	2019	3,1	2020	1,5	2021	2,8	2022	2,0
An	Ritm (procent)																				
2014	2,3																				
2015	1,9																				
2016	0,6																				
2017	0,6																				
2018	0,1																				
2019	3,1																				
2020	1,5																				
2021	2,8																				
2022	2,0																				
10.1.1.b. Ritmul de creștere a cheltuielilor pe o persoană ale 40% din populația cel mai puțin asigurate	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Ritm (procent)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>5,2</td></tr> <tr><td>2015</td><td>4,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>2,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>2,1</td></tr> <tr><td>2022</td><td>0,9</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Indicatorul a înregistrat o creștere medie anuală de 1,8% între 2019 și 2022. Similar cu indicatorul anterior, stabilirea salariului minim la 4000 lei lunar ar putea influența pozitiv acest indicator.	An	Ritm (procent)	2014	5,2	2015	4,2	2016	2,5	2017	2,0	2018	1,6	2019	2,6	2020	1,5	2021	2,1	2022	0,9
An	Ritm (procent)																				
2014	5,2																				
2015	4,2																				
2016	2,5																				
2017	2,0																				
2018	1,6																				
2019	2,6																				
2020	1,5																				
2021	2,1																				
2022	0,9																				

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

10.2. Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
10.2.1. Rata sărăciei relative	procent (%) Rata sărăciei relative a fluctuat în ultimii ani: 5,2% în 2019, 4,3% în 2020, 5,3% în 2021, 4,6% în 2022. Sursa: Biroul Național de Statistică

10.3. Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
10.3.1. Ponderea populației care a comunicat că în ultimele 12 luni s-a simțit vreodată discriminată sau hărțuită în baza unui motiv interzis de dreptul internațional al drepturilor omului (identic cu 16.b.1)	procent (%) Numărul total de plângeri primite și examinate de Consiliul pentru egalitate în anul 2022 a fost de 274. După o înrăutățire semnificativă între 2014 și 2018, se constată o relativă îmbunătățire a indicatorului. Sursa: Consiliul pentru egalitate
10.3.1.1. Numărul de cazuri de discriminare constatate la 100 000 populație	la 100 mii persoane Se observă o scădere a cazurilor de discriminare constatate între 2018-19 și 2022. În 2022, Consiliul pentru egalitate a constatat discriminarea în 41 de cauze din numărul total de 274 de plângeri examinate (15%). Sursa: Consiliul pentru egalitate

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

10.4. Adoptarea politicilor salariale și de protecție socială, și realizarea progresivă a unei egalități sporite

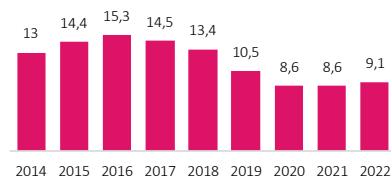
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
10.4.1. Ponderea costului forței de muncă în PIB	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>36,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>35,5</td></tr> <tr><td>2016</td><td>35,8</td></tr> <tr><td>2017</td><td>36,4</td></tr> <tr><td>2018</td><td>39,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>41</td></tr> <tr><td>2020</td><td>43,1</td></tr> <tr><td>2021</td><td>41,1</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Până în 2020, indicatorul a înregistrat o creștere uniformă. În 2021 ponderea costului forței de muncă în PIB a scăzut cu 2 puncte procentuale. În 2023, a fost stabilit salariul minim pe țară în cuantum de 4000 lei lunar, ceea ce poate contribui la creșterea indicatorului.	An	Pondere (%)	2014	36,5	2015	35,5	2016	35,8	2017	36,4	2018	39,5	2019	41	2020	43,1	2021	41,1
An	Pondere (%)																		
2014	36,5																		
2015	35,5																		
2016	35,8																		
2017	36,4																		
2018	39,5																		
2019	41																		
2020	43,1																		
2021	41,1																		

10.5. Perfecționarea reglementării și monitorizării piețelor și instituțiilor financiare naționale și consolidarea implementării acestor reglementări

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																																								
10.5.1. Indicatori privind stabilitatea financiară: - rata fondurilor proprii de nivel I în raport cu total active; - rata fondurilor proprii de nivel I în raport cu activele ponderate la risc; - rata creditelor neperformante (fără rezerve) în raport cu capitalul total reglementat; - ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor acordate (inclusiv în domeniul agriculturii, industriei, serviciilor, credite imobiliare); - rentabilitatea activelor; - rata activelor lichide în raport cu pasivele pe termen scurt; - rata poziției valutare deschise nete la capitalul total reglementat	Rata fondurilor proprii de nivel I în raport cu total active procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rată (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>10,8</td></tr> <tr><td>2015</td><td>13,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>12,8</td></tr> <tr><td>2017</td><td>12,7</td></tr> <tr><td>2018</td><td>12,9</td></tr> <tr><td>2019</td><td>12,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>13</td></tr> <tr><td>2021</td><td>12,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>13,5</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Banca Națională a Moldovei Rata fondurilor proprii de nivel I în raport cu activele ponderate la risc procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rată (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>13,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>25,4</td></tr> <tr><td>2016</td><td>28,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>29,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>26,3</td></tr> <tr><td>2019</td><td>25</td></tr> <tr><td>2020</td><td>26,9</td></tr> <tr><td>2021</td><td>25,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>28,5</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Banca Națională a Moldovei Acest indicator măsoară capacitatea unei instituții financiare de a absorbi pierderi. Între 2016-2022, rata a variat între 12,4% și 13,5%, cu o medie de aproximativ 12,8%. O rată mai mare este favorabilă pentru stabilitatea financiară. Nivelul mediu este bun, dar este important să fie menținut și îmbunătățit în timp. Acest indicator măsoară nivelul fondurilor proprii în raport cu riscul asumat de instituție. Între 2016-2022, rata a variat între 25% și 29,8, cu o medie de aproximativ 27,2%. O rată mai mare indică o mai mare capacitate de acoperire a riscurilor și de solvabilitate. Valorile rămân în general peste pragurile minime stabilite la nivel internațional.	An	Rată (%)	2014	10,8	2015	13,1	2016	12,8	2017	12,7	2018	12,9	2019	12,6	2020	13	2021	12,4	2022	13,5	An	Rată (%)	2014	13,4	2015	25,4	2016	28,7	2017	29,8	2018	26,3	2019	25	2020	26,9	2021	25,2	2022	28,5
An	Rată (%)																																								
2014	10,8																																								
2015	13,1																																								
2016	12,8																																								
2017	12,7																																								
2018	12,9																																								
2019	12,6																																								
2020	13																																								
2021	12,4																																								
2022	13,5																																								
An	Rată (%)																																								
2014	13,4																																								
2015	25,4																																								
2016	28,7																																								
2017	29,8																																								
2018	26,3																																								
2019	25																																								
2020	26,9																																								
2021	25,2																																								
2022	28,5																																								

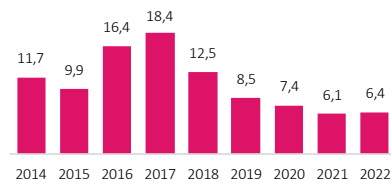
ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

Rata creditelor neperformante (fără rezerve) în raport cu capitalul total reglementat procent (%)

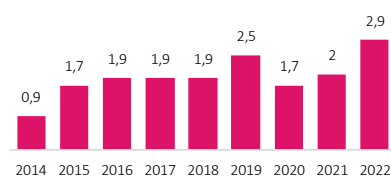
Sursa:
Banca Națională a Moldovei

Ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor acordate (inclusiv în domeniul agriculturii, industriei, serviciilor, credite imobiliare) procent (%)

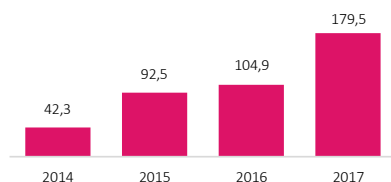
Sursa:
Banca Națională a Moldovei

Rentabilitatea activelor procent (%)

Sursa:
Banca Națională a Moldovei

Rata activelor lichide în raport cu pasivele pe termen scurt procent (%)

Sursa:
Banca Națională a Moldovei

Acest indicator măsoară expunerea unei instituții la creditele neperformante în raport cu capitalul reglementat. Rata a scăzut de la 15,3% în 2016 la 9,1% în 2022. O rată scăzută indică o expunere mai mică la creditele neperformante, ceea ce este favorabil pentru stabilitatea sistemului financiar.

Acest indicator măsoară proporția creditelor neperformante în totalul creditelor acordate. Între 2017 și 2022, ponderea a scăzut de la 18,4% la 6,4%. O pondere mai mică indică o calitate mai bună a portofoliului de credite. Nivelul mediu este bun și arată o reducere a expunerii la creditele neperformante și o gestionare mai eficientă a riscului de credit.

Acest indicator măsoară eficiența instituției în generarea profitului din activele sale. Între 2016-18 și 2022, rentabilitatea activelor s-a îmbunătățit cu un punct procentual. Nivelul mediu este decent, dar există posibilitatea de îmbunătățire în acest domeniu.

În general, acest indicator măsoară capacitatea unei bănci de a-și îndeplini obligațiile pe termen scurt prin intermediul activelor sale lichide. O creștere a ratei indică o îmbunătățire a poziției de lichiditate a băncii. Nu sunt disponibile date pentru anii 2018-2022.

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

	Rata poziției valutare deschise nete la capitalul total reglementat procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>36</td></tr> <tr><td>2015</td><td>8</td></tr> <tr><td>2016</td><td>7,2</td></tr> <tr><td>2017</td><td>6,4</td></tr> <tr><td>2018</td><td>-14</td></tr> <tr><td>2019</td><td>-12,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>-14,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>-12,9</td></tr> <tr><td>2022</td><td>-9,8</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Banca Națională a Moldovei În ansamblu, se observă eforturi de îmbunătățire a monitorizării și gestionării piețelor și instituțiilor financiare naționale. Scăderea ratei creditelor neperformante, reducerea expunerii la riscul valutar și creșterea rentabilității activelor indică o evoluție pozitivă în ceea ce privește stabilitatea și eficiența sistemului financiar. Cu toate acestea, este important ca aceste eforturi să fie susținute și consolidate pentru a asigura o dezvoltare financiară sustenabilă și rezilientă în viitor.	An	Rata (%)	2014	36	2015	8	2016	7,2	2017	6,4	2018	-14	2019	-12,6	2020	-14,3	2021	-12,9	2022	-9,8	Acest indicator măsoară expunerea unei instituții față de riscul valutar în raport cu capitalul reglementat. Începând cu anul 2018, rata are o valoare negativă. Acest lucru indică faptul că băncile au mai multe pasive decât active în valută străină, ceea ce poate fi un semn de risc valutar. Nivelul mediu este decent, cu potențial de îmbunătățire.
An	Rata (%)																					
2014	36																					
2015	8																					
2016	7,2																					
2017	6,4																					
2018	-14																					
2019	-12,6																					
2020	-14,3																					
2021	-12,9																					
2022	-9,8																					

10.6.r. Asigurarea reprezentării și vocii consolidate a țării în procesele decizionale din cadrul instituțiilor economice și financiare internaționale globale pentru edificarea unor instituții mai eficiente, credibile, responsabile și legitime

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
10.6.1.a. Ponderea reprezentării Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale	În Adunarea Generală a ONU, Republica Moldova are o reprezentare constantă de 0,5%. Același procent îl are țara noastră și în Corporația Financiară Internațională (IFC), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (IBRD) și Fondul Monetar Internațional (IMF). În cadrul Consiliului Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite (ECOSOC), Republica Moldova are o pondere de reprezentare de 1,9%. În Organizația Mondială a Comerțului (WTO), Republica Moldova are o reprezentare de 0,6%.
10.6.1.b. Ponderea drepturilor de vot ale țării în cadrul organizațiilor internaționale	În Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite (UNGA), Republica Moldova are o pondere constantă a drepturilor de vot de 0,5%. La nivelul organizațiilor financiare internaționale, precum Corporația Financiară Internațională (IFC), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (IBRD) și Fondul Monetar Internațional (IMF), Republica Moldova are o pondere a drepturilor de vot de 0,1%. În cadrul Consiliului Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite (ECOSOC), ponderea drepturilor de vot ale Republicii Moldova este de 1,9%. În ceea ce privește Organizația Mondială a Comerțului (WTO), Republica Moldova are o pondere a drepturilor de vot de 0,6%.

ODD 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

10.7. Asigurarea unui proces de angajare legal, echitabil, bine informat al migrantilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
10.7.1. Ponderea costurilor de angajare la muncă peste hotare în veniturile anuale în țara de destinație	Lipsește date statistice pentru a calcula costurile privind angajarea peste hotare. Calculele pot fi efectuate doar pentru migrații angajați în cadrul Acordurilor bilaterale cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare ale economiei din statele respective. Ponderea estimativă a costurilor în raport cu venitul anual pentru lucrătorii migrați angajați în cadrul Acordurilor bilaterale, se prezintă astfel: Israel – 2,82% (cheltuieli = 500 EUR / Venit = 17718 EUR/anual); Germania – 3,3% (cheltuieli = 200 EUR / Venit = 6000 EUR/anual (contract de muncă de tip sezonier cu o durată de 3 luni)
10.7.2.1. Existența de politici naționale eficiente privind migrație	Progres semnificativ în perioada recentă, cu modificări legislative și măsuri specifice pentru a încuraja angajarea legală și pentru a minimiza riscurile legate de respectarea drepturilor lucrătorilor migrați moldoveni.
10.7.2.2. Numărul acordurilor bilaterale în domeniul migrației de muncă semnate	În prezent sunt semnate 3 astfel de acorduri, cu Israel (pentru sectorul de construcții), Bulgaria și Germania. În anul 2023 se planifică semnarea Acordului de colaborare cu Israel în domeniul angajării în sectorul îngrijirii la domiciliu.
10.7.2.3. Numărul acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale semnate și intrate în vigoare	Republica Moldova are semnat acorduri bilaterale în domeniul securității sociale cu 17 state (bazate pe principiul proporționalității) dintre care 15 acorduri sunt în vigoare și sunt implementate cu succes de către CNAS. Drept valoare țintă, se urmărește obiectivul negocierii și semnării acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale cu toate statele Uniunii Europene. Negocierea acordurilor continuă. În perioada 23-25 mai 2023, la Chișinău a avut loc cea de a doua rundă de negocieri asupra proiectului de Acord dintre Republica Moldova și Confederația Elvețiană în domeniul securității sociale.
10.7.4 Numărul de refugiați la 100 000 de locuitori	Numărul de refugiați a crescut semnificativ în contextul războiului din Ucraina. Indicatorul este volatil și este urmărit de organizațiile care acordă ajutor umanitar refugiaților din Republica Moldova, precum UNHCR – Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiați, WFP – Programul Alimentar Mondial, UNICEF – Fondul ONU pentru Copii și altele.

10.b. Acordarea asistenței oficiale pentru dezvoltare și fluxurilor financiare, inclusiv investițiilor străine directe, în conformitate cu prioritățile din planurile și programele lor naționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului										
10.b.1. Volumul asistenței externe pentru dezvoltare de care a beneficiat țara	Milioane Dolari SUA <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Volumul asistenței externe (Milioane Dolari SUA)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>312,1</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>692,6</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>889,7</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Ministerul Finanțelor Volumul asistenței externe pentru dezvoltare a înregistrat o creștere semnificativă în ultimii ani, de la 120 milioane dolari în 2018 la 889,7 milioane dolari în 2021. Aceasta indică un interes crescut al donatorilor în sprijinirea dezvoltării Republicii Moldova și recunoașterea nevoilor sale.	An	Volumul asistenței externe (Milioane Dolari SUA)	2018	120	2019	312,1	2020	692,6	2021	889,7
An	Volumul asistenței externe (Milioane Dolari SUA)										
2018	120										
2019	312,1										
2020	692,6										
2021	889,7										

11

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

11.1. ODD 11 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Prin Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, se urmărește îmbunătățirea condițiilor de trai în Republica Moldova, creșterea accesului la infrastructură de calitate, promovarea mobilității durabile și sigure, asigurarea accesului la servicii esențiale precum apă și igienă și facilitarea dezvoltării locuințelor adecvate și accesibile. Aceste acțiuni sunt conforme cu mai multe ODD-uri, inclusiv ODD 9 (Industria, inovația și infrastructura), ODD 6 (Apa și canalizarea), ODD 11 (Orașe și comunități durabile) și ODD 9.c (Tehnologiile informației și comunicațiile).

11.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

25

Gradul de raportare a indicatorilor:

47%

Scor de progres:

53/100

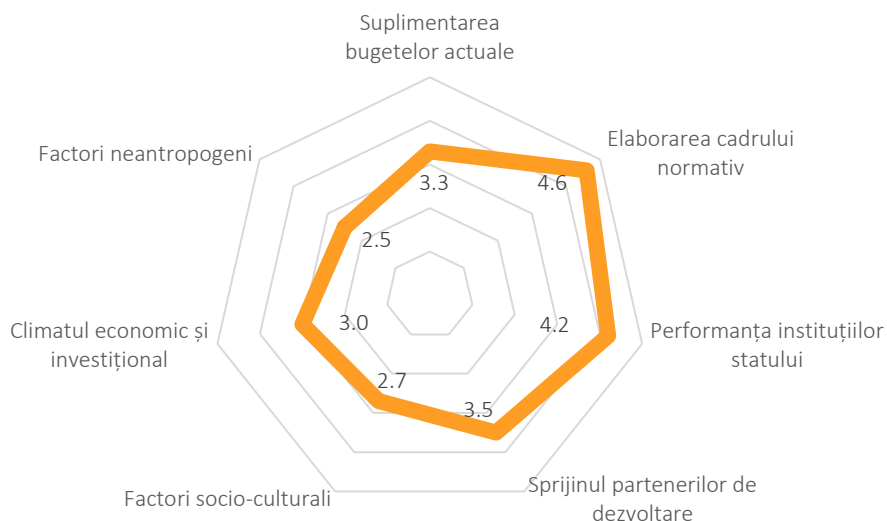
Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
0	4	3	3	11
	11.1.1.a 11.1.1.b 11.5.1.a 11.5.1.c	11.3.1.1. 11.4.1.1. 11.6.2.	11.2.1.3 11.6.2.1 11.7.1.1.	11.2.1. 11.2.1.1. 11.2.1.2 11.3.1. 11.5.1.b. 11.5.2. 11.5.3.b. 11.6.1. 11.7.1. 11.7.2. 11.a.1.

*din totalul de 25 de indicatori, 21 sunt indicatori de progres și 4 sunt indicatori de structură.

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Factori de care depinde atingerea ODD 11

În general, progresul în atingerea Obiectivului 11 al Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă în Republica Moldova este mixt, cu îmbunătățiri pe unii indicatori și date insuficiente pe alții.

Se observă o tendință generală de scădere a proporției populației cu cheltuielile lunare pentru întreținerea locuinței care depășesc 30% din veniturile disponibile lunare ale gospodăriei, fapt ce ar indica o posibilă îmbunătățire a situației economice a populației și o mai bună gestionare a resurselor financiare. Totuși, în contextul crizei energetice din 2022 pe fondul războiului din Ucraina, eforturile semnificative ale Guvernului de a susține populația și a reduce vulnerabilitatea energetică, nu s-au soldat cu atenuarea integrală a impactului negativ al majorării prețurilor la resursele energetice asupra bunăstării populației, în special asupra celor mai vulnerabile categorii ale populației. Astfel, în 2022 proporția populației cu cheltuielile lunare pentru întreținerea locuinței care depășesc 30% din veniturile lunare ale gospodăriei a crescut de la 9,6% până la 10,1%. Această parte a populației se confruntă cu cheltuieli mari pentru întreținerea locuinței în raport cu veniturile disponibile, ceea ce indică nevoia continuă de a dezvolta politici și măsuri pentru a reduce povara financiară a gospodăriilor în ceea ce privește costurile de întreținere a locuinței.

În ceea ce privește accesul la locuințe adecvate, sigure și la prețuri accesibile pentru persoanele social-vulnerabile și familiile tinere, este necesar să fie implementate politici și programe de sprijin pentru a reduce ponderea populației cu cheltuieli excesive pentru întreținerea locuinței și ar reduce emigrarea impulsivă de vulnerabilitate socială. Trebuie să fie consolidate eforturile de reducere a supraaglomerării locuințelor prin dezvoltarea de proiecte de construcție de noi locuințe și modernizarea celor existente. Se va pune accentul pe monitorizarea și evaluarea periodică a situației pentru a adapta politici și măsuri specifice în funcție de nevoile identificate.

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

În privința accesului convenabil la transportul public, datele statistice sunt insuficiente. Nu există date disponibile pentru sub-indicatorul care măsoară proporția populației care are acces convenabil la transportul public, precum și pentru sub-indicatorul care măsoară ponderea localităților cu acces la transport rutier și/sau feroviar prin servicii regulate. Din acest motiv, nu putem trage concluzii cu privire la progresul general și tendința acestui aspect. La fel, nu există date pentru sub-indicatorul care măsoară ponderea unităților de transport public accesibile persoanelor cu dizabilități. Prin urmare, nu putem evalua progresul general și tendința în ceea ce privește asigurarea accesibilității transportului public pentru persoanele cu dizabilități.

Rata accidentelor rutiere a înregistrat o creștere în ultimii doi ani, ceea ce indică o tendință de deteriorare a siguranței rutiere. Pentru perioada imediat următoare, se va prioritiza colectarea și furnizarea datelor pentru a evalua progresul și tendința în asigurarea accesului convenabil la transportul public și accesibilitatea transportului public pentru persoanele cu dizabilități. Acest lucru va permite monitorizarea și evaluarea adecvată a progresului în îndeplinirea obiectivelor stabilite. De asemenea, sunt necesare măsuri de îmbunătățire a siguranței rutiere. Având în vedere fluctuația ratei accidentelor rutiere în Republica Moldova, autoritățile vor lua măsuri imediate pentru îmbunătățirea siguranței rutiere. Aceste măsuri pot include îmbunătățirea infrastructurii rutiere, implementarea și aplicarea legilor și regulamentelor privind siguranța rutieră, educația și sensibilizarea publicului cu privire la regulile de circulație și comportamentul responsabil în trafic.

Gradul de urbanizare a Republicii Moldova a înregistrat o creștere constantă în ultimii ani, cu o valoare de 39,6% în 2010 și 41,8% în 2021. Aceasta indică o tendință generală de urbanizare continuă, cu o creștere a populației care trăiește în zonele urbane față de cele rurale.

Ponderea cheltuielilor pentru conservarea și protejarea patrimoniului cultural a fost stagnat în perioada analizată. Conservarea și protejarea patrimoniului cultural sunt esențiale pentru păstrarea identității naționale, promovarea turismului cultural și asigurarea că moștenirea culturală a țării este transmisă și protejată pentru generațiile viitoare. Pentru a îmbunătăți situația, autoritățile vor revizui politicile de finanțare a patrimoniului cultural și vor sensibiliza publicul larg cu privire la importanța protejării patrimoniului.

Se observă o tendință generală descrescătoare a numărului de persoane decedate, precum și a celor direct afectate în urma situațiilor excepționale. Sunt necesare eforturi continue pentru a menține și consolida progresul în gestionarea situațiilor excepționale și în reducerea riscurilor asociate. Se va investi în capacitățile de gestionare a situațiilor de urgență, inclusiv în pregătirea și instruirea personalului și dezvoltarea unui sistem eficient de alertă timpurie. De asemenea, este esențială implicarea comunității și cooperarea dintre diversele entități și instituții responsabile pentru gestionarea situațiilor de urgență. Aceste măsuri pot contribui la reducerea riscului și la protejarea populației în situații excepționale.

Concentrația medie anuală a suspensiilor solide în urbe (PM10) a înregistrat fluctuații semnificative în perioada analizată. Anii cu cele mai ridicate valori ale concentrației de PM10 au fost 2020 (82 μg/m³), 2021

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

(63 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), și 2019 (58 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), indicând o deteriorare a calității aerului în zonele urbane. Totuși, este important de menționat că valorile ridicate au fost observate și în anii 2018 (43 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), semnalând persistența problemelor de poluare a aerului în mediul urban. În 2022, valoarea a fost de 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. În acest context, este necesară adoptarea unor măsuri eficiente pentru reducerea emisiilor poluante în aer, în special de la sursele mobile. Aceasta poate include promovarea utilizării mijloacelor de transport nepoluante, îmbunătățirea infrastructurii pentru transportul public, implementarea standardelor de emisii și promovarea utilizării surselor regenerabile de energie.

Ponderea suprafeței spațiilor verzi și străzilor în suprafața construită a localităților urbane este în scădere, probabil din cauza dezvoltării infrastructurii construite în defavoarea spațiilor verzi și străzilor. În perioada imediat următoare trebuie de acordat o atenție sporită protejării și dezvoltării spațiilor verzi și străzilor în orașe. Aceasta poate include crearea și implementarea politicilor și reglementărilor care promovează integrarea spațiilor verzi în planificarea urbană, amenajarea parcurilor și grădinilor publice și asigurarea accesibilității acestora pentru toți cetățenii, în special pentru grupurile vulnerabile.

Nu există date disponibile pentru indicatorul privind ponderea populației care locuiește în orașe și beneficiază de planuri/strategii de dezvoltare integrate cu prognoze ce țin de populație și resursele necesare. Din acest motiv ce este urgentă consolidarea planificării naționale și regionale, iar autoritățile trebuie să dezvolte și să implementeze planuri și strategii de dezvoltare urbană care integrează prognozele ce țin de populație, mobilitatea umană internațională și internă și necesitățile în termeni de resurse pentru a asigura o dezvoltare durabilă și echilibrată între zonele urbane, periurbane și rurale. Aceasta poate include promovarea dezvoltării economice, sociale și de mediu echitabile în toate aceste zone și crearea unor legături eficiente de transport și comunicații între ele precum și valorificarea resurselor materiale ale diasporei pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, economice/de afaceri la nivel local.

Indicatori de monitorizare

11.1. Până în 2030, accesul tuturor persoanelor social-vulnerabile și a familiilor tinere la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
11.1.1.a. Ponderea populației cu cheltuielile lunare pentru întreținerea locuinței care depășesc 30% din veniturile disponibile lunare ale gospodăriei (accesibilitate- locuință adecvată)	procent (%) <table border="1"><thead><tr><th>An</th><th>Procent (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2014</td><td>19,6</td></tr><tr><td>2015</td><td>17,4</td></tr><tr><td>2016</td><td>17,2</td></tr><tr><td>2017</td><td>16,4</td></tr><tr><td>2018</td><td>15,7</td></tr><tr><td>2019</td><td>11,5</td></tr><tr><td>2020</td><td>10,7</td></tr><tr><td>2021</td><td>9,6</td></tr><tr><td>2022</td><td>10,1</td></tr></tbody></table> Sursa: Biroul Național de Statistică Deși tendința este descrescătoare, există încă o proporție semnificativă a În anul 2019, ponderea populației cu cheltuieli lunare mari pentru întreținerea locuinței a scăzut semnificativ, ajungând la 11,5%, în comparație cu 19,6% în 2014. Acest fapt poate reflecta o perioadă de stabilitate economică sau o creștere a veniturilor disponibile pentru gospodărie.	An	Procent (%)	2014	19,6	2015	17,4	2016	17,2	2017	16,4	2018	15,7	2019	11,5	2020	10,7	2021	9,6	2022	10,1
An	Procent (%)																				
2014	19,6																				
2015	17,4																				
2016	17,2																				
2017	16,4																				
2018	15,7																				
2019	11,5																				
2020	10,7																				
2021	9,6																				
2022	10,1																				

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

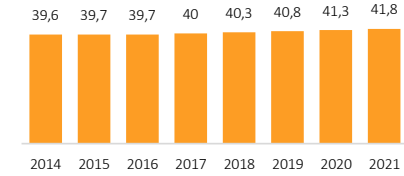
	populației (10,1% în 2022) care se confruntă cu cheltuieli mari pentru întreținerea locuinței în raport cu veniturile disponibile.																				
11.1.1.b. Ponderea persoanelor care trăiesc în locuințe a căror suprafață este sub norma de 9 m ² pentru fiecare persoană și a persoanelor de sexe diferite cu vârsta de peste 9 ani, care locuiesc în aceeași cameră, cu excepția soților (supraaglomerarea).	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>21,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>18,4</td></tr> <tr><td>2016</td><td>18,9</td></tr> <tr><td>2017</td><td>17,6</td></tr> <tr><td>2018</td><td>16,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>17,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>17</td></tr> <tr><td>2021</td><td>17</td></tr> <tr><td>2022</td><td>16,1</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică diferite cu vârsta de peste 9 ani care locuiesc în aceeași cameră. Se observă o tendință generală de scădere a supraaglomerării locuințelor. Aceasta indică o posibilă îmbunătățire a situației locative și a condițiilor de trai pentru persoanele care trăiesc în locuințe cu suprafață sub norma de 9 m² pentru fiecare persoană și pentru persoanele de sexe diferite cu vârsta de peste 9 ani care locuiesc în aceeași cameră. În anul 2014, ponderea persoanelor afectate de supraaglomerare în locuințe era de 21,5%, iar până în anul 2022, aceasta a scăzut la 16,1%. Acest declin sugerează eforturi pentru a îmbunătăți condițiile locative și a asigura o mai bună distribuție a spațiului locativ.	An	Pondere (%)	2014	21,5	2015	18,4	2016	18,9	2017	17,6	2018	16,8	2019	17,5	2020	17	2021	17	2022	16,1
An	Pondere (%)																				
2014	21,5																				
2015	18,4																				
2016	18,9																				
2017	17,6																				
2018	16,8																				
2019	17,5																				
2020	17																				
2021	17																				
2022	16,1																				

11.2. Până în 2030, asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, echitabile, accesibile și durabile pentru toți, îmbunătățirea siguranței rutiere, în special prin extinderea rețelilor de transport public

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
11.2.1. Proporția populației care are acces convenabil la transportul public	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																		
11.2.1.1. Ponderea localităților care au acces la transport rutier și/sau feroviar prin servicii regulate	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																		
11.2.1.2 Ponderea unităților de transport public accesibile persoanelor cu dizabilități	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																		
11.2.1.3 Rata accidentelor rutiere la 100 000 populație	la 100 mii persoane <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Rata (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>88,7</td></tr> <tr><td>2015</td><td>90,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>88,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>95,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>96,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>97</td></tr> <tr><td>2020</td><td>76,1</td></tr> <tr><td>2021</td><td>97,4</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Inspectoratul General al poliției, Biroul Național de Statistică accidentelor rutiere a crescut la 97,4 la 100.000 de populație pe fundalul relaxării restricțiilor și a revenirii la normalitate. Se observă o fluctuație a ratei accidentelor rutiere la 100 000 populație în perioada analizată (2014-2022). În anul 2020, rata accidentelor rutiere a înregistrat o scădere semnificativă la 76,1, ceea ce poate fi rezultatul restricțiilor de mișcare impuse de pandemia COVID-19 și reducerea traficului rutier. În anul 2021, rata	An	Rata (%)	2014	88,7	2015	90,2	2016	88,4	2017	95,8	2018	96,5	2019	97	2020	76,1	2021	97,4
An	Rata (%)																		
2014	88,7																		
2015	90,2																		
2016	88,4																		
2017	95,8																		
2018	96,5																		
2019	97																		
2020	76,1																		
2021	97,4																		

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

11.3. Susținerea dezvoltării durabile a regiunilor, asigurarea unui sistem urban policentric și asigurarea localităților cu documentație de urbanism

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.3.1. Rata consumului de teren raportată la rata de creștere a populației	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
11.3.1.1. Gradul de urbanizare	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică Se observă o creștere constantă a gradului de urbanizare, de la 39,6% în 2014 la 41,8% în 2021. Gradul de urbanizare reflectă proporția populației care locuiește în zonele urbane și poate fi un indicator al dezvoltării economice și sociale.
11.3.2. Proporția orașelor în care structurile funcționează în mod regulat și pe o bază democratică, asigurând participarea directă a societății civile la planificarea urbană și managementul urban.	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova propune să fie exclus acest indicator, deoarece în conformitate cu prevederile art.27 din Legea nr.835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, consultarea populației se face anterior aprobării tuturor categoriilor de planuri urbanistice și de planuri de amenajare a teritoriului, cu excepția planului de amenajare a teritoriului național și a planurilor urbanistice de detaliu care nu afectează domeniul public. Este important să se discute în cadrul unui grup de experți în domeniu, pentru a decide excluderea acestuia din Cadrul Național de Monitorizare a Implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022.

11.4. Consolidarea și susținerea financiară a eforturilor de conservare și salvagardare a patrimoniului cultural al Republicii Moldova

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.4.1.1. Ponderea cheltuielilor pentru conservarea și protejarea patrimoniului cultural în totalul cheltuielilor bugetului public național	Valoarea constantă de 0,2% în fiecare an (2019-2022) indică faptul că nu s-au înregistrat creșteri în alocarea de fonduri pentru conservarea și protejarea patrimoniului cultural.

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

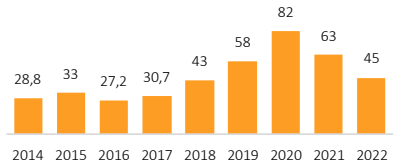
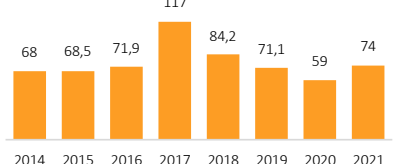
11.5. Până în 2030, reducerea pierderilor economice directe cauzate de situații excepționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.5.1.a. Numărul de persoane decedate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (identic cu 1.5.1.a/13.1.1.a)	la 100 mii persoane După o perioadă de scădere în 2018-2021, în anul 2022 s-a înregistrat o creștere a numărului de persoane decedate în urma situațiilor excepționale. Sursa: 1) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, 2) Biroul Național de Statistică
11.5.1.b. Numărul de persoane dispărute în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (identic cu 1.5.1.b/13.1.1.b)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
11.5.1.c. Numărul de persoane direct afectate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (identic cu 1.5.1.c/13.1.1.c)	la 100 mii persoane Se observă o tendință generală descrescătoare a numărului de persoane direct afectate în urma situațiilor excepționale la 100 000 de locuitori, de la 65,9 în 2017 la 12,3 în 2022. Sursa: 1) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, 2) Biroul Național de Statistică
11.5.2. Pierderile economice directe la infrastructura critică în urma situațiilor excepționale, raportat la PIB	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
11.5.3.b. Numărul de întreruperi ale serviciilor de bază în urma situațiilor excepționale	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

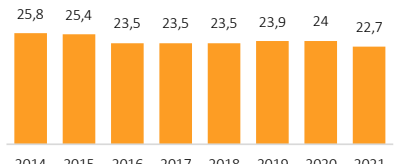
11.6. Până în 2030, reducerea pe cap de locuitor a impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și gestionării deșeurilor municipale și de alt tip

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.6.1. Proportia deșeurilor municipale solide colectate regulat, cu depozitare și evacuare finală adecvată în total deșeurile municipale generate	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

11.6.2. Concentrația medie anuală a suspensiilor solide în urbe (PM10)	Chișinău μg/m³ Sursa: Agenția de Mediu	Anii cu cele mai ridicate valori ale concentrației de PM10 au fost 2020 (82 μg/m³), 2019 și 2021. Aceste valori ridicate pot indica o deteriorare a calității aerului în zonele urbane. În 2022, se atestă o scădere, până la 45 μg/m³.
11.6.2.1. Cantitatea de emisii de substanțe poluante în aer de la sursele mobile (pe surse), mii tone, raportate pe o persoană.	kg/persoană Sursa: Biroul Național de Statistică	După o perioadă de scădere 2018-2020, cantitatea de emisii de substanțe poluante în aer de la sursele mobile au crescut în 2021.

11.7. Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.7.1. Ponderea medie a suprafeței construite a orașelor care reprezintă spațiu deschis cu acces public pentru toți	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
11.7.1.1. Ponderea suprafeței spațiilor verzi și străzilor (convențional spații publice) în suprafața construită a localităților urbane	procent (%) Sursa: Întreprinderile specializate ale gospodăriei comunale și primăriile municipale și orășenești, care efectuează gestionarea infrastructurii edilitare și activitatea de înverzire În 2021 se înregistrează cea mai scăzută valoare, de 22,7%, a ponderii suprafeței spațiilor verzi și străzilor în suprafața construită a localităților urbane. Valoarea scăzută sugerează tendința de creștere a dezvoltării infrastructurii construite în defavoarea spațiilor verzi și străzilor.
11.7.2. Ponderea victimelor abuzului fizic sau sexual, în ultimele 12 luni	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

ODD 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

11.a. Susținerea conexiunilor pozitive economice, sociale și de mediu între zonele urbane, periurbane și rurale prin consolidarea planificării naționale și regionale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.a.1. Ponderea populației ce locuiește în urbe, care dispun de planuri/ strategii de dezvoltare cu integrarea prognozei populației și a resurselor necesare	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

11.b. Până în 2030, creșterea substanțială a numărului orașelor și localităților care au adoptat și implementează politici și planuri integrate de incluziune, eficiență a resurselor, atenuare și adaptare la schimbările climatice, reziliență la situații excepționale în conformitate cu Cadrul Sendai pentru Reducerea Riscurilor Dezastrelor 2015-2030

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
11.b.1.1. Cadrul strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030, adoptat și implementat (identic cu 1.5.3.1/13.1.2.1)	Strategia națională de reducere a riscurilor de dezastre aliniată la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre 2015-2030.
11.b.1.2. Gradul de implementare a Cadrelor strategice naționale privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030 (identic cu 1.5.3.2/13.1.2.2)	Indicele de 0,2 pentru 2022 (primul și unicul an raportat) indică faptul că în Republica Moldova cadrul strategic național pentru reducerea riscurilor de situații excepționale nu este complet aliniat la Cadrul de la Sendai.
11.b.2. Proporția autorităților publice locale care adoptă și implementează strategii locale de reducere a riscurilor de situații excepționale în conformitate cu strategiile naționale de reducere a riscurilor de situații excepționale (identic cu 1.5.4/13.1.3)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

12

Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

12.1. ODD 12 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă (ODD) 12 al Națiunilor Unite se referă la "Consumul și producția responsabile". Acest obiectiv își propune să promoveze modele durabile de consum și producție, să reducă impactul negativ al consumului excesiv și al producției nesustenabile asupra mediului și să încurajeze utilizarea eficientă a resurselor.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” se aliniază direct cu Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 12 (ODD 12) al ONU, care se concentrează pe asigurarea unor modele de consum și producție durabile. Aceasta este evidentă în diverse aspecte ale strategiei, de la încurajarea agriculturii durabile și gestionarea terenurilor, la promovarea tehnologiilor verzi și implementarea unor mecanisme de finanțare pentru managementul forestier durabil. Aceste inițiative sunt aliniate cu sub-obiectivele ODD 12, inclusiv implementarea unor practici de achiziție durabile, reducerea deșeurilor prin prevenire, reducere, reciclare și refolosire, și asigurarea că oamenii de pretutindeni au informațiile relevante și conștientizarea pentru un stil de viață durabil în armonie cu natura.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” prevede un număr semnificativ de măsuri specifice care vor contribui la atingerea ODD 12. În special, este vorba de:

- Ecologizarea întreprinderilor mici și mijlocii, crearea locurilor de muncă verzi, promovarea ecoinovațiilor și ecoetichetării pentru produsele și serviciile oferite de întreprinderile mici și mijlocii
- Promovarea agriculturii ecologice prin implementarea principiilor agriculturii organice și agriculturii durabile
- Gestionarea durabilă a terenurilor și solului, implementarea protocoalelor obligatorii de management durabil al solului
- Finanțarea prioritară a elaborării soluțiilor tehnologice adaptate sistemului agricol național pentru reducerea eroziunii și a degradării solului
- Asigurarea condițiilor pentru crearea unor culturi energetice destinate să producă biomasă lemnoasă în cantități industriale și dezvoltarea capacităților de producție a diverselor tipuri de biocombustibil, inclusiv brichete și pelete de lemn
- Promovarea întreprinderilor durabile și crearea locurilor de muncă decente pentru toți prin promovarea antreprenoriatului ecologic, prin înființarea de afaceri ecologice, întreprinderi ecologice și prin intervenții sectoriale în construcții, deșeuri, energie, turism, silvicultură și agricultură
- Crearea unor mecanisme/instrumente de suport/linii de credit preferențiale pentru întreprinderile industriale destinate proiectelor de eficientizare a utilizării resurselor și producției industriale competitive
- Asigurarea legislativă privind aplicarea universală a principiului responsabilității extinse a producătorului
- Dezvoltarea infrastructurii industriale și a instrumentelor financiare pentru stimularea micilor producători industriali la nivel local

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

- Reducerea și eliminarea impactului substanțelor chimice asupra mediului și asupra sănătății populației prin dezvoltarea unui sistem integrat de management al substanțelor chimice din punct de vedere legislativ, instituțional, tehnic și informațional.
- Crearea unor sisteme integrate de gestionare a deșeurilor prin dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor necesare, având drept obiective principale prevenirea poluării mediului, reducerea cantităților de deșeurii depozitate, creșterea ratei de reciclare și reducerea consumului de resurse naturale.
- Integrarea principiilor de dezvoltare durabilă și de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale, inclusiv în politicile comerciale, de achiziții publice, de subvenționare și privind ajutorul de stat.
- Implementarea standardelor de mediu în sectoarele economice (energetică, agricultură, transport, industrie, construcții, comerț etc.) și alinierea la obiectivele Pactului Verde European.
- Încurajarea întreprinderilor și a tehnologiilor ecologice (care țintesc în mod direct îmbunătățirea condițiilor de mediu) prin oferirea de diverse facilități, inclusiv accesul la finanțare, atragerea de investiții verzi și promovarea obligațiunilor verzi (green bonds).
- Stabilirea unei platforme de sprijin pentru economia circulară, care va include sistemul de cercetare și suport pentru transferul tehnologic și inovare, extensiune, informare și facilitare, dar și măsuri de sprijin financiar.
- Promovarea implementării Sistemelor de Management și Audit de Mediu (EMAS) în cadrul instituțiilor publice și al organizațiilor.
- Integrarea educației pentru dezvoltare durabilă în programele de studii ale învățământului primar, secundar general, profesional tehnic și superior.

Strategia Republicii Moldova pentru 2030 reflectă o viziune holistică și integrată a dezvoltării durabile care implică diferite sectoare, de la agricultură la industrie, de la conservarea mediului la cercetare științifică și educație. Măsurile specifice, cum ar fi promovarea agriculturii ecologice, crearea de locuri de muncă verzi, finanțarea soluțiilor tehnologice adaptate la sistemul agricol național pentru combaterea eroziunii solului și a degradării acestuia, și elaborarea de programe de regenerare și utilizare durabilă a fondului forestier, demonstrează o angajare clară către obiectivele ODD 12. Prin aceste acțiuni, Moldova își propune să asigure că resursele sale naturale și umane sunt utilizate într-un mod care respectă limitele planetare și promovează bunăstarea socială și economică pentru toți cetățenii săi.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

12.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

17

Gradul de raportare a indicatorilor:

61%

Scor de progres:

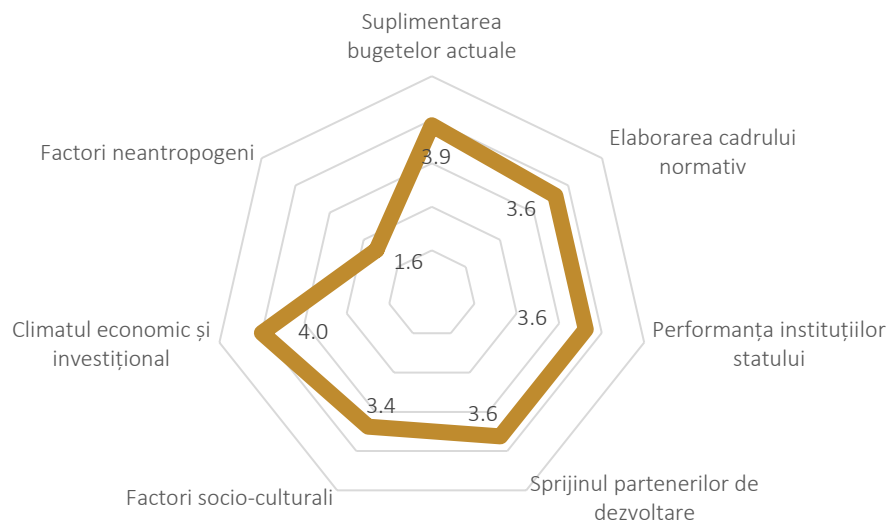
64/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
3	3	1	2	4
12.4.1. 12.4.2.b. 12.8.1.	12.5.1.1. 12.a.1. 12.b.1.1.	12.3.1.a.	12.4.2.a. 12.5.1.	12.1.1.1. 12.3.1.b. 12.6.1. 12.7.1.1.

*din totalul de 17 de indicatori, 13 sunt indicatori de progres și 4 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 12

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

Republica Moldova a început să integreze economia verde în politicile naționale. În perioada 2018-2020, au fost promovate programe de economie verde, iar un nou program este în curs de elaborare pentru perioada 2023-2027. Prin Hotărârea de Guvern nr. 592/2019, s-a aprobat un cadru pentru a sprijini ecologizarea întreprinderilor mici și mijlocii. Aceasta indică o îmbunătățire continuă a cadrului legal, care susține integrarea producției și consumului durabil în politicile naționale.

Există o creștere a extragerii și consumului de resurse naturale pe cap de locuitor în Republica Moldova. Între 2010 și 2019, s-a observat o creștere constantă a volumului resurselor naturale extrase pe o persoană, de la 6 tone la 9 tone, și a consumului de resurse naturale per persoană, de la 6,2 tone la 8,9 tone. Cu toate acestea, aceste date reflectă doar volumul resurselor extrase și nu reflectă durabilitatea sau impactul asupra mediului înconjurător. Pentru o analiză mai completă a utilizării și gestionării resurselor naturale, trebuie să se țină cont de alți factori, cum ar fi eficiența utilizării resurselor, protecția mediului și strategiile de dezvoltare durabilă.

Risipa alimentară este în creștere, în special în cazul fructelor și legumelor. Datele arată o creștere semnificativă a risipei alimentare, de la 9.000 kg în 2018 la 58.806 kg în 2022, pentru legume și fructe. Valorile ridicate ale indicelui risipei alimentare necesită implementarea unor politici și măsuri adecvate pentru a reduce risipa alimentară și a promova utilizarea durabilă a resurselor alimentare. În ceea ce privește risipa alimentară pe carne și subprodusele din carne, situația arată o relativă îmbunătățire începând cu anul 2021, dar valorile sunt în continuare ridicate.

Republica Moldova a demonstrat un angajament ferm în gestionarea durabilă a deșeurilor și substanțelor chimice. Astfel, în conformitate cu obiectivul de dezvoltare durabilă 12.4 al Națiunilor Unite, Republica Moldova a reușit să își îndeplinească pe deplin obligațiile de raportare pe acordurile și angajamentele internaționale referitoare la substanțele chimice periculoase și deșeuri, cu un grad de respectare a obligațiilor de raportare de 100%. Este esențial să se mențină acest grad ridicat de respectare a obligațiilor de raportare pentru a asigura o monitorizare eficientă a progresului și pentru a răspunde în mod corespunzător provocărilor viitoare.

Cu toate acestea, creșterea volumului deșeurilor periculoase reprezintă o provocare semnificativă. În perioada 2010-2022, s-a înregistrat o creștere a volumului deșeurilor periculoase. Este necesară o abordare holistică și o cooperare strânsă între autoritățile publice, instituțiile de stat și societatea civilă pentru a atinge ținta de reducere cu 30% a cantităților de deșeuri depozitate până în 2027. În acest sens, au fost aprobate mai multe acte normative pentru a consolida gestionarea deșeurilor și pentru a stimula investițiile în infrastructura de gestionare a deșeurilor:

:

- Legea nr. 14/2023 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre RM și BERD în vederea realizării proiectului „Deșeuri solide în RM”, în sumă de 25 milioane de euro, semnat la 4 ianuarie 2023.
- Legea nr. 127/2023 pentru ratificarea Acordului de grant dintre RM și BERD privind finanțarea proiectelor investiționale orientate spre dezvoltarea infrastructurii în domeniul managementului deșeurilor solide, în sumă de 5,6 milioane de euro, în vederea realizării proiectului „Deșeuri solide în RM”.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

- HG nr. 610/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea anvelopelor uzate.
- HG nr. 731/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea uleiurilor uzate.
- HG nr. 93/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea vehiculelor scoase din uz.
- Proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 209/2016 privind deșeurile în vederea stabilirii cerințelor la autorizarea sistemelor colective din cadrul REP, inclusiv introducerea noilor reglementări la utilizarea multiplă a ambalajelor reutilizate prin aplicarea sistemului de depozit.
- Proiectul de lege privind modificarea Legii 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului
- Proiectul de lege privind sistemul de taxe pentru utilizarea resurselor naturale, a plăților pentru poluarea mediului

Deși a crescut volumul deșeurilor periculoase, un progres semnificativ a fost realizat în reciclarea deșeurilor periculoase. Începând cu anul 2016, proporția deșeurilor periculoase reciclate, eliminate sau depozitate la gunoște a depășit 100%, indicând o gestionare eficientă a acestor deșeuri. Este esențial să se mențină monitorizarea constantă a acestui indicator pentru a evalua progresul și pentru a identifica și aborda eventualele deficiențe în sistemul de gestionare a deșeurilor. Monitorizarea și raportarea constantă a proporției deșeurilor periculoase reciclate, eliminate sau depozitate la gunoște sunt esențiale pentru a evalua progresul și a identifica eventualele deficiențe în sistemul de gestionare a deșeurilor periculoase, permițând astfel adoptarea de măsuri corective adecvate.

Republica Moldova se confruntă cu dificultăți semnificative în ceea ce ține de promovarea reciclării. După ce ponderea deșeurilor de producție și consum reciclate din totalul celor formate a atins un vârf de 44,4% în 2018, indicatorul a căzut până la 21,9% în 2021. Situația îngrijorătoare necesită o atenție sporită din partea autorităților. Implementarea noilor mecanisme ar putea pe viitor inversa tendința. În acest scop, au fost adoptate reglementări pentru gestionarea diferitelor tipuri de deșeuri, facilitând reciclarea și promovând gestionarea durabilă a deșeurilor. Promovarea reciclării implică educarea și sensibilizarea publicului larg, precum și dezvoltarea infrastructurii de reciclare și a economiei circulare.

Volumul de deșeuri generate de producție și consum este în scădere. În perioada 2010-2018, deșeurile formate depășeau constant 1500 mii de tone, cu un vârf de 3981 mii de tone în 2015, iar în perioada 2019-2021 media anuală a fost de 1142 mii de tone. Această scădere reflectă eforturile depuse în vederea reducerii generării de deșeuri și gestionării eficiente a acestora. Astfel de progrese pot fi atribuite implementării de măsuri de prevenire și reducere a deșeurilor, promovării reciclării și reutilizării acestora, precum și a politicii și educației publice în domeniul gestionării deșeurilor.

Încurajarea companiilor să adopte practici durabile este o țintă importantă, dar datele lipsesc. Nu există date disponibile cu privire la numărul de companii care publică rapoarte privind consumul rațional de resurse. Astfel, este dificil de evaluat progresul în acest domeniu. Totuși, este esențial ca atât companiile locale, cât și cele transnaționale să fie încurajate să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul lor de raportare.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

Promovarea achizițiilor publice ecologice este o altă țintă importantă pentru care lipsesc datele. Nu există date disponibile cu privire la acțiunile pentru asigurarea de achiziții publice ecologice. Fără aceste date, este dificil să se evalueze progresul în acest domeniu. Cu toate acestea, este esențial ca achizițiile publice să fie realizate într-un mod care promovează durabilitatea și care este în conformitate cu politicile și prioritățile naționale. În acest sens, ar putea fi util să se evalueze și să se dezvolte mai multe metode de colectare a datelor pentru a evalua și a îmbunătăți eficiența practicilor de achiziții publice ecologice.

Capacitatea instalațiilor de generare a energiei electrice regenerabile a crescut semnificativ în Republica Moldova. Creșterea de la 7.3 Watt pe cap de locuitor în 2014 la 40 Watt în 2022 arată angajamentul puternic al țării de a se îndrepta spre modele mai durabile de consum și producție. Promovarea surselor de energie regenerabilă, inclusiv hidroenergie, energie eoliană, energie solară, bioenergie și energie geotermală, reflectă eforturile continue de a se îndepărta de dependența de sursele de energie tradiționale și de a favoriza o traiectorie de dezvoltare durabilă. Cu politici și măsuri adecvate de stimulare, se preconizează că această tendință de creștere va continua.

Republica Moldova a făcut progrese semnificative în sensibilizarea tinerilor cu privire la dezvoltarea durabilă și schimbările climatice. Reforma curriculară din 2018 a reprezentat un pas important în această direcție, prin introducerea de discipline și module noi care abordează teme relevante pentru dezvoltarea durabilă și schimbările climatice.

Planul cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal include domenii prioritare precum Educația pentru dezvoltare durabilă, precum și discipline opționale precum Educația ecologică, Clima și explorarea mediului. Disciplina obligatorie Educația pentru societate pune accentul pe formarea valorilor statului de drept, competențele necesare și respectarea drepturilor și responsabilităților cetățenești prin studierea modulelor integrate cu referire la educația pentru drepturile omului, cetățenie democratică, integritate, patriotică și interculturală. De asemenea, disciplina obligatorie Dezvoltare personală include module care abordează identitatea personală, relaționarea armonioasă, promovarea sănătății și un stil de viață sănătos. Prin includerea acestor module și conținuturi în curriculumul școlar, se promovează educația pentru sustenabilitate și sensibilizarea elevilor cu privire la problemele globale ale dezvoltării durabile și schimbărilor climatice. De asemenea, se promovează o abordare multidisciplinară, care implică integrarea acestor tematici în diverse discipline și domenii de studiu. Această tendință reflectă angajamentul Ministerului Educației și Cercetării în promovarea educației pentru sustenabilitate și formarea unei generații de absolvenți conștienți și responsabili față de mediu și schimbările climatice.

Numărul de documente strategice care includ instrumente de monitorizare a impactului dezvoltării durabile în turism a crescut. Acest progres reflectă eforturile Ministerului Culturii de a promova un turism sustenabil. Creșterea numărului de astfel de documente de la 2 în 2014 la 5 în 2022 indică o abordare strategică în direcția unui turism care nu numai că promovează cultura și produsele locale, dar și creează locuri de muncă. Cu un cadru adecvat pentru monitorizarea și evaluarea impactului turismului, Republica Moldova arată angajamentul de a dezvolta acest sector într-un mod sustenabil.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

Indicatori de monitorizare

12.1. Integrarea producției și a consumului durabil în politicile naționale și implementarea acestora

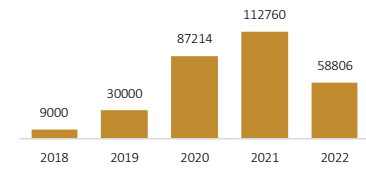
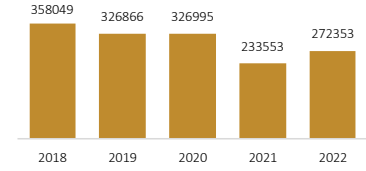
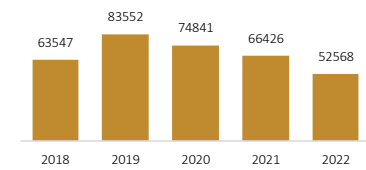
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.1.1.1. Numărul de politici naționale care integrează aspectele economiei „verzi”, producției și consumului durabil (PCD)	Au fost promovate programe de economie verde între 2018-2020 și se află în curs de elaborare un alt program pentru 2023-2027. HG nr. 592/2019 a fost aprobat pentru a sprijini ecologizarea întreprinderilor mici și mijlocii. Cadrul legal este îmbunătățit în mod continuu.

12.2. Până în 2030, realizarea gestionării durabile și utilizării eficiente a resurselor naturale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului														
12.2.1.a. Volumul resurselor naturale extrase pe o persoană (identic cu 8.4.1.a)	tone/persoană <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Volum (tone/persoană)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>7,8</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>6,5</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>7,3</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>8,1</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>8,8</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>9</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică Se observă o creștere constantă a volumului resurselor naturale extrase pe o persoană. Aceste date reflectă doar volumul resurselor extrase pe o persoană și nu reflectă durabilitatea sau impactul asupra mediului înconjurător. Pentru o analiză completă a utilizării și gestionării resurselor naturale, este necesară luarea în considerare a altor factori, cum ar fi eficiența utilizării resurselor, protecția mediului și strategiile de dezvoltare durabilă.	An	Volum (tone/persoană)	2014	7,8	2015	6,5	2016	7,3	2017	8,1	2018	8,8	2019	9
An	Volum (tone/persoană)														
2014	7,8														
2015	6,5														
2016	7,3														
2017	8,1														
2018	8,8														
2019	9														
12.2.1.b. Volumul resurselor naturale extrase raportate la PIB (identic cu 8.4.1.b)	Nu sunt disponibile date pentru acest indicator.														
12.2.2.a. Consumul de resurse naturale pe o persoană (identic cu 8.4.2.a)	tone/persoană <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Consum (tone/persoană)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>7,8</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>6,6</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>7,2</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>8,7</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>8,9</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică În perioada 2010-2019, consumul de resurse naturale pe o persoană a crescut în mod constant. O atenție sporită ar trebui acordată gestionării durabile a resurselor naturale, promovării eficienței energetice, reducerii deșeurilor și promovării producției și consumului responsabil.	An	Consum (tone/persoană)	2014	7,8	2015	6,6	2016	7,2	2017	8	2018	8,7	2019	8,9
An	Consum (tone/persoană)														
2014	7,8														
2015	6,6														
2016	7,2														
2017	8														
2018	8,7														
2019	8,9														
12.2.2.b. Consumul de resurse naturale raportate la PIB (identic cu 8.4.2.b)	Nu sunt disponibile date pentru acest indicator.														

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

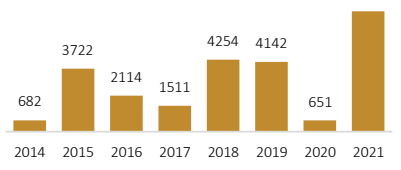
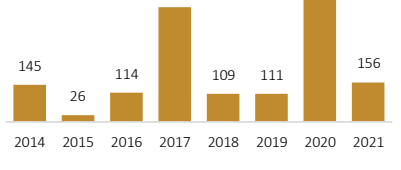
12.3. Până în 2030, reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor postrecoltare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.3.1.a. Indicele risipei alimentare	Indicele risipei alimentare - legume și fructe, kg unități cantitative Sursa: Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Indicele risipei alimentare - subproduse din carne, kg unități cantitative Sursa: Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Indicele risipei alimentare - carne, kg unități cantitative Sursa: Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Valorile ridicate ale indicelui risipei alimentare, mai ales în cazul legumelor și fructelor în Republica Moldova, necesită implementarea unor politici și măsuri adecvate pentru a reduce risipa alimentară și a promova utilizarea durabilă a resurselor alimentare. Monitorizarea continuă și disponibilitatea datelor actualizate sunt esențiale pentru a evalua progresul și a întreprinde acțiuni adecvate în direcția unei producții și consum durabile de alimente în Republica Moldova. În ceea ce privește carnea și subprodusele din carne, datele disponibile arată o tendință pozitivă de reducere a risipei în ultimii ani, deși valorile rămân ridicate.
12.3.1.b. Indicele de deșeuri alimentare	Nu sunt disponibile date pentru acest indicator.

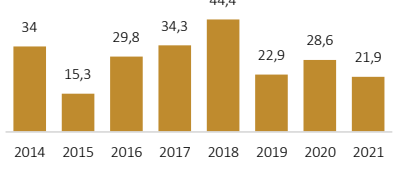
12.4. Crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice, care să contribuie la reducerea cu 30% a cantităților de deșeuri depozitate și creșterea cu 20% a ratei de reciclare până în anul 2027

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.4.1. Gradul de respectare a obligațiilor de raportare pe acorduri/angajamente internaționale semnate de Republica Moldova privind substanțele chimice periculoase și deșeuri (numărul rapoartelor prezentate per convenție față de numărul de rapoarte obligatorii)	Gradul de respectare a obligațiilor de raportare este de 100%, ceea ce arată că s-au prezentat toate raportările obligatorii. Se depun eforturi pentru a respecta obligațiile de raportare pe acordurile și angajamentele internaționale referitoare la substanțele chimice periculoase și deșeuri.

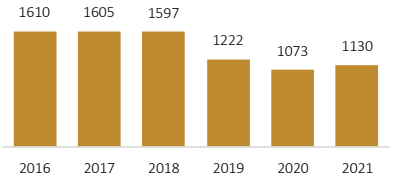
ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

12.4.2.a. Volumul deșeurilor periculoase formate	tone Sursa: Până în 2019 - Inspectoratul pentru Protecția Mediului; Începând cu 2020 - Agenția de Mediu	În 2021, volumul deșeurilor periculoase a atins cote îngrijorătoare. Este important să se continue monitorizarea și raportarea adecvată a volumului deșeurilor periculoase, astfel încât să se poată evalua progresul în timp și să se ia măsuri corespunzătoare pentru reducerea riscurilor asociate cu aceste deșeuri.
12.4.2.b. Proporția deșeurilor periculoase reciclate, eliminate sau depozitate la gunoște din totalul deșeurilor periculoase formate	procent (%) Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului; Agenția de Mediu	Indicatorul este constant peste 100% începând cu anul 2016. Valorile mai mari de 100% indică o gestionare mai bună a deșeurilor periculoase decât cantitatea generată, ceea ce sugerează faptul că există o reciclare sau o eliminare adecvată a deșeurilor periculoase și o gestionare a deșeurilor periculoase generate anterior.

12.5. Până în 2030, reducerea semnificativă a generării de deșeuri, prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare, în special la nivel municipal

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.5.1. Ponderea deșeurilor (de producție și consum) reciclate din totalul celor formate	procent (%) Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului; Agenția de Mediu Implementarea mecanismului de responsabilitate extinsă a producătorului (REP) pentru diverse categorii de deșeuri, precum și stabilirea țintelor de colectare și valorificare pentru fiecare categorie, ar putea contribui la creșterea acestei ponderi. Ministerul Mediului a implementat o serie de inițiative, inclusiv adoptarea de regulamente privind gestionarea diferitelor categorii de deșeuri, cum ar fi deșeurile de echipamente electrice și electronice, ambalajele, bateriile și acumulatorii, anvelopele uzate și uleiurile uzate. Aceste reglementări au avut ca scop facilitarea reciclării și valorificării deșeurilor, promovând o abordare sustenabilă în gestionarea deșeurilor. Ponderea deșeurilor de producție și consum din totalul celor formate este în descreștere, după ce acestea au atins un nivel de 44,4% în 2018, un regres a fost înregistrat în anii care au urmat și indicatorul a atins nivelul de 21,9% în 2021.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

12.5.1.1. Volumul deșeurilor (de producție și consum) formate	mii tone Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului; Agenția de Mediu	Tendența în ceea ce privește volumul deșeurilor formate în Republica Moldova este de scădere în ultimii ani, reflectând eforturile depuse pentru reducerea generării și gestionarea eficientă a deșeurilor. Această tendință poate fi atribuită implementării măsurilor de prevenire și reducere a deșeurilor, promovării reciclării și reutilizării acestora.

12.6. Încurajarea companiilor, în special companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.6.1. Numărul de companii care publică rapoarte privind consumul rațional de resurse	Nu sunt disponibile date pentru acest indicator.

12.7. Promovarea practicilor durabile de achiziții publice în conformitate cu politicile și prioritățile naționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.7.1.1. Acțiuni privind asigurarea de achiziții publice ecologice	Nu sunt disponibile date pentru acest indicator.

12.8. Până în 2030, atât oamenii din mediul urban, cât și cei din mediul rural trebuie să dețină informații relevante și să fie sensibilizați despre dezvoltarea durabilă și un stil de viață în armonie cu natura

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.8.1. Existența în curricula școlară a modulelor/ conținuturilor curriculare: i) dezvoltarea durabilă, ii) educația pentru schimbările climatice și abordarea multidisciplinară a acestora în vederea formării profilului absolventului	S-au înregistrat progrese semnificative în includerea acestor tematici în curriculumul școlar. Începând cu anul 2018, a fost demarată reforma curriculară, iar în cadrul acesteia au fost introduse discipline noi precum Dezvoltarea personală și Educația pentru societate.

ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

12.a. Consolidarea capacităților științifică și tehnologică pentru a evolua spre modele mai durabile de consum și producție

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																		
12.a.1. Capacitatea instalațiilor de generare a energiei electrice regenerabile, Watt / cap de locuitor	Watt / cap de locuitor <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Watt / cap de locuitor</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>7,3</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>7,4</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>8,1</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>11,9</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>21,5</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>25,9</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>40</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică S-au înregistrat progrese semnificative în ultimii ani. Capacitatea instalațiilor de generare a energiei electrice regenerabile pe cap de locuitor a crescut de aproape 5 ori din 2016 până în 2021. Această creștere semnificativă reflectă eforturile și investițiile făcute în dezvoltarea sectorului energiei regenerabile în țară. Republica Moldova a acordat o atenție sporită promovării surselor de energie regenerabilă, inclusiv hidroenergie, energie eoliană, energie solară, bioenergie și energie geotermală. Implementarea politicilor și măsurilor specifice pentru sprijinirea sectorului energiei regenerabile a avut un impact pozitiv asupra creșterii capacității instalațiilor de generare regenerabilă pe cap de locuitor în Moldova. Cu sprijinul continuu și cu implementarea politicilor adecvate, se așteaptă ca capacitatea instalațiilor de generare a energiei electrice regenerabile să continue să crească, contribuind astfel la reducerea dependenței de sursele de energie tradiționale și la promovarea sustenabilității energetice în Republica Moldova.	An	Watt / cap de locuitor	2014	7,3	2015	7,4	2016	8,1	2017	11,9	2018	21,5	2019	23	2020	25,9	2021	40
An	Watt / cap de locuitor																		
2014	7,3																		
2015	7,4																		
2016	8,1																		
2017	11,9																		
2018	21,5																		
2019	23																		
2020	25,9																		
2021	40																		

12.b. Dezvoltarea și implementarea instrumentelor de monitorizare a impactului dezvoltării durabile pentru turismul durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
12.b.1.1. Numărul de documente strategice (strategii, politici, programe etc.) privind dezvoltarea turismului, care includ instrumente de monitorizare și evaluare	Din 2014 până în 2022, numărul acestor documente a crescut de la 2 la 5. Acest lucru reflectă angajamentul și eforturile Ministerului Culturii în promovarea turismului durabil și crearea unui cadru adecvat pentru monitorizarea și evaluarea impactului dezvoltării durabile în sectorul turistic. Prin elaborarea și implementarea acestor documente strategice, se urmărește să se asigure o dezvoltare sustenabilă a turismului, să se creeze locuri de muncă și să se promoveze cultura și produsele locale.

13

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

13.1. ODD 13 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” contribuie la atingerea ODD 13, având obiectivele specifice menționate, prin următoarele măsuri și angajamente:

1. Asigurarea unui mediu sănătos și sigur:

- Implementarea măsurilor de reducere a riscurilor legate de schimbările climatice, conform ODD 13.1, pentru a asigura rezistența la schimbările climatice.
- Reducerea poluării apelor, inclusiv prin activități terestre, conform ODD 14.1, pentru a îmbunătăți calitatea apei și a asigura un mediu sănătos.
- Combaterea degradării solurilor, conform ODD 15.3, pentru a proteja mediul și a asigura utilizarea durabilă a resurselor.

2. Îmbunătățirea calității apei, aerului și a solurilor:

- Promovarea principiului "poluatorul plătește" și internalizarea efectelor negative ale activităților economice pentru a îmbunătăți calitatea componentelor mediului.
- Implementarea măsurilor de reducere a poluării apelor și aerului pentru a asigura o calitate mai bună a acestora.

3. Creșterea durabilă a suprafeței pădurilor și ariilor protejate:

- Implementarea managementului durabil al pădurilor și împădurirea/reîmpădurirea pentru a spori suprafața pădurilor și ariilor protejate.

4. Asigurarea unui consum responsabil al resurselor naturale:

- Promovarea economiei circulare și integrarea principiilor economiei circulare în procesele de producție pentru a reduce consumul de resurse naturale și a gestiona eficient deșeurile.

5. Tranziția activă spre economia verde și circulară:

- Susținerea ideilor, soluțiilor și proiectelor inovative de gestionare integrată a deșeurilor pentru o decuplare reală a creșterii economice de degradarea mediului.
- Promovarea politicii de tranziție către un mediu durabil prin implicarea și colaborarea dintre Guvern, organizațiile angajatorilor și ale angajaților, cu sprijinul organizațiilor internaționale.

Prin implementarea acestor măsuri și angajamente, Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” contribuie la atingerea ODD 13, aducând îmbunătățiri semnificative în domeniul protecției mediului, durabilității și reducerea impactului asupra resurselor naturale.

ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

13.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

Gradul de raportare a indicatorilor:

Scor de progres:

11

50%

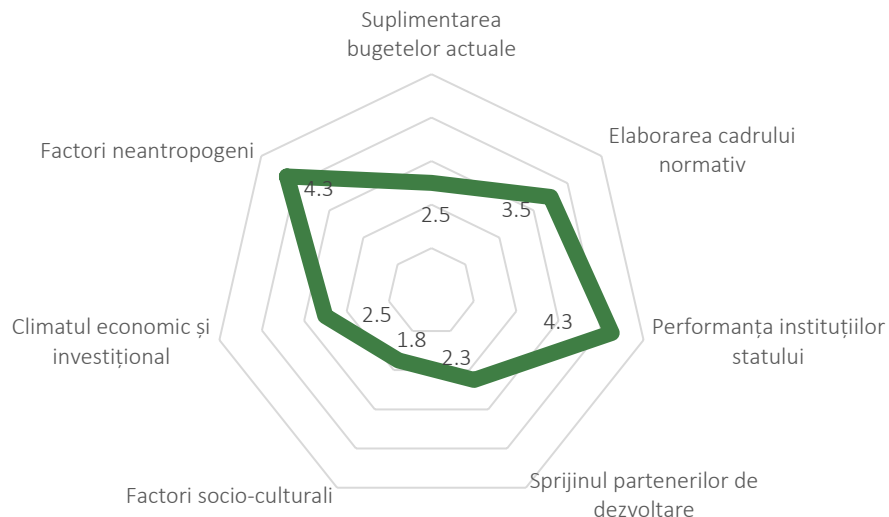
56/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
0	1 13.1.1.c.	3 13.1.1.a. 13.1.2.2. 13.3.1.2.	0	3 13.1.1.b. 13.1.3. 13.1.3.1.

*din totalul de 11 de indicatori, 7 sunt indicatori de progres și 4 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 13

ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

În ceea ce privește rezistența climatică și adaptarea în șase sectoare prioritare (agricultură, resurse de apă, sănătate, sector forestier, energie și transport), progresul general înregistrat este moderat. Este crucial să fie continuate eforturile de reducere a riscurilor legate de schimbările climatice în sectoarele prioritare, cu accent pe creșterea rezilienței climatice.

Numărul de persoane decedate în urma situațiilor excepționale a scăzut în general de la an la an. Cu toate acestea, există fluctuații anuale și valori mai mari în unele perioade, ceea ce indică necesitatea continuării eforturilor de reducere a riscurilor. Pe de altă parte, numărul persoanelor direct afectate de situațiile excepționale a scăzut în perioada analizată. Totuși, fluctuațiile de la an la an indică necesitatea unei abordări continue pentru reducerea impactului acestor situații. Motiv pentru care este esențială dezvoltarea și implementarea unor strategii și planuri specifice pentru reducerea riscurilor de situații excepționale la nivel local și național.

Guvernul Republicii Moldova a aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.846/2022 Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Scopul Programului este axat pe optimizarea interacțiunii și consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale și centrale în domeniul gestionării situațiilor de urgență și excepționale, ceea ce va permite țării să răspundă mai bine nu doar la situații de urgență și excepționale, dar și la alte șocuri și stresuri, cum ar fi pandemia COVID-19, criza gazelor, conflictele regionale, criza refugiaților, situațiile de urgență și excepționale naturale/tehnogene cu efecte transfrontaliere etc. De asemenea, dezvoltarea capacităților de prevenire, pregătire și răspuns ale sistemului de protecție civilă al Republicii Moldova le va asigura cetățenilor prestarea unor servicii de stat de calitate, ceea ce va contribui la reducerea numărului de victime și a pagubelor cauzate de situațiile de urgență/excepționale.

Cadrul strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030, a fost adoptat și implementat în 2022. Nu există date disponibile referitoare la proporția autorităților publice locale care adoptă și implementează strategii locale de reducere a riscurilor de situații excepționale. De asemenea, nu există date disponibile privind proporția terenurilor irigate pentru atenuarea secetei pedologice din suprafața totală de terenuri irigabile. Cadrul statistic național nu colectează în prezent date privind legătura dintre schimbările climatice și mobilitatea umană, inclusiv celei generate urmare a influenței secetelor și altor fenomene climatice adverse asupra agriculturii și altor sectoare ale economiei, precum și nici legat de modul cum cetățenii moldoveni valorifică remitențele pentru finanțarea unor tehnologii pentru adaptarea la schimbările climatice. Se va analiza oportunitatea de a dezvolta și implementa un sistem de monitorizare și raportare a schimbărilor climatice și a efectelor acestora asupra populației și economiei din Moldova. De asemenea, se propune includerea unor indicatori specifici privind utilizarea remitențelor pentru finanțarea tehnologiilor de adaptare la schimbările climatice. Prin colectarea și analizarea acestor date, autoritățile vor putea dezvolta strategii și politici eficiente pentru gestionarea riscurilor climatice și promovarea adaptării durabile la schimbările climatice în beneficiul populației și economiei țării.

ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Gradul de implementare a cadrului strategic național privind schimbările climatice a înregistrat îmbunătățiri semnificative de la an la an. La fel, consolidarea cadrului instituțional în domeniul adaptării la schimbările climatice și conștientizarea riscurilor și măsurilor de adaptare a înregistrat progrese semnificative, în special prin integrarea subiectelor vizând efectele schimbării de climă în curriculumului învățământului primar, secundar și terțiar. Este important de a continua integrarea subiectelor privind schimbările climatice în curriculum-ul educațional, inclusiv la nivelul învățământului primar, secundar și terțiar.

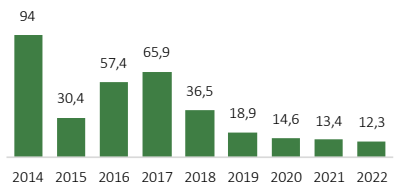
În viitorul apropiat, este primordial de a susține cercetarea și inovarea în domeniul adaptării la schimbările climatice, inclusiv promovarea tehnologiilor și soluțiilor verzi și sustenabile. Cooperarea și colaborarea cu organizațiile internaționale, cu țările cu practici bune în domeniu, precum și valorificarea resurselor diasporei pentru activitățile de adaptare la schimbările climatice (inclusiv tehnologii și afaceri “verzi”) sunt prioritare pentru a impulsiona inițiativele legate de combaterea schimbărilor climatice în Republica Moldova.

Indicatori de monitorizare

13.1. Până în anul 2030 asigurarea rezilienței climatice prin reducerea cu 50 procente a riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în 6 sectoare prioritare – agricultură, resurse de apă, sănătate, sector forestier, energie și transport

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
13.1.1.a. Numărul de persoane decedate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (indicatorul 1.5.1.a/11.5.1.a)	la 100 mii persoane <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Valoare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>4,4</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>4,1</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>4,4</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>3,1</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>5,0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>4,9</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>4,3</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>3,8</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>4,6</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: 1) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, 2) Biroul Național de Statistică Există fluctuații anuale, cu valori mai mari în unii ani și valori mai mici în alți ani. Valorile din 2017 (3,1 persoane la 100 000 populație) și 2021 (3,8) sunt cele mai mici înregistrate, indicând o îmbunătățire a situației în aceste perioade. Cu toate acestea, valoarea din 2018 este mai mare decât cele din anii adiacenți. În anul 2022, valoarea indicatorului a crescut ușor față de anul precedent – fiind 4,6.	An	Valoare	2014	4,4	2015	4,1	2016	4,4	2017	3,1	2018	5,0	2019	4,9	2020	4,3	2021	3,8	2022	4,6
An	Valoare																				
2014	4,4																				
2015	4,1																				
2016	4,4																				
2017	3,1																				
2018	5,0																				
2019	4,9																				
2020	4,3																				
2021	3,8																				
2022	4,6																				
13.1.1.b. Numărul de persoane dispărute în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (indicatorul 1.5.1.b/11.5.1.b)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																				

ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

13.1.1.c. Numărul de persoane direct afectate în urma situațiilor excepționale, la 100 000 populație (indicatorul 1.5.1.c/11.5.1.c)	la 100 mii persoane Sursa: 1) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, 2) Biroul Național de Statistică	Se observă o tendință generală descrescătoare a numărului de persoane direct afectate în urma situațiilor excepționale la 100 000 de locuitori. Începând din 2018, indicatorul este în scădere, ajungând la 12,3 persoane la 100 000 de locuitori în 2022.
13.1.2.1. Cadrul strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030, adoptat și implementat (identic cu 1.5.3.1/11.b.1.1)	Strategia națională de reducere a riscurilor de dezastre este aliniată la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre 2015-2030.	
13.1.2.2. Gradul de implementare a Cadrului strategic național privind reducerea riscurilor de situații excepționale, aliniat la Cadrul de la Sendai privind reducerea riscurilor de dezastre pentru 2015-2030 (identic cu 1.5.3.2/11.b.1.2)	Indicele de 0,2 pentru anul 2022 (primul și unicul an raportat) indică faptul că în Republica Moldova cadrul strategic național pentru reducerea riscurilor de situații excepționale nu este complet aliniat la Cadrul de la Sendai.	
13.1.3. Proporția autorităților publice locale care adoptă și implementează strategii locale de reducere a riscurilor de situații excepționale în conformitate cu strategiile naționale de reducere a riscurilor de situații excepționale (identic cu 1.5.4/11.b.2)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	
13.1.3.1. Proporția terenurilor irigate pentru atenuarea secetei pedologice din suprafața totală de terenuri irigabile	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	

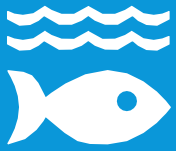
13.2. Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
13.2.1.1. Acțiuni privind elaborarea și operaționalizarea de politici, strategii, planuri de acțiuni privind adaptarea și rezistența la schimbările climatice, reducerea emisiilor cu efect de seră	Raportul de comunicare națională a fost elaborat în anii 2010, 2014, 2018, 2022. Raportul biennial actualizat a fost elaborat în anii 2016, 2019, 2021.

ODD 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

13.3. Fortificarea cadrului instituțional în domeniul adaptării la schimbările climatice, asigurarea conștientizării de către toți actorii implicați, inclusiv a populației, a riscurilor schimbărilor climatice și a măsurilor de adaptare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
13.3.1.1. Acțiuni privind integrarea subiectelor vizând efectele schimbării de climă (atenuarea, adaptarea, reducerea impactului și avertizarea timpurie) în curriculumul învățământului primar, secundar și terțiar	Subiecte vizând efectele schimbării de climă integrate în curriculumul învățământului: 1) Primar, secundar general - „DA” pentru anii 2018-2022 2) Profesional tehnic secundar și post- secundar - „DA” pentru anii 2010-2022 3) Superior - „DA” pentru anii 2010-2022
13.3.1.2. Gradul de implementare a cadrului strategic național privind schimbările climatice	În anul 2019, gradul de implementare a cadrului strategic național privind schimbările climatice a atins 50%. În anul 2020, gradul de implementare a continuat să crească, ajungând la 65% pentru Strategia de Dezvoltare cu emisii reduse până în 2030 și 66% pentru Strategia de adaptare la schimbările climatice până în 2020.

14

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

14.1. ODD 14 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” contribuie la atingerea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă (ODD) 14 - Viața sub apă, prin următoarele obiective:

Obiectivul Specific 10.1. Îmbunătățirea calității apei, aerului și a solurilor:

Acest obiectiv vizează reducerea poluării apelor, inclusiv prin activități terestre, ceea ce este direct legat de ODD 14.1, care urmărește reducerea poluării și a deșeurilor în mediul marin și în alte ecosisteme acvatice.

Obiectivul Specific 10.2. Creșterea durabilă a suprafeței pădurilor și ariilor protejate:

Acest obiectiv contribuie la ODD 15.2, care se referă la implementarea managementului durabil al pădurilor, creșterea împăduririlor și reîmpăduririlor. Pădurile și ecosistemele asociate lor joacă un rol crucial în menținerea biodiversității și a sănătății ecosistemelor acvatice.

Obiectivul Specific 10.3. Asigurarea unui consum responsabil al resurselor naturale:

Aceasta se aliniază cu ODD 12.2, care promovează utilizarea durabilă și eficientă a resurselor naturale, inclusiv a resurselor acvatice.

Obiectivul Specific 10.4. Tranziția activă spre economia verde și circulară:

Acest obiectiv susține ODD 12.8, care încurajează promovarea unor practici economice durabile și incluzive, inclusiv trecerea la o economie circulară. Prin adoptarea unor măsuri și politici în acest sens, se poate reduce impactul asupra mediului marin și a ecosistemelor acvatice.

ODD 14: Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

14.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

5

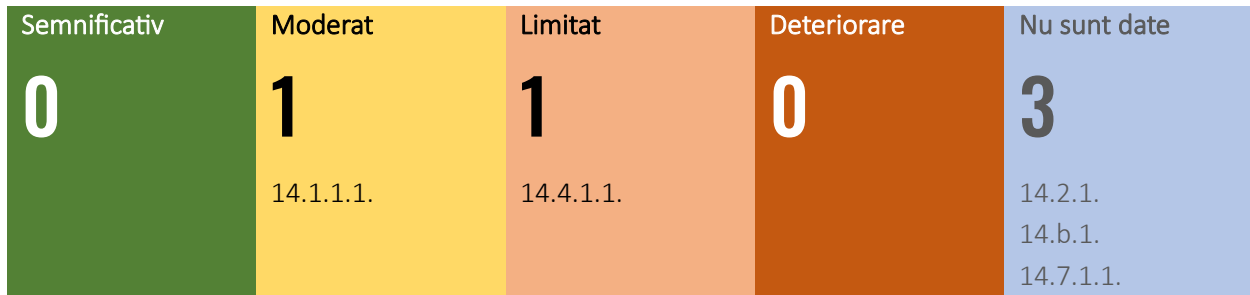
Gradul de raportare a indicatorilor:

30%

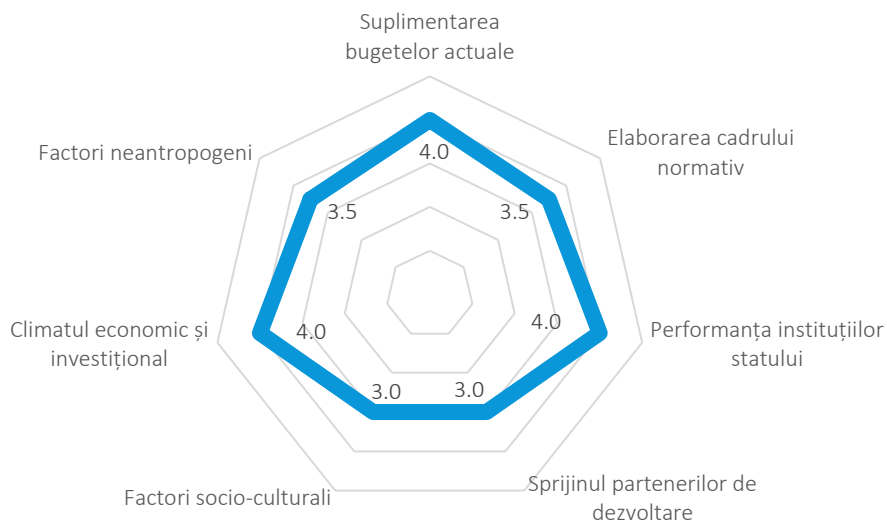
Scor de progres:

63/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres:

Factori de care depinde atingerea ODD 14

ODD 14: Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Datele disponibile arată progrese în reducerea eutrofizării apelor de suprafață și necesitatea consolidării eforturilor pentru a combate pescuitul ilegal. În același timp, absența datelor pentru anumiți indicatori subliniază importanța îmbunătățirii colectării și raportării datelor pentru a evalua mai precis și monitoriza progresul în atingerea obiectivelor de gestionare și protecție a resurselor acvatice.

Autoritățile ar trebui să consolideze capacitățile instituționale pentru colectarea, analiza și raportarea datelor referitoare la calitatea apelor de suprafață, eutrofizare, pescuitul ilegal și alte aspecte legate de resursele acvatice. Acest lucru ar permite o evaluare mai precisă a progresului în atingerea obiectivelor și o luare de decizii mai informate în ceea ce privește protecția mediului acvatic.

Pentru a asigura o gestionare eficientă și durabilă a resurselor acvatice, autoritățile ar trebui să implice activ comunitățile locale în procesul de luare a deciziilor și să promoveze cooperarea cu acestea în implementarea măsurilor de protecție și conservare a mediului acvatic. De asemenea, autoritățile ar trebui să sprijine colaborarea cu organizațiile non-guvernamentale și sectorul privat în vederea dezvoltării și implementării de inițiative și proiecte pentru conservarea și protecția resurselor acvatice. Iar pentru a îmbunătăți accesul la apă potabilă de calitate și pentru a reduce poluarea apelor de suprafață, autoritățile ar trebui să investească în infrastructura adecvată și tehnologii moderne de tratare a apei. Educarea populației generale trebuie să devină o prioritate cheie: educarea și sensibilizarea publicului cu privire la importanța protecției mediului acvatic și impactul negativ al activităților umane asupra acestuia. Aceasta ar putea contribui la creșterea responsabilității individuale și colective pentru protejarea resurselor acvatice.

Indicatori de monitorizare

14.1. Până în 2025, prevenirea și reducerea semnificativă a poluării apelor de suprafață, în special de la activitățile terestre

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului										
14.1.1.1. Indicii chimici privind eutrofizarea apelor de suprafață	indice <table border="1"><thead><tr><th>An</th><th>Indice</th></tr></thead><tbody><tr><td>2019</td><td>0,8</td></tr><tr><td>2020</td><td>0,4</td></tr><tr><td>2021</td><td>0,3</td></tr><tr><td>2022</td><td>0,3</td></tr></tbody></table> Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului Se observă o tendință de scădere a valorii indicatorului. Aceasta indică un progres general în reducerea eutrofizării și, implicit, îmbunătățirea calității apelor de suprafață în Republica Moldova.	An	Indice	2019	0,8	2020	0,4	2021	0,3	2022	0,3
An	Indice										
2019	0,8										
2020	0,4										
2021	0,3										
2022	0,3										

ODD 14: Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

14.2. Până în 2030, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor pentru a evita impacturile negative semnificative, inclusiv prin consolidarea rezistenței acestora, și luarea de măsuri pentru restaurarea acestora

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
14.2.1. Proportia zonelor economice exclusive naționale gestionate folosind abordări ecosistemice	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

14.4. Până în 2030, eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
14.4.1.1. Numărul de contravenții înregistrate privind pescuitul ilegal	număr <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Număr de contravenții</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>1428</td></tr> <tr><td>2015</td><td>1424</td></tr> <tr><td>2016</td><td>1502</td></tr> <tr><td>2017</td><td>1614</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1302</td></tr> <tr><td>2019</td><td>779</td></tr> <tr><td>2020</td><td>892</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1072</td></tr> <tr><td>2022</td><td>987</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului Numărul de contravenții înregistrate privind pescuitul ilegal a înregistrat o creștere în perioada 2010-2017, cu un vârf atins în anul 2017 (1614), după care a înregistrat o scădere până în 2019 (779), urmată de o ușoară creștere în 2020 (892) și 2021 (1072), și o nouă scădere în 2022 (987).	An	Număr de contravenții	2014	1428	2015	1424	2016	1502	2017	1614	2018	1302	2019	779	2020	892	2021	1072	2022	987
An	Număr de contravenții																				
2014	1428																				
2015	1424																				
2016	1502																				
2017	1614																				
2018	1302																				
2019	779																				
2020	892																				
2021	1072																				
2022	987																				

14.7. Până în 2030, creșterea beneficiilor economice din utilizarea durabilă a resurselor acvatice, inclusiv prin gestionarea durabilă a pescuitului, acvaculturii și turismului

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
14.7.1.1. Ponderea pescuitului în PIB	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

14.b. Oferirea accesului pescarilor artizanalii la scară mică la resursele și piețele acvatice

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
14.b.1. Gradul de implementare a cadrului normativ, strategic și politic privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

15

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

15.1. ODD 15 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” contribuie la atingerea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă (ODD) 15- Viața pe pământ, prin obiectivele sale specifice legate de mediul înconjurător și dezvoltarea durabilă. Obiectivele din cadrul strategiei, cum ar fi îmbunătățirea calității apei, aerului și a solurilor, creșterea durabilă a suprafeței pădurilor și ariilor protejate, asigurarea unui consum responsabil al resurselor naturale și tranziția activă spre economia verde și circulară, sunt în concordanță directă cu ODD 15 și accentuează angajamentul Republicii Moldova de a proteja și conserva viața terestră.

HG 55/2023, prin programul național de extindere și reabilitare a pădurilor pentru perioada 2023-2032, contribuie la atingerea ODD 15 prin promovarea creșterii durabile a suprafeței pădurilor și ariilor protejate. Programul propune acțiuni concrete pentru extinderea și reabilitarea pădurilor, inclusiv prin împăduriri și reîmpăduriri, cu scopul de a îmbunătăți starea și calitatea ecosistemelor terestre.

HG 953/2022 aprobă cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, inclusiv ODD 15. Acest cadru asigură o bază solidă pentru monitorizarea și evaluarea progresului în atingerea ODD-urilor, inclusiv combaterea degradării solurilor și protejarea biodiversității.

15.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

15

Gradul de raportare a indicatorilor:

69%

Scor de progres:

48/100

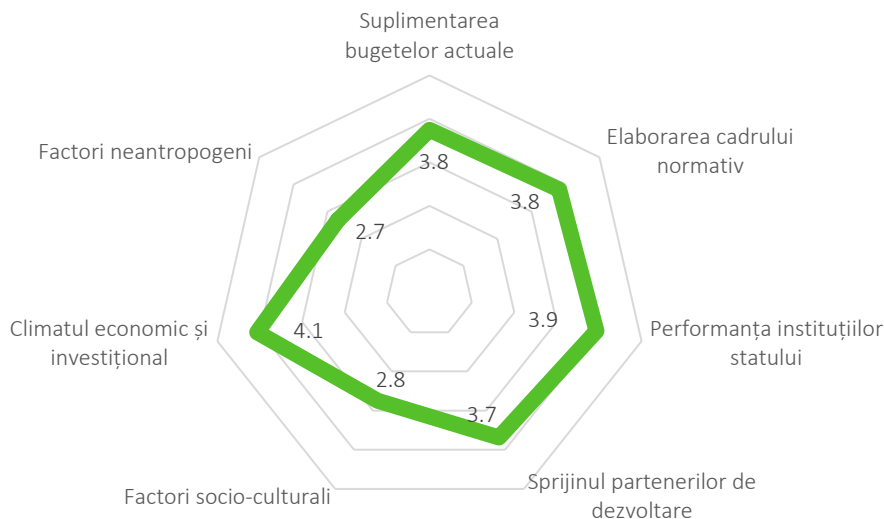
Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
0	3	6	2	2
	15.2.1. 15.2.1.2 15.9.1.1.	15.1.1. 15.1.2. 15.2.1.3. 15.5.1.1 15.a.1. 15.2.1.1.	15.3.1. 15.5.1.	15.3.1.1. 15.7.1.

*din totalul de 15 de indicatori, 13 sunt indicatori de progres și 2 sunt indicatori de structură

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Factori de care depinde atingerea ODD 15

Scăderea procentului suprafeței forestiere în 2022 trebuie să fie un semnal de alarmă în ceea ce privește pierderea suprafețelor forestiere. Pentru a asigura conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor de apă dulce terestre, este necesară o monitorizare continuă a suprafețelor forestiere și implementarea măsurilor adecvate de protecție și restaurare a acestora. Autoritățile responsabile vor intensifica eforturile de conservare a pădurilor și vor dezvolta strategii și planuri de acțiune pentru gestionarea durabilă a acestor ecosisteme. Investițiile în lucrări silvotehnice corespunzătoare, restaurarea pădurilor degradate și extinderea împăduririi și reîmpăduririi sunt prioritare.

Rata netă anuală de schimbare a suprafeței forestiere a avut o evoluție variabilă între 2020 și 2022. În 2020 și 2021, rata de schimbare a fost de 0,3%, indicând o creștere sau o scădere foarte mică a suprafeței forestiere. Însă, în 2022, rata de schimbare a scăzut semnificativ, ajungând la -3,4%, ceea ce indică o reducere a suprafeței de păduri în acel an.

Proporția de suprafață forestieră situată în zonele protejate legal a rămas constantă la 40,8% în anii recentți. Acest lucru ar putea indica un efort constant al autorităților de a proteja pădurile prin desemnarea lor ca zone protejate, dar ar putea fi nevoie de eforturi suplimentare pentru a crește această proporție.

Proporția de suprafață forestieră gospodărită în conformitate cu planuri de gestionare durabilă a pădurilor pe termen lung a fost estimată la 86,3% în ultimii trei ani. Acesta este un semn pozitiv că majoritatea

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

suprafeței forestiere este gestionată în mod durabil și planificat pentru a asigura utilizarea sustenabilă a resurselor.

Rezervele de biomasă supraterană în păduri au avut o ușoară creștere între 2020 și 2021, trecând de la 49,9 mii m.c. la 50,1 mii m.c., dar au scăzut la 43,4 mii m.c. în 2022. Acesta este un aspect care necesită o monitorizare mai îndeaproape din partea autorităților, pentru a asigura conservarea resurselor de biomasă și a calității pădurilor.

Suprafața forestieră inclusă în cadrul sistemului de certificare a modului de gestionare a pădurilor, verificat independent, a rămas constantă la 0.0 mii ha în toți cei trei ani. Aceasta ar putea indica necesitatea unor eforturi suplimentare pentru a promova și implementa sisteme de certificare a modului de gestionare a pădurilor, astfel încât să se asigure o gestionare durabilă și responsabilă a resurselor.

Prin urmare, există progrese în ceea ce privește gestionarea durabilă a pădurilor, dar sunt necesare eforturi continue pentru a aborda aspecte precum conservarea biodiversității, combaterea defrișărilor și promovarea unei gestionări responsabile a resurselor acvatice. Monitorizarea constantă și raportarea transparentă a datelor sunt esențiale pentru evaluarea progresului și luarea de decizii informate în vederea protejării și conservării pădurilor pentru generațiile viitoare.

Din valorile prezentate pentru indicatorul 15.2.1.1. Suprafața terenurilor degradate restabilite prin împădurire, se poate deduce că în perioada 2017-2021 nu s-au realizat eforturi pentru împădurirea și restabilirea terenurilor degradate. În 2022, un total de 347 hectare au fost restabilite prin împădurire.

În acest context, este prioritară elaborarea și implementarea unor acțiuni rapide, acceleratoare, pentru împădurirea și restabilirea terenurilor degradate, care să includă obiective clare și măsuri concrete pentru a crește suprafața terenurilor împădurite. Alocarea de resurse financiare adecvate pentru împădurirea terenurilor degradate, inclusiv fonduri pentru plantarea și îngrijirea noilor plantații. Identificarea terenurilor degradate potențiale și prioritizarea acestora pentru a fi incluse în proiectele de împădurire, luând în considerare potențialul lor de regenerare și valoarea lor ecologică. La fel, este importantă implicarea comunităților locale și a societății civile în procesul de împădurire, promovând parteneriate și colaborări pentru a maximiza impactul și durabilitatea acestor inițiative. Eforturile de educare și conștientizare publică sunt extrem de necesare pentru a promova importanța împăduririi în combaterea degradării terenurilor și schimbărilor climatice și pentru a implica cetățenii în eforturile de restabilire a ecosistemelor prin împădurire.

Cota-parte a terenurilor degradate din suprafața totală de terenuri a crescut constant în ultimii ani. Această tendință indică o nevoie de eforturi sporite pentru a combate degradarea terenurilor și a promova utilizarea sustenabilă a acestora. Progresul în această direcție este crucial pentru asigurarea unui viitor durabil al terenurilor și protejarea resurselor naturale. Există o tendință generală de creștere a procentului de terenuri degradate în ultimii ani.

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Numărul total de specii incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova a crescut semnificativ de la 242 în perioada 2010-2014 la 427 în prezent. Acest lucru indică un progres în identificarea și includerea speciilor amenințate și vulnerabile în Cartea Roșie. Vor fi continuate eforturile de identificare și protecție a speciilor amenințate și vulnerabile în Republica Moldova.

În ceea ce ține de promovarea distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și promovarea accesului corespunzător la aceste resurse, cu toate că există acte normative referitoare la asigurarea distribuirii corecte și echitabile a resurselor genetice, este utilă definirea unor indicatori statistici care să ofere date specifice și actualizate privind distribuția acestor resurse și beneficiile asociate.

Date lipsesc și în ceea ce privește comerțul ilegal cu animale sălbatice, ceea ce face imposibilă analiza acestui fenomen în Republica Moldova.

Având în vedere existența actelor normative și măsurilor privind prevenirea și reducerea apariției speciilor invazive, autoritățile vor asigura o implementare eficientă a acestor măsuri și să colaboreze cu specialiștii în domeniu pentru a controla și eradica speciile prioritare într-un mod sustenabil.

Fluctuațiile semnificative ale valorii asistenței financiare externe arată necesitatea unui efort mai susținut pentru mobilizarea resurselor financiare din surse diverse și pentru a le direcționa către proiecte și inițiative care contribuie la conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității și a ecosistemelor.

Progresul în implementarea acțiunilor din cadrul Planului Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 arată angajamentul Republicii Moldova în protejarea mediului și conservarea ecosistemelor. Cu toate acestea, eforturile vor continua pentru a spori gradul de implementare și pentru a asigura integrarea valorilor biodiversității în toate procesele de dezvoltare și planificare teritorială.

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Indicatori de monitorizare

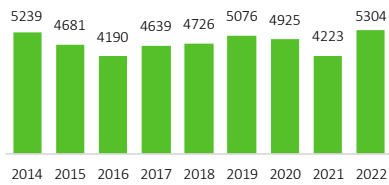
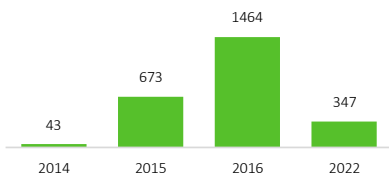
15.1. Până în 2030, asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri și zone umede

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.1.1. Suprafața forestieră ca procent din suprafața totală a terenurilor terestre	procent (%) Deși nu au avut loc schimbări semnificative, s-a constatat o ușoară scădere a suprafeței forestiere în 2018 și 2019. În 2021, procentul suprafeței forestiere a crescut la 13,2%, înainte de a coborî din nou la 12,7%. Sursa: Agenția "Moldsilva", Agenția Relații Funciare și Cadastru
15.1.2. Proportia ariilor importante ale biodiversității zonelor terestre și de apă dulce protejate, divizate pe tipuri de ecosisteme	Din 2013, proporția ariilor importante ale biodiversității zonelor terestre și de apă dulce protejate a rămas constantă la 5,6%. Nu există o schimbare pozitivă în proporția ariilor protejate în ultimii ani. Tendința este de a menține aceeași proporție a zonelor protejate în raport cu suprafața totală a ecosistemelor.

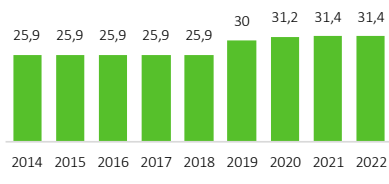
15.2. Până în 2030, promovarea implementării managementului durabil al tuturor tipurilor de păduri, efectuarea lucrărilor silvotehnice, restabilirea pădurilor degradate și creșterea semnificativă a împăduririi și reîmpăduririi

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.2.1. Indicatori privind progresul managementului durabil al pădurilor: - rata netă anuală de schimbare a suprafeței forestiere; - rezervele de biomasă supraterană în păduri; - proporția de suprafață forestieră situată în zonele protejate legal; - proporția de suprafață forestieră gospodărită în conformitate cu planurile de gestionare durabilă a pădurilor pe termen lung; - suprafața forestieră inclusă în cadrul sistemului de certificare a modului de gestionare a pădurilor, verificat independent.	Rata netă anuală de schimbare a suprafeței forestiere Procent, mii m.c., mii ha Rezervele de biomasă supraterană în păduri Procent, mii m.c., mii ha Proportia de suprafață forestieră situată în zonele de protecție legal stabilite Procent, mii m.c., mii ha Proportia de suprafață forestieră în conformitate cu planul de gestionare a pădurilor pe termen lung Procent, mii m.c., mii ha Sursa: Agenția "Moldsilva" Există progrese în ceea ce privește gestionarea durabilă a pădurilor, dar sunt necesare eforturi continue pentru a aborda aspecte precum conservarea biodiversității și combaterea defrișărilor.

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

15.2.1.1. Suprafața terenurilor degradate restabilite prin împădurire	În perioada 2017-2021 nu s-au realizat eforturi în împădurirea și restabilirea terenurilor degradate. În toți acești ani, suprafața terenurilor degradate restabilite prin împădurire a fost de 0 hectare, ceea ce indică absența progresului în acest domeniu. În 2022, un total de 347 hectare au fost restabilite prin împădurire.	
15.2.1.2. Suprafața pădurilor restabilite	hectare Sursa: Agenția "Moldsilva"	Din 2015 până în 2019 se observă o ușoară scădere, urmată de o creștere în anul 2020. În anul 2022, suprafața pădurilor restabilite a atins un nivel maxim de 5304 de hectare.
15.2.1.3. Suprafața pădurilor extinse	hectare Sursa: Agenția "Moldsilva"	Din 2016 până în 2022 a scăzut considerabil suprafața pădurilor extinse în Republica Moldova. Extinderea pădurii este procesul de restabilire/refacere a vegetației forestiere pe un teren sau despădurit prin tăieri sau alți factori (incendii, rupturi și doborâturi de vânt, focare de uscare etc.).

15.3. Până în 2030, combaterea deșertificării, restabilirea terenurilor degradate prin implementarea mecanismului Neutralitatea Degradării Terenurilor (NDT), pentru a realiza o lume neutră din punctul de vedere al degradării solului

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
15.3.1. Cota-parte a terenurilor degradate din suprafața totală de terenuri	procent (%) Sursa: Agenția Relații Funciare și Cadastru	Începând cu anul 2019, procentul a crescut de la 25,9% la 30%, iar în anul 2022 a atins un nivel de 31,4%. Această tendință indică o nevoie de eforturi sporite pentru a combate degradarea terenurilor și a promova utilizarea sustenabilă a acestora.
15.3.1.1. Cota-parte a terenurilor din categoria terenurilor cu destinație agricolă ameliorate din suprafața totală de terenuri degradate din categoria respectivă	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

15.5. Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, pentru a stopa pierderea biodiversității și, până în 2030, pentru a proteja și preveni extincția speciilor amenințate

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.5.1. Indicele listei speciilor din Cartea Roșie a Republicii Moldova	Acest indicator are scor 1 pentru perioada anilor 2010-2017, ceea ce înseamnă că în fiecare dintre acei ani a fost înregistrată cel puțin o specie din Republica Moldova în Cartea Roșie. Cu toate acestea, din cauza lipsei de date pentru anii 2018-2022, nu putem trage concluzii clare despre evoluția recentă a indicatorului. Faptul că nu există date pentru acei ani poate avea mai multe motive, cum ar fi lipsa de raportare sau de actualizare a informațiilor.
15.5.1.1. Numărul total de specii incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova	Numărul total de specii incluse în Cartea Roșie a rămas constant la 242 în perioada 2010-2014 și a crescut la 427 începând cu anul 2015, cifra menținându-se până în 2022.

15.6. Promovarea distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și promovarea accesului corespunzător la aceste resurse, după cum este convenit la nivel internațional

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.6.1.1. Existența actelor normative referitoare la asigurarea distribuirii corecte și echitabile a resurselor genetice	Pentru 2016-2018 - Da

15.7. Luarea unor măsuri urgente pentru a stopa braconajul și traficul de specii de floră și faună protejate, precum și pentru a face față problemelor puse de cererea și oferta de produse ilegale de specii sălbatice

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.7.1. Proporția comerțului ilicit cu animale sălbatice (inclusiv produse derivate, părți ale acestora) care au fost braconate sau traficate prin contrabandă	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

15.8. Adoptarea și implementarea măsurilor pentru a preveni introducerea și a reduce semnificativ impactul speciilor invazive asupra ecosistemelor terestre și acvatice și pentru a controla și eradica speciile prioritare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.8.1.1. Existența actelor normative și a măsurilor privind prevenirea și reducerea apariției speciilor invazive pentru a controla și eradica speciile prioritare	Strategia privind diversitatea biologică a Republicii Moldova și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia (HG nr. 274/2015); Legea regnului vegetal nr. 239/2007; Legea regnului animal nr. 439/1995.

ODD 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

15.9. Integrarea și monitorizarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii, planurile de reducere a sărăciei și planurile de amenajare a teritoriilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.9.1.1. Gradul de implementare a acțiunilor din cadrul Planului al Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023	procent (%) Sursa: Ministerul Mediului Începând cu anul 2015, gradul de implementare a acțiunilor a fost de 15%, iar acest nivel a fost menținut constant până în anul 2017. Din anul 2018, gradul de implementare a început să crească semnificativ, ajungând la 32% în acel an, 37% în 2019, 42% în 2020, 46% în 2021 și 47% în 2022. Se observă o tendință ascendentă și angajament în implementarea acțiunilor strategice pentru protecția mediului în Republica Moldova.

15.a. Mobilizarea și creșterea substanțială a resurselor financiare din toate sursele pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității și ecosistemelor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
15.a.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru dezvoltare acordate pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității și a ecosistemelor.	milioane dolari SUA Sursa: Baza de date UNSTATS Asistența financiară și tehnică externă pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității și a ecosistemelor a scăzut în 2020 și 2021, după ce a înregistrat un vârf în 2019. Nu există date pentru 2020.

16

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.1. ODD 16 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” are ca obiectiv general asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente. Pentru a atinge Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 16 (ODD 16), se propun următoarele acțiuni:

- Edificarea unei administrații publice integre, responsabile, eficiente, transparente și deschise pentru participarea cetățenilor la procesele de luare a deciziilor.
- Centrarea serviciilor publice pe nevoile oamenilor.
- Integrarea științei, a tehnologiilor și a datelor în procesul de guvernare.
- Asigurarea drepturilor și libertăților civile și politice, inclusiv a libertății de exprimare, întruniri și asocierii, a dreptului la informație și a dreptului de a alege și a fi ales.

Pentru atingerea acestor obiective, se urmăresc ținte strategice precum reducerea corupției și mituirii, dezvoltarea eficienței și transparenței instituțiilor, precum și asigurarea unui proces decizional receptiv, inclusiv și participativ.

Reforma administrației publice este considerată esențială în promovarea politicii și reformelor de calitate în toate sectoarele. Prin aceasta, se dorește crearea unei administrații publice moderne, profesioniste și orientate spre furnizarea de servicii publice de calitate, în conformitate cu nevoile și așteptările cetățenilor și ale entităților sociale și economice.

Prin responsabilizarea autorităților administrative și instituțiilor publice, se urmărește luarea deciziilor în concordanță cu nevoile populației și gestionarea eficientă a resurselor publice. Procesul decizional să fie transparent, eficient și predictibil, iar accesul la serviciile publice să fie îmbunătățit, inclusiv prin digitalizare, pentru a satisface nevoile și cerințele beneficiarilor.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

Gradul de raportare a indicatorilor:

Scor de progres:

34

56%

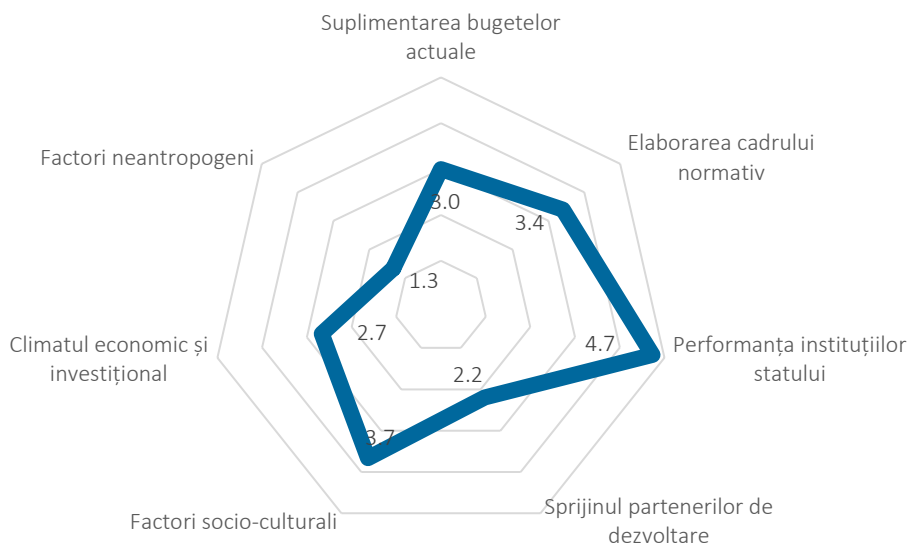
48/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
1	6	10	5	10
16.7.1.a.	16.1.1. 16.1.3.1. 16.2.2. 16.3.2. 16.3.2.1. 16.10.1.1.	16.2.1.1. 16.3.2.3. 16.3.2.2. 16.4.2.1. 16.4.2.2. 16.5.2.1. 16.5.2.2 16.6.1. 16.7.1.c. 16.b.1.	16.1.3. 16.2.1. 16.5.1. 16.5.2. 16.6.2.1.	16.1.2. 16.1.4. 16.2.3. 16.3.1. 16.3.2.4. 16.4.1. 16.6.2. 16.7.1.b. 16.9.1. 16.7.2.

*din totalul de 34 de indicatori, 32 sunt indicatori de progres și 2 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 16

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Numărul de victime ale omorului intenționat a scăzut în ultimii ani. Această evoluție favorabilă este legată de succesul măsurilor și politicilor implementate pentru diminuarea violenței și criminalității în perioada în discuție. Totuși, pentru o evaluare completă și definitivă a situației, este necesară disponibilitatea datelor legate de numărul de decese cauzate de conflicte și proporția populației afectate de violența fizică și sexuală.

Fluctuațiile anuale ale numărului de victime ale infracțiunilor de violență nu indică o tendință clară. În acest context, Guvernul a pus în aplicare o serie de strategii și programe destinate reducerii ratei criminalității și violenței. Printre acestea se numără Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030, în care Ministerul Afacerilor Interne și-a setat ca indicator de impact reducerea numărului victimelor omorului intenționat cu 30%, și Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Programul de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025 este un document de politici publice care urmărește stabilirea unui set de obiective și acțiuni pe termen mediu privind prevenirea și combaterea criminalității în Republica Moldova, într-o manieră eficientă, concentrată pe rezultate ce vor diminua acest fenomen.

Eforturile de reducere a numărului de victime ale omorului intenționat trebuie consolidate și continuate. Pentru aceasta, monitorizarea constantă a evoluției situației și identificarea factorilor de succes din trecut poate ajuta la elaborarea și implementarea unor strategii de combatere a violenței și mai eficiente. În același timp, este deosebit de important să se îmbunătățească colectarea și raportarea datelor referitoare la alte aspecte ale violenței (indicatorii lipsă 16.1.2, 16.1.3 și 16.1.4).

Analiza fluctuațiilor numărului de victime ale infracțiunilor de violență este esențială. A înțelege cauzele acestei variații poate contribui la elaborarea unor măsuri adecvate pentru prevenirea acestor infracțiuni în viitor.

Sunt necesare mai multe date pentru evaluarea situației copiilor supuși violenței fizice sau psihologice. Actualmente, nu avem suficiente informații pentru a aprecia progresul sau tendințele în acest sens, în special în cazul copiilor lăsați fără îngrijire în Republica Moldova de către părinții lor care lucrează în străinătate. Începând cu data de 15.05.2023, a fost pus în aplicare un mecanism de raportare a abuzurilor sexuale asupra copiilor, susținut de Centrul Internațional La Strada. În plus, prin Ordinul comun nr.89/22/172/56/20/121 (MAI, MMPS, MS, MJ, PG, MEC) a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. Mecanismul are drept scop de a scoate în evidență fenomenul de femicid în Republica Moldova, prin analiza tuturor cazurilor de violență în familie, soldate cu deces sau vătămare gravă a integrității corporale a victimelor, relevarea lacunelor de sistem și consolidarea interacțiunii între autoritățile responsabile

Numărul de copii victime ale violenței și neglijării a început să scadă. Este esențial să continue eforturile de prevenire și intervenție și să asigurăm monitorizarea și sprijinul adecvat pentru copiii care sunt încă afectați.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

De asemenea, este vitală îmbunătățirea colaborării și a schimbului de informații între toate instituțiile și organizațiile implicate în protejarea copiilor și promovarea legii.

În vederea instituirii unui mecanism național pentru monitorizarea și coordonarea activităților de prevenire și combatere a exploatării și abuzului sexual asupra copiilor, protejarea drepturilor acestora, pe platforma Ministerului Afacerilor Interne, prin Dispoziția Guvernului nr. 66/2022, a fost instituită Comisia specializată pentru coordonarea și monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote). Instituirea unei asemenea Comisii la nivel național, în cadrul Consiliului național pentru drepturile omului, va asigura monitorizarea și coordonarea eforturilor de prevenire și combatere a exploatării și abuzului sexual asupra copiilor, precum și va contribui la sporirea nivelului de protecție a drepturilor copilului, cât și va consolida eforturile comune de răspuns la fenomenul exploatării și abuzului sexual asupra copiilor și promovarea cooperării în acest domeniu. Totodată, a fost lansat sistemul „AMBER Alert” în Moldova, în parteneriat cu Compania Meta, pentru localizarea copiilor dispăruți din țară

Traficul de ființe umane continuă să fie o problemă. Este nevoie de o abordare coerentă și integrată pentru a combate acest fenomen și eforturile în această direcție trebuie să fie susținute pe termen lung.

Dezvoltarea și implementarea programelor de educație și conștientizare privind prevenirea și combaterea violenței, inclusiv violența în familie și violența sexuală, pentru a promova o cultură a non-violenței și a respectului reciproc, sunt acțiuni esențiale pentru perioada imediat următoare.

În vederea asigurării exercitării eficiente a dreptului la protecție al victimelor violenței în familie și violenței sexuale, Ministerul Afacerilor Interne a elaborat și a promovat cadrul normativ privind dezvoltarea un serviciu multifuncțional, destinat oferirii accesului sporit la servicii de criză integrate pentru victimele violenței în familie și violenței sexuale, centrat pe traumă și necesitățile acestora, prin asigurarea unui răspuns intersectorial prompt într-o singură locație. (Hotărârea Guvernului nr. 173/2023 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la activitatea Centrului de Justiție Familială al Poliției și a Standardelor minime de calitate). Astfel, prin furnizarea serviciilor de consiliere informațională, examinare și asistență medicală, examinare medico-legală, consiliere psihologică gratuită, consultanță și asistență juridică primară și calificată, precum și servicii sociale și de însoțire a victimei în procedurile legale, se va asigura un răspuns intersectorial, pentru a preveni revictimizarea și/sau re-traumatizarea victimelor, precum și facilitarea monitorizării, documentării și colectării probelor în cauzele contravenționale și penale.

În vederea consolidării răspunsului prompt la cazurile de violență sexuală, Ministerul Afacerilor Interne a elaborat și promovat proiectul Hotărârii Guvernului nr. 223/2023 „Cu privire la aprobarea Metodologiei și Instrucțiunii de lucru a echipei de intervenție în cazurile de violență sexuală”. Normele prevăzute de metodologia și instrucțiunile de intervenție în cazurile de violență sexuală facilitează cooperarea dintre toți actorii cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii violenței: poliție, asistență socială, sănătate publică, medicină legală, educație și instituțiile din sectorul asociativ. Astfel, echipele de intervenție în cazurile de violență sexuală urmează să devină un mecanism de protecție a victimelor violenței sexuale și

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

de asistență a acestora în cheia unei abordări integrate, complexe și prompte a fenomenului violenței în bază de gen.

Proporția persoanelor în arest preventiv în instituțiile penitenciare a înregistrat o scădere constantă între 2018 și 2022. În 2018, procentajul persoanelor aflate în arest preventiv a fost de 6,8%, scăzând treptat la 5,4% în 2022. Această tendință indică eforturi de îmbunătățire a gestionării măsurilor preventive și a criteriilor de reținere, pentru a preveni cazurile de arest preventiv nejustificate. Cu toate că se observă o scădere a valorilor, ponderea persoanelor aflate în arest preventiv rămâne înaltă. Astfel, există potențial de îmbunătățire în ceea ce privește gestionarea măsurilor preventive și asigurarea unor condiții corecte și echitabile pentru persoanele reținute. Deși indicatorul arată o tendință pozitivă, se vor monitoriza și analiza aceste date în timp pentru a asigura o evoluție constantă și îmbunătățirea situației în instituțiile penitenciare.

Accesul la consiliere juridică garantată de stat a înregistrat în linii generale o tendință de creștere în perioada 2010-2022. Anii 2017 și 2022 au prezentat cele mai mari valori, cu 54601 și respectiv 50360 de persoane beneficiind de aceste servicii. Cu toate acestea, se observă scăderi în anumiți ani, ca de exemplu 2020 (44265), care ar putea fi influențate de factori precum evoluția economiei sau pandemia COVID-19. În contextul fluctuațiilor observate, este important ca autoritățile să continue monitorizarea și analiza acestor date pentru a înțelege mai bine factorii care influențează accesul la asistență juridică și pentru a implementa măsuri corespunzătoare. Numărul de persoane care beneficiază de asistență juridică garantată de stat poate reflecta gradul de accesibilitate și egalitate în sistemul judiciar și este un aspect important pentru asigurarea unei justiții echitabile și accesibile tuturor cetățenilor.

Implementarea recomandărilor Avocatului Poporului și ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a înregistrat o scădere în perioada 2017-2022. În 2017, proporția recomandărilor implementate a fost de 74,8%, după care a urmat o scădere la 47% în 2022. În fața acestei tendințe, autoritățile vor identifica factorii care au cauzat această scădere și vor depăși obstacolele care afectează implementarea recomandărilor. Acestea vor spori transparența, responsabilizarea și eficiența în procesul de implementare a recomandărilor și vor asigura capacități instituționale necesare pentru implementarea recomandărilor. Autoritățile vor defini strategii clare pentru abordarea problemelor ridicate de către Avocatul Poporului și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și vor monitoriza progresul în implementarea acestora.

Procentul cazurilor pierdute la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a avut fluctuații semnificative în anii analizați. Această fluctuație poate fi rezultatul diverselor contexte și circumstanțe juridice. În anumiți ani, precum 2010 (54,9%), 2012 (51,9%), 2013 (41,9%) și 2017 (34,3%), s-a înregistrat un procent mai mare de cazuri pierdute.

Pe de altă parte, proporția redusă de cazuri pierdute la CEDO în 2022 (23,3%) poate indica o îmbunătățire a apărării în fața Curții. De asemenea, aceste rezultate pot fi rezultatul măsurilor întreprinse pentru a îmbunătăți respectarea drepturilor omului și standardelor europene în timp.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Totuși, variabilitatea acestei proporții subliniază importanța monitorizării și analizei continue a evoluției cazurilor în fața CEDO. Această monitorizare poate ajuta la identificarea tendințelor și la determinarea posibilelor cauze ale succesului sau eșecului în astfel de cazuri.

Este de asemenea important să se ia măsuri pentru a îmbunătăți pregătirea și reprezentarea juridică în cazurile prezentate în fața Curții, cu scopul de a reduce numărul de cazuri pierdute. Conformarea la drepturile omului și standardele europene trebuie să fie o prioritate constantă în toate procesele juridice și administrative.

Promovarea unei colaborări eficiente între instituțiile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale este, de asemenea, crucială pentru consolidarea sistemului judiciar și protecția drepturilor omului. Îmbunătățirea conformării cu drepturile omului și standardele europene trebuie să fie un efort constant, cu obiectivul de a asigura o justiție echitabilă și respectarea integrală a drepturilor tuturor cetățenilor.

Există o tendință generală de creștere a numărului de arme deținute legal (calculate în raport cu 100.000 oameni). Această creștere poate ridica preocupări legate de securitate și controlul armelor, mai ales în contextul conflictului din Ucraina. O monitorizare și evaluare atentă a acestei evoluții este esențială pentru a asigura o gestionare adecvată a armelor și pentru a preveni potențiale riscuri asociate cu creșterea numărului de arme în circulație.

Numărul de arme deținute ilegal și confiscate a fluctuat în perioada 2018-2022. Anul 2020 a înregistrat un număr semnificativ mai mare de arme confiscate față de anii precedenți, cu un total de 368. În anii următori s-a înregistrat o descreștere, dar numărul rămâne ridicat: 286 în 2021, 234 în 2022. Aceste evoluții, în combinație cu creșterea numărului de arme deținute legal, pot sugera că există un număr semnificativ de arme neînregistrate sau deținute în mod ilegal, ceea ce ridică preocupări privind controlul armelor și aplicarea adecvată a legislației.

Observăm astfel că creșterea numărului de arme deținute legal, coroborată cu numărul de arme confiscate, poate indica o creștere a activităților infracționale legate de arme. Aceste date evidențiază nevoia de a consolida eforturile autorităților în combaterea traficului ilegal de arme și a posesiei ilegale a acestora. Este esențială o monitorizare constantă a acestei situații pentru a înțelege mai bine tendințele legate de posesia legală și ilegală a armelor și pentru a elabora politici și măsuri adecvate pentru prevenirea abuzului de arme și pentru asigurarea siguranței publice.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

În ceea ce ține de reducerea corupției și mituirii în toate formele sale, pentru doi indicatori foarte importanți nu sunt date disponibile pentru ultimii 3-4 ani. Totuși, datele istorice sugerează anumite îmbunătățiri structurale:

- **Ponderea persoanelor care au efectuat plăți neoficiale (mită) a înregistrat o scădere semnificativă** până în 2018 (între 2012 și 2018, procentul persoanelor implicate în mită a scăzut de la 37,2% la 19,5%). Din păcate, lipsa datelor pentru anii 2019-2022 limitează evaluarea progresului în această direcție în ultimii ani.
- **Ponderea antreprenorilor care au efectuat plăți neoficiale (mită) a scăzut de asemenea considerabil** până în 2018. Între 2012 și 2018, procentul antreprenorilor implicați în mită a scăzut de la 47,8% la doar 4,6%. Însă, similar cu situația persoanelor fizice, absența datelor pentru anii 2019-2022 ne limitează capacitatea de a evalua progresul recent.

În ansamblu, datele colectate sugerează un progres în ceea ce privește reducerea corupției, atât la nivelul persoanelor fizice, cât și la cel al antreprenorilor. Cu toate acestea, este esențial să continuăm colectarea și raportarea datelor în perioadele ulterioare pentru a asigura o evaluare mai cuprinzătoare a eforturilor de combatere a corupției și pentru a întări aceste progrese.

Evaluarea implicării cetățenilor și antreprenorilor în plăți neoficiale este crucială pentru monitorizarea și evaluarea progresului în combaterea corupției. Aceste informații sunt vitale pentru elaborarea de strategii și măsuri eficiente de combatere a corupției, pentru promovarea transparenței și a responsabilității, precum și pentru menținerea bunei guvernări. Monitorizarea și analiza periodică a acestor indicatori sunt deosebit de importante pentru a asigura că eforturile anticorupție sunt eficiente și duc la îmbunătățiri semnificative în combaterea corupției și promovarea integrității în instituțiile publice și private.

Ponderea cheltuielilor publice efective raportate la cheltuielile aprobate prezintă fluctuații anuale, fără o tendință clară de creștere sau scădere. Este important să se asigure utilizarea eficientă a cheltuielilor publice și să se monitorizeze atent raportarea și utilizarea acestora pentru a asigura responsabilitatea și transparența instituțiilor.

Ponderea populației care a accesat serviciile publice în format electronic are o singură valoare disponibilă, pentru anul 2022, ceea ce limitează capacitatea de a trage concluzii solide despre evoluția acestui indicator. Este necesară colectarea și analiza mai multor date pentru a evalua impactul și eficiența serviciilor publice electronice. De asemenea, pot fi reconstruite valori de referință în baza datelor colectate de-a lungul anilor de către Agenția de Guvernare Electronică, care are experiența de evaluare, prin pop-up chestionare. În viitorul imediat este importantă promovarea utilizării serviciilor publice electronice în rândul populației generale, pentru a facilita accesul și a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite populației, prin dezvoltarea infrastructurii digitale, creșterea gradului de digitalizare a serviciilor și asigurarea securității și confidențialității datelor.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Nu sunt disponibile date care să indice cât de inclusiv și participativ consideră populația procesul de luare a deciziilor. Fără aceste informații, este dificil să fie evaluat progresul sau să fie identificate deficiențele în acest domeniu. Pentru a îmbunătăți transparența și participarea cetățenilor la procesul de luare a deciziilor, autoritățile vor dezvolta mecanisme adecvate de colectare și raportare a datelor relevante. Încurajarea consultărilor publice și implicarea activă a cetățenilor în luarea deciziilor care îi afectează este esențială. O guvernare deschisă și transparentă poate consolida încrederea și legitimitatea instituțiilor în ochii cetățenilor.

Lipsa de date complică monitorizarea progresului și eficacitatea politicilor și măsurilor de protecție a drepturilor copiilor și familiilor. Este crucial ca autoritățile și organizațiile relevante să acorde o atenție mai mare dezvoltării și consolidării sistemelor de înregistrare a nașterilor pentru a obține datele necesare și pentru a asigura protecția și drepturile copiilor. Absența acestor date este un semnal că sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea infrastructurii și politicii pentru înregistrarea nașterilor și obținerea certificatelor de naștere pentru toți copiii în vârstă de până la 5 ani.

Situația libertății presei în țară a rămas relativ stabilă în perioada 2019- 2023, Indicele Libertății Presei având fluctuații minore. Este totuși esențial să se acorde atenție constantă protecției libertății presei și asigurării unui mediu propice pentru jurnalism independent și transparent.

Un nou cadru normativ privind accesul la informație a fost implementat. La data de 9 iunie 2023, Parlamentul a adoptat Legea privind accesul la informațiile de interes public (Legea nr. 148/2023), care transpune standardele internaționale în domeniu și aduce la zi normele în conformitate cu cele mai bune practici internaționale. Adoptarea acestei legi poate reprezintă un pas semnificativ în direcția asigurării unui acces mai larg și mai transparent la informații de interes public pentru cetățeni.

De asemenea, **Republica Moldova a ratificat Convenția Tromsø în 2020**, un instrument juridic internațional obligatoriu care recunoaște dreptul tuturor persoanelor de a avea acces la documente oficiale deținute de autoritățile publice. Acest drept este garantat fără discriminare și indiferent de statutul sau motivațiile solicitantului. Toate documentele oficiale sunt în principiu publice și pot fi reținute doar în conformitate cu protecția altor drepturi și interese legitime enumerate în mod specific în convenție, cu excepția cazului în care există un interes public superior în dezvăluire. Convenția Tromsø stabilește standarde minime pentru procesarea promptă și corectă a solicitărilor de acces la documente oficiale de către autoritățile publice care dețin documentele, precum și pentru revizuirii administrative interne și apeluri către entități independente sau instanțe în cazul respingerii unei solicitări.

Oficiul Avocatului Poporului a primit statutul "A" de la Biroul Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului (GANHRI) în 2018. Această recunoaștere indică faptul că instituția Ombudsmanului din țară este apreciată pentru conformitatea cu standardele și Principiile de la Paris. Principiile de la Paris sunt un set de standarde internaționale pentru instituțiile naționale independente pentru drepturile omului. Statutul de acreditare „A” este cel mai înalt nivel de recunoaștere acordat de GANHRI și subliniază că instituția Ombudsmanului din țară funcționează eficient și respectă standardele

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

internaționale pentru protecția drepturilor omului. Prezența unei instituții naționale independente pentru drepturile omului cu statutul „A” demonstrează că instituțiile naționale se preocupă de protecția și promovarea drepturilor omului. Îndeplinirea standardelor internaționale în acest domeniu este crucială pentru a asigura că drepturile fundamentale ale cetățenilor sunt protejate și respectate.

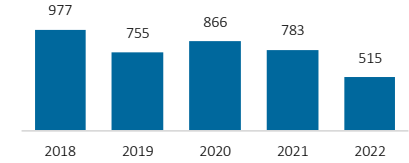
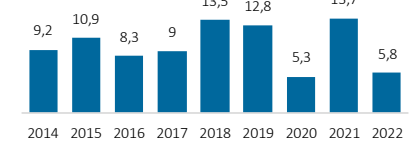
Indicatori de monitorizare

16.1. Reducerea continuă și dinamică a tuturor formelor de violență, în special a violenței în familie și a violenței sexuale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.1.1. Numărul de victime ale omorului intenționat la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică Se observă o tendință generală de scădere a numărului de victime ale omorului intenționat la nivelul populației în ultimii ani. De la un nivel de 7,1 în 2016, numărul a înregistrat o scădere semnificativă, ajungând la 4,4 în 2022. Aceasta indică faptul că s-au luat măsuri și s-au implementat politici care au contribuit la reducerea violenței și a criminalității în ultimii ani.
16.1.2. Numărul de decese cauzate de conflicte la 100 000 populație	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.
16.1.3. Proportia populației supuse violenței fizice și sexuale, în ultimele 12 luni	Există o singură valoare pentru acest indicator, datând cu 2010 (9,6 %). Având în vedere lipsa datelor pentru anii 2011-2022, nu se pot trage concluzii cu privire la progresul înregistrat.
16.1.3.1. Numărul de victime ale infracțiunilor de violență la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: 1) Ministerul Afacerilor Interne 2) Biroul Național de Statistică Numărul de victime ale infracțiunilor a scăzut în perioada 2016-2020, după care a început să crească în ultimii doi ani pe fondul contextului socio-economic dificil, cauzat de pandemie, criza energetică, creșterea costului vieții și războiul din Ucraina.
16.1.4. Ponderea persoanelor care se simt în siguranță mergând singuri pe stradă, în zona în care locuiesc.	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.2. Stoparea abuzului, neglijării, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.2.1. Ponderea copiilor (1-14 ani) care au fost supuși violenței fizice de orice fel sau psihologice din partea întreprinzătorului în ultima lună.	Datele disponibile sunt insuficiente pentru a trage concluzii despre progresul general și tendința indicatorului. Există o singură cifră raportată, cea de 75,6% în 2012. Datele disponibile sunt insuficiente pentru a trage concluzii despre progresul general și tendința indicatorului.
16.2.1.1. Numărul de copii victime ale violenței și neglijării, la sfârșitul anului	număr Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale În 2018, numărul de copii victime ale violenței și neglijării a fost de 977. În 2019, numărul a scăzut la 755. În 2020, a existat o creștere ușoară, ajungând la 866. În 2021, numărul a scăzut din nou la 783. În 2022, numărul a continuat să scadă semnificativ, ajungând la 515. Există o tendință descrescătoare a numărului de copii victime ale violenței și neglijării în perioada menționată.
16.2.2. Numărul de victime ale traficului de ființe umane la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: 1) Inspectoratul General al Poliției al MAI 2) Biroul Național de Statistică Tendința generală arată o scădere semnificativă a numărului de victime ale traficului de ființe umane la 100.000 de locuitori. În 2022, în pofida războiului din Ucraina, au fost relativ puține victime ale traficului de ființe umane, ceea ce poate indica eficacitatea măsurilor și politicilor de combatere a traficului de persoane în acea perioadă
16.2.3. Ponderea tinerilor în vârstă de 18-29 ani care au fost supuși violenței sexuale până la 18 ani	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.3. Promovarea supremației legii și asigurarea accesului egal la justiție pentru toate femeile, toți bărbații și copiii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
16.3.1. Ponderea victimelor violenței în ultimele 12 luni care au raportat violența autorităților competente	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																				
16.3.2. Ponderea persoanelor aflate în arest preventiv din numărul total de persoane deținute în instituțiile penitenciare	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>10,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>11,7</td></tr> <tr><td>2016</td><td>8,8</td></tr> <tr><td>2017</td><td>9,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>6,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>5,8</td></tr> <tr><td>2020</td><td>5,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>5,5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>5,4</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Administrația Națională a Penitenciarelor Acest indicator scăzut continuu în perioada 2015-2020, după care s-a stabilizat în jurul valorii de 5,4% în ultimii trei ani. Aceasta sugerează o reducere a proporției persoanelor aflate în arest preventiv în raport cu numărul total de persoane deținute în instituțiile penitenciare și o mai bună gestionare a măsurilor preventive și a criteriilor de reținere, pentru a evita situațiile de arest preventiv nejustificate și pentru a asigura că arestul preventiv este aplicat doar în cazurile pertinente.	An	Pondere (%)	2014	10,4	2015	11,7	2016	8,8	2017	9,3	2018	6,8	2019	5,8	2020	5,3	2021	5,5	2022	5,4
An	Pondere (%)																				
2014	10,4																				
2015	11,7																				
2016	8,8																				
2017	9,3																				
2018	6,8																				
2019	5,8																				
2020	5,3																				
2021	5,5																				
2022	5,4																				
16.3.2.1. Numărul de persoane care au beneficiat de asistență juridică garantată de stat	număr <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Număr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>43147</td></tr> <tr><td>2015</td><td>43980</td></tr> <tr><td>2016</td><td>49560</td></tr> <tr><td>2017</td><td>54601</td></tr> <tr><td>2018</td><td>49695</td></tr> <tr><td>2019</td><td>48515</td></tr> <tr><td>2020</td><td>44265</td></tr> <tr><td>2021</td><td>47990</td></tr> <tr><td>2022</td><td>50360</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat De la 23,007 de persoane în 2010, numărul a crescut la 50,360 de persoane în 2022. Creșterea a fost deosebit de pronunțată între 2010 și 2017. După o perioadă de declin în 2017-2020, în ultimii ani se constată din nou creșterea numărului de persoane care au beneficiat de asistență juridică garantată de stat.	An	Număr	2014	43147	2015	43980	2016	49560	2017	54601	2018	49695	2019	48515	2020	44265	2021	47990	2022	50360
An	Număr																				
2014	43147																				
2015	43980																				
2016	49560																				
2017	54601																				
2018	49695																				
2019	48515																				
2020	44265																				
2021	47990																				
2022	50360																				
16.3.2.2. Ponderea recomandărilor Avocatului Poporului (inclusiv Avocatul Poporului pentru drepturile copilului) și Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, implementate de către autoritățile și instituțiile sesizate (care rezultă din acțiunile procesuale)	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>70</td></tr> <tr><td>2017</td><td>74,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>51</td></tr> <tr><td>2019</td><td>48</td></tr> <tr><td>2020</td><td>46</td></tr> <tr><td>2021</td><td>51</td></tr> <tr><td>2022</td><td>47</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Oficiul Avocatul Poporului Se poate observa o ușoară fluctuație a indicatorului între anii 2017 și 2022. În anul 2017, ponderea recomandărilor implementate de către autorități și instituții sesizate a fost de 74.8%, iar în anul 2018 a scăzut la 51%. Ulterior, valorile au continuat să scadă treptat, ajungând la 47% în anul 2022.	An	Pondere (%)	2016	70	2017	74,8	2018	51	2019	48	2020	46	2021	51	2022	47				
An	Pondere (%)																				
2016	70																				
2017	74,8																				
2018	51																				
2019	48																				
2020	46																				
2021	51																				
2022	47																				
16.3.2.3. Ponderea cazurilor pierdute la CEDO, din numărul de cereri comunicate în fiecare an.	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>22,2</td></tr> <tr><td>2015</td><td>9,1</td></tr> <tr><td>2016</td><td>17,1</td></tr> <tr><td>2017</td><td>34,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>77,7</td></tr> <tr><td>2019</td><td>40,3</td></tr> <tr><td>2020</td><td>104,7</td></tr> <tr><td>2021</td><td>78,7</td></tr> <tr><td>2022</td><td>23,3</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Curtea Europeană a Drepturilor Omului; Ministerul Indicatorul a fluctuat considerabil în ultimii ani. În anii 2010, 2012, 2013 și 2017, ponderea cazurilor pierdute la CEDO a fost relativ ridicată, în timp ce în anii 2014, 2015, 2016 și 2022 a fost mai scăzută (23,3%).	An	Pondere (%)	2014	22,2	2015	9,1	2016	17,1	2017	34,3	2018	77,7	2019	40,3	2020	104,7	2021	78,7	2022	23,3
An	Pondere (%)																				
2014	22,2																				
2015	9,1																				
2016	17,1																				
2017	34,3																				
2018	77,7																				
2019	40,3																				
2020	104,7																				
2021	78,7																				
2022	23,3																				

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.3.2.4. Gradul de satisfacție a populației privind calitatea serviciilor în cadrul sistemului judiciar	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

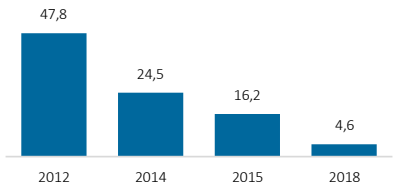
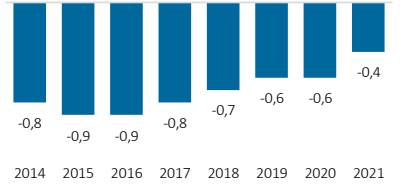
16.4. Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare, consolidarea recuperării și returnării bunurilor ilicite, combaterea tuturor formelor de crimă organizată și traficului de armament

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.4.1. Valoarea fluxurilor financiare intrate și ieșite din țară ilegal	Nu sunt date disponibile
16.4.2.1. Numărul de arme deținute conform legislației la 100 000 populație	la 100 mii persoane Sursa: Inspectoratul General al Poliției al MAI; Biroul Național de Statistică Se observă o tendință generală de creștere a numărului de arme deținute conform legislației la 100.000 de persoane. Valorile inițiale din anii 2014-2015 erau relativ apropiate, dar începând cu anul 2016, indicatorul a înregistrat o creștere continuă până în anul 2021. Această creștere indică o creștere a numărului de arme deținute legal în raport cu populația.
16.4.2.2. Numărul de arme deținute ilegal confiscate.	număr Sursa: Inspectoratul General al Poliției al MAI Tendința generală a indicatorului este una ascendentă, cu excepția unor fluctuații minore în anumite ani, cum ar fi 2020, când numărul de arme deținute a înregistrat o creștere semnificativă.

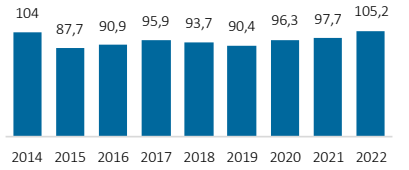
16.5. Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele sale

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.5.1. Ponderea persoanelor care au efectuat plăți neoficiale (mită) în ultimele 12 luni	procent (%) Sursa: Centrul Național Anticorupție Deși nu sunt date pentru toți anii, se poate observa clar o tendință generală de scădere a proporției persoanelor care au efectuat plăți neoficiale. În 2018, doar 19,5% din respondenți au declarat că au făcut plăți neoficiale, față de 37,2% în 2012. Nu sunt disponibile date pentru anii 2019-2022.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.5.2. Ponderea antreprenorilor care au efectuat plăți neoficiale (mită) în ultimele 12 luni	procent (%) Sursa: Centrul Național Anticorupție	Deși nu sunt date pentru toți anii, se poate observa o tendință clară de scădere a proporției antreprenorilor implicați în plăți neoficiale. În 2018, doar 4,6% din antreprenori au declarat că au făcut plăți neoficiale, față de 47,8% în 2012. Nu sunt disponibile date pentru anii 2019-2022.
16.5.2.1. Indicatorul privind „Controlul asupra corupției” (de la „-2,5” la „2,5”)	index/ scor Sursa: Banca Mondială	Se observă o tendință generală de îmbunătățire a scorului, de la -0,7 în 2018 la -0,4 în 2021. O scădere a scorului poate indica o îmbunătățire în controlul asupra corupției și eforturi depuse pentru reducerea acestui fenomen negativ în cadrul instituțiilor și organismelor publice.
16.5.2.2. Indicatorul privind „Calitatea regulatorie” (de la „-2,5” la „2,5”)	Se observă că valorile indicatorului dat se situează într-un interval apropiat de zero, variind între -0,1 și 0. Aceste valori indică un nivel general moderat al calității regulatorii. Nu există o tendință clară de creștere sau descreștere a valorilor. Aceasta sugerează că nivelul calității regulatorii a rămas în mare parte constantă în timp.	

16.6. Dezvoltarea eficienței, responsabilității și transparenței instituțiilor la toate nivelurile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
16.6.1. Ponderea cheltuielilor publice efective raportate la cheltuielile aprobate	procent (%) Sursa: Ministerul Finanțelor	Valorile indicatorului au fluctuat într-un interval larg, începând de la 87,7% în 2015 și ajungând la 105,2% în 2022.
16.6.2. Ponderea populației satisfăcute de calitatea serviciilor publice accesate (servicii de sănătate, educație, documentarea populației)	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.	
16.6.2.1. Ponderea populației care au accesat serviciile publice în format electronic din totalul beneficiarilor de servicii publice	Cu doar o singură valoare disponibilă pentru anul 2022, care este de 20,5%, nu putem trage concluzii despre evoluția indicatorului de-a lungul timpului.	

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.7. Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																																																												
16.7.1.a. Raportul dintre proporția pozițiilor ocupate în Parlament de către persoanele din anumite grupuri ale populației și proporția grupului respectiv în total populație	Bărbați raport <table border="1"> <caption>Bărbați - raport</caption> <thead> <tr><th>An</th><th>Raport</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>1,7</td></tr> <tr><td>2015</td><td>1,7</td></tr> <tr><td>2016</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2017</td><td>1,7</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,7</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1,3</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,3</td></tr> </tbody> </table> Femei raport <table border="1"> <caption>Femei - raport</caption> <thead> <tr><th>An</th><th>Raport</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2015</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2016</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,4</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,8</td></tr> <tr><td>2022</td><td>0,7</td></tr> </tbody> </table> 18-44 de ani raport <table border="1"> <caption>18-44 de ani - raport</caption> <thead> <tr><th>An</th><th>Raport</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>2015</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>2016</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>2018</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,9</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,8</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,9</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1</td></tr> </tbody> </table> <i>Sursa:</i> 1) Parlament, 2) Comisia Electorală Centrală În ultimii ani, raportul dintre proporția pozițiilor ocupate în Parlament de către persoanele din anumite grupuri ale populației și proporția grupului respectiv în total populație s-a echilibrat semnificativ. Astfel, bărbații sunt suprareprezențați în parlament față de ponderea lor în total populație cu 30% în 2021-2022 față de 70% în 2018. Femeile sunt subreprezentate în parlament față de ponderea lor în total populație cu 30% în 2021-2022 față de 60% în 2018. Ponderea persoanelor de 18-44 de ani în parlament este egală cu ponderea lor în total populație.	An	Raport	2014	1,7	2015	1,7	2016	1,6	2017	1,7	2018	1,7	2019	1,6	2020	1,6	2021	1,3	2022	1,3	An	Raport	2014	0,4	2015	0,4	2016	0,4	2017	0,4	2018	0,4	2019	0,5	2020	0,5	2021	0,8	2022	0,7	An	Raport	2014	0,7	2015	0,7	2016	0,7	2017	0,7	2018	0,5	2019	0,9	2020	0,8	2021	0,9	2022	1
An	Raport																																																												
2014	1,7																																																												
2015	1,7																																																												
2016	1,6																																																												
2017	1,7																																																												
2018	1,7																																																												
2019	1,6																																																												
2020	1,6																																																												
2021	1,3																																																												
2022	1,3																																																												
An	Raport																																																												
2014	0,4																																																												
2015	0,4																																																												
2016	0,4																																																												
2017	0,4																																																												
2018	0,4																																																												
2019	0,5																																																												
2020	0,5																																																												
2021	0,8																																																												
2022	0,7																																																												
An	Raport																																																												
2014	0,7																																																												
2015	0,7																																																												
2016	0,7																																																												
2017	0,7																																																												
2018	0,5																																																												
2019	0,9																																																												
2020	0,8																																																												
2021	0,9																																																												
2022	1																																																												
16.7.1.b. Raportul dintre proporția pozițiilor ocupate în autoritățile publice (centrale și locale) de către persoanele din anumite grupuri ale populației și proporția grupului respectiv în total populație	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																																																												
16.7.1.c. Raportul dintre proporția pozițiilor ocupate în sistemul judiciar de către persoanele din anumite grupuri ale populației și proporția grupului respectiv în total populație	Datele pentru raportul dintre proporția pozițiilor ocupate în sistemul judiciar de către persoanele din anumite grupuri ale populației și proporția grupului respectiv în total populație sunt stabile în ultimii ani. Astfel: • raportul este 1 pentru judecătorii femei, ceea ce înseamnă că ponderea femeilor judecătorești este egală cu ponderea femeilor în total populație; • raportul este 1,6 pentru grefierii și asistenții judiciari femei, ceea ce indică faptul că femeile sunt cu 60% suprareprezentate în această profesie în raport cu ponderea lor în total populație; • raportul este 1 pentru judecătorii tineri, ceea ce înseamnă că ponderea judecătorilor tineri este egală cu ponderea tinerilor în total populație – acest indicator este totuși în scădere de la 1,2 în 2020; • raportul este 2 pentru grefierii și asistenți judiciari tineri, ceea ce indică faptul că ponderea tinerilor în această profesie este de două ori mai mare decât ponderea tinerilor în total populație; • raportul este 0,1 pentru judecătorii cu dizabilități, ceea ce indică faptul că ponderea persoanelor cu dizabilități este mult mai mică printre judecători decât în total populație; • raportul este 0 pentru grefierii și asistenți judiciari cu dizabilități, ceea ce indică faptul că în această profesie practic nu sunt antrenate persoane cu dizabilități.																																																												

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.7.2. Ponderea populației care consideră că procesul de luare a deciziilor este inclusiv și participativ	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

16.9. Până în 2030, asigurarea identității legale tuturor, inclusiv înregistrarea nașterii

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.9.1. Ponderea copiilor în vârstă de până la 5 ani care dispun de certificat de naștere	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

16.10. Asigurarea accesului egal la informație tuturor cetățenilor

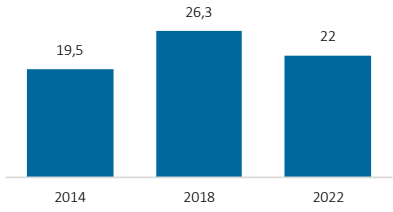
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																						
16.10.1.1. Indicele Libertății Presei	Scor <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Scor</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>74,7</td></tr> <tr><td>2015</td><td>72,2</td></tr> <tr><td>2016</td><td>71,2</td></tr> <tr><td>2017</td><td>69,6</td></tr> <tr><td>2018</td><td>70</td></tr> <tr><td>2019</td><td>68,8</td></tr> <tr><td>2020</td><td>68,8</td></tr> <tr><td>2021</td><td>68,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>73,5</td></tr> <tr><td>2023</td><td>77,6</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Reporteri Fără Frontiere (RSF) Indicele Libertății Presei a crescut semnificativ în 2022 și 2023. Notă: țărilor le sunt atribuite scoruri cuprinse între 0 și 100, unde 0 este cel mai slab punctaj posibil și 100 este cel mai bun.	An	Scor	2014	74,7	2015	72,2	2016	71,2	2017	69,6	2018	70	2019	68,8	2020	68,8	2021	68,4	2022	73,5	2023	77,6
An	Scor																						
2014	74,7																						
2015	72,2																						
2016	71,2																						
2017	69,6																						
2018	70																						
2019	68,8																						
2020	68,8																						
2021	68,4																						
2022	73,5																						
2023	77,6																						
16.10.2.1. Existența și gradul de implementare a cadrului normativ cu privire la accesul la informație	La data de 9 iunie 2023 Parlamentul a adoptat o nouă Lege privind accesul la informațiile de interes public (Legea nr. 148/2023). Noua lege transpune standardele internaționale în domeniu și anume, Convenția de la Tromsø principiile administrației publice ale SIGMA, standardele Băncii Mondiale privind divulgarea pro-activă a informațiilor publice etc.																						

16.a. Consolidarea instituțiilor naționale relevante, inclusiv prin cooperarea internațională, pentru consolidarea capacității la toate nivelurile pentru a preveni violența și a combate terorismul și criminalitatea

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
16.a.1. Existența instituțiilor naționale independente pentru drepturile omului în conformitate cu Principiile de la Paris, statut de acreditare (A, B, C)	În 2018 Oficiul Avocatului Poporului a fost acreditat de către Biroul Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului (GANHRI) cu statutul „A”, ceea ce prezintă recunoașterea corespunzătoare Instituției Ombudsmanului din țara noastră Principiilor de la Paris.

ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

16.b. Promovarea și implementarea legislației și politicilor nondiscriminatorii pentru dezvoltare durabilă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului								
16.b.1 Ponderea populației care a comunicat că în ultimele 12 luni s-a simțit vreodată discriminată sau hărțuită în baza unui motiv interzis de dreptul internațional al drepturilor omului (identificat cu 10.3.1)	procent (%) <table border="1" data-bbox="646 388 1036 598"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>19,5</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>26,3</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>22</td> </tr> </tbody> </table> Sursa: Consiliul pentru egalitate Peste o cincime din populație a comunicat că s-a simțit discriminată sau hărțuită în baza unui motiv interzis de dreptul internațional al drepturilor omului. Chiar dacă valoarea din 2022 a scăzut față de 2018, proporția rămâne alarmant de înaltă.	An	Pondere (%)	2014	19,5	2018	26,3	2022	22
An	Pondere (%)								
2014	19,5								
2018	26,3								
2022	22								

17

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.1. ODD 17 în contextul obiectivelor de dezvoltare ale Republicii Moldova

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care reprezintă un element fundamental în abordarea vizionară a dezvoltării țării, creează un temel solid pentru atingerea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă 17. De asemenea, pentru a consolida mijloacele de implementare și a consolida parteneriatul global pentru dezvoltare durabilă, se iau în considerare mai multe inițiative și acțiuni. Acestea vizează promovarea colaborării internaționale, atragerea de resurse financiare și tehnice și dezvoltarea parteneriatelor pentru a sprijini progresele în direcția ODD 17.

Iată câteva exemple:

- **Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național:** Aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național (SSN) pentru perioada 2023-2030, prin HG nr. 954/2022, este un pas important în consolidarea SSN și a capacităților instituționale pentru colectarea, analiza și diseminarea datelor statistice relevante pentru dezvoltare durabilă.
- **Planul Național de Dezvoltare (PND) și Planul de acțiuni al Guvernului (PAG):** PND pentru anii 2023-2025 și PAG 2023, aprobate prin HG nr. 89/2023 și HG nr. 90/2023, respectiv, conțin acțiuni specifice pentru dezvoltarea durabilă și promovarea parteneriatelor internaționale în diferite domenii, inclusiv în ceea ce privește statisticile oficiale.
- **Consolidarea capacităților instituționale ale Biroului Național de Statistică (BNS) și altor producători de statistici oficiale:** În Strategia de dezvoltare a SSN 2023-2030 se acordă atenție consolidării capacităților instituționale ale BNS și ale altor producători de statistici oficiale pentru a asigura resurse financiare și tehnice sustenabile și eficiente. Aceasta include atragerea și accesarea proiectelor de asistență externă pentru completarea resurselor financiare și tehnice ale SSN.
- **Negocierea și promovarea acordurilor cu partenerii de dezvoltare:** Planul de acțiuni al BNS pentru anul 2022 include acțiunea "Negocierea și promovarea acordurilor cu partenerii de dezvoltare privind finanțarea/implementarea proiectelor de asistență externă în domeniul statisticii oficiale". Aceasta vizează atragerea de finanțare și sprijin pentru proiectele de dezvoltare durabilă, inclusiv în domeniul statisticilor oficiale.
- **Evaluarea și monitorizarea progresului:** Republica Moldova a efectuat o evaluare voluntară în cadrul Forumului Politic de Nivel Înalt al Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă în 2020. Aceasta a furnizat oportunitatea de a examina progresul în atingerea ODD-urilor și de a identifica nevoile și provocările în consolidarea parteneriatelor pentru dezvoltare durabilă.

Aceste inițiative și acțiuni demonstrează eforturile Republicii Moldova de a consolida mijloacele de implementare și a revitaliza parteneriatul global pentru dezvoltare durabilă, în conformitate cu ODD 17. Prin colaborare internațională, **atragerea** de resurse și consolidarea capacităților, se urmărește să se asigure un cadru favorabil pentru dezvoltarea durabilă a țării.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.2. Analiza progresului

Număr de indicatori:

25

Gradul de raportare a indicatorilor:

70%

Scor de progres:

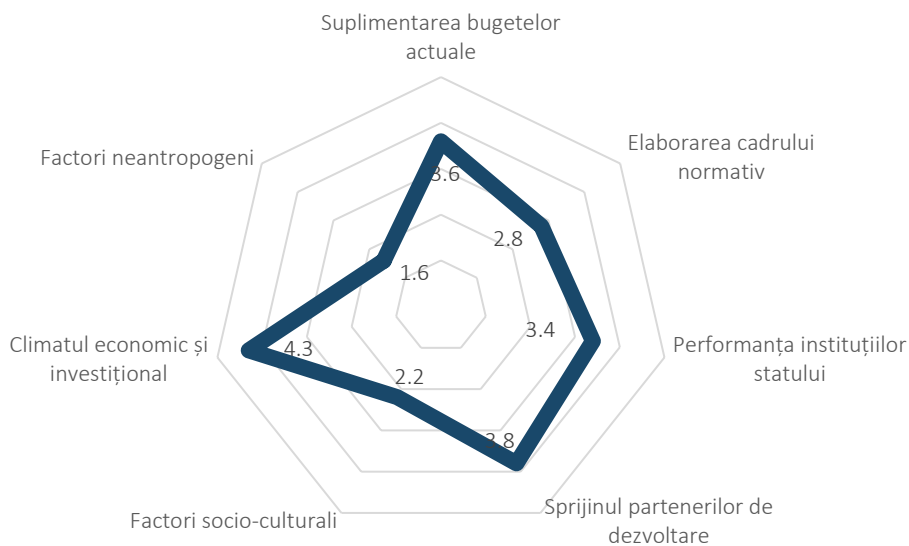
68/100

Gradul de realizare a indicatorilor de progres*:

Semnificativ	Moderat	Limitat	Deteriorare	Nu sunt date
2	8	7	0	3
17.19.2.a. 17.19.2.b.	17.3.1. 17.4.1. 17.6.1. 17.8.1. 17.9.1. 17.17.1.1. 17.18.3.2 17.19.2.b.	17.1.1. 17.1.2. 17.3.2. 17.11.1.1 17.10. 17.10.1. 17.19.1.		17.11.1. 17.11.1. 17.15.1.

*din totalul de 25 de indicatori, 20 sunt indicatori de progres și 5 sunt indicatori de structură.

Factori de care depinde atingerea ODD 17

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Economia Republicii Moldova a demonstrat o recuperare robustă după criza pandemică, cu o creștere notabilă a exporturilor de bunuri și servicii. Această evoluție a avut un efect benefic asupra capacității de plată a datoriei externe. Cu toate acestea, rămâne crucială monitorizarea atentă a evoluției datoriei externe și asigurarea unei gestiuni prudente pentru a păstra stabilitatea financiară și a susține dezvoltarea economică sustenabilă a țării.

Eforturile de mobilizare a resurselor interne, prin suport extern inclusiv, pentru îmbunătățirea capacității de colectare a taxelor și a altor venituri sunt esențiale pentru sănătatea fiscală a țării. Acestea oferă indicii despre sustenabilitatea finanțelor publice și capacitatea statului de a genera veniturile necesare pentru cheltuielile publice. Un procent mai mare al veniturilor bugetului în PIB și un echilibru mai bun între veniturile din taxe și cheltuielile bugetare pot indica o gestionare mai eficientă și stabilă a finanțelor publice.

În ceea ce privește ponderea veniturilor bugetului public național în PIB, acest indicator este în creștere continuă din 2016, atingând 33,6% în 2022. Pe de altă parte, raportul veniturilor din taxe în totalul cheltuielilor bugetului public național a scăzut de la 63,2% în 2018 la 57,3% în 2022. Acesta este un semn care poate sugera provocări în echilibrarea bugetului pe termen mediu și lung.

Investițiile străine directe și asistența financiară și tehnică externă pentru dezvoltare au cunoscut o creștere semnificativă. În perioada 2018-2021, procentul acestora în PIB a crescut semnificativ, de la 32,8% în 2018, la 84,3% în 2019, 118,3% în 2020, și 205,3% în 2021. Această tendință ascendentă sugerează o evoluție pozitivă în atragerea de fonduri externe pentru dezvoltare. Dezvoltarea economică și socială a țării a beneficiat de pe urma creșterii semnificative a investițiilor străine și a sprijinului financiar extern. Deși valorile pentru anul 2022 nu sunt disponibile, tendința ascendentă până în 2021 sugerează o continuare a creșterii în această direcție.

Volumul remiterilor personale ca procent din PIB a prezentat variații în ultimii ani. În 2018 și 2019, remiterile personale au reprezentat un procent stabil de 15,5% din PIB. După o ușoară creștere în 2020, în 2021 și 2022, procentul remiterilor personale în PIB a scăzut la 15%, respectiv 13,8%. Diminuarea volumului remiterilor personale ca procent din PIB sugerează o creștere mai rapidă a economiei decât a volumului remiterilor (acestea din urmă au rămas relativ constante în volum). Acest fapt poate fi interpretat pozitiv, deoarece o economie care depinde mai puțin de remiteri poate fi mai puternică și diversificată. Pe de altă parte, stagnarea remiterilor poate afecta negativ veniturile populației și consumul intern în contextul inflației și, într-o anumită măsură, poate duce la scăderea investițiilor.

Factori cum ar fi starea economiei globale, schimbările politice și legislative, fluctuațiile cursului valutar, schimbările în situația migrantilor (de exemplu din cauza pandemiei Covid-19), taxele și comisioanele, preferințele diasporei, instabilitatea politică și climatul investițional pot influența nivelul remiterilor. Migrantii pot, de asemenea, să își schimbe preferințele de a trimite bani acasă și pot decide să investească sau să-și utilizeze economiile în alte moduri, inclusiv în țările de destinație. Prin urmare, este importantă o analiză mai aprofundată a acestor factori și a modului în care influențează nivelul remiterilor.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Există o dinamică pozitivă ceea ce privește accesul la știință, tehnologie și inovații prin dezvoltarea accesului la internet în bandă largă. Accesul la internet prin puncte fixe a crescut în mod constant în perioada analizată, semnalând eforturile pentru dezvoltarea infrastructurii de comunicații și pentru facilitarea accesului la internet de bandă largă. Creșterea numărului de utilizatori de internet indică o tendință ascendentă a accesului la internet în Moldova. În acest context, continuarea investițiilor și a eforturilor pentru extinderea infrastructurii de internet și îmbunătățirea accesului la tehnologia informației și comunicațiilor rămâne esențială pentru consolidarea accesului la știință, cercetare, tehnologie și inovație în Moldova.

Un progres remarcabil a fost realizat în ceea ce privește educația digitală a vârstnicilor, un obiectiv al Programului Național pentru Îmbătrânirea Activă și Sănătoasă, aprobat în iunie 2023. În peste 26 de localități din țară, programele de instruire a vârstnicilor pentru utilizarea internetului și a dispozitivelor mobile au fost implementate cu sprijinul UNFPA, facilitând accesul la servicii publice, comunicare și informare. Datorită noului program, se estimează că până la 25.000 de vârstnici vulnerabili și solitari vor fi conectați și instruiți în utilizarea dispozitivelor mobile, sporind astfel participarea lor la viața comunității și accesul la servicii sociale de bază.

Utilizarea internetului în rândul populației a crescut semnificativ în perioada 2018-2021, de la 50,3% la 61,3%. Această creștere subliniază o îmbunătățire a accesului la Internet și o adoptare mai largă a tehnologiilor digitale. Cu toate acestea, o parte importantă a populației încă nu are acces la Internet, iar eforturile viitoare ar trebui să se concentreze pe identificarea cauzelor și a soluțiilor pentru acest fapt. Un acces mai larg la Internet poate genera beneficii considerabile în domenii precum educație, comunicare, acces la informație, servicii guvernamentale online, afaceri, inovare și dezvoltare economică. Prin conectarea unei proporții mai mari a populației la Internet, se poate stimula creșterea economică și dezvoltarea durabilă a țării.

Se constată un efort susținut de a promova un sistem de comerț multilateral, deschis și echitabil, conform regulilor stabilite de Organizația Mondială a Comerțului (OMC). Pentru o evaluare mai completă și precisă a progresului, este important să se colecteze și să se actualizeze datele pentru anii recenți într-un mod sistematic și fiabil.

Ponderea exporturilor de mărfuri în comerțul exterior al țării a rămas relativ constantă în ultimii cinci ani, fluctuând între 30,5% în 2021 și 32,2% în 2019, cu valori de 32% în 2018 și 2022. O pondere mai mare ar putea contribui la reducerea deficitului comercial al țării, ar putea contribui la diversificarea economiei și la îmbunătățirea competitivității internaționale a Republicii Moldova. Pentru a îmbunătăți acest aspect, se recomandă adoptarea unor politici comerciale eficiente, promovarea produselor locale pe piețele internaționale și susținerea sectoarelor cu potențial competitiv, astfel încât să se stimuleze creșterea economică și dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova.

Implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile în Republica Moldova a progresat semnificativ între 2018 și 2020. Rata de implementare a crescut de la 37% în 2018 la 50% în 2020. Acest lucru arată

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

determinarea autorităților și a societății civile de a dezvolta și a implementa strategia. Deși avem date doar până în 2020, monitorizarea continuă este crucială pentru a urmări progresul și a asigura că obiectivele de dezvoltare sunt atinse cu succes. Pe când valorile numerice oferă o perspectivă cu privire la gradul de implementare, este important să fie realizate și evaluări calitative pentru a înțelege mai bine progresul și a identifica domeniile care necesită îmbunătățiri sau susținere adițională. La fel de important este să fie luat în considerare faptul că gradul de implementare poate fi influențat de diferite evenimente și politici, atât la nivel intern, cât și la nivel internațional. Schimbările politice, modificări în priorități guvernamentale sau evenimente neprevăzute pot avea un impact asupra ritmului de implementare.

Disponibilitatea datelor calitative și în timp util este în creștere, datorită eforturilor Biroului Național de Statistică, Fondului Națiunilor Unite pentru Populație și Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova, care au elaborat și publicat calculele estimative privind numărul populației cu reședință obișnuită la nivel de unitate administrativ-teritorială de nivelul întâi (sat/comună, oraș/municipiu). Aceste estimări au fost posibile grație colaborării cu instituțiile naționale, Agenția Servicii Publice și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, care au furnizat date cu privire la evenimentele demografice și migrația internațională din registrele și sistemele informaționale deținute.

Aceste date sunt oportune și relevante pentru elaborarea politicilor în domeniul demografic, social, economic și de mediu, pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi de către autoritățile publice centrale și locale, fiind destinate de asemenea mediului de afaceri, mediului academic și altor instituții și organizații neguvernamentale, precum și altor utilizatori. Numărul și structura populației fac parte din cele mai importante statistici, fiind utilizate în diverse scopuri, servind și bază pentru producerea altor indicatori statistici (în special a celor raportați la numărul populației) din diverse domenii de interes pentru societate. Este important de asigurat sustenabilitatea colectării, procesării și schimbului de date în acest sens, cu extinderea analizei pentru stabilirea numărului persoanelor implicate în migrația circulară, precum și cele stabilite peste hotare.

Disponibilitatea datelor calitative și actualizate, obținute prin colaborarea între instituții, este esențială pentru elaborarea politicilor în domeniul demografic, social, economic și de mediu. Aceste date sunt relevante pentru diverse sectoare, inclusiv autoritățile publice, mediul de afaceri, mediul academic și ONG-uri. Sustenabilitatea colectării și schimbului de date sunt cruciale pentru a asigura o bază solidă de informații, iar extinderea analizei poate oferi o imagine mai completă asupra populației. Astfel, datele statistice pot contribui la luarea de decizii bazate pe dovezi, abordând provocările sociale și economice și sprijinind dezvoltarea pe termen lung.

Planului anual de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național a atins un grad de realizare de 44% în 2020. Deși nu sunt disponibile estimări mai recente privind implementarea acestei strategii, sunt evidente eforturile semnificative făcute pentru dezvoltarea unui sistem statistic robust, fiabil și actualizat în Republica Moldova.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Un progres semnificativ pe ODD 19 implică atât existența și punerea în aplicare a legislației și politicilor în domeniul statisticilor oficiale, cât și disponibilitatea resurselor financiare necesare pentru a sprijini dezvoltarea capacităților statistice. Un astfel de angajament va contribui la o evaluare mai completă și coerentă a progresului în ceea ce privește dezvoltarea durabilă, înlocuind sau completând în mod eficient măsurarea tradițională bazată doar pe PIB. Măsurarea progresului depinde de capacitățile statistice, care la rândul lor depinde de eficiența legislației și politiciii în domeniul statisticilor oficiale și de finanțarea adecvată (din buget și din asistență externă). Înțelegerea capacității de producere a statisticilor pentru ODD, cu sprijin din partea organizațiilor naționale și internaționale, este centrală pentru a avea o perspectivă completă asupra progresului în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Indicatori de monitorizare

17.1. Consolidarea mobilizării resurselor interne, inclusiv prin suportul extern, pentru a îmbunătăți capacitatea națională de colectare a taxelor și a altor venituri

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
17.1.1. Ponderea veniturilor bugetului public național în PIB	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Pondere (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>31,8</td></tr> <tr><td>2015</td><td>30</td></tr> <tr><td>2016</td><td>28,6</td></tr> <tr><td>2017</td><td>29,8</td></tr> <tr><td>2018</td><td>30,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>30,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>31,4</td></tr> <tr><td>2021</td><td>32</td></tr> <tr><td>2022</td><td>33,6</td></tr> </tbody> </table> Din 2017, indicatorul a început să crească ușor, ajungând la 33,6% în 2022. Sursa: Ministerul Finanțelor	An	Pondere (%)	2014	31,8	2015	30	2016	28,6	2017	29,8	2018	30,1	2019	30,5	2020	31,4	2021	32	2022	33,6
An	Pondere (%)																				
2014	31,8																				
2015	30																				
2016	28,6																				
2017	29,8																				
2018	30,1																				
2019	30,5																				
2020	31,4																				
2021	32																				
2022	33,6																				
17.1.2. Raportul veniturilor din impozite și taxe în totalul cheltuielilor bugetului public național	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Raport (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>54,6</td></tr> <tr><td>2015</td><td>56,6</td></tr> <tr><td>2016</td><td>60,3</td></tr> <tr><td>2017</td><td>63,2</td></tr> <tr><td>2018</td><td>63,2</td></tr> <tr><td>2019</td><td>60,7</td></tr> <tr><td>2020</td><td>55</td></tr> <tr><td>2021</td><td>60,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>57,3</td></tr> </tbody> </table> Din 2016 până în 2018, indicatorul a crescut ușor, stabilizându-se în jurul valorii de 63,2%. Începând cu 2019, indicatorul a înregistrat o scădere, ajungând la 57,3% în 2022. Aportul veniturilor din impozite și taxe în totalul cheltuielilor bugetului public național a avut o tendință de creștere în anumite perioade, urmată de o scădere și o stabilizare la niveluri mai ridicate în alți ani, de ex 2019, sau 2021. Sursa: Ministerul Finanțelor	An	Raport (%)	2014	54,6	2015	56,6	2016	60,3	2017	63,2	2018	63,2	2019	60,7	2020	55	2021	60,2	2022	57,3
An	Raport (%)																				
2014	54,6																				
2015	56,6																				
2016	60,3																				
2017	63,2																				
2018	63,2																				
2019	60,7																				
2020	55																				
2021	60,2																				
2022	57,3																				

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.3. Mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru dezvoltare

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.3.1. Ponderea investițiilor străine directe, asistența financiară și tehnică externe pentru dezvoltare în PIB	procent (%) Sursa: Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică Se observă o tendință clară de creștere a indicatorului. De la valoarea de 32,8 în 2018, acesta a ajuns la 205,3 în 2021. Este remarcabilă această evoluție pozitivă în atragerea de investiții străine directe și asistență financiară și tehnică pentru dezvoltare în economia națională.
17.3.2. Volumul remiterilor personale ca procent din PIB (recalculat în dolari SUA)	procent (%) Sursa: Banca Națională a Moldovei Remiterile ca pondere în PIB au scăzut considerabil în ultimii doi ani, atingând un nivel de doar 13,8% în 2022.

17.4. Atingerea sustenabilității datoriei pe termen lung prin intermediul unor politici coordonate, care vizează stimularea finanțării datoriei, reducerea datoriei și restructurarea datoriei, pentru a reduce povara datoriei

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.4.1. Serviciul datoriei externe publice și public garantate ca proporție din total export de bunuri și servicii	procent (%) Sursa: Banca Națională a Moldovei După 2020, indicatorul a înregistrat o scădere semnificativă, ajungând de la 6,8% la 3% în 2022. Evoluția acestui indicator este determinată pe de o parte de costul datoriei externe publice, iar pe de altă parte de evoluția exportului de bunuri și servicii din Republica Moldova. Astfel, scăderea semnificativă înregistrată după anul 2020 până în prezent a avut loc pe seama creșterii substanțiale a exporturilor de bunuri și servicii (de la 3 222,09 milioane USD în anul 2020, la 5 976,22 milioane USD în 2022), respectiv a redresării economiei după criza pandemică din anul 2019.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.6. Consolidarea cooperării regionale și internaționale privind accesul la știință, tehnologie și inovații și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe în condiții agreeate în comun, inclusiv printr-o mai bună coordonare între mecanismele existente

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.6.1. Numărul de abonați cu acces la Internet în bandă largă la puncte fixe, la 100 de locuitori	abonați / 100 locuitori Sursa: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicațiilor Electronice și Tehnologia Informației Indicatorul a înregistrat o creștere constantă. „De la o valoare inițială de 7,5 în 2010”, conform datelor raportului anual pentru anul 2010 al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, până la 30,7 abonați la 100 de locuitori în 2022

17.8. Operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare, inclusiv sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.8.1. Proportia utilizatorilor de Internet la 100 de locuitori	procent (%) Sursa: Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (ITU) Se atestă o tendință de creștere începând cu anul 2018, când procentul a crescut de la 50,3% la 61,3% în 2021. Această creștere indică o îmbunătățire a accesului la Internet în rândul populației și o adoptare tot mai largă a tehnologiilor digitale.

17.9. Îmbunătățirea suportului internațional pentru implementarea eficientă și țintită a activităților de consolidare a capacităților pentru a sprijini planurile naționale în implementarea ODD, inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud și triunghiulară

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.9.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe (inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud, și triunghiulară) acordată Republicii Moldova pentru consolidare de capacități și planificare strategică	milioane dolari SUA Sursa: Ministerul Finanțelor În 2020, indicatorul a înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 106,4 milioane dolari SUA, iar în 2021 a scăzut ușor la 95,4 milioane dolari SUA.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.10. Promovarea sistemului de comerț multilateral universal, bazat pe reguli, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																
17.10.1. Nivelul mediu ponderat al taxelor vamale de import în Republica Moldova	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>4,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>2016</td><td>4,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>2018</td><td>4,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>4,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>4,7</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Serviciul Vamal al Ministerul Finanțelor Valorile indicatorului au avut fluctuații minore în anii 2010-2013, urmate de o creștere în anii 2014-2017, după care s-au menținut relativ stabile în intervalul 4,1%-4,7% începând cu anul 2018. Datele pentru 2021-2022 lipsesc.	An	Procent (%)	2014	4,5	2015	4,3	2016	4,5	2017	4,3	2018	4,1	2019	4,2	2020	4,7
An	Procent (%)																
2014	4,5																
2015	4,3																
2016	4,5																
2017	4,3																
2018	4,1																
2019	4,2																
2020	4,7																

17.1.1. Creșterea semnificativă până în anul 2030 a exporturilor de mărfuri din Republica Moldova

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului																				
17.11.1. Ponderea exporturilor din Republica Moldova în comerțul exterior global	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.																				
17.11.1.1. Ponderea exporturilor de mărfuri în comerțul exterior al țării	procent (%) <table border="1"> <thead> <tr> <th>An</th> <th>Procent (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2014</td><td>31</td></tr> <tr><td>2015</td><td>33</td></tr> <tr><td>2016</td><td>34</td></tr> <tr><td>2017</td><td>33</td></tr> <tr><td>2018</td><td>32</td></tr> <tr><td>2019</td><td>32</td></tr> <tr><td>2020</td><td>31</td></tr> <tr><td>2021</td><td>31</td></tr> <tr><td>2022</td><td>32</td></tr> </tbody> </table> Sursa: Biroul Național de Statistică În general, procentul exporturilor de mărfuri în comerțul exterior al țării a rămas relativ stabil în ultimii cinci ani, fluctuând între 30,5% în 2021 și 32,2% în 2019 și înregistrând o valoare constantă de 32% în 2018 și 32% în 2022.	An	Procent (%)	2014	31	2015	33	2016	34	2017	33	2018	32	2019	32	2020	31	2021	31	2022	32
An	Procent (%)																				
2014	31																				
2015	33																				
2016	34																				
2017	33																				
2018	32																				
2019	32																				
2020	31																				
2021	31																				
2022	32																				

17.14. Sporirea coerenței politicilor naționale pentru dezvoltare durabilă

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.14.1.1. Existența mecanismelor pentru consolidarea coerenței politicilor de dezvoltare durabilă	Indicator non-statistic. "DA" pentru anii 2017-2022.

17.15. Asigurarea respectării de către partenerii de dezvoltare a spațiului de politici și autorității țării în stabilirea și implementarea politicilor de eradicare a sărăciei și dezvoltare durabilă

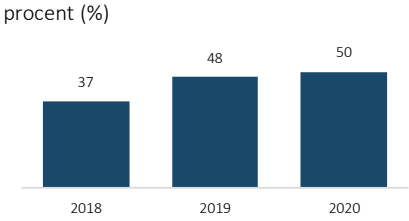
Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.15.1. Nivelul de utilizare a cadrelor de rezultate și instrumentelor de planificare naționale de către furnizorii de cooperare pentru dezvoltare	Nu sunt date disponibile pentru acest indicator.

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.16. Sporirea parteneriatului pentru dezvoltare durabilă, complementat de parteneriate cu multiple părți interesate care mobilizează și distribuie resurse diverse pentru atingerea ODD

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.16.1.1. Raportarea progreselor asupra aplicării cadrului de monitorizare a eficienței dezvoltării cu participarea mai multor parteneri, care acordă suport în atingerea de către țară a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă	Numărul de indicatori din cadrul naționalizat ODD care arată tendințe pozitive este mai mare decât numărul indicatorilor care prezintă o dinamică negativă. Raportul de evaluare a progreselor privind implementarea ODD pentru 2022 va fi disponibil în august 2023.

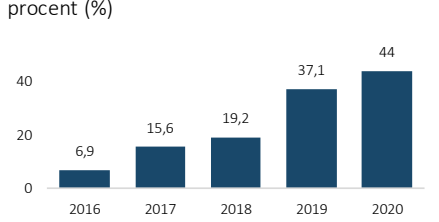
17.17. Încurajarea și promovarea parteneriatelor publice, publice-private și cu societatea civilă eficiente în baza experienței și strategiilor de resurse ale parteneriatelor

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.17.1.1. Gradul de implementare a Strategiei de dezvoltare a societății civile	procent (%) Sursa: Cancelaria de stat, Ministerele și autoritățile publice Având în vedere că evaluarea se încheie în 2020, este crucial să existe un sistem de monitorizare continuă pentru a urmări evoluția și a asigura că obiectivele de dezvoltare a societății civile sunt atinse. Deși valorile numerice oferă o perspectivă cu privire la gradul de implementare, este important să fie realizate și evaluări calitative pentru a înțelege mai bine progresul și a identifica domeniile care necesită îmbunătățiri sau susținere adițională.

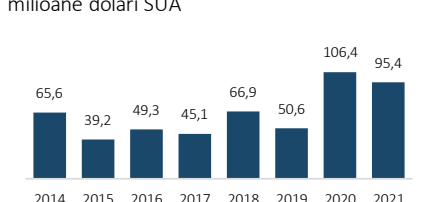
17.18. Până în 2025, sporirea semnificativă a disponibilității datelor calitative, în timp util, fiabile și dezagregate caracteristici relevante în contextul național

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului
17.18.1.1. Proporția indicatorilor de dezvoltare durabilă disponibili la nivel național	Gradul mediu de raportare a indicatorilor este 60%.
17.18.2.1. Disponibilitatea legislației naționale în domeniul statisticii, conform Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale	Legea cu privire la statistica oficială a fost aprobată în anul 2017 și modificată în anul 2022.
17.18.3.1. Existența Planului anual de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național, care este deplin finanțat și aflat în proces de implementare	2012: Planul de acțiuni la Programul de Dezvoltare Strategică al BNS 2012-2014 2016: Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național 2016-2020

ODD 17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

17.18.3.2. Gradul de implementare și gradul de finanțare a Planului anual de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național	procent (%) Sursa: Biroul Național de Statistică	Deși date nu sunt disponibile pentru 2021-2022, se poate constata că implementarea și finanțarea Planului anual de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național în Republica Moldova a înregistrat un progres semnificativ.

17.19. Până în 2030, dezvoltare în baza inițiativelor existente a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care completează PIB și oferă suport pentru dezvoltarea capacităților statistice

Indicator de monitorizare	Descrierea progresului	
17.19.1. Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru consolidarea sistemului statistic național	milioane dolari SUA Sursa: Ministerul Finanțelor	Valoarea asistenței financiare și tehnice externe pentru consolidarea sistemului statistic național aproape s-a dublat în 2020 și 2021 față de media perioadei 2015-2019.
17.19.2.a. Realizarea recensământului populației și locuințelor în cadrul rundelor 2020 și 2030	Ultimul Recensământ al Populației și Locuințelor a fost desfășurat în anul 2014. Următorul Recensământ al Populației și Locuințelor este planificat în anul 2024 și se va desfășura în baza Legii 231/2022 privind recensământul populației și locuințelor și a HG 951/2022 cu privire la organizarea și efectuarea recensământului populației și locuințelor din Republica Moldova în anul 2024.	
17.19.2.b. Rata înregistrării nașterilor și deceselor	Valoarea constantă de 100% înregistrată în fiecare an indică faptul că numărul înregistrărilor nașterilor și deceselor a rămas neschimbat de-a lungul perioadei menționate (2014-2021).	